

**POZNÁMKY K 11. VYDÁNÍ „OPERY“ A. HOSTOMSKÉ a kol.
uzavřeno v únoru 2023**

dodatečně uvedena internetová adresa Českého hudebního slovníku platná od května 2023 a přidán doplněk k V. Blodkovi

zpracoval Mojmir Sobotka (sobotka.his@seznam.cz)

OBSAH

Předmluva.....	1
Vysvětlivky.....	2
Upozornění.....	3
Obsah knihy A. Hostomské a kol. "Opera", 11. vydání.....	3
Poznámky k 11. vydání „Opery“ A. Hostomské a kol.....	4

PŘEDMLUVA

V letech 1964-2009 jsem pracoval v Hudebním informačním středisku, kde jsem se zabýval zejména dokumentací nově vznikající české hudební tvorby vážného žánru a dokumentací různých stránek soudobého českého hudebního života. Při tom jsem se seznámil se synovcem Anny Hostomské Vítem Hostomským, na jehož návrh jsem byl roku 2014 požádán nakladatelstvím NS Svoboda, abych zpracoval soupis literatury pro 11. vydání operního průvodce A. Hostomské a kol. a přes mou námitku, že se všeobecnou operní tematikou vůbec nezabývám, mi byla tato práce svěřena. V souvislosti s tím jsem si jenom náhodou všiml několika nesprávností v soupisu skladatelů a jejich děl a poté i v textu knihy a když moje upozornění na ně bylo s povděkem přijato, přečetl jsem postupně všechny texty a upozornil jsem na údaje či pasáže podle mého názoru nesprávné, nepřesné, neúplné a pod. s uvedením podle mého názoru správného či vhodnějšího znění, potřebných doplňků aj., přičemž navržený správný údaj či pasáž musel mít stejný počet úderů jako původní, protože kniha byla již téměř připravena k tisku. Téměř všechny moje tehdejší faktologické připomínky, nekladoucí nárok na změnu rozsahu textu, byly uplatněny. Návrhy na změny a doplňky rozšiřující rozsah textu v knize nemohly proto v tomto stadiu přípravy knihy k tisku být v jejím 11. vydání z technických důvodů uplatněny. Proto jsem se rozhodl tyto svoje neuplatněné připomínky sepsat a dát nějak k dispozici veřejnosti. Při práci na tom jsem si znova a nyní již bez spěchu důkladněji všiml opět zejména faktologických údajů a v důsledku toho jsem přidal hlavně mnoho dalších opravných a zpřesňujících poznámek k letopočtům vzniku a premiér hudebně dramatických děl. Data všech událostí na území někdejší Ruské říše a poté zárodku Sovětského svazu do 31. 1. 1918 jsem doplnil tak, že jako první je uvedeno datum podle tehdy v Rusku platného juliánského kalendáře a za lomítkem podle současného, gregoriánského kalendáře. Návrhy oprav a úprav nesprávných či nepřesných údajů jsem prováděl na základě zdrojů, považovaných za věrohodné. Jsou všude uvedeny. Chyby se ale vyskytují i v nejrenomovanějších zdrojích. Na př. v Oxford Music Online je u T. Freša uveden jako rok úmrtí 1967 místo všeobecně uváděného 1968, chybná data narození se nacházejí i v případech, kdy jsou z příslušných českých wikipedických článků přístupné reprodukce matričních záznamů o narození: v MGG Online a shodně v RISM je u K. Bendla jako datum narození uvedeno 16. März 1838, v Oxford Music Online je u R. Leoncavalla jako datum narození 8. 3.1857 aj. V odůvodněních oprav a upřesnění jsou alespoň v některých případech uváděny údaje podle zdrojů blízkých pramenům jako databáze operních divadel či databáze Divadelního ústavu a životní data v několika případech i podle matričních záznamů, ale i k těm je nutno přistupovat kriticky, neboť kupříkladu italský skladatel Zandonai uváděl jako datum svého narození 28. 5. 1883, ačkoliv v matrice je uvedeno 30. 5. 1883 a rozdílné údaje se vyskytují i u několika jiných skladatelů.

RISM - pomocná databáze skladatelů: Hned za jménem skladatele je v závorce uveden letopočet jeho narození a úmrtí. Kde má letopočet varianty, bývá uvedena ta pravděpodobnější. Níže, v rubrice "City", je vždy uvedeno místo narození a úmrtí, ale asi v polovině případů také jedno nebo víc míst, kde se skladatel děle nebo často zdržoval. Pokud jsou uvedena jenom místa narození a úmrtí, je ve většině případů uváděno jako první místo úmrtí. Pokud jsou v této rubrice uvedena víc než dvě místa, pak ta, kde se skladatel narodil a zemřel bývají na různých místech, takže údaje v této rubrice jsou pouhou nápovědou. Ani u málo známých míst není žádné upřesnění jejich polohy a pokud se název místa měnil, někdy je uveden současný, někdy ten, který platil za života skladatelova. Rubrika "Years active" přináší úplná

data narození a úmrtí skladatele, téměř vždy správná nebo z více variant pravděpodobnější s výjimkou již výše zmíněného případu Karla Bendla a nepochybně hrubě nesprávných dat narození a úmrtí u Mercdanteho, ačkoliv letopočet jeho narození na první řádce v závorce za jeho jménem se shoduje s údaji ve veškeré sledované literatuře a internetových zdrojích. Ve zmíněné rubrice "Literature" jsou uvedena význačná slovníková a jiná díla, pojednávající o tom kterém skladateli s uvedením letopočtů jeho narození a úmrtí. Tyto údaje se v namátkou vybraných příkladech téměř vždy shodují navzájem a rovněž tak s údaji v závorkách za jmény skladatelů. Výjimečně je uvedeno úplné datum narození či křtu a zcela výjimečně i datum úmrtí. Všechna data jsou uvedena podle současného (gregoriánského) kalendáře. Na poslední řádce je odkaz na wikipedii s možností zobrazení všech jazykových verzí o tom kterém skladateli. Překážkou snahy o zdokonalení je nedostatečná pracovní kapacita, která je k dispozici.

V databázi Národní knihovny *AUT (Národní autority)* je u všech uvedených osob uveden obor(y) jejich činnosti, údaje o jejich narození a pokud již nežijí též úmrtí a zdroj(e) těchto informací. Po upozornění na doloženou chybu v záznamu je provedena okamžitá oprava.

V "*Opeře*" letopočet v závorkách za názvem hudebně dramatického díla znamená až na výjimky rok jeho světové premiéry, ale letopočet v závorkách za názvem koncertní skladby je až na výjimky rokem jeho dokončení. Na ty výjimky je v předkládaných poznámkách upozorněno. Zmíněný nedostatek se vyskytuje i ve vědecké literatuře, kupříkladu v namátkou zvoleném příkladu: podle

https://digilib.phil.muni.cz/bitstream/handle/11222.digilib/111890/H_Musicologica_42-2007-1_12.pdf?sequence=1 M.

Blahynka uvedl, že "Beneš je autorem čtyř oper, Císařovy nové šaty (1969), Zkamenělý (1974), Hostina (1984) a The Players (2002)...", přičemž ve třech případech jsou v závorkách roky premiér, ale u opery "Zkamenělý" je uveden rok vzniku. Aby měl letopočet, uvedený v závorce za názvem skladby, jednoznačný informační význam, je nezbytné, aby bylo nějakým způsobem vyznačeno, zda se jedná o rok dokončení díla, letopočet světové premiéry či něčeho jiného - tento požadavek dokonale splňují na př. databáze MGG Online a Oxford Music Online a jejich tiskové podklady, oproti nimž mají výhodu, že jsou průběžně aktualizovány.

V některých případech jsou uvedeny návrhy na nahrazení i delších pasáží odlišnými, používajícími údaje, uvedené v "odůvodnění". Stručnější verze některých poznámek jsou uvedeny zpravidla v rozsahu, ve kterém by mohly být uplatněny v předpokládaném dotisku 11. vydání "Opery". Mnohdy jsou však tyto poznámky míněny již jako podněty pro předpokládané pozdější 12. vydání této knihy (11. vydání bylo v polovině roku 2022 téměř vyprodáno).

Následující poznámky nejsou míněny jako podklad pro negativní hodnocení knihy, již se týkají. Ta má jako celek vysokou hodnotu již svojí jedinečností a obsáhlostí a stejně jako její předchozí vydání se stala těžko postradatelnou příručkou nejen pro širokou obec milovníků hudby, především operní, ale i pro muzikology. Následující text by se měl stát jedním z podnětů k důkladnějšímu ověřování údajů ve veškeré muzikologické literatuře, k hojnějšímu uvádění jejich původu, umožnění zobrazení pramenných dokumentů a v případech nemožnosti zjištění správného údaje k uvádění všech variant, které se vyskytují nebo alespoň upozornění na ně.

Během zpracovávání poznámek, podobných těmto, ke knize D. Janoty "Česká a světová opereta", jsem došel k závěru, že by bylo velmi dobré, aby byla vytvořena či dopracována databáze skladatelů s jejich základními životními a dostupně i dalšími údaji s možností zobrazení pramenných dokumentů. Jako velmi dobré východisko se mi jeví databáze skladatelů v RISM přes výtky, které jsem uvedl výše. Zjevně by byla v tom směru efektivní užší spolupráce s wikipedií (uvnitřní koordinace uvádění správných údajů a zpřístupňování reprodukcí dokumentů o nich), s databázemi národních autorit a jinými.

VYSVĚTLIVKY

Bauer= Bauer, Anton. Opern und Operetten in Wien: Verzeichnis ihrer Erstaufführungen in der Zeit von 1629 bis zur Gegenwart, 1955

Černušák = G. Černušák: Dějiny evropské hudby, Panton 1972

ČHS = Český hudební slovník osob a institucí (pouze <https://slovník.ceskyhudebnislovník.cz/> od května 2023 již [https://www.ceskyhudebnislovník.cz/slovník neplatí](https://www.ceskyhudebnislovník.cz/slovník_neplatí))

ČSHS = Československý hudební slovník osob a institucí, SHV 1963, 1965

DÚ = Divadelní ústav, součást instituce Institut umění – Divadelní ústav

<https://vis.idu.cz/Productions.aspx?lang=cz> = databáze DÚ se záznamy o všech zjištěných inscenacích profesionálních divadel v nynějším Česku od poloviny roku 1945 do současnosti

IDU = Institut umění – Divadelní ústav

MGG = Musik in Geschichte und Gegenwart Online - volně přístupné registrovaným čtenářům Národní knihovny a Městské knihovny v Praze a též (informace z 23. 11. 2022) na <https://www.mgg-online.com/>

M.S. = Mojmír Sobotka

Opera = A. Hostomská a kol.: Opera, 11. vydání 2018 (tedy kniha, již se týkají následující poznámky)

Oxford = Oxford Music Online - volně přístupné registrovaným čtenářům Národní knihovny a Městské knihovny v Praze a Moravské zemské knihovny v Brně

NWT = Neues Wiener Tagblatt, online: <https://anno.onb.ac.at/cgi-content/anno?apm=0&aid=nwg>

Prozatímní divadlo = V. Stěpán, M. Trávníčková: Prozatímní divadlo I., Praha 2006

Riemann 1 = Riemann Musiklexikon, 12. vydání, osobní část 1959-61

Riemann 2 = Riemann Musiklexikon, dodatky ke 12. vydání, osobní část, 1972-75

RISM = Répertoire International des Sources Musicales

Slonimsky = Baker's Biographical Dictionary of Musicians, 17. vydání 1984

(V. H.) = podle připomínky Víta Hostomského, který též během přípravy těchto "Poznámek" upozornil na mnoho překlepů mj. ve jménech, datech aj.

UPOZORNĚNÍ

Data událostí na území Ruské říše a pozdějšího Sovětského svazu do 31. 1. 1918 (kdy byl juliánský kalendář nahrazen gregoriánským), která jsou v "Opeře" uvedena někdy podle juliánského a někdy podle gregoriánského kalendáře, jsou ve všech případech doplněna tak, že je jako první uveden údaj podle juliánského a za lomítkem podle gregoriánského kalendáře.

Letopočty v závorkách za názvy scénických děl, uvedené v „Opeře“ zpravidla znamenají roky jejich premiér, za názvy nescénických děl jsou v závorkách roky jejich dokončení. Jako chybné jsou v tomto eleborátu vyznačeny údaje, pro které to neplatí.

Tučným písmem jsou vyznačena místa, na něž tím chce autor "Poznámek" zvlášť upozornit.

OBSAH knihy A. Hostomské a kol. "Opera"

Pocta Anně Hostomské (Rudolf Rouček) 7

Co je třeba vědět o opeře (Mirko Očadlík) 13

Nejstarší opery dnešního jeviště 29

(Jacopo Peri; Claudio Monteverdi; Jean-Baptiste Lully; Henry Purcell; Johann Christoph Pepusch; Antonio Vivaldi; Jean-Philippe Rameau; Georg Friedrich Händel; Giovanni Battista Pergolesi; Christoph Wilibald Gluck; Joseph Haydn; Josef Mysliveček; Karl Ditters von Dittersdorf; Giovanni Paisiello; André Ernest Modeste Grétry; Domenico Cimarosa; Antonio Salieri; Wolfgang Amadeus Mozart; Luigi Cherubini; Étienne-Nicolas Méhul; Ludwig van Beethoven)

Italská opera 137

(Gaspard Spontini; Gioacchino Rossini; Saverio Mercadante; Gaetano Donizetti; Vincenzo Bellini; Giuseppe Verdi; Amilcare Ponchielli; Arrigo Boito; Alfredo Catalani; Ruggero Leoncavallo; Giacomo Puccini; Pietro Mascagni; Ferruccio Busoni; Francesco Cilea; Umberto Giordano; Franco Alfano; Ottorino Respighi; Ildebrando Pizzetti; Riccardo Zandonai; Alfredo Casella; Luigi Dallapiccola; Luigi Nono; Salvatore Sciarrino)

Francouzská opera 345

(François Adrien Boieldieu; Daniel Auber; Ferdinand Hérold; Giacomo Meyerbeer; Jacques Fromental Halévy; Adolphe Adam; Hector Berlioz; Ambroise Thomas; Aimé Maillart; Charles Gounod; Jacques Offenbach; Édouard Lalo; Camille Saint-Saëns; Léo Delibes; Georges Bizet; Alexis-Emmanuel Chabrier; Jules Massenet; Gabriel Fauré; Gustave Charpentier; Claude Debussy; Maurice Ravel; Ernest Chausson; Darius Milhaud; Francis Poulenc; Laurent Petitgirard)

Německá opera 457

(Conradin Kreutzer; Carl Maria von Weber; Heinrich Marschner; Gustav Albert Lortzing; Otto Nicolai; Friedrich von Flotow; Richard Wagner; Peter Cornelius; Karl Goldmark; Engelbert Humperdinck; Eugen d'Albert; Richard Strauss; Hans Pfitzner; Arnold Schönberg; Ermanno Wolf-Ferrari; Alexander Zemlinsky; Franz Schreker; Walter Braunfels; Alban Berg; Othmar Schoeck; Paul Dessau; Carl Orff; Paul Hindemith; Erich Wolfgang Korngold; Ernst Křenek; Kurt Weill; Werner Egk; Boris Blacher; Winfried Zillig; Gottfried von Einem; Bernd Alois Zimmermann; Hans Werner Henze; Aribert Reimann; Wolfgang Rihm)

Česká opera 653

(František Škroup; Jan Bedřich Kittl; Bedřich Smetana; Josef Richard Rozkošný; Vilém Blodek; Karel Bendl; Antonín Dvořák; Vojtěch Hřímalý; Jan Malát; Karel Šebor; Zdeněk Fibich; Leoš Janáček; Josef Bohuslav Foerster; Karel Kovařovic; Jindřich Souček; Stanislav Suda; Vítězslav Novák; Oskar Nedbal; Otakar Ostrčil; Otakar Zich; Rudolf Karel; Jaroslav Křička; Boleslav Vomáčka; Vincenc Maixner; Vladimír Ambros; Bohuslav Martinů; Miroslav Krejčí; Jaroslav Kvapil; Otakar Jeremiáš; Jan Evangelista Zelinka; Alois Hába;

Osvald Chlubna; Jaroslav Vogel; Ervín Schulhoff; Pavel Bořkovec; Jaromír Weinberger; Viktor Ullmann; Karel Hába; Pavel Haas; Hans Krása; Emil František Burian; Iša Krejčí; Zdeněk Blažek; Václav Trojan; Rudolf Kubín; Jaroslav Doubrava; Maxmilián Hájek; Karel Horký; Vít Nejedlý; Miloš Sokola; Rafael Kubelík; Jan Hanuš; Václav Kašlík; Jiří Pauer; Zbyněk Vostřák; Ivo Jirásek; Jan F. Fischer; Jarmil Burghauser; Ludvík Podéšť; Jiří Berkovec; Otmar Mácha; Ilja Hurník; Josef Berg; Miloš Vacek; Zdeněk Lukáš; Petr Eben; Josef Boháč; Vladimír Soukup; Jan Klusák; Zdeněk Pololáník; Ladislav Matějka; Evžen Zámečník; Jaroslav Krček; Emil Viklický; Zdeněk Merta; Vladimír Franz; Martin Smolka; Pavel Helebrand; Aleš Březina; Vít Zouhar; Tomáš Hanzlík; Miroslav Srnka; Marko Ivanovič)

Slovenská opera 1087

(Ján Levoslav Bella; Eugen Suchoň; Ján Cikker; Jozef Grešák; Ladislav Holoubek; Tibor Frešo; Miro Bázlik; Juraj Beneš; Lubica Čekovská)

Ruská, ukrajinská a sovětská opera a opera postsovětských republik 1129

(Michail Ivanovič Glinka; Alexandr Sergejevič Dargomyžskij; Semen Stepanovič Hulak–Artemovskij; Anton Grigorjevič Rubinstein; Alexandr Porfirjevič Borodin; Modest Petrovič Musorgskij; Eduard Nápravník; Petr Iljič Čajkovskij; Mykola Lysenko; Nikolaj Andrejevič Rimskij-Korsakov; Sergej Vasiljevič Rachmaninov; Igor Fjodorovič Stravinskij; Jurij Alexandrovič Šaporin; Sergej Prokofjev; Lev Konstantinovič Knipper; Dmitrij Borisovič Kabalevskij; Vissarion Jakovlevič Šebalin; Julij Sergejevič Mejtus; Dmitrij Šostakovič; Marian Viktorovič Koval; Lev Borisovič Stěpanov; Ivan Ivanovič Dzeržinskij; Nazib Gajazovič Žiganov; Benjamin Fleischmann; Grigory Frid; Moisej Samuilovič Vajnberg; Kirill Vladimirovič Molčanov; Rodion Konstantinovič Ščedrin; Eduard Drastamatovič Sadojan)

Maďarská opera 1285

(Ferenc Erkel; Béla Bartók; Zoltán Kodály; György Ligeti; Emil Petrovics; Sándor Szokolay; Péter Eötvös)

Rumunská opera 1309

(George Enescu)

Polská opera 1315

(Stanisław Moniuszko; Karol Szymanowski; Tadeusz Szeligowski; Krzysztof Penderecki)

Chorvatská a srbská opera 1333

(Vatroslav Lisinski; Ivan Zajc; Petar Konjović; Jakov Gotovac)

Americká opera 1347

(Scott Joplin; George Gershwin; Gian Carlo Menotti; Robert Ward; Robert Kurka; Philip Glass; John Adams)

Španělská opera 1377

(Manuel de Falla)

Bulharská opera 1381

(Pančo Vladigerov)

Anglická opera 1387

(Benjamin Britten; Thomas Adès)

Japonská opera 1417

(Tošio Hosokawa; Ikuma Dan)

POZNÁMKY K 11. VYDÁNÍ „OPERY“ A. HOSTOMSKÉ a kol.

(tiráž)

tisk:

Zuzana Lászlóová, Emil Ludvík

doplnění:

Zuzana Lászlóová, Vladimír Lébl - heirs, Emil Ludvík - heirs (V. H.)

s. 6

Seznam autorů jednotlivých statí a jejich autorských šifer:

doplnit:

Vladimír Lébl – V. L. (V. H.)

POCTA ANNĚ HOSTOMSKÉ

s. 7, odst. 1, ř. 4-5, **tisk**

vzdejme hold **legendární osobnosti české opery**, hudební redaktorce Československého rozhlasu a propagátorce Anně Hostomské.

oprava

vzdejme hold **jeho hlavní autorce**, redaktorce Československého rozhlasu a **legendární propagátorce opery** Anně Hostomské.

s. 7, odst. 3, ř. 1-2, **tisk**

Nejvýznamnějším dílem Anny Hostomské (a kolektivu) se tedy **stala Opera** - Průvodce operní tvorbou. Toto dílo navázalo na již vydané **antologie** obsahující obsahy dějů a další informace o operních dílech českých i zahraničních, která v té době se běžně hrála na našich operních scénách.

úprava

Nejvýznamnějším dílem Anny Hostomské se **stala kniha Opera** - Průvodce operní tvorbou, na níž s ní spolupracoval kolektiv autorů, v němž dominoval její manžel Mirko Očadlík. Na počátku byla desetiletá práce na sérii operních pořadů "Co máte nejraději" v letech 1952-62 podle návrhů posluchačů. Ti si v nesčetných dopisech často přáli slyšet také stručný popis děje opery, z níž byl vybrán úryvek. Hostomská o tom dovedla vyprávět poutavě a srozumitelně a na základě toho vznikl její operní průvodce. (Podle návrhu V. H.) Toto dílo navázalo na již vydané **průvodce** obsahující obsahy dějů a další informace o operních dílech českých i zahraničních, která v té době se běžně hrála na našich operních scénách.

vysvětlení k záměně slova "antologie" za "průvodce":

antologie je výbor nejlepších literárních nebo i hudebních děl z nějaké doby, území, žánru a podobně a v tomto smyslu je ho správně užito mj. v 6. řádce téhož odstavce

s. 7, poslední řádka, **tisk**

sepsaný Janem Branbergem....

oprava

sepsaný Janem Branbergem.... (V. H.)

s. 8, odst. 1, začátek, **tisk**

Na tuto řadu operních průvodců navázala Anna Hostomská knihou Opera – Průvodce operní tvorbou...Autorka **tedy** uvítala žádost Státního nakladatelství krásné literatury v Praze, aby s několika spolupracovníky zpracovala novou verzi operního průvodce...

oprava

Na tuto řadu operních průvodců navázala Anna Hostomská knihou Opera – Průvodce operní tvorbou,...Autorka **tehdy** uvítala žádost Státního nakladatelství krásné literatury v Praze, aby s několika spolupracovníky zpracovala novou verzi operního průvodce...

odůvodnění

(v prvních dvou řádcích se píše o knize nejen jako vydané, ale i o jejím působení, takže původní formulace s významem, že až potom začala Hostomská tu knihu psát, je nesmyslná)

s. 8, odst. 2, ř. 1-4, **tisk**

Zájem byl stále velký, autorce přicházely připomínky, kteří skladatelé a **jaká** jejich díla v knize chybí. Odborníci jí vytýkali neúplnost výběru, např. **ve staré klasické hudbě** chyběli dle jejich názoru Monteverdi, Lully, Händel, Haydn, Purcell, Rousseau a Mozartova raná díla. Byla snaha mnohým návrhům vyhovět

oprava

Zájem byl stále velký, autorce přicházely připomínky, kteří skladatelé a **která** jejich díla v knize chybí. Odborníci jí vytýkali neúplnost výběru, např. **v nejstarším období** chyběli dle jejich názoru Monteverdi, Lully, Händel, Haydn, Purcell, Rousseau a Mozartova raná díla. Byla snaha mnohým návrhům vyhovět

odůvodnění

(zde užitý obrat „ve staré klasické hudbě“ lze chápat, jako by by některé opery, či celé úseky operní tvorby patřily do jiného žánru než do „klasické“, což je zde zřejmě synonymem slova „vážné“ hudby. Zájmeno „klasický“ se užívá spíše jako označení trvale uznávané vysoké umělecké úrovně díla - s tím je v souladu užití slova „klasik“ ve 4. řádku na str. 9).

s. 8, odst. 2, ř. 5-6, **tisk**

a tak **např. do 3. vydání z roku 1958 a 4. vydání z roku 1959** byl zařazen samostatný oddíl anglické a americké opery. Dále byl výběr operních titulů obohacen

oprava

a tak **například počínaje 3. vydáním z roku 1958** byly vždy zařazovány samostatné oddíly anglické a americké opery. Dále byl výběr operních titulů obohacen

odůvodnění:

viz příslušná vydání „Opery“

s. 8, ř. 12 zdola, **tisk:**

(tedy po **27** letech od posledního vydání)

správně:

(tedy po **28** letech od posledního vydání) (V. H.)

s. 8, poslední řádek – s. 9, ř. 1-2, **tisk**

Především bylo zapotřebí rozšířit soubor operních děl o další **hesla**. **Jednak** se dostali ke slovu další významní skladatelé 20. století, i ti **soudobí, jejichž díla dnes vzbuzují při svých premiérách patřičný ohlas**.

oprava

Především bylo zapotřebí rozšířit soubor operních děl o další **tituly**. **Právem** se dostali ke slovu další významní skladatelé 20. století, i ti **soudobí skladatelé, jejichž díla měla úspěšný start až počátkem 21. století**.

s. 9, odst. 2, ř. 1-2, **tisk**

Je pravda, že tyto, dnes již překonané názory nebyly ve své době nikterak ojedinělé. Nelze totiž adorovat Bergova Vojčka a odmítat Pucciniho Toscu, stejně tak jako nelze snižovat tvorbu Leoše Janáčka, který svou uměleckou dráhu nesporně koordinoval s tvůrčími zásadami verismu.

oprava

Tato překonaná hodnocení byla projevem tehdejší oficiální normativní estetiky. Nesporné je novátorství Bergova Vojčka, ale oceňujeme i přínos tvorby Pucciniho stejně jako operní tvorby Leoše Janáčka, jejíž tematika i její hudební ztvárnění jsou mnohdy blízké tvůrčím postupům verismu.

s. 9, poslední odstavec – s. 10, 1. odstavec, **tisk**

Také tvrzení, že **vážné opery barokní éry zmizely z běžného repertoáru operních divadel, dnes už neplatí. Dá**

se říci, že naopak nastala renesance barokní tvorby, že divácký zájem o tato díla první etapy operního vývoje neobyčejně stoupl a že se předmozartovská díla stala vyhledávaným a divácky přitažlivým prvkem dramaturgických plánů. Týká se to především tvorby Claudia Monteverdiho a Georga Friedricha Händela, z jehož rozsáhlé operní tvorby (s italskými texty) i tvorby oratorní (psané zpravidla s anglickými texty) se uvádějí stále další a další tituly. Je zřejmé, že se začala celkem pravidelně objevovat i díla jejich soupeřů, o nichž se v době, kdy psal prof. Očadlík svou předmluvu, skálopevně věřilo, že jsou odsouzena jen do prachu archivů a že budí zájem toliko hudebních odborníků. Dnes spolu s Monteverdim a Händelem se uvádějí i díla dalších barokních skladatelů, jako byli např. Niccolò Jommelli, Antonio Cesti, Alessandro Scarlatti, Francesco Cavalli, Tommaso Traetta, Johann Adolph Hasse, Francesco Provenzale, Leonardo Vinci, Nicola Porpora, Gaetano Pugnani, Reinhard Keiser, Maria Orlandini i další. Samozřejmě ke slovu přicházejí také ve větší míře ve své době věhlasní skladatelé jako Henry Purcell, Antonio Vivaldi, Giovanni Battista Pergolesi či Antonio Salieri. Z francouzské tvorby jsou to samozřejmě Jean-Baptiste Lully a André Ernest Modeste Grétry a vedle nich především Jean-Philippe Rameau a Antoine Charpentier (zejména jeho opera Médée), rostoucí zájem o hudbu minulých věků povzbudil i uvádění oper Josefa Myslivečka. Vznikají též festivaly barokní tvorby, tři z nich se věnují tvorbě G. F. Händela (vedle jeho rodiště Halle an der Saale ještě Karlsruhe a Göttingen), věhlas si získaly i speciálně zaměřené festivaly barokní tvorby, jako např. Festwochen der Alten Musik v Innsbrucku, Berlíně a Londýně. Operním zpěvem a hudbou ožívají stará zámecká divadla ve Schwetzingenu, Postupimi, ve Versailles nedaleko Paříže, kde též od roku 1987 pracuje Centrum barokní hudby, v Drottningholmském paláci u Stockholmu či u nás v českokrumlovském zámku. Dá se dokonce říci, že zájem o barokní operu, který odstartoval v Bavorské státní opeře v Mnichově v 90. letech minulého století tehdejší intendant Sir Peter Jonas, stále stoupá, což jistě souvisí s tendencí obohacovat běžný repertoár raritami, díly neprávem zapomenutých autorů stejně jako dosud prakticky nehranými díly věhlasných autorů, jakými jsou třeba Gluck, Mozart, Rossini, Bellini či Verdi.

úprava

Očadlíkovo tvrzení, že z operní tvorby 17. a 18. století zůstalo životných jen několik málo skladeb, neplatilo ani v letech 1955 - 1965, kdy bylo uváděno v úvodu prvních sedmi vydání operního průvodce A. Hostomské, neboť již tehdy kromě jiného probíhaly dva händelovské festivaly: od roku 1920 v Göttingenu a od roku 1922 v Halle an der Saale. Široká renesance provozování staré hudby začala od 60. let 20. století a to i u nás. Podle evidence Divadelního ústavu se v letech 1945-58 v nynějším Česku žádné barokní opery neprovozovaly, ale v roce 1959 uvedlo pražské Národní divadlo Händlovu operu Acis a Galathea, divadlo v Ústí nad Labem jeho operu Poros a podle téhož zdroje bylo v nynějším Česku v letech 1959-89 realizováno 14 inscenací Händlových oper a (pro srovnání) v letech 1990 - 2021 15 inscenací jeho oper, takže frekvence Händlových oper v českých divadlech v letech 1959-89 a 1990-2021 byla téměř bsolutně totožná. Nejvíc inscenací barokních oper v 60.-70. letech 20. století se uskutečnilo v Brně zásluhou Václava Noska i když základem jeho operní dramaturgie byla díla Janáčkova, Martinů a české i zahraniční novinky. Stalo se skutečností, že nejenom zájem odborníků, ale i publika o díla první etapy operního vývoje neobyčejně stoupl a že se předmozartovská díla stala vyhledávaným a divácky přitažlivým prvkem dramaturgických plánů. Dnes spolu s díly Monteverdiho a Händela ožívají i opery dalších ve své době slavných barokních a klasicistních skladatelů, z nichž některým jsou v této knize věnovány samostatné pasáže. Z italských jsou to na př. Antonio Vivaldi, Giovanni Battista Pergolesi a Antonio Salieri, z francouzských Jean-Baptiste Lully a Jean-Philippe Rameau, v Lutychu narozený André Ernest Modeste Grétry, Angličan Henry Purcell a také náš Josef Mysliveček. Přes to, že rozsah nového operního průvodce je oproti předcházejícímu vydání více než dvojnásobný, nezbylo místo na zařazení textů o dalších význačných tvůrcích oper jako jsou italští skladatelé Francesco Cavalli (1602-76), Antonio Cesti (1623-69), Francesco Provenzale (1632-1704), Alessandro Scarlatti (1660-1725), Antonio Caldara (1670-1736), Tomaso Albinoni (1671-1751), Giuseppe Maria Orlandini (1676-1760), Domenico Scarlatti (1685-1757), Nicola Porpora (1686-1768), Leonardo Vinci (?1696-1730), Niccolò Jommelli (1714-74), Tommaso Traetta (1727-79) či Gaetano Pugnani (1731-98), němečtí Reinhard Keiser (1674-1739), Georg Philipp Telemann (1681-1767) či Johann Adolf Hasse (1699-1783), francouzský Marc-Antoine Charpentier (?1643-1704), známý svou operou Médée, z Čechů Jiří Antonín

Benda (1722-95) a mnoho dalších. V Halle an der Saale, Karlsruhe, Göttingenu a Londýně se konají Händlovy festivaly, Benátské centrum barokní hudby, založené roku 2010, pořádá festival hudby Monteverdiho a Vivaldiho, rané opery zaznívají na festivalech staré hudby Innsbrucker Festwochen der Alten Musik, Cadenza v Berlíně či London Festival of Baroque Music, u nás např. na Olomouckých barokních slavnostech a na mnoha dalších festivalech, mezi nimi i na Smetanově Litomyšli. Operním zpěvem a hudbou ožívají stará zámeková divadla ve Schwetzingenu, Postupimi, ve Versailles nedaleko Paříže, kde též od roku 1987 pracuje Centrum barokní hudby, v Drottningholmském paláci u Stockholmu či u nás v českokrumlovském zámku. Dnes se s operními díly minulosti setkáváme v divadlech Londýna, Berlína či Mnichova, kde intendant Bavorské státní opery Sir Peter Jonas začal po svém nástupu v roce 1993 pravidelně uvádět vedle soudobých novinek i četné barokní opery. Vedle děl neprávem zapomenutých autorů jsou postupně uváděna také dosud prakticky nehraná díla věhlasných autorů jako Gluck, Mozart, Rossini, Bellini, Verdi a další.

odůvodnění

podle <http://www.ndbrno.cz/o-divadle/online-archiv/nosek-vaclav>

(29. 6. 2021 se objevilo na displeji "Stránka nenalezena")

Na druhém pólu Noskova intenzivního dramaturgického zájmu je jeho péče o uvádění operní tvorby 18. století a starší. V době, která této tvorbě nebyla zdaleka tak nakloněna je tomu dnes, **uvádí v šedesátých letech** ve své úpravě **Händelovu operu Julius Caesar** a československou premiéru **Tamerlána Josefa Myslivečka**. Později dokonce jsme byli v Brně díky jemu svědky koncertního provedení **Orfea Claudia Monteverdiho**.

Mimořádným Noskovým činem byl **vznik Miniopery**. V rámci tohoto programu uváděl (převážně v Redutě, ale i v jiných prostorách) díla komorního typu, která nebylo možno realizovat na velké scéně. Dramaturgicky se opět zaměřil především na moderní tvorbu a v kontrastu k tomu na tvorbu autorů z doby počátků opery. Opět uveďme alespoň několik významných příkladů: **Romeo a Julie a Walder českého skladatele Jiřího Bendy, Pimpinone G. F. Telemanna uvedený ve foyeru Janáčkovy opery, L' Ipermestra či Demofonte Josefa Myslivečka, dvě Moliérovky uvedené v divadle na Výstavišti pod názvem Jeden chce a druhý musí s původní hudbou J. B. Lullyho, Korunovace Poppey Claudia Monteverdiho**. Ze soudobých operních děl to byl například večer věnovaný dílu Josefa Berga, jehož dvě části, Euménes (pozn.MS: správně: Eufrides) před branami Týmén a Evropskou turistiku Nosek sám režíroval.

podle <https://slovník.ceskyhudebnislovník.cz>

Od šedesátých let začal uvádět na scénu opery sedmnáctého a osmnáctého století, především operní a oratorní dílo Josefa Myslivečka (Il gran Tamerlano, 1967), opery a singšpily Jiřího Antonína Bendy (Walder, 1974; Romeo a Julie, 1978), Händela (Julius Caesar) a Monteverdiho (Orfeus).

<https://vis.idu.cz/Productions.aspx?lang=cz>

zde je možno najít záznamy o všech zjištěných inscenacích profesionálních divadel v nynějším Česku od poloviny roku 1945 do současnosti

podle https://en.wikipedia.org/wiki/H%C3%A4ndel-Festspiele_Karlsruhe

The **Händel-Festspiele Karlsruhe** is a festival event for the works of the baroque composer George Frideric Handel. From 1977 to 1984 the Badisches Staatstheater Karlsruhe organised the so-called Handel Days,...

podle https://en.wikipedia.org/wiki/London_Handel_Festival

The **London Handel Festival** is an annual music festival centred on the compositions of George Frideric Handel. The festival also features other composers...It was founded by Denys Darlow, who was succeeded as musical director in 1999 by Laurence Cummings

Monteverdi Vivaldi Festival

podle https://fr.wikipedia.org/wiki/Venetian_Centre_for_Baroque_Music

Le Venetian Centre for Baroque Music (« Centre de musique baroque de Venise ») est un centre vénitien créé en 2010 par Olivier Lexa... le **Festival Monteverdi Vivaldi** est programmé chaque été à Venise par le Centre. Celui-ci reçoit ainsi pour la première fois dans la cité des doges Les Arts Florissants en juillet 2010

podle <https://www.altemusik.at/de>

Innsbrucker Festwochen der Alten Musik

podle <https://www.casopisharmonie.cz/kritiky/berlin-cadenza-2005.html>

Rudolf Rouček: Berlín: Cadenza 2005

Letošní festival barokní hudby Cadenza ve Staatsoper Unter den Linden

podle http://hudebnirozhledy.scena.cz/www/index.php?page=clanek&cislo_id=206&id_clanku=4348

(29. 6. 2021 se objevilo na displeji: "Nepodařilo se vybrat čísla z archivu")

Olomoucké barokní slavnosti 2018

Antonio Vivaldi: La Gloria e Himeneo, RV 687... Představení 8.–11. 7. 2018.

Claudio Monteverdi, Vít Zouhar, Tomáš Hanzlík: L' Arianna. ..Představení 12.–15. 7. 2018

podle <https://baroko.olomouc.eu/cs/program-2018/>

8. – 11. 7., začátek představení v 19.00 hodin

Antonio Vivaldi: La Gloria e Himeneo, RV 687 (Benátky 1725)

12. – 15. 7., začátek představení v 19.00 hodin

Claudio Monteverdi, Vít Zouhar, Tomáš Hanzlík: L' Arianna (Mantova 1608)

16. – 19. 7., začátek představení v 19.00 hodin

Antonio Caldara: L' Amor non ha legge (Jaroměřice na Rokytou 1728)

podle <http://www.ckrumlov.info/docs/cz/festivalbaroknichumeni.xml>

Festival barokních umění v **Českém Krumlově**, založený v roce 2008 připravuje každoročně novodobou světovou premiéru jedné barokní opery.

podle [https://en.wikipedia.org/wiki/Peter_Jonas_\(director\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Peter_Jonas_(director))

He was awarded an honorary doctorate of music from the University of Sussex in **1993. In September that year, Munich's Bavarian State Opera invited Jonas to become its Staatsintendant** (General and Artistic Director); he held this position until 2006. While there he extended the company's repertoire within **baroque opera**, promoted its opera for all project **and supported contemporary composers** by introducing fourteen new-work premieres. He was awarded the Bayerische Verfassungsmedaille in 2001.

s.11, odst. 1, ř. 1-2, **tisk**

Nové vydání operního průvodce uvádí na 650 oper od více než 250 skladatelů.

I tak se tam **nevešly úplně všechny opery, které by si to zasloužily.**

oprava

Nové vydání operního průvodce uvádí na 650 oper od více než 250 skladatelů.

I tak se tam **nevešlo velké množství oper, které by si to také zasloužily.**

odůvodnění

Zatím asi nejúplnější publikovaný seznam oper obsahuje 6-svazkový Opernlexikon Fr. Stiegra z let 1975 - 1983, obsahující jména autorů hudby a libret, údaje o premiéře každého zaznamenaného díla s rejstříkem názvů děl, skladatelů a libretistů a chronologickou tabulkou premiér. Třeba by si zasloužilo uvést něco ze 117 oper A. Scarlattioho, ze 29 oper G. Ph. Telemanna atd., atd. stejně jako ze záplavy úspěšných nových od skladatelů většinou v *Opeře* vůbec nezmíněných.

s. 11, **dodatek M. Sobotky mezi 2. a 3. odstavcem:**

Zhruba od vzniku Druhé vídeňské školy přibližně ve druhém desetiletí 20. století, po vystoupení Arnolda Schönberga se sérií atonálních skladeb, tvořených na principu rovnoprávnosti všech tónů chromatické stupnice, se skladatelská tvorba včetně operní značně rozrůznila. Všeobecně uznávaným přelomovým dílem byla opera Albana Berga *Vojcek*, kterou kupříkladu Pierre Boulez označil za první operu, která nenapodobuje předchozí díla.

Přibližně od té doby skladatelé v součinnosti s interprety a teoretiky, přičemž některé osobnosti sdružují dva nebo jako kupříkladu někdejší (v letech 2013-19) umělecký ředitel pražského Národního divadla a Státní opery Petr Kofroň všechny tři zmíněné obory, hledají nejrůznějšími směry cesty pro další vývoj operního žánru. Dosud platí, že v současné době nejhranější opery vznikly přibližně v období od poslední čtvrtiny 18. století do 1. poloviny 20. století. I ve tvorbě počátku 21. století přetrvává používání skladebných technik minulých epoch počínaje barokem (u nás kupříkladu neobarokní opery Tomáše Hanzlíka). Význačným směrem je hudební minimalismus, založený na mnohonásobném opakování většinou libozvučného motivku a jeho pozvolném obměňování (u nás je nejznámější opera Philipa Glasse *Pád domu Usherů*, provedená mj. v pražské Státní opeře). Vliv jazzové hudby se

nejúspěšněji projevil v opeře Georga Gershwina *Porgy a Bess*. Z rámce „vážené hudby“ výrazně vybočují opery Kurta Weila, u nás kupříkladu *Dobře placená procházka* Jiřího Šlitra a Jiřího Suchého, inscenovaná i v pražském Národním divadle. Pokus Libora Baláka o rockovou operu nenašel téměř žádný ohlas (pouze v databázi www.musicbase.cz je zaznamenána jeho rocková opera *Komenský*), ale řadu rockových oper Milana Steigerwalda uvedla od roku 2009 jeho Rock Opera Praha. Rozhlasové a televizní opery nemají po stránce skladebné techniky žádné osobité znaky. Francouzský skladatel Darius Milhaud přišel s nápadem komponovat velmi krátké, "minutové opery". V tom v současné době u nás nejintenzivněji pokračují brněnský skladatel Pavel Drábek s libretistou Ondřejem Kyasem, jejichž dílka uvádí tamní soubor Opera diversa, jehož počátky sahají do roku 1999. Vznikly opery pro jednoho pěvce kupříkladu *Lidský hlas* od Francise Poulenca nebo *Labutí píseň* od Jiřího Pauera. Alois Hába, nejvýznačnější tvůrce mikrointervalové hudby, složil jedinou čtvrtónovou operu *Matka* a šestinótovou *Přijď království tvé*, v čemž sice nemá následovníky, ale mnozí skladatelé nyní užívají mikrointervalů k obohacení svého hudebního jazyka. Jaroslav Krček složil elektronickou operu *Nevěstka Raab*, což je rovněž ojedinělý čin, ale elektroakustické zvuky začali užívat i skladatelé, nepatřící k bořitelům tradic jako kupříkladu Jan Hanuš. I ve tvorbě českých skladatelů se začíná výrazněji uplatňovat i náboženská tematika (Eben: *Jeremias*, Viklický: *Oráč a smrt*, Pololánik: *Noc plná světla...*).

Po stránce skladatelské techniky jedním z nejvýznačnějších novátorů po Schönbergovi byl americký skladatel John Cage, který zrovnoprávnil všechny zvuky a také ticho se zvuky, nazývanými tóny (ty vznikají zhruba řečeno pravidelným kmitáním pružných těles) a osvobodil je zcela od poslání dávat nějaký, byť jenom hudební smysl. Jeho ctitel, propagátor a následovník Petr Kotík založil v roce 2012 v Ostravě bienále Dny nové opery Ostrava, na němž kromě jeho dvou oper zazněla v českých, zčásti i světových premiérách díla Johna Cageho, György Ligetiho, Bernharda Langa, Salvatora Sciarrina, Petra Cíglera, Františka Chaloupky, Rudolfa Komorouse, Martina Smolky, Ivana Achera, Marka Keprta a mnoha dalších.

Mnoho titulů nějakým způsobem zajímavých operních děl nových i starších, neuvedených v 11. vydání „Opery“ lze nalézt na internetové stránce Divadelního ústavu <https://vis.idu.cz/Productions.aspx>, kde jsou zachyceny všechny inscenace profesionálních českých divadel přibližně od poloviny roku 1945.

s. 11, poslední 2 odstavce, **tisk**:

Důležité je nové vydání operního průvodce i z důvodu již několik let probíhající krize v pojetí jevištní interpretace operních děl, kdy se stala jakousi normou režisérská svévole v nakládání s klasickým odkazem operních velikánů. Běžným se stalo aktualizovat děj a takovýto časoprostorový posun spolu se zásahy do dramatických situací, **kdy navzdory** jakékoliv logice a v rozporu se záměrem skladatelů a libretistů je často upravován i samotný příběh a kdy jsou dle různých koncepcí rovněž pozměňovány vztahy mezi postavami. **Tak dochází** k hrubému narušení vztahu hudby a textu, vztahu hudby a jevištního dění i psychologie jednajících postav.

A proto je třeba, aby se dezorientovaný divák mohl přesvědčit, co bylo záměrem autorů hudby a textu, v jaké době a v jakém prostředí se má děj té které opery odehrávat, aby tak nebyla narušena autorská představa, ale i logika. Jde o to, aby se mohl divák distancovat od všech těch nesmyslů, které mu předkládá postmoderní pojetí divadelního umění, minimalismus a pseudooriginalita všech těch režijních koncepcí, které dnes ve své většině zavalily operní svět.

lépe:

Nové vydání operního průvodce s co možno nejkompletnějším a pravdivým obsahem je důležité kromě jiného proto, že v současné době a to zejména od poloviny 20. století podobně jako ve všech druzích umění i v opeře se výrazně uplatňuje snaha nalézt nové způsoby ztvárnění, které jsou často v protikladu k přirozenému citění a negují realistickou popisnost. V divadelních žánrech včetně opery se to projevuje nejen ve způsobu ztvárnění nových, ale i starších děl. Běžným se stalo aktualizovat děj a takovýto časoprostorový posun spolu se zásahy do dramatických situací, **kdy z pohledu laika navzdory** jakékoliv logice a v rozporu se záměrem skladatelů a libretistů je často upravován i samotný příběh a kdy jsou dle různých koncepcí rovněž pozměňovány vztahy mezi postavami. **Tak podle tradičního nazírání na úlohu inscenace** dochází k hrubému narušení vztahu hudby a textu, vztahu hudby a jevištního dění i psychologie jednajících postav.

Výrazným projevem takového postupu v domácím prostředí byla již incenace Mozartovy Kouzelné flétny v

pražském Národním divadle roku 1957, v níž režisér Bohumil Hrdlička s podporou puristické scénografie Josefa Svobody akcentoval symbolickou rovinu díla a děj posunul do současnosti. Tato inscenace vyvolala bouřlivé diskuse, po několika reprízách byla stažena z repertoáru a Hrdlička emigroval do Spolkové republiky Německo, kde se dočkal uznání a širokého uplatnění. Je třeba smířit se s tím, že podobně jako v minulosti i nyní novátorství v umění naráží na odpor a že ne všechny nové postupy se stanou trvalými hodnotami. Posláním této knihy bude proto i ozřejmit čtenáři záměr autorů hudby a textu, ve které době, v jakém prostředí a jak vůbec se děj té které opery odehrává. **Pomoci divákovi vytvořit si svůj vlastní názor na inscenaci, která se mu bude možná i právem jevit jako nesmyslná, zbytečně narušující tradiční uspokojivý dojem z díla.**

odůvodnění:

podle http://encyklopedie.idu.cz/index.php/N%C3%A1rodn%C3%AD_divadlo

Progresivní vývoj zvláště zpočátku narážel na odpor tradicionalistů i na silná rezidua zideologizovaného pojetí umělecké tvorby. Inscenace Mozartovy Kouzelné flétny (1957), v níž režisér B. Hrdlička akcentoval s pomocí Svobodovy puristické scénografie symbolickou a aktuální rovinu díla, vyvolala bouřlivé diskuse, po několika reprízách byla stažena z repertoáru a Hrdlička emigroval.

podle <https://www.ndm.cz/cz/osoba/4086-hrdlicka-bohumil.html>

Roku 1953 nastoupil do Národního divadla v Praze, kde režíroval 7 oper, včetně legendární inscenace Kouzelné flétny, na které opět spolupracoval s výtvarníkem Josefem Svobodou. Jeho režijní interpretace byla napadena prorežimní kritikou a stažena z repertoáru. Po incidentu emigroval do SRN, kde působil zejména v Düsseldorfu v Deutsche Oper am Rhein. Hrdlička je označován za jednoho z nejprogresivnějších západních operních režisérů. Ačkoliv v cizině propagoval českou operu, do České republiky už se nevrátil.

podle <http://archiv.narodni-divadlo.cz/umelec/2091>

od 1. 1. 1953 do 28. 8. 1957 byl režisérem Opery ND. Režíroval zde 7 oper, v nichž jeho invenční režie rozcházející se podstatně s tehdy převládajícím socialistickým realismem vyvolávala ohlas mezi diváky a odbornou kritikou. Jeho inscenace Kouzelné flétny se stala v historii ND legendou. Inscenace, na které spolupracoval s výtvarníkem Josefem Svobodou, byla napadena prorežimní kritikou a stažena z repertoáru. Hrdlička využil příležitosti k emigraci do SRN, kde pak působil hlavně v Düsseldorfu v Deutsche Oper am Rhein. Stal se jedním z nejprogresivnějších západních operních režisérů.

CO JE TŘEBA VĚDĚT O OPEŘE

II. Jak opera vznikla

s. 16, ř. 1-5, **tisk**

Skladatelé Emilio de Cavalieri, Jacopo Peri, Giulio Caccini a konečně i největší z nich Claudio Monteverdi vytvářeli nejprve jednotlivé hudebně dramatické scény a poté i celé jevištně hudební útvary, sloučili dramatický projev s projevem zpěvným a se stálým doprovodem souboru nástrojů. **Ze šlechtického prostředí se operní útvar dostal velmi záhy do lidového prostředí.**

doplnění

Skladatelé Emilio de Cavalieri, Jacopo Peri, Giulio Caccini a konečně i největší z nich Claudio Monteverdi vytvářeli nejprve jednotlivé hudebně dramatické scény a poté i celé jevištní hudební útvary, sloučili dramatický projev s projevem zpěvným a se stálým doprovodem souboru nástrojů. **Za první operu je nyní považována „Dafné“, připisovaná Jacopu Perimu, z níž se zachovalo pouze libreto a několik úryvků hudby, z nichž dva náležejí Jacopu Corsimu. Toto dílo bylo poprvé provedeno při karnevalu roku 1597 (podle starého kalendáře) či 1598 (podle nového kalendáře). Zprvu se užívalo názvů tragedia rappresentata, favola rappresentata in musica recitativa, favola recitata in musica a podobně. Název „opera“ byl poprvé použit v souvislosti s uvedením díla Francesca Cavalliho Le nozze di Teti e di Peleo v roce 1639 v Benátkách. Ze šlechtického prostředí se operní útvar dostal velmi záhy do lidového prostředí.**

odůvodnění

podle https://cs.wikipedia.org/wiki/D%C4%9Bjiny_opery

Dějiny opery začínají v Itálii koncem 16. století. Nejstarším, dnes ztraceným, dílem považovaným za operu je Dafne skladatele Jacopa Periho, uvedeným ve Florencii kolem roku 1597; samotný název „opera“ byl poprvé

použit v souvislosti s uvedením díla Francesca Cavalliho *Le nozze di Teti e di Peleo* v roce 1639 v Benátkách. (podle *Trojan, Jan: Operní slovník věcný, Praha, 1987*)

podle „*Opera*“, 11. vydání 2018, s 31, ř. 5-8 z úvodu k opeře *Dafne*

Jako autor hudby je uváděn Jacopo Peri, ale dva z dochovaných úryvků z ní náležejí Jacopovi Corsimu. Podle posledních výzkumů však víme, že se tak stalo za karnevalových slavností roku 1598 (podle starého kalendáře 1597).

podle *Abraham: Stručné dejiny hudby, Bratislava 2004, s. 276*

„...Hudobnodramatická forma, označovaná spočiatku jako **tragedia rappresentata, favola recitata in musica, favola rappresentata in musica recitativa** a podobne (ale až do roku 1640 nie ako opera scenica alebo opera musicale), sa rýchlo vzd'alovala od diletantov zahľadených do antiky. No ďalších 30 rokov ostala výlučne zábavou kniežat a bohatej aristokracie, zväčša v Mantove, Florencii, Bologni, Parme a Ríme...“

s. 17, odst. 2, poslední 3 řádky, **tisk**

Gluck je vzorem a příkladem W. A. Mozartovi a později i všem, kteří **v národních školách začali vytvářet národní operní školy.**

oprava

Gluck je vzorem a příkladem W. A. Mozartovi a později i všem, kteří **začali ve svých působitích vytvářet národní operní školy.**

odůvodnění

(oprava podle 10. vydání *Opery*)

s. 18, ř. 5-7, **tisk**

Tak např. operní stagiony v Praze, ačkoliv byly naprosto italské, uvedly v 1. polovině 18. století několik děl na náměty z českých mýtů. Dokonce byly tehdy pro Prahu zkomponovány dvě italské **opery.**

doplnění

Tak např. operní stagiony v Praze, ačkoliv byly naprosto italské, uvedly v 1. polovině 18. století několik děl na náměty z českých mýtů. Dokonce byly tehdy pro Prahu zkomponovány dvě italské **opery o Libuši.**

odůvodnění

původní Očadlíkův text až do 10. vydání *Opery* zní: „...dokonce dvě italské opery o Libuši byly tehdy pro Prahu zkomponovány...“

s. 20, poslední odstavec, ř. 5-6, **tisk**

pro provádění děl Richarda Wagnera. Toto divadlo v letním období provádí **Wagnerova díla souborem každoročně jiným souborem.**

oprava

pro provádění děl Richarda Wagnera. Toto divadlo v letním období provádí **jeho díla každoročně jiným mezinárodním souborem.**

s. 20, poslední 4 řádky, **tisk**

budova Glyndebournského letního operního festivalu, letní operní představení se konají v antické aréně ve Veroně (poprvé 1913), **při Salcburských slavnostních hrách a jinde. Podle Bayreuthu pak v novější době vznikly scény pro příležitostné festivaly, např. v Salcburku, ve Veroně aj.**

oprava a doplnění

budova Glyndebournského letního operního festivalu, letní operní představení se konají v antické aréně ve Veroně (poprvé 1913), **při Salcburských slavnostních hrách, při Rossiniho festivalu v Pesaru, na jezerní scéně v Bregenzu a jinde v Evropě a též na americkém kontinentu.**

III. KDE SE OPERA PROVÁDĚLA KDYSI A DNES

s. 21, odt. 1, **tisk**

Zvláštní je případ pražského Národního divadla. Bylo vytvořeno všelidovým úsilím v době velkého nástupu

pokrokové měšťanské třídy v letech 1868–1882. Český život, hlásící se do světového kulturního dění, neměl svou reprezentaci, neboť neměl mecenáše nebo společnosti a konečně ani vládní síly, které by pro národní věc byly ochotny učinit sebemenší investice. Tak se záležitost vlastního divadla stala u nás věcí všeho lidu, jenž, správně politicky zaměřen, uvědomoval si, že cesta českého vývoje kulturního musí být cestou demokratickou. Proto Národní divadlo, budované s heslem „Národ sobě“, liší se svým původem a ideou od všech divadel na světě. Vyrostlo z nesmírné vůle lidu povznést se kulturně a hospodářsky k samostatnosti a politické svobodě. Generace, která toto divadlo budovala, tvořila je jako předobraz budoucího samostatného státu. Po dlouhém divadelním provizoriu v Prozatímním divadle (1862–1882) a intermezzovém působení českého divadelního souboru v příležitostných dřevěných divadlech na obvodu tehdejší Prahy bylo Národní divadlo vytvořeno jako ústřední a hlavní ústav české divadelní kultury.

Opravy letopočtů

k textu: Národního divadla. Bylo vytvořeno všelidovým úsilím v době velkého nástupu pokrokové měšťanské třídy v letech 1868–1882.

správně: Národního divadla. Bylo vytvořeno všelidovým úsilím v době velkého nástupu pokrokové měšťanské třídy v letech 1851–1883.

odůvodnění:

podle https://cs.wikipedia.org/wiki/N%C3%A1rodn%C3%AD_divadlo#cite_note-1

v dubnu 1851 – vydal mezitím ustavený Sbor pro zřízení českého národního divadla v Praze první veřejné svolání k zahájení sbírek. Do roku 1865 bylo ve sbírkách vybráno celkem 201 939 zlatých.

K textu: Po dlouhém divadelním provizoriu v Prozatímním divadle (1862–1882)

správně: Po dlouhém divadelním provizoriu v Prozatímním divadle (1862–1883)

odůvodnění:

podle *Prozatímní divadlo I., s. 545* se poslední představení v Prozatímním divadle uskutečnilo 14. 4. 1883 s tímto programem: Smetana: Prodaná nevěsta, Krásnohorská: Doslov, F. K. Kolár: Živý obraz Rozloučení s Prozatímím divadlem . Poté hrál soubor Prozatímního divadla v Novém českém divadle.

s. 554 – poslední představení souboru Prozatímního divadla (A. H. Sokol: Starý vlastenec) bylo 13. 11. 1883

velká úprava

Zvláštní je případ pražského Národního divadla. Jeho vybudování bylo jedním z nejvýznamnějších činů vrcholícího národního obrození. Liší se svým původem a ideou od všech divadel na světě. Vyrostlo z nesmírné vůle lidu povznést se kulturně a hospodářsky k samostatnosti a politické svobodě. Generace, která toto divadlo budovala, tvořila je i jako jeden ze symbolů budoucího samostatného státu. Hrabě Nostic sice nechal vybudovat v letech 1781-83 dnešní Stavovské divadlo, které původně neslo plný oficiální název Gräflich Nostitzsches Nationaltheater (Hraběcí Nosticovo národní divadlo). Ve svém prohlášení k jeho stavbě sice stojí (v českém překladu): "...přičiním se v první řadě sám o to, abychom měli národní divadlo v naší mateřské (německé) řeči. Bude-li však dobře prospívati, nebudu s stavěti proti žádnému druhu dovolených her a žádnému jazyku...", ale pro česká představení byla vyhrazena nejčastěji jenom nedělní a sváteční odpoledne. Pro další česká představení byly využívány nadále různé provizorní scény, což vedlo k myšlence na vybudování reprezentativního kamenného českého národního divadla, jejíž realizaci si jako svůj úkol předsevzal Sbor pro zřízení českého národního divadla v Praze, v němž se roku 1850 sdružili významní reprezentanti českého národa. Sbor především začal od roku 1851 shromažďovat prostředky na zakoupení pozemku a stavbu divadla z veřejných sbírek, jejichž přispěvateli byli lidé od nejprostších po šlechtu a z různých akcí (loterie, zábavy aj.). Když během prvních deseti let nebylo shromážděno dost prostředků na stavbu velkého reprezentativního divadla, bylo podle návrhu, předloženého F. L. Riegrem **roku 1862 postaveno za státní peníze Zemským výborem Království českého po dohodě se Sborem pro zřízení českého národního divadla Královské zemské prozatímní divadlo** (též Královské zemské české divadlo či Královské zemské prozatímní české divadlo), známé dnes pod názvem Prozatímní divadlo, **jehož budova byla později začleněna do stavby Národního divadla**. Přes nevelké rozměry pojalo až 1200 diváků, ale pro stísněnost prostorů (mj. orchestr mohl být pouze 34členný) se mnohá představení, prováděná souborem Prozatímního divadla, zejména v letním období, konala v prostorově příznivějších dřevěných budovách - v Novoměstském divadle (1864-1885), v Aréně na hradbách (1869-1875), v Novém českém divadle (1876-1883) a

jinde. Slavnost položení základního kamene (ve skutečnosti to bylo 23 kamenů z památných míst) se konala 16. 5. 1868. Stavba divadla byla v roce 1881 natolik dokončená, že v ní byl 11. června zahájen provoz premiérou Smetanovy Libuše. Při dokončovacích pracích 12. srpna divadlo vyhořelo, což vyvolalo celonárodní smutek, který však byl podnětem k rychlému shromáždění štědrějších darů. Sám císař František Josef I., který již dříve věnoval 5000 zlatých, po požáru věnoval 13000 zlatých. Celková částka, získaná na vybudování Národního divadla činila 3,204.129 zlatých. Při rekonstrukci Národního divadla se ještě hrálo v Prozatímním divadle až do rozlučovacího představení 14. 4. 1883 a poté hrál soubor Prozatímního divadla v Novém českém divadle až do 13. 11. 1883. Obnovené Národní divadlo bylo otevřeno již 18. listopadu 1883 opět Smetanovou Libuší.

odůvodnění:

podle Zdeňka Benešová, Taťána Součková, Dana Flídrová: *Stavovské divadlo, 2000, s. 13, sloupec 2, ř. 2-4 zdola = citace z knihy Jan Vondráček: Dějiny českého divadla I., Praha 1955, s.59, ř. 4-8 zdola:*

(z Nosticova prohlášení ke stavbě divadla) „...přičiním se v první řadě sám o to, abychom měli národní divadlo v naší mateřské (německé) řeči. Bude-li však dobře prospívati, nebudu se stavěti proti žádnému druhu dovolených her v žádném jazyku...“

k výstavbě Prozatímního divadla:

viz *Prozatímní divadlo, s. (12), poslední odstavec - s. (13), 1.-4. odstavec:*

k názvu Prozatímního divadla:

podle <https://d-dur.rozhlas.cz/prodana-nevesta-dvakrat-a-pokazde-jinak-7631646> (cedule premiéry Prodané nevěsty 1866): Královské zemské české divadlo v Praze

podle

<https://www.esbirky.cz/predmet/4619186?searchParams=%7B%22filter%22%3A%7B%22type%22%3A%5B%227341016%22%5D%2C%22subCollection%22%3A%5B%2277236%22%5D%7D%2C%22order%22%3A%22name%22%2C%22itemsPerPage%22%3A24%2C%22path%22%3A%22eJyl0bEKwjAQBuBXXZkLbaxtsSAOOj5AsYhbQ49mibSJEIV390QtaCoi9tB%5C%2Fvwx20vRPEOSEXWEgS30VELCVWEyli0rgESE4mq9QGWHEKEJePjwg5HmJfZIKa0INf4QlCQipb5LI%2BfvRvm0hRor4UKk4g6dwbX%2BeKGW9jrfvCpR6VFrX6KLAnt3%2BCCpiO8RmNlj00b2NnfrO%5C%2F%2BzJbLJCtGdoUnLkA%2BlzXlfehb%5C%2FkobVy%2B1INB8w%5C%2F0IT3%2BH0uC8Ibvbo36j9c%3D%22%7D&sequencePointer=0> (cedule premiéry Král Vukašin 1862): Královské zemské prozatímní divadlo v Praze

podle https://cs.wikipedia.org/wiki/N%C3%A1rodn%C3%AD_divadlo

O výstavbě kamenného divadla začali čeští vlastenci uvažovat už v roce 1844 na svých poradách v Praze. Počátek stavby byl realizován nejprve žádostí o „privilej na vystavění, zařízení, vydržování a řízení“ samostatného českého divadla, kterou stavovskému výboru českého sněmu 29. ledna 1845 předložil František Palacký. Privilej byla udělena už v dubnu 1845. Ale až za šest let – v dubnu 1851 – vydal mezitím ustavený Sbor pro zřízení českého národního divadla v Praze první veřejné provolání k zahájení sbírek. Do roku 1865 bylo ve sbírkách vybráno celkem 201 939 zlatých.

Národní sbírky a loterie ale nebyly jediným zdrojem financování stavby Národního divadla, prostředky poskytlo i České království prostřednictvím subvencí schválených Českým zemským sněmem nebo zemským výborem. Výstavu o zahájení výstavby navštívil také císař František Josef I. a při té příležitosti věnoval svůj první osobní příspěvek ve výši 5 tisíc zlatých. Později, když se dověděl o vyhoření divadla, ihned věnoval dalších 13 tisíc. Zemský výbor království Českého uvolnil 14 700 zlatých, české vlastenky uspořádaly na Žofině bazar, jehož výtěžek byl téměř 6 tisíc zlatých, členové císařské rodiny darovali 26 tisíc, dále přispěli ruský car a česká šlechta – z nejvýznamnějších jmenujme alespoň knížete Lobkovice (6 tisíc zlatých), hraběcí rodinu Chotků (přes 4,5 tisíce), hraběcí rodina Kolovratů (přes 4 tisíce), objevují se jména Schwarzenberků, Kinských, Černínů, Nosticů, Harrachů a dalších. Nezanedbatelně také přispěla nastupující buržoazie, ale i vědci, umělci (Ringhoffer, Rott, Palacký, Rieger, Vilímek).

Celkové příjmy ze sbírek, příspěvků, subvencí a pojištění od 21. srpna 1850 do 30. června 1884 činily 3 204 129 zlatých. Subvence Českého zemského sněmu v roce 1874 činila 300 tisíc zlatých a subvence v roce 1880 115 tisíc zlatých. Město Praha přispělo částkou 100 tisíc zlatých. Více než 238 tisíc zlatých vynesla Velká národní loterie v roce 1877 a více než 1 milion zlatých se vybralo během národní sbírky po požáru divadla. Z toho po požáru sbírka Sboru pro zřízení českého národního divadla vynesla 257 539 zlatých, sbírka novin Národní listy vynesla 248 698

zlatých, sbírka novin Pokrok vynesla 167 374 zlatých a sbírka novin Politik vynesla 104 298 zlatých.[2] Úroky z vkladů a cenných papírů vynesly 66 469 zlatých. První česká vzájemná pojišťovna po požáru vyplatila pojistku ve výši téměř 300 tisíc zlatých.

další použité zdroje informací:

Šubert, F. A.: *Národní divadlo, 1881*, passim (mj. úplný soupis částek, získaných na stavbu Národního divadla)

Štěpán V., Trávníčková M.: *Prozatímní divadlo I, 2006*, s. 11-22

Podle doporučení Václava Štěpána by podrobnější údaje o financování stavby Prozatímního divadla bylo perspektivní hledat v pozůstalosti F. L. Riegra v Archivu Národního muzea, v Národním archivu (fond Zemského výboru), v archivu Útvaru hlavního architekta hl. m. Prahy (od roku 1998 Institut plánování a rozvoje hlavního města Prahy) a též v Archivu hl. m. Prahy.

IV. DRAMATICKÉ A HUDEBNÍ SLOŽKY OPERY

s. 22, **tisk**

Dramatický děj je načrtán jako základní dějové i kompoziční schéma. Určuje v podstatě i ráz kompozice, který si skladatel zvolí. Dějová schémata několikerého druhu. Vážná, například s náměty hrdinskými, bojovnými, deklaračními, ale také s náměty odzíránými ze skutečnosti, a tudíž nepatetickými a životně realistickými.

srozumitelněji

Příběh, zachycený v libretu, ovlivňuje i hudební stránku díla. Je na skladateli, aby se rozhodl, jaký ráz kompozice si zvolí. Dějová schémata jsou několikerého druhu. Vážná, například s náměty hrdinskými, bojovnými, deklaračními, ale také s náměty odzíránými ze skutečnosti, a tudíž nepatetickými a životně realistickými.

s. 23, konec 1. odstavce, **tisk:**

O volbě dějového námětu rozhoduje skladatel. Nebývá pravidelně jeho autorem, vybírá si námět ze známých situací života, historie, literatury i divadla. **Dříve, zejména v 18. století, bývalo zvykem, že skladatelé přejímali námět a často i doslovný text již dříve zhudebněný a úspěšný. Zpracovatelem námětu je pak libretista.**

uspořádaněji

O volbě dějového námětu rozhoduje skladatel. Nebývá pravidelně jeho autorem, vybírá si námět ze známých situací života, historie, literatury i divadla. **Zpracovatelem námětu je pak libretista. Dříve, zejména v 18. století, bývalo zvykem, že skladatelé přejímali námět a často i libreto již dříve zhudebněné a úspěšné.**

s. 26, od odst. 3 do konce str. 28, **tisk:**

V historickém vývoji opery existují význačná slohová období, podle nichž rozdělujeme operní skladby do vývojových skupin. Postupem doby se krátily časové úseky jednotlivých slohů. Literatura o opeře i operní praxe zavedly řadu charakterizačních termínů. Přihlédneme k nejpodstatnějším z nich.

B a r o k n í operou rozumíme útvar náležející do prvních 150 let operního

vývoje. Má patetickou tendenci velkých mytologických, alegorických a pseudohistorických dějů. Od počátku opery až po G. F. Händela a jeho současníky je barokním útvarem opera **s e r i a**, vážná, patetická skladba, podmíněná světovým názorem pozdně feudální doby.

K l a s i c k o u operou nazýváme útvar, který vznikl z osvětských tendencí a který vytvořil pevné dramatické i hudební kontury operní tvorby, jaké se uplatňují až do dnešní doby. Od Glucka přes Mozarta k Beethovenovi zahrnuje klasická opera velké množství skladatelských osobností a děl, v jejichž zaměření se ještě plně nehlásil příznačný rys národního charakteru.

R o m a n t i c k o u operou nazýváme útvar, který vznikl v období po

napoleonských válkách. Proti racionálně vytříbenému klasicistnímu slohu, jeho úsporné instrumentaci a pevné tvarové semknutosti vsunul romantismus do operního díla nové složky. Z náklonnosti k přírodním náladám vyrůstaly děje, z nichž příroda a mnohé její fantazijní personifikace přímo zasahovaly do osudů lidí. Je to zejména složka baladická. Tím byl také vytčen nový okruh operních postav, poněvadž účinku přírody podléhali lidé žijící v přírodě, venkované, u nichž se také nutně projevoval realistickým způsobem bezprostřední lidský charakter. Proto

romantická opera znamená podstatný přínos realistických motivů přímo ze života. Z nich nejdůležitější jsou hudební zobrazení lidového mravu, písně a tance. Hudebně přináší romantická opera bohatý instrumentální kolorismus, rozšiřuje harmonii a rozvíjí hudební partii v široká pásma.

N o v o r o m a n t i c k á operní tvorba se vyznačuje hudebně dramatickými tendencemi. Zpívaná divadelní hra se oprošťuje od klasicizujících hudebních útvarů a sleduje psychologickou linii myšlení a konání postav, vytvářejíc zřetelnost hudební deklamace a výrazové hudební charakteristiky pomocí příznačných motivů dramatické obrazy silné přesvědčivosti. Novoromantická symbolistní a alegorická tendence prostupuje hudebně dramatický útvar a zvýšenou měrou tak ze skladeb nositele ideje významné pro rozvoj společnosti. Představitelem novoromantismu je Richard Wagner. (O zásadách wagnerovského „Gesamtkunstwerku“ viz stať o Wagnerovi.) Ze Smetanova operního díla je třeba pokládat za reprezentativní novoromantická díla *Dalibora a Libuši*.

„**V e l k á o p e r a**“ je útvar, který vychází z restauračního porevolučního období ve Francii v 19. století. Svým patosem a zevní výpravností odpovídá charakteru dočasně obnoveného feudalismu 1. poloviny 19. století. Vznikala v Paříži (G. Meyerbeer) a odtud se šířila po všech dvorních divadlech v Evropě.

R e a l i s t i c k á o p e r a navázala na mnohé rysy romantické opery, zejména na její lidové prvky. Vesměs je výtvorem národních škol a její zobrazení života lidí, jejich zvyklostí, mravu a způsobů zaostřuje se na výrazné lidové typy. Tím se realistická opera stala nikoliv nápodobou, ale vzorově příkladným zachycením životního optimismu (B. Smetana), pronikajícího i tam, kde jde o dějový tragický námět (M. Glinka). Zvláštní formou realistické opery je francouzská lyrická opera, v níž realističnost tíhne spíše k psychologické kresbě jednotlivých postav.

V období ideologické nadvlády komunismu byl vytyčen jako jedině žádoucí směr tzv. **s o c i a l i s t i c k ý r e a l i s m u s**, který měl čelit všem „modernistickým“ slohům, které byly označovány za úpadkové. Socialistický realismus v opeře odpovídá v podstatě formě operního realismu. Jeho dějová 1993 náplň vychází z aktuální tematiky (J. Mejtus: *Mladá garda*) nebo takové, jejíž vyznění může na příkladu z minulé doby přinášet posilu a povzbuzení pro boj dnešního člověka lepší budoucnost (např. J. A. Šaporin: *Děkabristé*).

N a t u r a l i s t i c k á a v e r i s t i c k á opera vyrostla z tendencí hudebního dramatu a operního realismu. S rafinovaností vyzvedá prudké dějové i charakterové kontrasty, libuje si v zobrazování buď krutosti a drastičnosti (R. Leoncavallo), nebo nadměrně vystupňované citovosti (G. Puccini, R. Strauss). Senzačnost tohoto útvaru je dána zvláštní účinností uvolněné melodiky.

I m p r e s i o n i s t i c k á opera dějovým námětem i hudebním vyjádřením pracuje pouze s náznaky a nápověďmi, zvýšeně citlivými zvukovými, harmonickými a instrumentačními prostředky, rozechvívajícími melancholií a pocitem tíhy reálného světa (C. Debussy).

M o d e r n í opera první poloviny 20. stol. přinesla oživení všech typů moderního vývoje. Samostatným přínosem v oboru hudebního dramatu byl operní expresionismus, jenž počítal s účinkem uceleného klasicizujícího tvaru, ale naplněného novým psychologickým i zvukovým výrazem (Bergův *Vojcek*). Artistní složky umělecké převládly ve skladbách tzv. novoklasických, často i vnějšně napodobujících hudební tvar a divadelní způsob doby klasické, nebo v oživovaných barokních a symbolicky alegorizujících útvarech. Hudební výraz zde byl ovšem obohacen moderním mnohozvukem, chromatičností, polytonalitou a podobně.

Mirko Očadlík, 1955

poznámky

zde uvedená „význačná slohová období“, která jsou patrná „v historickém vývoji opery“ jsou sice uvedena se snahou o chronologické řazení, ale to odpovídá skutečnosti jen u prvních tří období (opera barokní, klasická a romantická) i když ani mezi těmi nejsou přesné časové ani slohové hranice. V barokní opeře počínaje Monteverdim převládal typ **opera seria** (vážná opera). V meziaktích bývaly hrány žertovné až parodistické mezihry, z nichž vznikla **opera buffa**. Za první dílo tohoto druhu je považována Pergolesiho *La serva padrona* (*Služka paní*). Obě tato označení se užívala i v období klasicismu. O Beethovenově opeře *Fidelio* se uvádí, že jí vrcholil klasicismus, ale mnohde je řazena již do epochy romantismu, jehož některé rysy mají již i vrcholná díla Mozartova. **Velká opera** nebyla slohovým obdobím, nýbrž námětovým a skladebným směrem několika většinou

francouzských skladatelů v první polovině 19. století, tedy v historické epoše romantismu. **Realistická opera**, o níž je uvedeno, že „navázala na mnohé rysy romantické opery“ je zařazena až za novoromantickou a velkou operu, ale M. I. Glinka (1804-57), uvedený jako jeden ze dvou představitelů realistické opery, byl současníkem skladatelů raného romantismu a novoromantismus v dílech jeho zde uvedených reprezentantů R. Wagnera a B. Smetany vrcholil až po jejich smrti. Smetana (1824-84) je uveden jako první ze dvou představitelů realistické opery. Jeho opery *Dalibor* a *Libuše* podle textu *Opery „Ize pokládat za reprezentativní novoromantická díla“*, ale není uvedeno, která jeho díla jsou realistická. Snad jsou za takové pokládány všechny včetně *Dalibora* a *Libuše*, což by odpovídalo významu slova realistický (tj. se smyslem pro skutečnost). A vrátíme-li se do předcházejícího století k Ch. W. Gluckovi, který charakterizoval své opery slovy „...Snažil jsem se vrátit hudbu jejímu vlastnímu úkolu, totiž podporovat báseň, aby umocňovala výraz citů a učinila srozumitelnější děj, aniž by jej zdržovala zbytečnými ozdobami...“ a jehož opery „...vynikají podřízením všech jejích složek požadavkům dramatické charakteristiky...“ (podle G. Černušák: *Dějiny evropské hudby*, 1964, s. 185), vidíme podobnost s Wagnerovými zásadami jeho Gesamtkunstwerku (souhrnné hudební dílo), který měl být nejdokonalejším uměleckým podáním skutečnosti, byť bájně. O to se s daleko skromnějšími možnostmi snažili již tvůrci prvních oper, které vznikaly ve snaze oživit antická dramata a též jako protiklad polyfonického zpěvu, v němž se stával text nesrozumitelným, na což zřejmě narážela i výše uvedená Gluckova slova. Na straně 109 „Opery“ je o Mozartově opeře *Idomeneo* uvedeno, -že její „...umělecky tvárný způsob je ovlivněn Gluckovou realistickou operní koncepcí...“ a na straně 457, řádky 22-25 stojí: "Velký význam ve vývoji singspielu měl český emigrant Jiří Benda (1722–1795), který nejen hrami velkých námětů, jako byl *Romeo a Julie* (1776), ale i zcela realistickými hrami, jako byl *Vesnický trh* (1775)." O věrně umělecké vystižení skutečnosti, tedy o realismus, patrně usilovala od počátku velká část operních skladatelů. **Verismus** a **naturalismus**, vzniknuvší koncem 19. století, byly nikoliv epochy, nýbrž skladebné směry nemnoha skladatelů snažících se rovněž o realistické ztvárnění skutečnosti, což vyplývá už z názvů těchto směrů, které jsou v podstatě synonymy slova realismus. Náměty byly citově vypjaté, většinu tragicky končící příběhy. Souběžně s nimi vytvořili Claude Debussy a Maurice Ravel několik **impresionistických oper**, v nichž se snažili s použitím uvolněné tonality hudebně vyjádřit dojmy prchavých okamžiků. Většina operních děl té doby však byla komponována pod vlivem hudby mistrů novoromantismu a bývá zahrnována do kategorie pozdního romantismu.

Základní složky hudebního vyjadřování byly v jednotlivých obdobích přibližně shodné až do počátku 20. století, kdy Arnold Schönberg kodifikoval atonální či dvanáctitónový sloh, který je založen na zrovnoprávnění všech dvanácti tónů evropského půltónového systému a práci s jejich řadami místo dosavadního spojování tónů na základě jejich třídění do různých tónin. I když v atonálním a na něj navazujících slozích vzniklo jen nemnoho operních děl, tento směr výrazně ovlivnil i tvorbu, založenou více či méně tonálně. V protikladu k rušení tonality jako základu skladatelské práce někteří skladatelé začali používat inovované skladebné postupy období klasicismu. Tento sloh se nazývá **neoklasicismem**, jehož nejvýraznějšími představiteli byli Igor Stravinskij, skupina skladatelů „Pařížská šestka“, u nás Iša Krejčí a v některých dílech Bohuslav Martinů. V současné době vznikají také díla v **neobarokním slohu**, jehož předním českým zástupcem je Tomáš Hanzlík. Přibližně ve druhé čtvrtině 20. století byla řada skladatelů okouzlena **jazzem**, který pronikl i do oper, z nichž nejproslulejší je *Porgy a Bess* Georga Gershwina.

Počátkem 20. století došlo k pokusům komponovat s použitím menších než půltónových intervalů. Hlavním představitelem tohoto směru – **mikrointervalové hudby** – byl Alois Hába, jehož čtvrttónová opera *Matka* byla vícekrát inscenována s příznivým ohlasem a šestinótová *Přijď království tvé* byla inscenována s jednou reprízou v roce 2018 na ostravském festivalu Dny nové opery. Od poloviny 20. století se rozvíjí **elektroakustická hudba** přetvářející a kombinující v elektronických zařízeních zvuky, vytvářené elektroakustickými nástroji i jakékoliv jiné zvuky včetně zvuků, vytvářených akustickými nástroji a lidským hlasem. Jaroslav Krček vytvořil elektroakustickou operu *Nevěstka Raab*. **Aleatorní hudba** je založena na zavedení principu náhody do hudby. Interpreti při ní více či méně volně improvizují podle nenotových grafických znamení. Jako reakce na přílišnou komplikovanost většiny hudby 20. století vznikl v jeho druhé polovině **minimalismus**, používající omezeného množství melodických, harmonických a rytmických prvků, které se zpravidla s malými obměnami mnohokrát opakují. Opery Philipa Glasse a Johna Adamse v tomto slohu získaly značný ohlas. Způsob minimalistické skladby ve větší či menší míře uplatnilo i v operách mnoho dalších

skladatelů. Mikrointervaly, elektroakustika, aleatorika, minimalismus aj. jsou, i když většinou laikovi nepozorovatelně, přítomny v řadě soudobých operních děl.

Nové netradičně komponované opery českých i zahraničních skladatelů přináší u nás od roku 2012 bienále Dny nové opery Ostrava. Na jejich programu byla kupříkladu roku 2014 díla Bernharda Langa *Re:igen/rej* a mluvená opera Martina Smolky *Sezname, otevři se!*, roku 2016 Petra Cíglera *Táhlý zvlněný pohyb podélného předmětu* a Richarda Ayree *No. 42 (In the Alps)*, v roce 2018 Aloise Háby *Přijď království tvé*, Rudolfa Komorouse *Němý kanár* a Johna Cageho *Song Books* pro 10 hlasů a elektroniku a v roce 2020 chuťově-čichová komorní (ne)opera Marka Kepřta *HIBIKI, HIBIKI, vzhmoť!*, multižánrová opera Miro Tótha *Muž v skafandri* atd.

s. 28, poslední řádka, **tisk:**

Mirko Očadlík, 1955

doplnění:

Mirko Očadlík, 1955 (upraveno)

NEJSTARŠÍ OPERY DNEŠNÍHO JEVIŠTĚ

s. 29, ř. 1-2, **tisk**

Slavná cesta vývoje opery z **dnešního hlediska je** slavnou pouze pro historii

správně

Slavná cesta opery z **hlediska komunistické ideologie poloviny 20. století byla** slavnou jen pro historii

Peri

s. 30, odst. 2, ř. 5 zdola, **tisk:**

Tetide (1608), Adone (1611),

oprava

Tetide (plánované představení v roce 1608 se neuskutečnilo), Adone (vznik 1611, plánované představení v roce 1608 se neuskutečnilo)

odůvodnění

podle MGG:

Le nozze di Peleo e di Tetide...1608 geplante Aufführung kam nicht zustande; ...Adone...(komp. 1611), eine für Mantua 1620 geplante Aufführung kam nicht zustande;

s. 30. odst. 2, ř. 3 zdola, **tisk:**

Lo sposalizio di Medoro e Angelica (1619), Iole ed Ercole (1628).

oprava

Lo sposalizio di Medoro e Angelica (1619), Iole ed Ercole (plánované představení v roce 1628 se neuskutečnilo)

odůvodnění

podle MGG:

(Lo sposalizio di Medoro e Angelica neuvedeno) Ercole et Iole ...eine für Florenz ca. 1628 geplante Aufführung kam nicht zustande;

s. 32, Euridika, I. dějství, ř. 2, **tisk**

.....poté odchází spolu s Dafnou.....

oprava

.....poté odchází spolu s Dafné.....

odůvodnění

je to neskloňné cizí jméno, viz <https://books.google.cz/books?id=lKeWBAAAQBAJ&pg=RA1-PT25&lpg=RA1-PT25&dq=Dafn%C3%A9+sklo%C5%88ov%C3%A1n%C3%AD&source=bl&ots=vpg42UHlMg&sig=FdTludhHxsKxqGlk->

[RHtTSABONA&hl=cs&sa=X&ved=0ahUKEwivh6WJ_ILaAhVSyaQKHQBkD68Q6AEINTAB#v=onepage&q=Dafn%C3%A9%20sklo%C5%88ov%C3%A1n%C3%AD&f=falsehttps://books.google.cz/books?id=lKeWBAAAQB-AJ&pg=RA1-PT25&lpg=RA1-PT25&dq=Dafn%C3%A9+sklo%C5%88ov%C3%A1n%C3%AD&source=bl&ots=vpg42UHlMg&sig=FdTludhHxsKxqGlk-RHtTSABONA&hl=cs&sa=X&ved=0ahUKEwivh6WJ_ILaAhVSyaQKHQBkD68Q6AEINTAB#v=onepage&q=Dafn%C3%A9%20sklo%C5%88ov%C3%A1n%C3%AD&f=false](https://books.google.cz/books?id=lKeWBAAAQB-AJ&pg=RA1-PT25&lpg=RA1-PT25&dq=Dafn%C3%A9+sklo%C5%88ov%C3%A1n%C3%AD&f=falsehttps://books.google.cz/books?id=lKeWBAAAQB-AJ&pg=RA1-PT25&lpg=RA1-PT25&dq=Dafn%C3%A9+sklo%C5%88ov%C3%A1n%C3%AD&source=bl&ots=vpg42UHlMg&sig=FdTludhHxsKxqGlk-RHtTSABONA&hl=cs&sa=X&ved=0ahUKEwivh6WJ_ILaAhVSyaQKHQBkD68Q6AEINTAB#v=onepage&q=Dafn%C3%A9%20sklo%C5%88ov%C3%A1n%C3%AD&f=false) oddíl 4.9.6

Monteverdi

s. 33, **tisk**

(*asi 15. 5. 1567, Cremona – †29. 11. 1643, Benátky)

správně

(**pokřtěn** 15. 5. 1567, Cremona – †29. 11. 1643, Benátky)

odůvodnění

podle <https://www.britannica.com/biography/Claudio-Monteverdi>:

Claudio Monteverdi, (baptized May 15, 1567

podle Oxford: Monteverdi... baptized (on 15 May 1567)

podle MGG: Monteverdi...get. 15. Mai

s. 33, průběžně – **poznámka (podle MGG)**

v rocích, označených zde za období vzniku jmenovaných oper, se uskutečnily i jejich premiéry

s. 33, ř. 13 zdola, **tisk**:

Orfeem z roku 1607

oprava:

Orfeem, **dokončeným roku 1607**

odůvodnění

podle Opera, s. 34, Orfeo, záhlaví

Premiéra: Mantova, 24. 2. 1607 (začátkem karnevalu)

podle MGG: L'Orfeo...favola in musica (24. Febr. 1607 Mantua, Palazzo Ducale)

úvaha M. S.: Během 54 dnů nemohla být napsána a nastudována celá opera

Jean-Baptiste Lully

s. 38, **tisk**

(*29. 11. 1632, Florencie – †22. 3. 1687, Paříž)

doplnění:

(*29. nebo 28. 11. 1632, Florencie – †22. 3. 1687, Paříž)

odůvodnění

podle Oxford, MGG shodně

(b Florence, Nov 28, 1632; d Paris, March 22, 1687)

s. 38, počínaje odst. 2, ř. 3 a s. 39, **tisk**:

Naučil se hrát na kytaru, housle a cembalo. **V roce 1646 si nadaného čtrnáctiletého chlapce všiml Roger Lotrinský, rytíř de Guise, který navštívil Florencii během svých cest. Jean-Baptiste Lully byl na jeho osobní přímluvu přijat do služeb Anny Marie Louisy Orléanské a odcestoval do Francie. Zde se zdokonaloval ve hře na hudební nástroje a začal komponovat. V únoru 1653 si ho všimá mladý Ludvík XIV. Nabídl mu spoluautorství na Cambefortově *Ballet de la Nuit (Baletu noci)*. Lully prakticky ihned navázal s králem spolupráci. Nejprve se stal členem dvorní kapely Vingt-quatre violons a brzy nato již zastával místo kapelníka nové kapely (16 petits violons), pro kterou složil mnoho baletů a tanců. Některých jeho her se také účastnil jako**

tanečník sám Ludvík XIV. V těchto letech si zcela získal královu důvěru a stal se jeho tajemníkem. Hudbu pro krále skládal Lully od roku 1650 a díky *Baletu noci* v únoru 1653 přešel do služeb Ludvíka XIV. také coby baletní tanečník. Roku 1672 získal od krále privilegium k provozování Královské akademie hudby a tance. Pro krále stále skládal opery, ouvertury a baletní hudbu. Stal se královým přítelem a v roce 1653 byl Lully jmenován dvorním skladatelem. V roce 1661 se stal v Akademii Frances učitelem baletního tance a získal francouzské občanství. Spolupracoval také s Molièrem a společně vytvořili pro krále celou řadu velmi úspěšných divadelních představení. V roce 1680 mu byl přiznán šlechtický titul. Dne 8. 1. 1687 se při dirigování svého díla *Te Deum*, zkomponovaného na oslavu uzdravení Ludvíka XIV., prudce udeřil bodcem těžké barokní taktovky do palce u nohy. 22. 3. 1687 zemřel na následky gangrény, kterou mu toto zranění způsobilo. Jeho díla, především opery, byla velmi populární a některá z nich se v pařížské opeře hrála 120 let. Několik jeho děl otextoval Molière. Libreta k téměř všem Lullyho operám napsal Philippe Quinault, jeden z jeho nejbližších spolupracovníků. Opery, které Lully zkomponoval, jsou např. *Cadmus et Hermione* (1673), *Alceste* (*Alcesta aneb Triumf Alcidy*, (1674), *Thésée* (1675), *Atys* (1676), *Isis* (1677), *Psyché* (1678), *Bellérophon* (1679), *Proserpine* (1680), *Persée* (1682), *Phaëton*, (1683), *Amadis de Gaule* (1684), *Roland* (1685), *Armide et Renaud* (1686), *Achille et Polyxène* (1687).

nutná malá úprava:

tento text:

Několik jeho děl otextoval Molière. Libreta k téměř všem Lullyho operám napsal Philippe Quinault, jeden z jeho nejbližších spolupracovníků.

nahradit tímto:

Poté, co se nepohodl s Molièrem (1672), na jehož libreta Lully vytvořil řadu baletů, stal se jeho libretistou Philippe Quinault, jeden z nejbližších spolupracovníků Opery.

celkové upřesnění:

Naučil se hrát na kytaru, housle a cembalo. V roce 1646 ho Roger Lotrinský, rytíř de Guise při své návštěvě Florencie angažoval jako lektora italského jazyka pro svoji neteř, sestřenicu krále Ludvíka XIV., Annu Marii Louisu Orléanskou. Lully jí kromě italské konverzace poskytoval službu také jako kytarista, houslista a komik, přičemž se dále zdokonaloval ve hře na různé nástroje, seznamoval se s tanečním uměním a začínal komponovat. Jeho první známou skladbou byla hudba k baletu *Mascarade de la Foire Saint-Germainin*, uvedenému roku 1652. V následujícím roce mu mladý Ludvík XIV. nabídl spolupráci na Cambefortově *Ballet de la Nuit* (*Balet noci*), v němž se Lully uplatnil tak úspěšně, že byl jmenován dvorním skladatelem, přičemž působil i jako přední baletní tanečník. Stal se členem dvorní kapely *Vingt-quatre violons* a brzy nato již zastával místo kapelníka nové kapely *Petits violons*, pro kterou složil mnoho baletů a tanců. Některých jeho představení se účastnil jako tanečník sám Ludvík XIV., který ho v roce 1661 jmenoval inspektorem královské hudby. Lully v téže roce získal francouzské občanství a v následujícím roce se oženil. V letech 1664-71 spolu s Molièrem vytvořili řadu baletních komedií pro královské dvorní slavnosti. Spolupráci s Molièrem definitivně ukončila jeho smrt 17. února 1673. Lully stále účinkoval jako tanečník, zpěvák, kytarista a houslista. Roku 1672 získal od krále privilegium k provozování Královské akademie hudby a tance, v roce 1680 mu byl přiznán šlechtický titul a roku 1685 ho Ludvík XIV. jmenoval svým poradcem. Lully příležitostně komponoval také chrámovou hudbu, kupříkladu *Motet de la Paix* či *Miserere*. Dne 8. 1. 1687 se při dirigování svého díla *Te Deum*, zkomponovaného na oslavu uzdravení Ludvíka XIV., prudce udeřil koncem těžké barokní taktovky do palce u nohy. 22. 3. 1687 zemřel na následky gangrény, kterou mu toto zranění způsobilo. Jeho díla, především opery, byla velmi populární a některá z nich se v pařížské opeře hrála 120 let. Znamé jsou Lullyho opery *Les fêtes de l'Amour et de Bacchus* (1672), *Cadmus et Hermione* (1673), *Alceste, ou Le triomphe d'Alcide* (1674), *Thésée* (1675), *Atys* (1676), *Isis* (1677), *Psyché* (1678), *Bellérophon* (1679), *Proserpine* (1680), *Persée* (1682), *Phaëton*, (1683), *Amadis* (1684), *Roland* (1685), *Armide* (1686), *Acis et Galatée* (1686) a *Achille et Polyxène* (1687). Libreta téměř všem napsal Philippe Quinault, jeden z nejbližších spolupracovníků Opery.

odůvodnění:

podle MGG:

(1646) Im Auftrag von **Anne-Marie-Louise d'Orléans**, duchesse de Montpensier, genannt La Grande Mademoiselle, suchte er einen italienischen Knaben für die Konversation zur Ergänzung ihres italienischen Sprachunterrichts...Neben der Aufgabe der italienischen Konversation diente **Lully** der musikbegeisterten Mademoiselle als **Begleiter auf der Gitarre, als Geiger und als Komiker**...Zu dem **Umfeld, in dem Lully** sich fortzubilden das Glück hatte, gehörte auch der Literat und Sekretär von Mademoiselle, **Jean Regnault de Segrais, seit 1661 Mitglied der Académie française**...**Zum ersten Mal wird Lully** zusammen mit Jean du Moustier als **Komponist** der Musik u.a. eines »récit grotesque« sowie als Darsteller eines Händlers der Mascarade de la foire Saint-Germain erwähnt, die am 7. März **1652** während der politischen Wirren der Fronde bei Mademoiselle in den Tuileries aufgeführt wurde...(1653) Lully trat in mehreren, darunter komischen Rollen (Schäfer, Soldat, Bettler, Krüppel, Grazie) auf und fand so viel Anklang, dass ihn der König am 16. März **1653 zum Compositeur de la musique instrumentale** als Nachfolger des verstorbenen Lazaro Lazzarini berief. Da dieser weniger angesehene Posten nicht zu den offiziellen Ämtern gehörte, ist anzunehmen, dass Lully aus der Privatschatulle des Königs bezahlt wurde.

Kurz nach dem **Ballet de la nuit** trat Lully neben dem König in mehreren Entrées von Les Noces de Pelée et de Thétis (u.a. als Furie) und im Lauf der nächsten Jahre in zahlreichen weiteren Maskeraden und Balletten...Zum ersten Mal wird Lully als Komponist des Récit grotesque italien im Libretto des Grand ballet des bienvenus, einem kollektiven Werk, namentlich genannt (roku...???)...**Petits violons**, einer schon **bestehenden, im Jahre 1661** 14 Musiker umfassenden Streichertruppe, aufgeführt wurde. Die Leitung dieses Ensembles soll der **König Lully zu einem nicht bekannten Zeitpunkt übergeben haben**...Die Repräsentanten der **Vingt-quatre violons**, dem seit Langem bestehenden Streicherensemble des Königs, beobachteten Lullys Erfolge mit Missbehagen...Während man **Lully bis 1657 besonders als Mime und Tänzer schätzte**, erreichte er durch die erfolgreiche Aufführung von Amour malade am 17. Januar **1657 seinen Durchbruch als Komponist**. ..Nach dem Tod J. de Cambeforts ernannte Ludwig XIV. Lully am **5. Mai 1661 zum Surintendant (inspektor) de la musique du roi** und Lambert zum Maître de musique de la chambre...Die **Einbürgerung Lullys im Dezember 1661** ermöglichte seine Heirat mit Madelaine Lambert und den Erwerb von Grundbesitz...Am 3. oder 4. Oktober **1663** wurde in Fontainebleau die mascarade ridicule Les Noces de village gegeben, in der **Lully als Sänger und Tänzer** auftrat...Für den Hof und besonders für die großen Hoffeste in Versailles schufen Molière und Lully zwischen 1664 und 1671 ihre Serie musikalisch immer anspruchsvoller werdender Comédie-ballets, mit denen sie große Erfolge erringen konnten...Für den Hof und besonders für die großen Hoffeste in Versailles schufen **Molière und Lully zwischen 1664 und 1671** ihre Serie musikalisch immer anspruchsvoller werdender **Comédie-ballets**, mit denen sie große Erfolge erringen konnten...An den Aufführungen des Carnaval im Januar **1668** waren 54 Instrumentalisten und 16 Sänger beteiligt. **Lully trat noch immer als Tänzer, Sänger und Instrumentalist** (Gitarre, Violine) auf und erwies sich als exzeptioneller **Organisator**...Lully habe auch die »intermèdes de ballet et de musique« für die Aufführungen von J. Racines Britannicus im Januar 1670 in Saint-Germain-en-Laye komponiert. **Die letzten großen gemeinsamen Erfolge feierten Lully und Molière** mit Monsieur de Pourceaugnac, Le Bourgeois gentilhomme (beide in Chambord aufgeführt) und dem Tragédie-ballet Psyché... kaufte nach dem Scheitern der Académie de musique P. Perrins das Opernprivileg für die **Académie royale de musique**, die bis zum Tod Molières am 28. April 1673 das Jeu de paume de Béquet in der rue Vaugirard als Spielort benutzte (danach spielte man im Palais Royal). **Lully schloss am 23. August 1672 einen Vertrag über die gemeinsame Leitung der Académie mit Carlo Vigarani ab**, der bis hin zu Proserpine für die Bühnenmaschinen und die Ausstattung zuständig war. Nach dem Auslaufen des Vertrages **1680 leitete Lully die Académie alleine**...Nach dem großen Erfolg der **ersten Tragédie en musique, Cadmus et Hermione**, um den 15. April **1673** aufgeführt, taten sich die Gegner Lullys zusammen. Lully hatte langwierige Prozesse mit Alexandre de Rieux, Marquis de Sourdéac, Sablières und H. Guichard zu bestehen. Eine Front von Literaten polemisierte in Paris gegen die aufgeführte **Alceste**, während der Hof das Werk begeistert aufnahm. Die Auseinandersetzungen, an denen sich auch J. de Lafontaine mit der Satire **Le Florentin (1674)**... Nach den Aufführungen des Bourgeois gentilhomme, in denen Lully als Mufti den König blendend amüsiert hatte, und von M. de Pourceaugnac in Saint-Germain-en-Laye ernannte ihn Ludwig XIV. (1685) zum **Conseiller secrétaire (poradce) du roi**...

podle Oxford

It is not known how he came to be chosen to go to France as an Italian tutor (lektor) to Louis XIV's cousin (sestřenice) Anne-Marie-Louise d'Orléans, known as the 'Grande Mademoiselle', who was studying the language at the time, but he was engaged by the princess's uncle Roger de Lorraine, the chevalier de Guise, who visited Florence in 1645 and 1646. In late February **1646 Giovanni Battista left his native land for Paris....** Jacques Cordier, known as Bocan, who may have helped Lully to **perfect his violin** playing, and Jean Regnault, who could have trained him as 'le grand baladin' ('the **great dancer**') he was soon to become...composing the **music for the Mascarade de la Foire Saint-Germain**, performed at the Grande Mademoiselle's palace in March **1652**. Of this, the **first work known to have been composed by Lully**, only the libretto survives...However, it must have been thanks to Du Moustier or Regnault, who became maître à danser du roi in **1651, that Lully entered the service of Louis XIV....**On returning to Paris Lully was therefore able to take part, at the age of 20, in the magnificent **Ballet royal de la nuit**, whose many entrées called for a vast number of performers. He played the parts entrusted to him so well that on 16 March 1653, even before the spectacular festivities were over, the king appointed him to the post of **compositeur de la musique instrumentale** in succession to the famous violinist Lazaro Lazzarin. For the **next few years he combined the careers of dancer and composer**, but it was only **after 1655 that he became well known** to the public...in accordance with contemporary custom, he had to share the composition of the entrées and then the récits of ballets **with other authors**, usually specialists in either instrumental or vocal music. They included Verpré, Louis de Molliér and Michel Mazuel, the last of whom, like the conducteur et répétiteur des ballets Michel Léger, belonged to the famous 24 Violons du Roi, usually called upon to play for all the court spectacles. Lully did not like the way this ensemble performed, and to circumvent its power he got permission from the king to direct another, the '**petits violons**', which he was able to conduct as he pleased...In **1656** Lully employed this ensemble in the masquerade **La galanterie du temps, the first work for which he wrote all the music himself...**The **1660s** ...on the occasion of Louis XIV's marriage stimulated Lully to extend his creative activities. **He was still writing ballet scores**, in particular to enhance the performances of Cavalli's Xerse and Ercole amante in 1660 and 1662, but in 1660 he also made his mark with a sacred work, the **Motet de la Paix** (probably the Jubilate Deo), which enjoyed such popularity that it was sung at the Louvre at least nine or ten times. Soon afterwards, in 1663, he composed a true **masterpiece, his Miserere**, for divine service at court... on 16 May **1661**, Louis XIV granted Lully the highest office to which he could aspire, that of **surintendant de la musique de la chambre du roi**. Lully realized that to discharge his responsibilities he must adopt France as his country, and he was **naturalized in December 1661**. On 24 July 1662, in the church of St Eustache in Paris, he married the 20-year-old Madeleine, daughter of the composer Michel Lambert...In 1664 he was called upon to collaborate with **Molière** in a series of excellent **comédies-ballets**...Pierre Perrin, and some of his associates, he was able to buy the privilege of the Opéra which the king had granted to Perrin in 1669. In March 1672 Lully thus became director of what was henceforth the **Académie Royale de Musique**. At first his position at the head of this institution was a difficult one...

(OPERA)

Les fêtes de l'Amour et de Bacchus (pastorale, prol., 3, P. Quinault, after Molière and Lully...), Paris, Jeu de Paume de Béquet, 11 Nov 1672

podle https://www.google.com/search?gs_ssp=eJzj4tDP1TdIya4wNmD04sjNz8k8vKIoFQBAUQb-&q=moli%C3%A8re&oq=Moli%C3%A8r&aqs=chrome..69i57j46i512l2j0i512j46i512j0i512l4.24726j0j15&sourceid=chrome&ie=UTF-8

Počínaje rokem 1672 začal Charpentier spolupracovat s Molièrem, který se v té době nepohodl se svým dosavadním hudebním skladatelem Jean-Baptiste Lullym.

Purcell

s. 41, **tisk:**

(*10. 9. 1658, Londýn – †21. 11. 1695, Londýn)

úprava

(* **pravděpodobně** 10. 9. 1659, Londýn, **uváděno je i 1658** – †21. 11. 1695, Londýn)

odůvodnění:

podle [Oxford](#)

(b ? Westminster, London, England, Sept 10, 1659; d Westminster, London, Nov 21, 1695)

podle MGG:

* 1659, † 21. Nov. 1695 in Westminster (London)

podle Slonimsky: b. London? c. 1659

podle Černušák: (1658-59? - 1695)

s. 41, Dido a Aeneas, **tisk:**

Premiéra: Chelsea, **Josias Priest, léto roku 1688**

úprava

Premiéra: **Chelsea, Londýn, Josias Priest's school, v rozmezí let 1688-1689**

odůvodnění

podle Opera, s. 41, ř. 6-7 od konce životopisu, **tisk:**

„...napsal jedinou skutečnou operu Dido a Aeneas (1680), provedenou v soukromém dívčím penzionátu někdy v rozmezí let 1688–1689“

podle Oxford:

„...the eight songs he wrote for D'Urfey's comedy A Fool's Preferment Z571 (?April 1688) and perhaps Dido and Aeneas Z626, which may have been presented at court some time before its recorded performance at Josias Priest's Chelsea school in the spring of 1689...“

Dido and Aeneas, all-sung masque, 3, Josias Priest's school, **spr. 1689, or earlier production** at court

podle https://en.wikipedia.org/wiki/Josias_Priest

Josias Priest (c. 1645 – 3 January 1735 in Chelsea, London) was an English dancer, dancing-master and choreographer...in 1675 he moved to Leicester Fields to run a boarding school for gentlewomen. **In 1680** he started a similar school at Gorge's House in Chelsea, London. Here Priest hosted operas, including John Blow's Venus and Adonis (1684) and Henry Purcell's Dido and Aeneas (1689).

Pepusch

s. 42, **tisk:**

*1667, Berlín – †20. 7. 1752, Londýn

upřesnění

*1667 **nebo 1666,** Berlín – †20. 7. 1752, Londýn

odůvodnění

podle MGG:

* 1666/67 in Berlin,

podle Oxford (shodně i wikipedie)

(b Berlin, 1667; d London, July 20, 1752).

Vivaldi

s. 44, poslední řádek a s. 45, první řádek, **tisk:**

z toho je asi **333 koncertů pro housle, violoncello a mandolinu, aj., dále řada dvojkoncertů, oper, kantát a skladeb jiných žánrů**

nutná malá úprava:

z toho je **221 koncertů pro sólové housle a 25 pro dvoje housle, řada koncertů pro jiné nástroje, oper, kantát a skladeb jiných žánrů**

podrobnější úprava:

Jeho rozsáhlý hudební odkaz se odhaduje na 770 děl. **Jak je uvedeno v encyklopedii Musik in Geschichte und Gegenwart, lví podíl náleží skladbám, v nichž se uplatňují housle: 221 koncertů pro sólové housle a 25 koncertů pro dvoje housle, 44 sonát pro jedny a 20 pro dvoje housle, ale najdeme tu i 38 fagových a 29 hobojevých koncertů, koncerty pro další nástroje včetně koncertu pro jednu mandolinu a koncertu pro dvě mandoliny, mnoho koncertů pro víc nástrojů, 61 smyčcových koncertů a symfonií, 38 operních děl, desítky duchovních i světských vokálních děl a další.**

odůvodnění:

podle *Slonimski: Baker's Biographical Dictionary*

„...344 solo concertos, 81 concertos for 2 or more solo instruments, 61 sinfonias, 81 chamber concertos, 93 sonatas and trios, 3 oratorios, 8 serenades, 38 secular solo cantatas, 12 motets, 37 liturgical works, many of this exist in several versions....“

podle *MGG*:

Sonáty: 62 Sonaten für ein Instrument und Basso continuo, 26 Sonaten für zwei Instrumente und Basso continuo (1x loutna), 3 Sonaten für mehrere Instrumente und Basso continuo, **22 Concerti für mehrere verschiedene Instrumente und Basso continuo** (často zobcová či příčná flétna), **61 Concerti und sinfonie** für Streicher und Basso continuo, **Koncerty:** 221 Violinkonzerte, 5 Viola-d'amore-Konzerte, 26 Violoncellokonzerte, 19 Solokonzerte für Flöteninstrumente (fl. Příčná, 2x zobcová, 3x flautino), 29 Oboenkonzerte, 38 Fagottkonzerte, 2 Weitere Solokonzerte (1x mandolina, 1x cembalo), 25 Doppelkonzerte für zwei Violinen, 6 Weitere Doppelkonzerte für zwei gleiche Instrumente (hlavně dechové, 1x 2 mandoliny), Doppelkonzerte für zwei verschiedene Instrumente (hlavně housle a varhany, housle a vcl.), 30 Konzerte für mehr als zwei Instrumente, Streicher und Basso continuo, 5 Konzerte für 1 oder mehrere Instrumente und Doppelorchester, **Scénická hudba:** **38** Von Vivaldi vollständig komponierte Drammi per musica, 15 Pasticci und Opernproduktionen mit größeren Musikanteilen von Vivaldi (mj. Orlando furioso (Herbst 1713 Venedig, Teatro S. Angelo) (Neubearb. der gleichnamigen Oper von G.A.Ristori mit teilweise neuer Musik von Vivaldi), **Duchovní hudba:** 5 mešních částí, 36 žalmů a jiných skladeb na liturgické texty, 12 motet, 9 introdukcí pro zpěv, orchestr a basso continuo, 4 oratoria

s. 45, Vivaldi, ř. 4-8, **tisk**

Nejznámější z Vivaldiho skladeb jsou **zřejmě** čtyři houslové koncerty sdružené do cyklu **Le quattro Stagioni (Čtyři roční období) asi z roku 1719**, věnovány jsou českému šlechtici, hraběti Morzinovi. Slavné je i Vivaldiho opus *L'Estro armonico (Harmonické vrtochy) asi z roku 1711*.

opravit a doplnit na:

Nejznámější z Vivaldiho skladeb **jsou čtyři** houslové koncerty sdružené do cyklu *Le quattro Stagioni (Čtyři roční období)*, **napsané pravděpodobně uprostřed 2. desetiletí 18. století, zahrnuté do sbírky 12 koncertů II cimento dell'armonia e dell'invenzione (Zkouška harmonie a invence)**, vydané roku 1725, věnované jeho **mecenáši**, hraběti Morzinovi. **Slavné byly však již i Vivaldiho ranější opusy, mezi nimi dvanáct sonát pro jedny, dvojce a čtyřve housle a smyčcový orchestr L'Estro armonico (Harmonické vrtochy), vydané roku 1711.**

odůvodnění:

podle *Sardelli, Federico Maria: Catalogo delle concordanze musicali vivaldiane* (2. vydání 2018)

zde je uvedeno jako období vzniku koncertů Le Quattro Stagioni "vermutlich Mitte der 1710er Jahre".

podle *Oxford*:

Vivaldi's *L'estro armonico* op.3, dedicated to Grand Prince Ferdinando of Tuscany; it comprised 12 concertos divided equally into works for one, two, and four solo violins.

podle https://cs.wikipedia.org/wiki/Antonio_Vivaldi

Skutečným přelomem v jeho tvorbě se stal opus 3, Dvanáct sonát pro jedny, dvojce a čtyřve housle a smyčcový orchestr *L'Estro Armonico* vydané v Amsterdamu roku 1711.

Rameau

s. 47, **tisk**

(*25. 9. 1683, Dijon – †12. 9. 1764, Paříž)

oprava

(**pokřtěn** 25. 9. 1683, Dijon – †12. 9. 1764, Paříž)

odůvodnění

podle *Oxford* i <https://www.britannica.com/biography/Jean-Philippe-Rameau>

Jean-Philippe Rameau, (baptized September 25, 1683, Dijon, France

podle *MGG*: Jean-Philippe Rameau * in Dijon, getauft 25. September 1683

s. 47, poslední řádka – s. 48, **tisk:**

V roce 1716 složil moteto *Deus noster refugium* (Bůh naše útočiště). O dva roky později napsal moteto *In Convertendo* (V obrácení), poté následovala moteta *Quam Dilecta* (Jak milá, 1720), *Laboravi* (Vykonal jsem) a také kánon *Avec du vin* (S vínem).

upřesnění:

Pravděpodobně v období 1712-15 složil moteta *Deus noster refugium* (Bůh naše útočiště) a *In Convertendo Dominus* (Obrácení k Bohu) a *Quam dilecta tabernacula* (Jak milé domovy), kolem roku 1720 moteto *Laboravi clamans* (Vykonal jsem) a také kánon *Avec du vin* (S vínem).

odůvodnění

podle MGG:

»*Deus noster refugium*« (Ps. 45), grand motet für 2 D., Ct., 2 T, B, 4st. Chor und Instr. RCT 13 (um 1712/15)

»*Quam dilecta tabernacula*« (Ps. 83), grand motet für 2 D., Ct., T, Bar., B, 5st. Chor und Instr. RCT 15 (um 1712/15)

»*In convertendo*« (Ps. 125 und 68,35) für D., Ct., Bar., B, 5st. Chor und Instr. RCT 14 (um 1712/15; rev. 1751)

»*Laboravi clamans*« (Ps. 68) für 2 D., Ct., T, B und B.c. RCT 16 (um 1719)...

Avec du vin, endormons-nous«, Kanon für 2 D. und T RCT 18, in: Recueil d'airs sérieux et à boire de différents auteurs, 1719, S.222; in: Traité de l'harmonie, 1722

podle Oxford:

Deus noster refugium...c1714

In convertendo Dominus ...?c1713-15...

Laboravi clamans...(1722)

Quam dilecta tabernacula...?c1713-22

s. 48, odst. 2, ř. 3-4, **tisk:**

Deuxième livre de Pièces pour clavecin (Druhá kniha skladeb pro cembalo)

oprava a doplnění

Deuxième livre de pièces de clavecin (Druhá kniha skladeb pro cembalo, název 1. vydání: *Pièces de clavecin avec une méthode pour la mécanique des doigts*)

odůvodnění

podle https://fr.wikipedia.org/wiki/Deuxi%C3%A8me_livre_de_pi%C3%A8ces_de_clavecin_de_Rameau

Le Deuxième livre de pièces de clavecin de Jean-Philippe Rameau a pour titre exact : Pièces de clavecin avec une méthode pour la mécanique des doigts.

podle MGG

Pièces de clavessin avec une méthode sur la mécanique des doigts RCT 2-3, [1724], unter dem Titel Pieces de clavecin avec une table pour les agrémens 21731, 31736 (?), 4um 1742, 5nach 1742, 6nach 1760, L. 71764, L. 8zwischen 1764 und 1767

s. 48, konec 2. odstavce, **tisk:**

V roce 1732 konečně získal místo varhaníka v kostele Sainte-Croix-de-la-Bretonnie.

oprava a upřesnění

V roce 1732 konečně získal místo varhaníka v Paříži v kostele křížovnického kláštera v ulici Sainte-Croix-de-la-Bretonnerie.

odůvodnění

podle MGG

Von 1732 bis zu einem unbekanntem Zeitpunkt spielte Rameau die Orgel bei den Ordensgeistlichen von Sainte-Croix-de-la-Bretonnerie, seine letzte Organistenstelle.

Podle https://cs.wikipedia.org/wiki/Rue_Sainte-Croix-de-la-Bretonnerie

V roce 1258 se sem přestěhoval řád křížovníků, kteří se podíleli na ochraně města. Rychle se stali jednou z nejbohatších komunit v Marais. Jejich převorství Sainte-Croix-de-la-Bretonnerie bylo uzavřeno na konci vlády

Ludvíka XVI. a zbouráno během Francouzské revoluce.

s. 48, začátek 2. odst., **tisk:**

Pro divadlo zkomponoval několik baletních suit, spolu s Louistem Cahsacem vytvořil v roce 1754 baletní komedii La naissance d'Osiris (Zrození Osiridovo)

doplnění

Z hudebně dramatických děl byly nejúspěšnější opery *Les Indes galantes (Ušlechtilí Indové, z roku 1735), Dardanus z roku 1739 a zejména Castor et Pollux z roku 1737. Kromě již uvedeného Rameau pro divadlo zkomponoval několik baletních suit, spolu s Louistem Cahusacem vytvořil v roce 1754 baletní komedii La naissance d'Osiris (Zrození Osiridovo)*

odůvodnění

podle Černušák, s. 127

„Nejúspěšnější byly..Les Indes galantes (Ušlechtilí Indové, 1735), Castor et Pollux (1737), jež se stala jeho nejslavnější operou, a Dardanus (1739).“

podle https://en.wikipedia.org/wiki/La_naissance_d%27Osiris

La naissance d'Osiris, ou La fête Pamilie (The Birth of Osiris, or The Festival of Pamyilia) is a one-act opera by Jean-Philippe Rameau, first performed on 12 October 1754 at Fontainebleau to celebrate the birth of the future King Louis XVI. The libretto is by Rameau's frequent collaborator Louis de Cahusac.

Rameau: Castor a Pollux

s. 49. II. dějství, ř. 6, **tisk**

.....ukázala Pollukovi.....

oprava

.....ukázala Polluxovi.....

odůvodnění:

podle Opera, s. 49, 3. dějství, ř. 1 a 5. dějství, ř. 2 „...Polluxe...“

https://www.gewiki.cz/Gemini_gramatika#Sklo.C5.88ov.C3.A1n.C3.AD_slova_.22Pollux.22

Slovo Pollux v životné podobě (účastník) kolísá - v jednotném čísle se skloňuje podle vzoru "muž", v množném podle vzoru „pán“

Händel

s. 50, **tisk**

Händelova hudebnost se projevovala už od jeho dětských let a proti otcově vůli vedla ho po studiu hudby u varhaníka Zachaua a krátké varhanické činnosti v Halle k tomu, že zůstal hudbě věrný po celý život. Brzy přešel do Hamburku jako houslista a cembalista k opeře, po několika letech odešel na studia do Itálie, opět se vrátil do Hamburku a od roku 1712 žil a působil až do své smrti v Londýně. Jeho život zde byl vystaven neustálým převratům, období velké obliby se střídalo s přímo vášnivým odporem k jeho dílu i jeho osobě (roku 1728 např. měla masový ohlas Gayova-Pepuschova *Žebrácká opera*, satira na italskou operu a její manýry, vlastně útok na vše, co Händel propagoval v Londýně). Händelovy divadelní podniky byly veřejností téměř bojkotovány, jeho snaha o zakotvení v anglické hudbě a veřejném životě byla dlouho odmítána. Přitom se anglická hudba od počátku století zcela odmlčela, Londýn neměl ani jediného význačnějšího skladatele, zato však oplýval výkonnými umělci a italskými pěvci. Händel několik let kolísal mezi hudbou církevní a operní. V roce 1720 se ujal vedení Royal Academy of Music; píše pak dvě až tři opery ročně a úporně se snaží udržet v anglickém nevhodném prostředí italianizující operu. Neustále zápasí s odporem proti své tvorbě i o existenci. Teprve na konci svého života je uznáván za anglického skladatele, když vítězí svými velkými oratorními díly

úprava

Händelova hudebnost se projevovala už od jeho dětských let. Přes otcovu snahu, aby se stal právníkem, Händel po studiu hudby u varhaníka Friedricha W. Zachowa a krátké varhanické činnosti v Halle (1702) přešel jako houslista a cembalista k opeře do Hamburku, léta 1706-10 věnoval studijnímu pobytu v Itálii,

krátce byl dvorním kapelníkem v Hannoveru a podnícen londýnským úspěchem opery *Rinaldo* od roku 1712 žil a působil téměř nepřetržitě až do své smrti v Londýně. Jeho život zde byl naplněn neustálými převraty, období velké obliby se střídala s éry přímo vášnivého odporu proti jeho dílu i proti němu osobně. Od roku 1720 vedl Královskou hudební akademii, pro niž napsal řadu oper, které mívaly spolu s dalšími Händlem vybranými díly značný úspěch přes intriky, podněcované šlechtickými odpůrci tehdejšího, původem německého krále Jiřího I. Pád první Händlovy operní společnosti předznamenala rvačka mezi dvěma primadonami jeho souboru při operním přestavení, kterou v následujícím roce (1728) připoměla úspěšná Gay-Pepuschova *Žebrácká opera*, satira na italskou operu a její manýry. Händel, jehož věhlas tím značně utrpěl, se ještě dvakrát neúspěšně pokusil prosadit s nově sestavenými operními soubory, překonáváje následky mozkové mrtvice i riziko uvržení do vězení pro dlužníky. V posledních dvou desetiletích života vítězí svými velkými oratorními díly

Změny ponejvíce podle

<http://www.celemvzad.cz/clanek/handel/?cislo=8>

s. 50, poslední 2 řádky předposledního odstavce, **tisk:**

vítězí svými velkými oratorními *díly* *Saul* (1739), *Izrael v Egyptě* (1739), *Mesiáš* (1742), *Samson* (1743), *Héraklés* (1744) a *Juda Makabejský* (1747)

správně:

vítězí svými velkými oratorními díly, **mezi nimiž jsou (s letopočty premiér v závorkách)** *Saul* (1739), *Izrael v Egyptě* (1739), *Mesiáš* (1742), *Samson* (1743), *Héraklés* (1745) a *Juda Makabejský* (1747)

odůvodnění:

podle MGG (Oxford shodně):

Saul...16. Jan. 1739...**Israel in Egypt**...4. April 1739...**Messiah**...vollst. instrumentiert 14. Sept. 1742; 13. April 1742 Dublin...**Samson**...beendet 29. Okt. 1741, Überarb. beendet 12. Okt. 1742; 18. Febr. 1743... **Hercules**...III: beendet 17. Aug. 1744; **5. Jan. 1745**...**Judas Maccabaeus**...beendet 11. Aug. 1746; **1. April 1747**

s. 50, poslední odstavec, 2 řádka zdola, **tisk:**

Daidamia

správně:

Deidamia

odůvodnění:

podle MGG, shodně Oxford:

Deidamia

s. 50, *Rinaldo*, **tisk:**

Premiéra: Londýn, Queen's Theatre 24. 2. 1711

doplnění:

Premiéra: Londýn, Queen's Theatre 24. 2. 1711, **2. verze tamtéž 6. 4. 1731**

odůvodnění:

podle MGG:

Rinaldo...Dez. 1710/Jan. 1711; 24. Febr. 1711 (= 1. Fassung); Febr./März 1731; 6. April 1731 LKT (= 2. Fassung)

str. 56, *Rodelinda*, **tisk:**

RODELINDA

úplný název

RODELINDA, REGINA DE' LONGOBARDI – RODELINDA, KRÁLOVNA LONGOBARDŮ

odůvodnění

podle Oxford:

Rodelinda, regina de' Longobardi

podle [https://it.wikipedia.org/wiki/Rodelinda_\(opera\)](https://it.wikipedia.org/wiki/Rodelinda_(opera))

Rodelinda, Regina de' Longobardi (o più semplicemente Rodelinda)

podle MGG:

Rodelinda, regina di Longobardi

podle překladače:

Rodelinda, regina dei Longobardi

str. 56, Rodelinda, **tisk:**

Předloha: **Antonio Salvi, zpracováno v libretu Giacomina Antonia Pertiho**

oprava

Předloha: **libreto Antonia Salviho podle P. Corneilla: Pertharite, královna Longobardů, zpracované Giacomem Antoniem Pertim**

odůvodnění

podle [https://en.wikipedia.org/wiki/Rodelinda_\(opera\)#Roles](https://en.wikipedia.org/wiki/Rodelinda_(opera)#Roles)

The libretto is by Nicola Francesco Haym, and was based on an earlier libretto by Antonio Salvi set by Giacomo Antonio Perti in 1710. Salvi's libretto originated with Pierre Corneille's play Pertharite, roi des Lombards (1653), based on the history of Perctarit, king of the Lombards in the 7th century.

podle Oxford:

Haym, adapted from A. Salvi, after P. Corneille: Pertharite, roi des Lombards

str. 56, Rodelinda, **tisk:**

Osoby: ...Beatrido, její manžel (baryton), sestra Bertarichova (alt), Unolfo, důvěrník Bertarichův...

správně

Osoby: ...Beatrido, její manžel (baryton), sestra Bertaridova (alt), Unolfo, důvěrník Bertaridův...

str. 56, začátek odst. 1, **tisk**

Obsahem opery jsou **patrně spory o lombardský trůn, které jsou komplikovány milostnými zápletkami.**

Grimoaldo se zmocnil vlády nad Longobardií, **zahnal**

oprava

Obsahem **této úspěšné Händlovky opery je soupeření o lombardský trůn, spojené s milostnými zápletkami.**

Grimoaldo se zmocnil vlády nad Lombardií, **vyhnal**

odůvodnění

podle <https://cs.wikipedia.org/wiki/Lombardie>

Název Lombardie je odvozeno od jména germánského kmene Langobardů (častěji Longobardů) který sem přišel roku 568 na dlouhé cestě z pobřeží jižního Baltu a postupně ovládl kraj, který byl pak nazván Lombardie.

Dále: Název Longobardie se nevyskytuje ani v internetových informacích, ani ve slovnících. I pracovice knihovny Italského institutu mi dala přesně stejnou informaci.

Pergolesi

s. 61, **tisk:**

(*4. 1. 1710, **Jesi** – †16. 3. 1736, Pozzuoli u Neapole)

upřesnění:

(*4. 1. 1710, **Jesi, provincie Ancona, region Marche** – †16. 3. 1736, Pozzuoli u Neapole)

odůvodnění:

podle Oxford:

(b Iesi, Marche, 4 Jan 1710; d Pozzuoli, nr Naples, 16 March 1736).

podle <https://cs.jejakjabar.com/wiki/Iesi>:

Jesi, také Iesi (Italština:[ˈJɛːzi]), je město a comune z provincie Ancona v Marche,

podle https://cs.wikipedia.org/wiki/Marche#Administrativn%C3%AD_%C4%8Dlen%C4%9Bn%C3%AD

Marche (plurál, původně Marca d'Ancona – Anconská Marka) je region ve střední Itálii...

Podřízené celky: 5 provincií (Ancona, Ascoli Piceno, Fermo, Macerata, Pesaro e Urbino)

s. 62, **Služka paní**, ř. 3-4, **tisk**

Pergolesi a do dvou přestávek **opery** *Il prigionier superbo* vložil svou hříčku pro dvě osoby.

úprava

Pergolesi a do dvou přestávek **vlastní opery** *Il prigionier superbo* vložil svou hříčku pro dvě osoby.

odůvodnění

podle https://en.wikipedia.org/wiki/Il_prigionier_superbo

Il prigionier superbo (The Proud Prisoner) is an opera seria in three acts composed by Giovanni Battista Pergolesi

Gluck

s. 62, **tisk:**

(*2. 7. 1714, Erasbach v Horním Falci – †15. 11. 1787, Vídeň)

doplnit na:

(*2. 7. 1714, Erasbach, nyní část města **Berching** v Horním Falci – †15. 11. 1787, Vídeň)

odůvodnění:

podle *MGG*

*2. 7. 1714, Erasbach (Berching / Oberpfalz) – †15. 11. 1787, Wien

podle *Irene Brandenburg: Ch.W.Gluck und seine Zeit:*

„...geboren am 2. Juli 1714 in Erasbach (heute Berching /Oberpfalz) ...stirbt am 15. November 1787 in Wien.“

podle <https://de.wikipedia.org/wiki/Erasbach>

Erasbach ist ein Ortsteil der Stadt Berching im Landkreis Neumarkt in der Oberpfalz

s. 62-3, **tisk:**

Mládí prožil Gluck v Čechách. V Praze údajně studoval hudbu u Bohuslava Matěje Černohorského a v **Miláně u G. B. Sammartiniho**, pak působil ve **Vídni**, v **Itálii** a jako kapelník operních stacion procházel světem. V letech 1747–1748 působil jako kapelník Mingottiho společnosti v Praze (neprokázané Riemannovo tvrzení). V letech 1754–1764 byl dvorním skladatelem ve **Vídni**. Kromě občasných delších pobytů v Paříži žil ve **Vídni** až do konce života.

Ačkoliv Gluck pracoval v mnoha oborech hudebního umění, přece těžiště jeho díla je v operní kompozici. Napsal celkem 107 oper. První z nich je *Artaxerxes* z roku 1741, poslední jeho dílo je *Echo a Narcis* z roku 1779

správněji

Mládí prožil Gluck v Čechách. V Praze, kde roku 1731 začal studovat na univerzitě a snad krátce studoval hudbu u Bohuslava Matěje Černohorského. Přes Vídeň dorazil do Milána, kde byl v úzkém styku s **G. B. Sammartinim**, jehož byl pravděpodobně žákem. Po úspěchu své první opery *Artaserse* (1741) komponoval Gluck další opery ve stylu opera seria na objednávky italských divadel a roku 1746 dvě opery pro londýnské divadlo Covent Garden. Poté jako druhý kapelník operní společnosti Pietra Mingottiho (1746-49) a následně společnosti **G. B. Locatelliho** (1749-50 a 1751-52) navštěvoval evropská města včetně Prahy, kde roku 1750 dirigoval premiéru své opery *Ezio*. Od roku 1752 žil ve **Vídni**, kde kromě občasných delších pobytů v Paříži žil až do konce života. Pro vídeňské dvorní divadlo komponoval a upravoval opery a roku 1774 byl jmenován vídeňským dvorním skladatelem. Kromě čtyř desítek oper, z nichž poslední je *Echo a Narcis* z roku 1779, složil Gluck i řadu baletů, komorních a orchestrálních skladeb.

odůvodnění:

podle *MGG:*

Der in der Literatur diskutierte direkte Kontakt mit →Bohuslav Czernohorsky und der Teynkirche wäre nur bis Aug. 1731 möglich gewesen. Datierte Kompositionen →Glucks aus dieser Prager Zeit ließen sich bisher nicht nachweisen...

Wann Gluck Prag verlassen hat und in Wien angekommen ist, wissen wir nicht, vermutlich 1734 oder noch früher;

podle *MGG* (*heslo Sammartini*)

Gluck, 1737 bis 1745 Orchestermusiker bei Fürst Antonio Maria Melzi d'Eryl in Mailand, soll mehrere Jahre Sammartinis Schüler gewesen sein (G. Carpani 1812, S. 64f.). Sicher ist, daß Gluck vom 26. Dez. 1741 bis 1745 kontinuierlich acht Opern in Mailand herausbrachte. Wenn nicht unbedingt auf eine eigentliche Schülerschaft (die dokumentarisch bislang nicht belegt ist), so doch zumindest auf einen engeren Kontakt zwischen Gluck und Sammartini in den Jahren 1737 bis 1741 deutet die moderne instrumentale Kompositionsweise a tre von Glucks frühen Triosonaten, darüber hinaus aber insb. die Entlehnung von zwei Sinfoniesätzen von Sammartini

podle http://encyklopedie.idu.cz/index.php/Mingotti,_Pietro

Poté přenesl Mingotti své hlavní působiště do Kodaně...Počáteční bezvýhradné zalíbení dvora v italské operě bylo potvrzeno přijetím Scalabriniho do funkce dvorního skladatele. Na místě kapelníka opery jej střídal stejně jako bezprostředně předtím v Drážďanech a Hamburku → Ch. W. Gluck (1747–49)

podle http://encyklopedie.idu.cz/index.php/Gluck,_Christoph

V říjnu 1774 byl jmenován vídeňským dvorním skladatelem

podle Černušák: *Dějiny evropské hudby*, 1964, s. 185

„...byl 1774...jmenován dvorním skladatelem...“

podle https://cs.wikipedia.org/wiki/Christoph_Willibald_Gluck

Vedle značného množství instrumentálních a komorních děl zanechal Gluck po sobě okolo 35 oper a řadu baletů

s. 63, poslední odstavec (nezměněně od 1. vydání), **tisk:**

Na českou scénu se Gluck dostává v roce 1864. Je to dva roky poté, kdy se osamostatnilo české divadlo.

Jaký význam pokroková složka české veřejnosti přikládala dílu Gluckovu, vysvítá z toho, že známý český pokrokový průmyslník Ferdinand Náprstek v roce 1867 dal pořídit pro inscenaci *Ifigenie v Aulidě*, kterou uváděl Smetana, vlastním nákladem celou výpravu.

lépe:

V Čechách zaznívala Gluckova operní hudba již v polovině 18. století při skladatelových návštěvách Prahy.

Na první samostatnou českou scénu – do Prozatímního divadla (tehdy Královské zemské české divadlo) se Gluck dostává v roce 1864 operou *Orfeus a Euridika*, dva roky po jeho otevření. Zásahu na tom měl, jak vysvítá i z dobového tisku, známý český pokrokový průmyslník Ferdinand Náprstek (vlastním jménem Fingerhut), který podpořil i provedení Gluckových oper *Armida a Ifigenie v Aulidě*, uvedenou roku 1872 Bedřichem Smetanou, k níž údajně roku 1867 dal na vlastní náklady pořídit výpravu.

odůvodnění

Podle V. Štěpán, M. Trávníčková: *Prozatímní divadlo, díl I.*, 2006, s. 80, 90, 115:

Gluckova opera *Orfeus a Euridika* byla v Prozatímním divadle uvedena 17. 12. 1864 (dir. J. N. Maýr) a 12. 1. 1869 (dir. B. Smetana), *Armida* 11. 4. 1866 (dir. neuveden), *Ifigenie v Aulidě* 9. 4. 1872 (dir. B. Smetana).

Josef Bartoš (*Prozatímní divadlo a jeho opera*, s. 84, odst. 2., ř. 3–4) uvádí: "Podobně jako k provedení Orfea dal podnět i k provedení *Armidy* (CH. W. Glucka) Ferdinand Náprstek." O *Ifigenii v Aulidě* jsem tam (v digitálním záznamu, pro mne těžko luštitelném) nenašel nic. .

podle https://cs.wikipedia.org/wiki/Christoph_Willibald_Gluck

Gluckova operní hudba zazněla v Praze poprvé již v roce 1746, kdy Mingottiho operní společnost uvedla v divadle v Kotcích pasticcio „La Finta schiava“. (Pasticcio je opera sestavená z árií dříve úspěšně provedených oper). ...V roce 1749 se vrátil do Prahy, nyní jako kapelník významné operní společnosti Giovanniho Battisty Locatelliho a jako již přední evropský operní skladatel. Pro hlavní pražskou operní sezónu 1750 zkomponoval operu na Metastasiovo libreto „Ezio“ a její premiéru sám dirigoval. ...V roce 1750 provedl Gluck v Praze ještě svou operu „Ipermestra“, která měla premiéru již v roce 1744 v Benátkách.

v *Národních listech* 16. 12. 1864, s. 3 před pražskou premiérou "Orfea" vyšel článek F. Náprstka, němž uvedl: "...Později budou následovat ostatní velkolepá díla mistra tohoto...jako *Armida*, *Ifigenia v Aulidě* a jiná...Účel těchto řádků jest, abychom naše obecnost upozornili na to, co se jemu poskytuje, povzbudil i jeho zájmy pro podniknutí, jehož směr není obyčejný..."

Národní listy 14. 4. 1872, s. 4

v recenzi na provedení *Ifigenie v Aulidě* je uvedeno: „Tato opera nebyla dosud nikdy v Praze provozována“.

podle <https://www.amaterskedivadlo.cz/main.php?data=osobnost&id=6096>

(F. Náprstek) „Přičinil se dále o české provedení Gluckových oper Orfeus a Evridika (PD 1854) a Armida (PD 1866), uveřejnil k premiéře Orfea článek...”

s. 67, Alcesta, **tisk:**

II. dějství: V paláci nastala radost; **král se náhle uzdravil, ale těžce se zasmuší, když slyší, jakou cenu bylo nutno zaplatit za jeho život. Dlouho váhala královna oznámit mu hroznou pravdu. Konečně se přizná ke svému slibu, ale král její oběť odmítá.**

lépe uspořádáno

-II. dějství: V paláci nastala radost, **že se král náhle uzdravil z těžké nemoci. Královna dlouho váhala oznámit mu hroznou pravdu, jakou cenu bude nutno zaplatit za jeho život. Prozradí králi svůj slib Apollonovi, ale král se těžce zasmuší a její oběť odmítá.**

Str. 68, Ifigenie v Aulidě, **tisk:**

Předloha: Euripidés, tragédie *Ifigenie in Aulidě...*

oprava

Předloha: Euripidés, tragédie *Ifigenie v Aulidě...*

s. 69, Armida, **tisk:**

Premiéra: Paříž, Théâtre du Palais-Royal(Académie Royale de Musique) **22. 9. 1777**

správně

... **23. 9. 1777**

podle MGG, shodně Oxford:

Armide...**23. Sept. 1777**

Podle [https://cs.wikipedia.org/wiki/Armida_\(Gluck\)](https://cs.wikipedia.org/wiki/Armida_(Gluck))

Premiéra proběhla v Paříži dne **23. září 1777** v l'Académie royale de musique.

s. 73, Haydn, **tisk:**

(***31. 3. 1732, některé zdroje uvádějí 1. 4.,** Rohrau – †31. 5. 1809, Vídeň)

lépe

(* **pravděpodobně 31. 3. 1732, pokřtěn 1. 4.,** Rohrau – †31. 5. 1809, Vídeň)

podle MGG

getauft 1. April 1732 (* wahrscheinlich am 31. März) in Rohrau bei Bruck an der Leitha (Niederösterreich), † 31. Mai 1809 in Wien,

podle Oxford

(b Rohrau, Lower Austria, March 31, 1732; d Vienna, May 31, 1809)

podle Slonimsky

„...b....probably March 31, 1732 (baptized, April 1, 1732)...“

s. 73, konec odst. 1 – začátek odst. 2, **tisk**

„...palác podle vzoru Versailles **s loutkovým divadlem a čtyřistamístným**

operním domem. Haydnovo dílo je ohromující – čítá až 2000 prací.

doplňk

palác podle vzoru Versailles **se čtyřistamístným operním domem a s loutkovým divadlem. Po smrti Mikuláše Esterházyho v roce 1790 se Haydn usadil ve Vídni, odkud na pozvání Johanna Petera Salomona podnikl dvě cesty do Londýna (1791-1792 a 1794-1795), které mu přinesly mezinárodní uznání. Uvedl se u královského dvora jako kapelník i skladatel, byl promován na doktora hudby. Pro Londýn vznikla řada z jeho nejslavnějších symfonií, psal písně na anglické texty, upravoval lidové písně. Pod vlivem Händlových oratorií vznikla Haydnova vrcholná oratoria *Die Schöpfung (Stvoření, 1796-1798)* a *Die Jahreszeiten (Roční doby, 1799-1801)*. Haydnovo dílo je ohromující – čítá až 2000 prací.**

s. 73, poslední řádka, **tisk:**

(*Sabat čarodějnic*, 1773) a *Die Feuersbrunst* (*Požár*, 1775).

úprava:

(*Sabat čarodějnic*, vznik i premiéra 1773) a **pravděpodobně též jeho dílo** *Die Feuersbrunst* (*Požár*, vznik 1775, premiéra pravděpodobně v období 1776-78).

odůvodnění:

podle Oxford

[**Die Feuersbrunst**, ...Singspiel in two acts, **probably** by Joseph Haydn ; Eszterháza, Marionette Theatre, possibly **between 1776 and 1778**.

s. 76, Svět na Měsíci, odst. 1, **tisk:**

Il mondo della luna (*Svět na Měsíci*) je komická opera. Podle některých zdrojů je autorem libreta Carlo Goldoni. Jiné prameny uvádějí, že neznámý autor **zpracoval pouze** libreto, které napsal Carlo Goldoni pro skladatele Baldassara Galuppiho.

úprava

Il mondo della luna (*Svět na Měsíci*) je komická opera. Podle některých zdrojů je autorem libreta Carlo Goldoni. Jiné prameny uvádějí, že neznámý autor **pro Haydna upravil libreto**, které napsal Carlo Goldoni pro skladatele Baldassara Galuppiho.

Mysliveček

s. 79, odst. 2, ř. 3-4, **tisk:**

Josef Mysliveček, jeden z velmi významných skladatelů klasicismu, se narodil jako starší z dvojčat manželů Myslivečkových v Sovových mlýnech na pražské Kampě. Základní vzdělání získal u pražských dominikánů, od mládí hrál na housle a svoji muzikálnost rozvíjel i při studiu na jezuitském gymnáziu hraním na pražských kůrech. Velký vliv na něho měly také časté návštěvy pražského operního divadla V Kotcích, kde se seznámil i s tajemstvím pěveckého „belcanta“. Studoval však i matematiku a hydrauliku a vyučil se mlynářem. Základy profesionální kompoziční techniky získal u **Františka Bendy** a jiných. V šestadvaceti letech odešel do Itálie, kde se zdokonaloval studiem u G. B. Pescettiho. Jeho jméno bylo přeloženo do italštiny jako Giuseppe Venatorini, obdivovateli byl rovněž nazýván i **Il divino Boemo (Božský Čech)**. Roku 1770 se setkal v Boloni s W. A. Mozartem, jenž se netajil obdivem k jeho dílu. Mysliveček složil řadu symfonií, koncertů, oratorií (např. *Abrahám a Izák* nebo *Adam a Eva*), smyčcové kvartety i kvintety, oktety pro dechové nástroje aj. První operou, vlastně operou-kantátou byla *Il Parnasso confuso* (*Zmatek na Parnasu*), provedená pravděpodobně roku 1765 v Parmě. Z dalších oper jmenujme např. *Il Bellerofonte* (1767), *Montezuma* (1771), *Antigona* (1773), *La clemenza di Tito* (1774), **Ezio** (1. verze 1775, 2. verze 1777), *Armida* (1779) nebo *La Circe* (1779). Právem ho nazýváme jednou z největších českých hudebních osobností 18. století, přestože většinu svého života prožil na Apeninském poloostrově.

realističtější:

Josef Mysliveček, významný předchůdce klasicistního stylu, se narodil jako starší z dvojčat manželů Myslivečkových pravděpodobně v Sovových mlýnech na pražské Kampě. Jako místa Myslivečkova základního vzdělání bývají uváděna klášterní škola pražských dominikánů u sv. Jiljí a jezuitské gymnázium v Klementinu, kde se začal seznamovat i s hudbou, hrál na housle a složil i školskou operu. Následně byl zapsán jako student filozofie na Karlo-Ferdinadově univerzitě, studium předčasně roku 1753 opustil, vyučil se mlynářskému řemeslu, s čímž souviselo jeho studium matematiky a hydrauliky, roku 1761 byl prohlášen mlynářským mistrem, ale poté se věnoval již jenom hudbě. Bývá uváděno, že během školského vzdělávání hrál na pražských kůrech, kde si též prohluboval svoje hudební vzdělání, zejména u ředitelů kůrů Františka Habermana a **Felixe (nikoliv Františka!)** Bendy a pak u jeho žáka Josefa Segera. Velký vliv na něho měly také časté návštěvy pražského divadla V Kotcích, kde se při italských operních představeních seznámil mj. s pěveckým „belcanta“. Po úspěšném provedení svých šesti symfonií, nazvaných podle měsíců první poloviny roku se vydal do Itálie, kde se ještě zdokonaloval u G. B. Pescettiho. Úspěchy Myslivečkových skladeb jako je operu připomínající kantáta *Il Parnasso confuso* (*Zmatek na Parnasu*) na libreto Pietra Metastasia, provedená údajně roku 1765 v Parmě a opera *Semiramide* (1766) byly

podnětem k objednavce opery ke jmeninám neapolského krále. Stala se jí opera *Il Bellerofonte* (1767), po jejímž úspěchu se stal Mysliveček jedním z nejhranějších skladatelů v Itálii a postupně proslul i v dalších zemích. **Ze byl svými obdivovateli nazýván Il divino Boemo, je sice legenda**, kterou vytvořil Jakub Arbes stejnojmenném romanetu, vydaném roku 1866, ale již v libretu ke zmíněné opeře *Semiramide* z roku 1766 je uveden jako "celebrate maestro Giuseppe Mislivecek detto il Boemo" (slavný skladatel...). A sám Mysliveček se takto (s vynecháním prvních dvou slov) do konce života podepisoval. Přízvisko "il Boemo" spíš než pro Italy těžkou vyslovitelnost jména "Mysliveček" vzniklo pro jeho neochvějnou českost. V literatuře často uváděné jméno "Venatorini" bylo nalezeno pouze na několika prepisech Myslivečkových skladeb z let 1764 a 1765, jeho užití v jiných případech není doloženo a neuvádí ho ani František Martin Pelcl v Myslivečkově životopisu, vydaném roku 1782. Tvrzení, že takto byl Mysliveček všeobecně nazýván, má zdroj v hesle o Myslivečkovi v Dlačáčově slovníku z roku 1815. Dosud nebylo zjištěno, kdo tuto variantu Myslivečkova příjmení vytvořil. Slovo "venatorini" je plurál zdrobněliny italského slova venatore, t. j. lovec či myslivec (venatore - diminutivum: venatorino - jeho plurál: venatorini). Použití plurálu u příjmení bylo v té době běžné (označovalo tak všechny členy rodiny, např. Rossi, Fabbri apod.). I v 18. století byl sice lovec či myslivec téměř vždy označován slovem "cacciatore", ale vzácně užívané slovo "venatore", téměř totožné s latinským slovem "venator" téhož významu, působí vznešeněji a stejně tak i slova z něj odvozená.

Mysliveček složil 25 oper, mezi nimiž jsou vedle výše jmenovaných *Montezuma* (1771), *Antigona* (1773), *La clemenza di Tito* (1774), *Ezio* (1. verze 1775, 2. verze 1777), *Armida* (1779) nebo *La Circe* (1779). Kromě toho složil mnoho kantát a oratorií (např. *Abrahám a Izák* nebo *Adam a Eva*), mše a jiné duchovní skladby, 55 symfonií, desítky ouvertur, koncerty pro housle a jiné nástroje, desítky sonát, trií, kvartetů, kvintetů převážně pro smyčcové nástroje a jiné skladby. V roce 2021 byl o Myslivečkově životě natočen film *Il Boemo*.

odůvodnění:

styl Myslivečkovy hudby podle

https://slovník.ceskyhudebnislovník.cz/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=6881/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=5z623

"Josef Mysliveček náleží k významným předchůdcům klasicistního stylu. Ač o pět let mladší než Joseph Haydn, anticipuje haydnovsko-mozartovský sloh..."

počátek Myslivečkových úspěchů v Itálii podle

https://slovník.ceskyhudebnislovník.cz/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=6881/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=5z623

"...Pohotovým výsledkem studia u Pescettiho byla první Myslivečkova opera *Semiramide*, uvedená 1766 v Bergamu a Alessandrii. Následovala objednávka opery pro Neapol..."

Kantáty

Il Parnaso confuso, libreto Pietro Metastasio, 1765–67...."

Il Parnaso confuso - provedení v Parmě podle https://cs.wikipedia.org/wiki/Josef_Myslive%C4%8Dek:

"Jako skladatel se prosadil velkým úspěchem své první kantáty *Zmatek na Parnasu* (*Il Parnaso confuso*), uvedené v Parmě v letech 1765. Autorem libreta byl slavný básník Pietro Metastasio, jehož libreta Mysliveček často zhudebňoval..."

jméno Venatorini podle Čeleda Jaroslav: Josef Mysliveček, 1946, s.14, ř. 3-17:

"V letech 1764 a 1765 objevil se na několika prepisech Myslivečkových skladeb doslovný překlad českého příjmení t. j. Venatorini, odvozený od vlášského venatore t. j. myslivec, ale autografu jako vzoru pro něj jsem dosud nenalezl. Nasvědčovalo by to tomu, že skladatel osobně neužíval této podoby svého příjmení, leč snad byl nucen naznačiti srozumitelnější znění originálu, Vlachům cize znějícího. K této latinisaci svého příjmení skladatel se sotva častěji utíkal. Nevzal k němu útočiště ani rakouský zastupitelský úřad v Benátkách, když r. 1766 ověřoval vlastnoruční podpis skladatelův na plné moci. Ani skladatel sám ho neužil, když vystoupil téhož roku na veřejnost prvotiskem svých šesti symfonií u norimberského hud. nakladatele Oldř. Hafnera..."

přízvisko Il Boemo - první doklad o užití podle Freeman, David: Il Boemo, 2021, s. 51, odst. 2, ř. 11 - s. 52, ř. 1-3:

"...opera *Semiramide*...libreto k tomuto představení...uvádí, že hudbu složil celebre maestro Giuseppe Myslivecek detto il Boemo..."

přízvisko Il Boemo podle Pelcl, František Martin: *Abbildungen Böhmischer und Mährischer Gelehrten und Künstler : nebst Kurzen nachrichten von ihren Leben und Werken. Vierter Theil, 1782, s. 191, odst. 2, ř. 2-3:*
"...Man nannte ihn insgemein, il Boemo, weil man Misliweczek nicht recht aussprechen konnte..."

přízvisko Il Boemo podle zprávy v *Gazetta universale* 17. 2. 1781, in: *Bohadlo Josef: Josef Mysliveček v dopisech, [1994]s. 7, v českém překladu:*

"Po dlouhé a bolestné nemoci ukončil minulou neděli, 4. t. m. život slavný Maestro di Capella pan Josef Mysliveček, řečený il Boemo, protože se narodil v Praze..."

přízvisko Il Boemo a jméno Venatorini podle *Dlabač, Bohumír Jan: Allgemeines historisches Künstler-Lexikon für Böhmen und zum Teil auch für Mähren und Schlesien, 2. Nachdruck, 1998, s. 365, sloupec 1, ř. 12-13 zdola:*
"...Man nannte ihn insgemein il Boemo, und auch Venatorini..."

Myslivečkův podpis v Itálii podle *Čeleda Jaroslav: Josef Mysliveček, 1946, s.13, poslední řádka - s.14, ř. 3:*
"Autentický vzhled příjmení poskytuje autogram skladatelův, jak jej spatřujeme na př. na partituře jeho opery "Ezio" ku dni 30. května 1775: Giuseppe Misliweczek detto il Boemo..."

Il divino Boemo - vznik legendy o tomto přízvisku podle *Freeman, David: Il Boemo, 2021, s. 16, odst. 2, ř. 1-14:*

"Koncem 19. a počátkem 20 století...V této době začal být Mysliveček znám jako "Il divino Boemo" (Božský Čech), což je přezdívka, přejatá z názvu romaneta Jakuba Arbesa, které vyšlo v roce 1884. Následně se rozšířila legenda, že tak Myslivečkovi přezdívali sami Italové..."

Arbes: Il divino Boemo - vznik a vydání tohoto romaneta *J. Arbesa podle Arbes, Jakub: Romaneta, díl II, 1924, (s. 112)*

"Il divino Boemo...Psáno 1885, po prvé tištěno 1886, po druhé 1887, po třetí 1902"

Arbes: Il divino Boemo podle *Arbes, Jakub: Romaneta, díl II, 1924, s. 135, ř. 1-4 - rozhovor Myslivečka s neapolským králem po premiéře opery Bellerofonte, napsané k jeho jmeninám:*

"Jsem Čech, královská milosti, a rodným městem mým je staroslavná Praha". "Boemo, Boemo!" zvolal král, jakoby teprv nyní chápal tajemství. "Ano - Boemo", doložil maestro s důrazem. "Ne, ne!" zvolal opět král "Nejste a nemůžete být, milý maestro pouhý Boemo - jste božský Čech - il divino Boemo..."

Myslivečkova proslulost podle *Pečman, Rudolf: Josef Mysliveček, 1981, s. 200, odst. 2, ř. 2-5:*

"...Charles Burney píše ve svém Hudebním cestopisu 18. věku, že proslulým jménům skladatelů Hasseho, Glucka, Salieriho, Haydna, Ditterse, Vaňhala a Hubera připojuje...Myslivečka..."

Poznámka M.S.:

Mnohé údaje z Myslivečkova života jednotliví autoři podávají odlišně, zejména proto, že pro ně chybějí primární prameny.

Olympiáda

s. 82, **tisk:**

Novodobá premiéra: (v nastudování ostravského operního souboru): **Slezskostravský hrad**, 4. 6. 2005 a poté v Praze, v Národním divadle 2. 5. **2012**

správně:

Novodobá premiéra: (v nastudování ostravského operního souboru): **Národní divadlo moravskoslezské Ostrava**, 4. 6. 2005 a poté v Praze, **ve Stavovském divadle** 2. 5. **2013**

odůvodnění:

podle <https://vis.idu.cz/ProductionDetail.aspx?id=13538&mode=0>:

Olympiáda (L'Olimpiade)

Národní divadlo moravskoslezské Ostrava

4. 6. 2005 světová premiéra; (II. Premiéra 5. 6. 2005)...

Původně se měly **premiéry** konat na Slezskostravském hradě (viz program), ale pro nepřízeň počasí **se udály v Divadle Antonína Dvořáka.**

Podle <http://archiv.narodni-divadlo.cz/inscenace/5843>

Olimpiade (Opera)

Stavovské divadlo, od **02.05.2013 do 16.10.2014 (6x)**

s. 84, **tisk**

Myslivečkova opera o krutém králi Medontovi je zřejmě jeho poslední operní **prací**. Při její premiéře v Římě však zcela propadla, jistě ne kvůli hudbě nebo špatným pěveckým výkonům (roli Selény zpíval např. známý kastrát Michelangelo Bologna), ale kvůli **novým a svobodomyšlným** myšlenkám. Partitura opery se pak dostala do majetku knížete Jusupova, ruského vyslance v Turíně, který byl vášnivým sběratelem partitur a rukopisů hudebních skladatelů. Část Jusupovovy knihovny přešla za sovětské vlády do hudebních knihoven v Moskvě a Leningradě.

A právě v **archivu knihovny v tehdejší Leningradě** našla roku 1958 ruská badatelka Marietta Šagiňanová, velká obdivovatelka Myslivečkova díla, dva velké sešity v kožených deskách s erby Jusupova. **Obsahovaly úplnou partituru Medonta i harmonické hlasy, chybělo však libreto**. Po čase Šagiňanová zjistila, že jde o námět, který zpracoval libretista Giovanni de Gamerra, a že toto libreto zhudebnil již tři roky před Myslivečkem Giuseppe Sarti. Šagiňanová nechala pořídit mikrofilm **partitury** opery i celého libreta a věnovala je hudebnímu oddělení Slezského muzea v Opavě s přáním, aby opera byla na nějaké české scéně uvedena.

Opavská opera nechala pořídit překlad libreta a po částečné rekonstrukci hudby zazněla na opavském jevišti po 181 letech opět kouzelná Myslivečkova hudba. Podle později nalezené téměř kompletní partitury byla opera *Medón* v původním znění provedena koncertně v Leverkusenu 12. 12. 2010. **Medón vznikl v době plné skladatelovy zralosti a toto dílo je hudebně velmi hodnotné.**

úprava

Myslivečkova opera o krutém králi Medónovi je zřejmě jeho poslední operní **prací**. **Je to hodnotné dílo zralého mistra operní kompozice**. Při její premiéře v Římě však zcela propadla,...kvůli **novým, svobodomyšlným** myšlenkám. Partitura opery se pak dostala do majetku knížete Jusupova, ruského vyslance v Turíně, který byl vášnivým sběratelem partitur a rukopisů hudebních skladatelů. Část Jusupovovy knihovny přešla za sovětské vlády do hudebních knihoven v Moskvě a **tehdejší Leningradě**. V **leningradské Státní knihovně** našla roku 1958 ruská badatelka Marietta Šagiňanová, velká obdivovatelka Myslivečkova díla, dva velké sešity v kožených deskách s erby Jusupova. **Obsahovaly opisy árií opery i s orchestrálním doprovodem i hlasy nástrojů, ale chyběly secco recitativy i kompletní libreto**. Po čase Šagiňanová zjistila, že jde o námět, který zpracoval libretista Giovanni de Gamerra, a že toto libreto zhudebnil již tři roky před Myslivečkem Giuseppe Sarti. Šagiňanová nechala pořídit mikrofilm **hudebního materiálu** opery i celého libreta a věnovala je hudebnímu oddělení Slezského muzea v Opavě s přáním, aby opera byla na nějaké české scéně uvedena. Opavská opera po 181 letech od původní premiéry uvedla novodobou premiéru Myslivečkova *Medóna* v režii Ilji Hilase. Téměř úplnou verzi (chybí v ní pouze závěrečný sbor) našel mnohem později Olaf Krone v Paříži. Na jejím základě se 12. prosince 2010 konalo koncertní provedení Myslivečkova *Medóna* v Leverkusenu.

odůvodnění

podle [https://cs.wikipedia.org/wiki/Med%C3%B3n,_kr%C3%A1l_epirsk%C3%BD_\(Myslive%C4%8Dek\)](https://cs.wikipedia.org/wiki/Med%C3%B3n,_kr%C3%A1l_epirsk%C3%BD_(Myslive%C4%8Dek))
Novodobé uvedení Medonta následovalo po nalezení dobového opisu árií z opery Mariettou Šagiňanovou v leningradské Státní knihovně roku 1958.[9] V opavském divadle tuto verzi – jež však postrádala secco recitativy – roku 1961 nastudovali režisér Ilja Hylas a dirigent Jiří Kareš, opera se hrála v překladu a textové úpravě Kamila Bednáře.[10] Téměř úplnou verzi (chybí v ní pouze závěrečný sbor) našel mnohem později muzikolog Olaf Krone v Paříži. Na jejím základě se 12. prosince 2010 konalo koncertní provedení Myslivečkova Medonta v Bayer Kulturhaus v Leverkusenu

Ditters

s. 85, ř. 1-7, **tisk**

Karl Ditters von Dittersdorf se narodil v rodině zámožného dvorního divadelního krejčího. **Základní a hudební vzdělání mu poskytl jeho otec, další pak jeho zaměstnavatel – princ Josef Friedrich von Hilderburghausen. Karl Ditters, zaměstnaný od dvanácti let jako páže, se naučil několik světových jazyků a stal se obdivovaným houslistou. Poté co jeho pán odjel z Vídně, aby se staral o dědictví po otci, propustil Ditterse a ten v 22 letech nastoupil ke dvornímu orchestru. V roce 1765 se však nedohodl o výši honoráře s intendantem orchestru hrabětem**

úprava

Karl Ditters von Dittersdorf se narodil v rodině zámožného dvorního divadelního krejčího. **Od šesti let se učil hře na housle, od roku 1751, kdy se stal pážetem prince Josefa Friedricha von Sachsen-Hildburghausena, v jehož kapele se stal obdivovaným houslistou. Jako žák Giuseppe Bonna začal též komponovat symfonie a koncerty. Poté co jeho pán odjel z Vídně, aby se staral o dědictví po otci, Ditters se na jeho doporučení stal sólistou vídeňského Burgtheatru, odkud odešel v roce 1765 pro neshodu o výši honoráře s intendantem, hrabětem**

odůvodnění

podle Oxford Music online:

Born to Paul Ditters, costumier at the imperial court and theatre in Vienna, and his wife Anna (née Vandelin), Ditters enjoyed the benefits of a Jesuit school education, private tutoring and, from the age of seven, violin lessons. About 1750 he began studies with the violinist J.P. Ziegler, and before long he was accepted into the orchestra of the Schottenkirche. Soon afterwards he was recruited as a Kammerknabe by Prince Joseph Friedrich von Sachsen-Hildburghausen, whose Kapelle was one of the best in Vienna; from 1 March 1751 he played in the orchestra, performed menial duties, and was instructed in music and other subjects. With the violinist Trani he learnt Italian works and was groomed as a soloist, while Giuseppe Bonno taught him Fuxian counterpoint and composition. By the late 1750s Ditters had earned a reputation as a composer of instrumental music and had begun to receive commissions for symphonies and concertos.

When the prince left Vienna in 1761 to assume the regency in Hildburghausen, he found employment for most of his musicians with Count Giacomo Durazzo, imperial theatre director. Durazzo employed Ditters until 1764 as a soloist and orchestral musician at the Burgtheater and at court. Ditters, by now a recognized virtuoso and composer, played his own violin concertos in more than 20 solo appearances at Burgtheater concerts, where his symphonies and wind concertos were also performed. ... in 1764 he was commissioned to write the mass for the Frankfurt coronation of Archduke Joseph (later Emperor Joseph II) as King of the Romans. That year his contract expired, and during difficult negotiations with Count Wenzel Sporck, Durazzo's successor, Ditters accepted the post of Kapellmeister to Adam Patachich, Bishop of Grosswardein (now Oradea, Romania), in succession to Michael Haydn. After recruiting other musicians, he arrived in Grosswardein in April 1765. His duties included the preparation of concerts, sacred music and, after a small theatre was built at his recommendation, operas and other theatre pieces.

s. 86, Ditters, poslední odstavec (začátek), **tisk:**

Karl Ditters von Dittersdorf složil řadu koncertů pro kontrabas, violu, housle, hoboj, harfu a cembalo. Dále zkomponoval přibližně 130 symfonií, z nichž 30 vyšlo tiskem, např. 6 symfonií podle Ovidiových **Metamorfóz**. Skládal i komorní hudbu, jako příklad uveďme *Divertimento pro housle, violu a violoncello D-dur*.

minimální úprava:

housle, violu, kontrabas, hoboj, harfu či cembalo.

správněji:

Karl Ditters von Dittersdorf složil **přibližně 130 symfonií, z nichž 30 vyšlo tiskem, např. 3 ze 12 symfonií podle Ovidiových Metamorfóz. Dále zkomponoval desítky koncertů zejména pro jedny a dvoje housle, dále pro violu, kontrabas, hoboj, cembalo, harfu a jiné nástroje. Skládal i komorní hudbu, zejména pro sólový klavír a různé komorní soubory, jako příklad uveďme *Divertimento pro housle, violu a violoncello D-dur*.**

odůvodnění:

podle Oxford:

He also enjoyed financial success with his **12 symphonies based on Ovid's Metamorphoses...3 simphonies, exprimant 3 métamorphoses d'Ovide (Vienna, 1791) [Vienna]**

podle

https://slovník.ceskyhudebnislovník.cz/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=6881/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=2781

12 programových symfonií podle Ovidiových Metamorfóz (6 dochovaných).

V MGG není uveden žádný koncert pro harfu, ale ve wikipedii ano

s. 86, poslední 4 řádky, tisk

Složil několik desítek oper. První operou byla opera *Arcifanfano* (1774), jako další jmenujme např. opery *Die treue Bäuerin* (1776), *Die lustigen Weiber von Windsor* (*Veselé paničky windsorské*, 1796), *Doktor und Apotheker* (*Lékař a lékárník*, 1786), *Hieronymus Knicker* (1787), či *Die Hochzeit des Figaro* (*Figarova svatba*, 1789).

oprava

Rada Dittersových téměř čtyřiceti hudebně dramatických skladeb podle jeho vlastního životopisu začíná dvěma nepojmenovanými pracemi, pokračuje dalšími osmi, uváděnými v letech 1766-73 většinou v místech jeho působení ve Velkém Varadíně a později na Janském vrchu, po nichž následovaly *Arcifanfano* (1774), *La contadina fedele* či *Die treue Bäuerin* (*Věrná selka*, 1776), *Doktor und Apotheker* (*Lékař a lékárník*, 1786), *Hieronymus Knicker* (1789), *Die Hochzeit des Figaro* (*Figarova svatba*, 1789), či *Die lustigen Weiber von Windsor* (*Veselé paničky windsorské*, 1796) a mnoho dalších. Premiéry měly do roku 1776 ještě na Janském Vrchu, poté většinou ve vídeňských divadlech nebo v polské Olešnici.

odůvodnění

podle MGG (redukované údaje):

Opern und Singspiele

Ohne Titel, Burleske mit kleinen Liedern (Karneval 7. Jan.? 1766 Großwardein)

Ohne Titel (Textvorlage: Frau Sybilla trinkt keinen Wein und Das Reich der Toten), (18. Febr. 1766 oder 1767 Großwardein)

Certamen deorum in ornando Amynta pastore (23. Dez. 1766 Großwardein)

La gara di Calandro ed Ermida, o sia La nobil contesa di due germani (anon.), Serenata (24. Dez. 1766 Großwardein)

Olympia Jovi sacra sive Incrementum Musas inter, et pastores Amoris certamen (Wenzel Pichl) (23. Dez. 1767 oder 1768)

L'Amore in Musica (Carlo Goldoni, dt. Übs. Ditters), drama giocoso 3 Akte (1768 Großwardein)

Monsieur Petiton (Antonio Palomba oder C. Goldoni?), Intermezzo 2 Tle. (1768 Großwardein)

La pupilla (nach C. Goldoni?), drama giocoso 3 Akte (1769 Großwardein); Libr. Großwardein, A-Wst; als Il tutore e la pupilla (1. Mai 1773 Johannisberg)

L'amore disprezzato (Pancrazio) (Ditters?), operetta buffa 2 Tle. (1771 Johannisberg?),

Il viaggiatore americano in Joannesberg (P. Salvatore Ignatio Pinto nach Goldonis Il viaggiatore ridicolo?), op.buff. 2 Akte (1. Mai 1771 Johannisberg)

Il finto pazzo per amore (Tommaso Mariani), operetta giocosa 2 Akte (3. Juni 1772 Johannisberg)

Lo sposo burlato (Giovanni Battista Casti), operetta giocosa 2 Akte (1773 oder 1775 Johannisberg), D-WRdn, H-Bn; nach Riedinger dt. Bearb. von Ditters als Der gefoppte Bräutigam, kom. Oper 2 Akte (Sept. 1783 Wien, KärntnerthorTheater); als Der betrogene Bräutigam (1783? Breslau, Wädersches Theater); Libr. Ödenburg 1776

Arcifanfano Rè de' Matti (Carlo Goldoni), opera giocosa 3 Akte (1. Mai 1774 Johannisberg)

Il maniscalco (anon.), operetta giocosa 2 Akte (1. Mai 1775 Johannisberg)

I visionarij (anon.) (komp. vor 1777 für Johannisberg? Am 16. Dez. 1776 von Ditters nach Eszterháza abgesendet)

La contadina fedele (anon.), Operetta 2 Tle. (20. Febr. 1776 Johannisberg)

La moda o sia Gli scompigli domestici (Pietro Cipretti), dramma giocoso 3 Akte (3. Juni 1776 Johannisberg),

Il Barone di Rocca antica (Giuseppe Petrosellini), operetta giocosa 2 Akte (1776 Johannisberg),

Der Apotheker und der Doktor, auch Doktor und Apotheker [Kr. 292] (Gottlieb Stephanie der Jüngere, wahrscheinlich nach L'Apothicaire de Murcie von Graf von N.), Deutsche kom. Oper 2 Akte (11. Juli 1786 Wien, Burgtheater),

Der Betrug durch Aberglauben oder Die Schatzgräber [Kr. 293] (Friedrich Eberl), Singspiel 2 Akte (3. Okt. 1786 Wien, Kärntnerthor-Theater)

Democrito corretto [Kr. 294] (Gaetano Brunati nach Démocrite von Jean François Regnard), opera giocosa 2 Akte (24. Jan. 1787 Wien)

Die Liebe im Narrenhause [Kr. 295] (Gottlieb Stephanie d.J.), kom. Oper 2 Akte (12. Apr. 1787 Wien, Kärntnerthor-Theater)

Das rothe Käppchen oder Hilft's nicht, so schadt's nicht [Kr. 298] (Ditters nach Giannina e Bernardone von Filippo Livigni; spätere Textbearb. von Christian August Vulpius), kom. Operette 2 Akte (1788 Wien, Kärntnerthor-Theater (?), davor vielleicht auch in Johannisberg)

Die Hochzeit des Figaro («Aus dem französischen [Pierre Augustin Caron de Beaumarchais?] frei bearbeitet« wahrscheinlich von Ditters), kom. Singspiel 2 Akte (1. Jan. 1789 Brünn, Kgl. Städtisches Theater)

Hieronymus Knicker [Kr. 297], auch als Hokus Pokus oder Das Gaukelspiel [Kr. 300] (Ditters), kom. Singspiel 2 Akte (21. Jan. 1789 Brünn)

Der Schiffspatron oder Der neue Gutsherr, auch Der Gutsherr oder Gürge und Hännechen und Der Guts-Herr als Schiffs-Patron [Kr. 299] (Johann Friederich Jünger nach Großmann, Der Neue Gutsherr), Ländliche kom. Oper 2 Akte (vielleicht 1789 Breslau und Johannisberg, 2. März 1791 Wien, Theater auf der Wieden als Gutsherr)

Der Fürst und sein Volk (Georg Karl Claudius), Dt. Nationaldrama mit Gesängen 1 Akt (Pasticcio mit der Musik von Friedrich Adolph Pitterlin, Ditters und Ferdinando Giuseppe Bertoni) (komp. 1771?; 5. März 1791? Leipzig, Theater am Rannstädter Thore)

Das Gespenst mit der Trommel [Kr. 301] (Ditters, freie Bearb. nach Carlo Goldonis Conte Caramella), Dt. kom. Singspiel 2 Akte (16. Aug. 1794 Oels, Hoftheater)

Don Quixotte der Zweyte [Kr. 303] (Ditters »aus dem italienischen« [nach Giovanni Battista Lorenzi?]), kom. Singspiel 2 Akte (4. Febr. 1795 Oels)

Gott Mars und Der Haupt-Mann von Bärenzahn, auch Gott Mars oder: Der eiserne Mann [Kr. 302] (Ditters, nach Alois Friedrich Graf von Bruehl?), kom. Singspiel 2 Akte (komp. »für den Fasching 1791«; 30. Mai 1795 Oels), Der Schach von Schiras [Kr. 305] (Ditters' Bearb. von August von Kotzebues Sultan Wampum oder Die Wünsche), Orientalisches kom. Singspiel 2 Akte (15. Sept. 1795 Oels)

Ugolino [Kr. 308] (Ditters nach einem frz. Text von Herzog Friedrich August zu Braunschweig-Oels), Ernsthaftes Singspiel 2 Akte (11. Juni 1796 Oels)

Die lustigen Weiber von Windsor [Kr. 306] (Ditters nach der Bearb. von Shakespeares Werk von Georg Christian Römer), kom. Singspiel 2 Akte (25. Juni 1796 Oels)

Der Terno secco, auch Der Ternengewinnst oder Der gedemüthigte Stolz [Kr. 309] (Ditters »nach dem Italienischen frei bearbeitet«), kom. Singspiel 2 Akte (11. Febr. 1797 Oels, 1797 Breslau)

Der Mädchenmarkt [Kr. 310] (Karl Alexander Herklots nach Germain François Saint-Foix), kom. Singspiel 3 Akte (18. April 1797 Oels)

Der Seefahrer auch Der großmüthige Seefahrer (anon.), Singspiel 3 Akte (6. Sept. 1797 und 1. Jan. 1798 Freudenthal)

Die Opera buffa (Christoph Friedrich Bretzner), kom. Singspiel 2 Akte (um 1798, nicht aufgeführt?)

Don Coribaldi ossia: L'usurpata prepotenza (anon.), dramma 2 Akte (um 1798, nicht aufgeführt?)

Paisiello

s. 88, ř. 3-5, **tisk:**

První operu *Il ciarlone (Žvanil, 1764)* napsal ve čtyřiaadvaceti letech a ta po své boloňské premiéře odstartovala řadu jeho ve své době celkem úspěšných oper.

správně:

Ve svých 24 letech (1764) se dočkal premiér svých čtyř oper, z nichž poslední, *I francesi brillanti*, která se v **Boloni nesetkala s úspěchem, po přenesení její inscenace do Modeny** odstartovala řadu jeho ve své době celkem úspěšných oper.

odůvodnění:

podle *Oxford*

It was due to Carafa that **Paisiello acquired his first commissions to write works for the Teatro Marsigli-Rosi, Bologna, in 1764. The second of these, *I francesi brillanti*, failed at its first performance but was more successful when it was transferred to Modena two weeks later.** This led to a commission from Modena for some new music for an opera originally by Guglielmi, *La donna di tutti i caratteri*. Paisiello's revision, *Madama*

l'umorista, contained much new music; **its success led in turn to requests for new operas for other north Italian theatres....**

Operas

Le virtuose ridicole (dg, 3, C. Goldoni), Parma, Ducale, ? 21 Jan 1764

La moglie in calzonì (dg, 3, after J.A. Nelli), Modena, Rangoni, 18 Feb 1764

Il ciarlone (dg, 3, A. Palomba), Bologna, Marsigli-Rossi, 12 May 1764

I francesi brillanti (dg, 3, P. Mililotti), Bologna, Marsigli-Rossi, c24 June 1764

s. 88, Sevillský lazebník, **tisk:**

Premiéra: Petěrburg, Imperatorskij těatr **15. 9. 1782**

doplnění

Premiéra: Petěrburg, Imperatorskij těatr, **podle juliánského kalendáře 15. 9. 1782, podle gregoriánského kalendáře 26. 9. 1782**

odůvodnění:

podle Oxford:

Il barbiere di Siviglia, ovvero La precauzione inutile (dg, 4, after P.-A. Beaumarchais: Le barbier de Séville), St Petersburg, **Hermitage, 15/26 Sept 1782**

s. 88, poslední odstavec životopisu, **tisk:**

Z dalších kompozic jsou to kvarteta, koncerty, divertimenta, z jeho oratorních skladeb je nejznámější *Utrpení Ježíše Krista* z roku 1783 na text Pietra Metastasia.

doplnění

Z dalších kompozic jsou to kvarteta, koncerty, divertimenta, **mše a další duchovní skladby**, z jeho oratorních skladeb je nejznámější *Utrpení Ježíše Krista* z roku 1783 na text Pietra Metastasia.

odůvodnění:

v *MGG* je uvedeno 9 mší a 48 duchovních skladeb pro Napoleonovu rodinu

Grétry

s. 90, začátek životopisu, **tisk**

André Grétry **pocházel z rodiny chudého houslisty. Jeho otec, violista v kostele sv. Martina v Lutychu, mu dal základní hudební vzdělání. V chrámu sv. Denise Grétry od svých 9 let zpíval ve sboru.** Učil ho varhaník Nicolas Rennekin, hru na cembalo a skladbu Henri Moreau, kapelník u svatého Pavla.

úprava

André Grétry získal základy hudebního vzdělání od svého otce, který byl houslistou v kostele svatého Denise. Od 9 let byl žákem sborové školy u sv. Denise. Hře na cembalo a skladbě se učil u Nicolase Rennekina a později u Henriho Moreaua, kapelníka u sv. Pavla.

podle Oxford Music online a jiných slovníků

Grétry was the second of six children, the son of a professional musician and **violinist** at the collegiate church of St Denis in Liège. As a boy he entered the choir school of St Denis, where he later learnt the violin. Because the choirmasters were inexperienced, Grétry was sent to H.J. Renkin and Henri Moreau for counterpoint and composition lessons.

s. 90, od ř. 11 zdola, **tisk:**

opery *Les deux avarés* (1770), *L'ami de la maison* (1771), *Le magnifique* (1773), *La rosière de Salency* (1774), *L'amant jaloux* (1778), *Les événements imprévus* (1779), *Aucassin et Nicolette*, *Andromaque* (1780), *La double épreuve*, *L'embarras des richesses* (1782), *Théodore et Paulin* (1783),

úprava

opery *Les deux Avarés* (1770), *L'amitié à l'épreuve* (1. verze 1770, 2. verze s názvem *Les vrais amis, ou L'amitié à l'épreuve* 1786), *Le magnifique* (1773), *La rosière de Salency* (1774), *Les Fausses Apparences ou L'Amant jaloux* (1778), *Les événements imprévus* (1779), *Aucassin et Nicolette*, *Andromaque* (1780), *Colinette à la cour*

ou La Double Épreuve, L'embarras des richesses (1782), L'Épreuve villageoise, původně s názvem Théodore et Paulin (1784),

odůvodnění:

L'Amant jaloux -**podle MGG:**

Les Fausses Apparences ou L'Amant jaloux (20. Nov. 1778...

La double épreuve - **podle MGG:**

Colinette à la cour ou La Double Épreuve (1781; 1. Jan. 1782...

Théodore et Paulin - **podle MGG:**

L'Épreuve villageoise. Erstfassung unter dem Titel Théodore et Paulin, comédie lyrique 3 Akte (5. März 1784 Versailles; 18. März 1784, Comédie-Italienne)

s. 90, poslední řádka:

Pierrele Grand (1790)

správně:

Pierre le Grand (1790)

odůvodnění:

podle https://en.wikipedia.org/wiki/Pierre_le_Grand

Pierre le Grand (Peter the Great) is an opéra comique by André Grétry.

Salieri

s. 94, ř. 1, **tisk:**

Delmita a Daliso (1776)

správně

Daliso e Delmita (1776)

odůvodnění

podle Oxford (MGG shodně):

Daliso e Delmita ...WB, 29 July 1776

s. 95, ř. 2, **tisk:**

„...*Armida* (1771), *Don Chisciotte* (1776)...“

správně

Don Chisciotte (1771), *Armida* (1771)

odůvodnění

podle https://en.wikipedia.org/wiki/Don_Chisciotte_alle_nozze_di_Gamace

Salieri, wrote Don Chisciotte in Vienna in 1770...It received its first performance during Carnival season the next year at the Kärntnertortheater in Vienna, the libretto is dated 1770, but it was most likely on performed on January 6, 1771.

podle MGG

Don Chisciotte alle nozze di Gamace (ders. nach Miguel de Cervantes), divertimento teatrale 2 Akte (Karneval 1771 WK),...

Armida (Marco Coltellini nach Torquato Tasso), dpm 3 Akte (2. Juni 1771 WB oder WK)

podle Oxford:

Armida (dramma per musica by Salieri)...Vienna, Burgtheater, 2 June 1771.

Salieri

s. 97, Falstaff, **tisk:**

Premiéra: Vídeň, Kärntnertortheater 3. 1. 1799

správně:

Premiéra: Vídeň, Kärntnertortheater 3. 1. 1799

odůvodnění:

podle https://www.musiklexikon.ac.at/ml/musik_K/Kaerntnertortheater.xml
Kärntnertortheater

Mozart: Don Juan

s. 116, **tisk:**

Místo a čas děje: španělské město, 16. století

upřesnění:

Místo a čas děje: Sevilla, kolem roku 1630 (V. H.)

odůvodnění:

podle *Opera, 8.-10. vydání*

Odehrává se ve španělském městě v 17. století

podle <https://www.belcanto.ru/juan.html>

Время действия: XVII век.

podle <http://www.operavsarce.cz/libreto/Don-Giovanni-2019-libreto-cervenec-nup.pdf>

DĚJÍŠTĚ: španělské městečko v XVII. století

podle *Czerny, Peter: Opernbuch* (1958): Ort : Sevilla, Zeit : Mitte des 17. Jahrhunderts.

Cherubini

s. 127, **tisk:**

*14. 9. 1760, Florencie – †15. 3. 1842, Paříž

doplnění

*8. nebo 14. 9. 1760, Florencie – †15. 3. 1842, Paříž

odůvodnění

podle *Oxford:*

(b Florence, Sept 8/14, 1760; d Paris, March 15, 1842).

podle *MGG*

* 14. September 1760 in Florenz, † 15. März 1842 in Paris

podle https://en.wikipedia.org/wiki/Luigi_Cherubini

Luigi Cherubini ... 8 or 14 September 1760 – 15 March 1842), jako zdroj uvedeno: Willis, Stephen C., "Cherubini, (Maria) Luigi (Carlo Zanobi Salvatore)" in Sadie, Stanley (Ed.), *The New Grove Dictionary of Opera*, Vol. 1, A-D, New York: MacMillan, 1994.

s. 127, poslední odstavec životopisu, **tisk:**

Do Čech přichází Cherubiniho umění velmi brzy, zřejmě vlivem osvícenských tendencí. **Už německá opera v Praze zahájila svou činnost Cherubiniho *Faniskou* v roce 1807.**

přesněji:

Souvislá historie pražské německé operní scény začala inscenací Cherubiniho *Fanisky* roku 1807 ve Stavovském divadle.

odůvodnění:

podle

https://slovník.ceskyhudebnislovník.cz/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=6881/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=1287

Souvislá historie pražské německé scény začíná rokem 1807, kdy byl po smrti italského impresária Domenica Guardasoniho (1731–1806) rozpuštěn poslední italský soubor působící ve Stavovském divadle. Jeho nový ředitel Johann Karl Liebich (1773–1816) sledoval trend doby a orientoval se na vybudování německého operního ansámblu.

s. 132, **Beethoven, tisk:**

(*16. 12. 1770, Bonn – †26. 3. 1827, Vídeň)

přesněji

(*pravděpodobně 16., pokřtěn 17. 12. 1770, Bonn – †26. 3. 1827, Vídeň)

odůvodnění

podle MGG:

* 16. (?) Dezember 1770, † 26. März 1827,

podle Oxford:

(b Bonn, bap. Dec 17, 1770; d Vienna, March 26, 1827)

podle https://cs.wikipedia.org/wiki/Ludwig_van_Beethoven#cite_note-1

Neexistuje žádný autentický záznam o datu jeho narození; v matrice katolické farnosti sv. Remigia se ale dochoval záznam jeho křtu dne 17. prosince 1770. Podle tamějších dobových zvyklostí se křest prováděl do 24 hodin od narození. Existuje všeobecná shoda (zastávaná i Beethovenem), že jeho datum narození bylo 16. prosince, žádný doklad však o tom není.

s. 133, závěr životopisu, **tisk:**

Fidelio byl uveden v Praze roku 1814; jeho dirigentem byl C. M. Weber. K českému provedení došlo až za řízení Smetanova v Prozatímním divadle v roce **1871**.

správně:

Fidelio byl uveden v Praze roku 1814; jeho dirigentem byl C. M. Weber. K českému provedení došlo až za řízení Smetanova v Prozatímním divadle v roce **1870**.

odůvodnění:

podle <https://cs.wikipedia.org/wiki/Fidelio>

Česká premiéra 24. listopadu 1814, Praha

podle *Prozatímní divadlo I*, s. 107:

Fidelio v Prozatímním divadle poprvé **21. 1. 1870** za řízení B. Smetany

ITALSKÁ OPERA

s. 137, ř. 2, **tisk**

.....(Cemeraty).....

oprava

.....(Cameraty).....

Spontini

s. 138, **tisk**

(*14. 11. 1774, **Maiolati Spontini** – †24. 1. 1851, Maiolati Spontini)

přesněji

(*14. 11. 1774, **Maiolati**, nyní **Maiolati Spontini** – †24. 1. 1851, **Maiolati**, nyní **Maiolati Spontini**)

odůvodnění

podle https://cs.wikipedia.org/wiki/Gaspere_Spontini

Gaspere Luigi Pacifico Spontini (14. listopadu 1774, Maiolati Spontini – 24. ledna 1851, tamtéž

Narodil se v malé obci Maiolati v provincii Ancona, která si později připojila ke svému názvu jméno skladatele – Maiolati Spontini.

s. 138, ř. 4, **tisk:**

Ze školy **Simona** Mayra (1763–1845)

správně:

Ze školy **Johanna Simona** Mayra (1763–1845)

odůvodnění:

podle https://cs.wikipedia.org/wiki/Johann_Simon_Mayr

Johann Simon Mayr, italsky Giovanni Simone Mayr, často pouze Simon Mayr (14. června 1763 Mendorf (dnes součást Altmannsteinu, Horní Bavorsko – 2. prosince 1845

s. 140, Vestálka, ř. 4, **tisk**

Julia, zatímco on byl v Galii, **vstoupila do kultu bohyně Vesty**. Licinius nevidí

oprava

Julia, zatímco on byl v Galii, **stala se kněžkou** bohyně Vesty. Licinius nevidí

Rossini

s. 152, Straka zlodějka, I. dějství, ř. 7-8, **tisk**

její otec Fernando Villabella, který **také sloužil ve válce, ale nyní je odsouzen k trestu smrti, protože bojoval se svým kapitánem a dezertoval.**

oprava

její otec Fernando Villabella, který **býval vojákem, ve válce bojoval se svým kapitánem, ale teď je odsouzen k trestu smrti, protože** dezertoval.

s. 153, **tisk:**

ARMIDA

Premiéra: Neapol, Teatro di San Carlo **11. 11. 1817**

doplnění

Premiéra: Neapol, Teatro di San Carlo **9. nebo 11. 11. 1817**

odůvodnění:

podle Oxford:

Armida NC, **9** Nov 1817

podle MGG:

Armida (Schmidt, nach T. Tasso, Gerusalemme liberata), dramma 3 Akte (9. Nov. 1817 Neapel,

podle Vitoux, Frédéric: G. Rossini, 1982, s. 241:

Premiére...Naples, 11 novembre 1817

podle

https://cs.wikipedia.org/wiki/Seznam_oper_Gioacchina_Rossiniho#Dal%C5%A1%C3%AD_pasticcia_vyu%C5%BE%C3%ADvaj%C3%ADc%C3%AD_Rossiniho_hudbu

Armida...3 jednání...11. Listopad 1817 Neapol, Teatro San Carlo

s. 155, JEZERNÍ PANÍ

tisk:Místo a čas děje: Skotsko ve **Stirlingu** a jeho okolí

oprava:

Místo a čas děje: Skotsko, **Stirling** a jeho okolí

odůvodnění:

podle <https://cs.wikipedia.org/wiki/Stirling>

Stirling, v minulosti hlavní město Skotska, se nachází severozápadně od města Edinburgh a severovýchodně od města Glasgow na řece Forth

s. 157, **tisk:**

IL VIAGGIO A REIMS – CESTA DO REMEŠE

Premiéra: Paříž, Théâtre de la comédie Italienne **19. 7. 1825**

správně

Premiéra: Paříž, Comédie-Italienne **19. 6. 1825**

odůvodnění

podle Oxford:

Il viaggio a Reims, ossia L'albergo del giglio d'oro, PI, **19 June** 1825

podle MGG:

Il viaggio a Reims ossia L'albergo del giglio d'oro (Luigi Balocchi), dramma giocoso 1 Akt (19. **Juni** 1825 Paris, Théâtre Italien)

podle

https://cs.wikipedia.org/wiki/Seznam_oper_Gioacchina_Rossiniho#Dal%C5%A1%C3%AD_pasticcia_vyu%C5%BE%C3%ADvaj%C3%ADc%C3%AD_Rossiniho_hudbu

Cesta do Remeše aneb Hotel u zlaté lilie...19. června 1825

podle https://fr.wikipedia.org/wiki/Th%C3%A9%C3%A2tre_italien_de_Paris

Comédie-Italienne ou **Théâtre-Italien** sont des noms qui ont été utilisés pour les pièces de théâtre de langue italienne lorsqu'elles ont été jouées par nombreuses troupes en France, notamment à Paris.

podle *Opera*, s. 158, ř. 9

Premiéra se konala roku 1825 v pařížské Comédie Italienne

s. 158, I. dějství, ř. 1, **tisk**

.....Plombières

oprava

.....Plombières

Mercadante

s. 164, **tisk**:

(*16. 9. 1795, Altamura – †17. 12. 1870, Neapol)

upřesnění:

(**pokřtěn** 17. 9. 1795, Altamura – †17. 12. 1870, Neapol)

odůvodnění:

podle *Oxford* (*shodně MGG, Riemann, Slonimsky atd*):

(b Altamura, **bap.** 17 Sept 1795; d Naples, Dec 17, 1870)

podle *RISM*:

Mercadante, Saverio (1795-1870)

Years active: 26.06.1797-03.12.1870

Literature: Grove|6 Mercadante, (Giuseppe) Saverio (Raffaele) [bapt. 17.09.1795-1870]

EitnerQ 0

MGG Mercadante, Giuseppe Saverio Raffaele [bapt. 17.09.1795-1870]

DEUMM/b Mercadante, Giuseppe Saverio Raffaele [1795-1870]

RISM A/I 0

RiemannL|1|3 Mercadante, (Giuseppe) Saverio (Raffaele) [bapt. 17.09.1795-1870]

RiemannL|1|2/p Mercadante, (Giuseppe) Saverio (Raffaele) [bapt. 17.09.1795-1870]

MGG|2/p Mercadante, (Giuseppe) Saverio (Raffaele) [bapt. 17.09.1795-1870]

Rizzoli-RicordiE Mercadante, Giuseppe Saverio Raffaele [bapt. 17.09.1795-1870]

RISM A/I suppl. 0

Grove|7 Mercadante, (Giuseppe) Saverio (Raffaele) [bapt. 17.09.1795-1870]

s. 164, ř. 3-4, **tisk**

Conservatorio **si** San Sebastiano pod vedením G. Furna, G. Tritta a N. Zingarelliho **a od samého počátku se zajímal o instrumentální kompozice. Na pozvání Rossiniho**

oprava

Coservatorio **di** San Sebastiano pod vedením G. Furna, G. Tritta a N. Zingarelliho. **Spočátku se věnoval převážně tvorbě instrumentálních skladeb. Pozván Rossinim**

odůvodnění

podle *Oxford*:

Mercadante had shown early musical promise, learning the guitar and clarinet from his half-brother, and the move to Naples made a professional training at the conservatory possible. A forged birth certificate was obtained, enabling him to take up a state bursary, and he entered the Conservatorio di S. Sebastiano in 1808.

s. 164, životopis, ř. 5-4 zdola, **tisk:**

Za všechny jmenujme např. *L'apoteosi d'Ercole* (1819), *Elisa e Claudio, ossia L'amore protetto dall'amicizia* (1821), *Il montanaro* (1927)

správně

...(1827)

s. 164, poslední řádka životopisu, **tisk**

včetně 20 mší, dále **moneta**, symfonie, balety, koledy a komorní hudbu.

oprava

včetně 20 mší, dále **moteta**, symfonie, balety, koledy a komorní hudbu. (V. H.)

odůvodnění

podle

https://www.google.cz/search?ei=DhG2WsaZJM7isAeC963IAQ&q=moneta+v%C3%BDznam+slova&oq=moneta+v%C3%BDznam+slova&gs_l=psy-ab.12..0i22i30k1.5906.10734.0.13031.13.13.0.0.0.179.2034.0j13.13.0....0...1.1.64.psy-ab..0.13.2031...0j0i131k1j33i160k1j0i8i13i30k1.0.rplfX4pXZLQ

moneta. Význam: peníz, měna.

podle <http://www.slovník-cizich-slov.cz/moteto.html>

Význam slova moteto: druh polyfonní hudby

s. 166, Donizetti, **tisk:**

Gaetano Donizetti

doplnění:

plným jménem Donizetti, (Domenico) Gaetano (Maria)

podle MGG i Oxford:

Donizetti, (Domenico) Gaetano (Maria)

s. 170, Nápoj lásky, **tisk:**

Předloha: **Daniel Auber, Le Philtre** (1831)

úplněji:

Předloha: **libreto Eugèna Scribeho k Auberově opeře Le philtre** (1831)

podle https://de.wikipedia.org/wiki/L%E2%80%99elisir_d%E2%80%99amore

L'elisir d'amore...Libretto von Felice Romani nach Eugène Scribes Libretto zu Daniel-François-Esprit Aubers Oper Le philtre (1831).

s.182, Dcera pluku, **tisk**

Místo a čas děje: **Bologna** a okolí, rok 1815

oprava

Místo a čas děje: **Boloň** a okolí, rok 1815

odůvodnění

jinde se v „*Opeře*“ uvádějí počestěné názvy zahraničních míst, pokud jsou běžné

s. 187, Don Pasquale, **tisk**

Předloha: Angelo Anelli, **Ser Marcantonio** (1808)

Libreto: **Giovanni Ruffini**

doplnění:

Předloha: Angelo Anelli, **libreto k opeře Stefana Pavesiho Ser Marantonio** (1808)

Libreto: **Giovanni Ruffini a Gaetano Donizetti**

odůvodnění:

podle https://en.wikipedia.org/wiki/Don_Pasquale

Italian libretto completed largely by Giovanni Ruffini as well as the composer. It was based on a libretto by Angelo Anelli for Stefano Pavesi's opera *Ser Marcantonio* written in 1810

podle Oxford:

(libreto): G. Ruffini and Donizetti,

tisk

Osoby:, **frizér,**

oprava

Osoby:, **kadeřník,**

Bellini

s. 191, **tisk:**

(*3. 11. 1801, Catania na Sicilii – †24. 9. 1835,

oprava:

(*3. 11. 1801, Catania na Sicilii – †23. 9. 1835,

odůvodnění:

podle Oxford (shodně MGG, Riemann 2 atd.):

(b Catania, 3 Nov 1801; d Puteaux, nr Paris, 23 Sept 1835).

s. 191, poslední řádka, **tisk:**

Bellini byl **orientován politicky odbojně**

přesněji:

Bellini byl **přívržencem myšlenky sjednocení Itálie**

s. 194, *Cizinka*, poslední odstavec, s. 5-8, **tisk**

Po premiéře **se *Cizinka* kromě Itálie** (do roku 1866 se objevila ve více než padesáti italských městech) brzy (v 1. polovině 30. let 19. století) se objevila i na scénách v zahraničí (Vídeň, Brno, Praha, Berlín, Paříž, Londýn, New York, Lisabon). Úspěchům v Itálii i v zahraničí se *Cizinka* těšila ještě nějakou dobu i po Belliniho předčasně smrti (v roce 1835). **Poté postupně zmizela z repertoáru. Ve 20. století byla *Cizinka* oživena; v roce 1935 byla uvedena v milánské La Scale, v roce 1954 v Belliniho rodné Catanii a v roce 1968 v Palermu. Od té doby bývá občas uváděna jak v Evropě, tak v USA.**

úprava podle https://en.wikipedia.org/wiki/La_straniera a podle logiky

Po premiéře **byla *Cizinka* hojně uváděna nejen v Itálii** (do roku 1866 ve více než padesáti městech), ale i na zahraničních scénách (Vídeň, Brno, Praha, Berlín, Paříž, Londýn, New York, Lisabon, Madrid). Úspěchům v Itálii i v zahraničí se *Cizinka* těšila dost dlouho i po Belliniho předčasně smrti v roce 1835. **Postupně však začala mizet z repertoáru a po provedení v Catanii roku 1875 nebyla hrána až do roku 1935, kdy byla opět uvedena v milánské La Scale, následovalo provedení v Belliniho rodné Catanii v roce 1954 a v roce 1968 v Palermu. Od té doby bývá *Cizinka* občas uváděna jak v Evropě, tak v USA.**

s. 201, Puritáni, **tisk**

Premiéra: Paříž, Theatre Italien, 24. 1. 1835

doplnění:

Premiéra: Paříž, Theatre Italien, 24. 1. 1835, **premiéra „neapolské“ verze Londýn, Barbican, 14. 12. 1985**

odůvodnění:

podle Oxford:

I puritani, melodramma serio,...Paris, Italien, 24 Jan 1835

(I puritani) ‘Naples’ version, London, Barbican, 14 Dec 1985

tisk:

Puritáni, vojáci **Commonwealthu**, ozbrojení muži, ženy, pážata.

oprava

Puritáni, vojáci **Britské říše**, ozbrojení muži, ženy, pážata.

odůvodnění

podle https://en.wikipedia.org/wiki/I_puritani#Roles

Soldiers, heralds, armigers, Puritans, lords and ladies, pages, servants

podle https://cs.wikipedia.org/wiki/Britsk%C3%A9_imp%C3%A9rium

V průběhu 17. století s postupným přílivem kolonistů nabývalo pomalu britské impérium tvar. Soustavně osidlováno bylo zejména východní pobřeží Severní Ameriky (prvních třináct států budoucího USA a atlantické kanadské provincie), dále pak menší ostrovy v Karibiku - tzv. Britská Západní Indie

podle <https://cs.wikipedia.org/wiki/Commonwealth>

Commonwealth (celým označením Commonwealth of Nations, česky Společenství národů) je volné sdružení Spojeného království Velké Británie a Severního Irska a jeho bývalých dominií a kolonií. Do roku 1931 nesl Commonwealth označení Britské impérium

s. 203, **Verdi, tisk:**

(***10.** 10. 1813, Le Roncole di Busseto

doplnění:

(***9. nebo 10.** 10. 1813, Le Roncole di Busseto 9

doporučuji doplnit:

jako datum narození je většinou uváděno 9. 10. 1813, což možná souvisí s tím, že za začátek nového dne byl považován už večer předchozího dne

odůvodnění:

podle *Oxford*:

(b Roncole, nr Busseto, 9/10 Oct 1813

"The baptismal register of 11 October records him as 'born yesterday', but as days were sometimes counted as beginning at sunset, that could mean either 9 or 10 October."

podle *MGG*:

9. (oder 10.) Okt. 1813 (getraucht 11. Okt.)

s. 203, ř. 8, **tisk:**

Nabucco; **přišel** v roce 1842

lépe

Nabucco; **měl premiéru** v roce 1842

odůvodnění:

podle *Oxfordu* je to rok premiéry

s. 204, ř. 3-4, **tisk:**

vystupuje se svým *Otellem* (1887) a *Falstaffem* (**1892**)

oprava

Otellem (1887) a *Falstaffem* (**1893**)

odůvodnění:

podle *A. Hostomská a kol.: Opera, 11. vydání, s. 270, viz též poznámky ke str. 270*

s. 211, Lombard'ané **tisk**

Převor města Milána (**bas**);

oprava

Osoby...**Primátor** města Milána (**tenor**)

nejlépe tu osobu vynechat, jako je to ve www.belcanto.ru a také proto, že vystoupí pouze jednou se 4 (!) řádky textu (viz dále) a v obsahu opery v *Opeře* ani jinde není o ní žádná zmínka

odůvodnění

podle klavírního výtahu **Priore della citta di Milano tenor**

význam slova priore podle *N. Zingareli: Voabulario della lingua italiana, 1991*

1.-3. představený kláštera, církevního řádu, nejvyšší církevní hodnostář nějaké oblasti a pod.

4. vynikající nebo vysoký hodnostář

5. v komunálním věku se někdy připisoval titul priore jednomu z konzulů, kterému městská vláda byla kolegiálně přidělena. V řadě středověkých obcí držitel veřejné správy. V obci Florencie, každý z představitelů města z kategorie umění nebo cechů

role „priora“ v opeře Lombard'ané:

podle libreta opery: jediné vystoupení Priora má následující text:

"Or s' ascolti il voler cittadino! Tutti, al grido di Piero infiammati, Te proclamano, o nobile Arvino, Condottier dei Lombardi Crociati"

překlad do češtiny:

"Vznešený Alvino, prohlašuji tě velitelem lombardských křížáků."

podle https://cs.wikipedia.org/wiki/Kl%C3%A1%C5%A1ter#Role_obyvatel_kl%C3%A1%C5%A1tera

Opat – stál v čele mnichů v klášteře,...

Převor – zástupce opata.. Dohlížel na vnitřní život společenstva. Výrazem převor se také označuje představený církevního zařízení, které nebylo opatstvím.

tisk

Jeptišky, řeholníci, kněží, najatí vrazi, zbrojnoši ve Folcově paláci, **velvyslanci** z Persie, Médie,

oprava

Jeptišky, řeholníci, kněží, najatí vrazi, zbrojnoši ve Folcově paláci, **poslové** z Persie, Médie,

ještě lépe (podle www.belcanto.ru)

milánští měšťané, kněží, najatí vrazi, zbrojnoši ve Folcově paláci, **poslové** z Persie, Médie,

s. 254, **tisk:**

SIMON BOCCANEGRA

Premiéra:...2. verze: Milán, Teatro alla Scala **14.** 3. 1881

oprava:

Premiéra:...2. verze: Milán, Teatro alla Scala **24.** 3. 1881

odůvodnění:

podle Oxford, shodně *MGG a anglická wikipedie* (zde je uvedeno, že datum je převzato z: Budden, Julian (1984), *The Operas of Verdi, Volume 2: From Il Trovatore to La Forza del destino*. London: Cassell)

Milan, Scala, **24** March 1881

s. 256, **tisk:**

UN BALLO IN MASCHERA – MAŠKARNÍ PLES...

Předloha: Eugène Scribe, **drama** Gustave III., ou Le bal masque (Gustav III. Aneb Maškarní ples, 1833)

upřesnění:

Předloha: Eugène Scribe, **libreto k Auberově opeře** Gustave III., ou Le bal masque (Gustav III. Aneb Maškarní ples, 1833)

odůvodnění:

podle Oxford:

A. Somma, **from Scribe's lib. for Auber's** Gustave III, ou Le bal masqué (1833)

podle https://cs.wikipedia.org/wiki/Eug%C3%A8ne_Scribe

Gustave III. ou Le bal masqué (Daniel Auber) (také námět pro Verdiho Un ballo in maschera)

s. 270, **tisk:**

FALSTAFF

Premiéra: Milán, Teatro alla Scala 9. 2. 1893

poznámka M.S.: v *MGG* je uvedeno chybný rok premiéry: 9. 2. 1890

odůvodnění:

podle *veškeré literatury a internetových zdrojů s výjimkou MGG: Premiéra...9. 2. 1893*

podle *Verdi Handbuch / herausgegeben von Anselm Gerhard und Uwe Schweikert, 2001, s. 435-6:*

"Das Libretto schrieb Boito zwischen dem 2. August 1889 und 8. März 1890...Den Text für die Schlussfuge ...übermittelte Boito Verdi am 21. Mai 1890...Anfang Oktober 1890 liess Verdi den 2. Akt liegen und schrieb statt dessen den zweiten Teil des 3. Aktes. Dann trat wieder eine mehrmonatige Pause ein, und bevor die übrigen Teile komponiert wurden, machte sich Verdi bereits an die Niederschrift der Partitur. Diese kam im Herbst 1892 zu Abschluss..."

podle *Budden, Julian: Verdi, 2008, s.176-7: "1890...Completes Act 1 of Falstaff...1891...Works slowly on composition of Falstaff...1892...Finishes Falstaff, Dec...1893..Premiere of Falstaff, La Scala, Milan, 9 Feb..."*

Ponchielli

s. 272, **tisk:**

(*31. 8. 1834, **Paderno Fasolaro** – †**16. 1. 1886**, Milán)

doplnění:

(*31. 8. 1834, **Paderno Fasolaro**, nyní **Paderno Ponchielli** – †**16. nebo 17. 1. 1886**, Milán, jako datum úmrtí uváděno též **17. 1. 1886**, což může být datum zápisu do matriky zemřelých)

odůvodnění

podle https://en.wikipedia.org/wiki/Paderno_Ponchielli

In 1878, Umberto I, King of Italy, changed the name from Paderno Fasolaro to Paderno Cremonese. In 1928, when Paderno merged with the neighboring Ossolaro, the area took the name Paderno Ossolaro. Then, in 1934, with the celebration of 100th birthday of their native son, the composer Amilcare Ponchielli, the citizens petitioned to change the name to Paderno Ponchielli to honor him. On November 25, 1950, by a decree of the President of the Republic, Luigi Einaudi, the municipality came to be officially called Paderno Ponchielli.

podle *MGG:*

Paderno Fasolaro [heute Ponchielli, Cremona], 31 Aug 1834; d Milan, **17 Jan. 1886**).

podle *Oxford:*

(b Paderno Fasolaro [now Paderno Ponchielli], Aug 31, 1834; d Milan, Jan **16**, 1886)

Catalani

s. 280, poslední odstavec životopisu, **tisk:**

Mezi jeho nejslavnější díla patří opery *Dejanice (1883)*, *Edmea (1886)*, *Elda (1890)* a *La Wally (1892)*, dále symfonická báseň *Ero e Leandro*.

oprava:

Mezi jeho nejslavnější díla patří opery *Dejanice (1883)*, *Edmea (1886)*, *Elda (1880, po revizi jako Loreley 1890)* a *La Wally (1892)*, dále symfonická báseň *Ero e Leandro*.

odůvodnění:

podle *MGG:*

Elda... (31. Jan. 1880 Turin, Teatro Regio),... rev. als Loreley...(16. Febr. 1890 ebd.)

podle *Slonimsky:*

„...Elda (Turin, Jan 31, 1880, revised and produced under the title Loreley, Turin, Feb. 16, 1890)...“

podle https://cs.wikipedia.org/wiki/Alfredo_Catalani

La falce (19.7.1875 Milán)

Elda (31.1.1880 Turín)

Dejanice (17.3.1883 Milán)

Leoncavallo

s. 282, **tisk**

(*23. 4. 1858, Neapol... - **doklad o správnosti údajů viz zápis v matrice, uložené v L'archivio di stato di Napoli**

(zobrazení online viz https://cs.wikipedia.org/wiki/Ruggero_Leoncavallo)

podle Oxford: (b Naples, 8 March 1857; d Montecatini...

podle MGG:geb. 23. April (oder 8. März) 1857 in Riviera di Chiaia (Neapol) -

podle Riemann 1: geboren 8. 3. 1858

podle Riemann 2: podle Riemann 2: "geboren 23. 4. 1857 [nicht 8. 3. 1858, Korrektur auf Grund mehrmaligen Auskünfte des Standesamtes Neapel]-1919"

podle česká, německá, italská, anglická a slovenská wikipedie:
narozen 23. 4. 1857

podle http://imslp.org/wiki/Category:Leoncavallo,_Ruggiero

Ruggiero Leoncavallo (23. 4. 1857 - 9. 8. 1919)

podle Černušák: 1858 - 1919

podle Dryden, Conrad: *Leoncavallo, 2007, s. 4, odst. 2, ř. 1 - 5, 10 - 15:*

" more than a century, L.'s acknowledged date of birth was 8 March 1858, an error promulgated by the composer, who used 1858 professionally but who sometimes used 1857 privately, for his inscription into the armed forces, or when applying for a pension. Why L. went to such pains to conceal the authentic date of his birth remains a mystery.....Leoncavallo's official documents state that "Ruggiero Giacomo Maria Giuseppe Leoncavallo" was born 23 April 1857 at 4 p.m. at the home of his maternal grandfather..."

Český překlad:

"Po více než století bylo uznávaným datem Leoncavallova narození 8. března 1858, uváděným chybně skladatelem, který ho užíval veřejně, ale občas používal v roce 1857 soukromě, pro svůj zápis do vojenské služby, nebo při žádosti o důchod. Proč se Leoncavallo snažil zatajit správné datum svého narození, zůstává záhadou...Leoncavallovy oficiální dokumenty uvádějí, že „Ruggiero Giacomo Maria Giuseppe Leoncavallo“ se narodil 23. dubna 1857 v 16 hodin v domě jeho dědečka z matčiny strany..."

s. 282, Leoncavallo, ř. 2-3, **tisk:**

„ Po absolvování konzervatoře se živil výukou hudby a **snažil se o** uvedení svých prvních oper *Tommaso Chatterton (1876) a Songe d'une nuit d'été...*“

správně:

Po absolvování konzervatoře se živil výukou hudby a **marně se snažil** o uvedení svých prvních oper *Tommaso Chatterton, napsanou roku 1874 nebo 1876 a Songe d'une nuit d'été.*

odůvodnění:

podle https://cs.wikipedia.org/wiki/Ruggero_Leoncavallo

Tommaso Chatterton (**1876; neprovedeno**)

Songe d'une nuit d'été (**neprovedeno**)

podle Oxford:

Chatterton, **c1876** (melodramma, 4, Leoncavallo, after A. de Vigny), **unperf.**

(Songe... zde neuvedeno!)

podle MGG:

Chatterton ... (1874, nicht aufgef.)

282, poslední odstavec, ř. 1-2, **tisk:**

V Čechách byli *Komedianti* provedeni v Národním divadle **již za 9** měsíců po své italské premiéře roku 1893.

doplnění:

V Čechách byli *Komedianti* provedeni v Národním divadle **10. února roku 1893 - již za 9** měsíců po italské premiéře.

odůvodnění:

podle <http://archiv.narodni-divadlo.cz/inscenace/2205>

"Komedianti (Opera) / Národní divadlo, od 10. 02. 1893..."

a podle následujícího záhlaví opery „Komedianti“ v „Opeře“, s. 283

Puccini

s. 288, ř. 1

tisk: Dynamikou a pomocí veškerých hudebních prostředků...
doplnění písmene:

Dynamikou a pomocí veškerých hudebních prostředků... (VH)

s. 288, Vily, **tisk:**

Premiéra: Milán, Teatro Dal Verme 31. 5. 1884

doplnění:

Premiéra: Milán, Teatro Dal Verme 31. 5. 1884, **premiéra 2. verze: Turín, Teatro Regio, 26. 12. 1884**

odůvodnění:

podle Oxford:

Le villi, leggenda drammatica in due quadri, 1, Milan, Dal Verme, 31 May 1884, 2nd version, opera ballo, 2, Turin, Regio, 26 Dec 1884

s. 289, Edgar, **tisk:**

Premiéra: Milán, Teatro alla Scala 21. 4. 1889

doplnění

Premiéra: Milán, Teatro alla Scala 21. 4. 1889, **premiéra 2. verze Ferrara 28. 2. 1892, premiéra 3. verze (definitivní) Buenos Aires 8. 7. 1905**

podle Oxford:

Edgar, Milan, Scala, 21 April 1889

2nd version Ferrara, Comunale, 28 Feb 1892

3rd (definitive) version Buenos Aires, Opera, 8 July 1905

s. 296, Madama Butterfly, **tisk:**

Premiéra: 1. verze: Milán, Teatro alla Scala 17. 2. 1904

2. verze: Brescia, Teatro Grande 28. 5. 1904

3. verze: Paříž, Opéra-Comique 28. 12. 1906

Definitivní verze: Milán, Teatro Carcano 9. 12. 1920

doplnění:

Premiéra: 1. verze: Milán, Teatro alla Scala 17. 2. 1904

2. verze: Brescia, Teatro Grande 28. 5. 1904

3. verze: Londýn, Covent Garden, 10. 7. 1905

4. verze: Paříž, Opéra-Comique 28. 12. 1906

Definitivní verze: Milán, Teatro Carcano 9. 12. 1920

odůvodnění:

podle Oxford

Milan, Scala, 17 Feb 1904

2nd version, Brescia, Grande, 28 May 1904

3rd version, London, CG, 10 July 1905

4th version, Paris, OC (Feydeau), 28 Dec 1906

podle https://cs.wikipedia.org/wiki/Giacomo_Puccini

...Madama Butterfly (přepřacovaná verze - 10. července 1905 Londýn)

s. 298, **tisk**

LA FANCIULLA DEL WEST - DĚVČE **ZE ZLATÉHO ZÁPADU**

oprava

správný překlad a též podle *archivu Národního divadla, i když podle vis.idu je v názvu „...zlatého...“.*

LA FANCIULLA DEL WEST - DĚVČE **ZE ZÁPADU**

s. 309 **Mascagni podle chronologie patří před Pucciniho i Leoncavalla**

Mascagni

s. 309, ř. 3-4, **tisk**

jako kapelník populárních orchestrů cestoval Itálií a poznal nejen vkus **měšťáckých vrstev**, ale i všechny praktiky operního jeviště.

oprava

jako kapelník populárních orchestrů cestoval Itálií a poznal nejen vkus **městského publika**, ale i všechny praktiky operního jeviště.

s. 310, konec životopisu Mascagniho, **tisk**

Mascagni v posledních letech svého života pobyl několikrát v Československu a dirigoval na mnohých scénách svou slavnou aktovku.

oprava

Mascagni zejména po roce 1900 vystupoval jako dirigent nejen svých oper v evropských městech včetně Prahy a Brna a také na obou částech amerického kontinentu. Mnohokrát byl též dirigentem symfonických koncertů.

odůvodnění

podle <https://pietromascagni.com/index.php/tournees>

Mascagni realizzò tournée in tutta Europa e oltre oceano: ITALIA- INGHILTERRA – GERMANIA - AUSTRIA- FRANCIA- SPAGNA- ROMANIA- RUSSIA-STATI UNITI D'AMERICA - SUD AMERICA...**1893 andò in tournée prima a Berlino, poi a Londra**, dove conobbe tra l'altro Francesco

podle *Opera str. 311 (Slonimsky stejně)*

Mascagni dirigoval již 2. 6. 1911 premiéru své opery *Isabeu* v Buenos Aires

podle <http://archiv.narodni-divadlo.cz/umelec/665>

Mascagni se stal ředitelem konzervatoře v Pesaru a od r. 1900 se věnoval převážně dirigování. Na podzim v roce 1927 řídil v Praze Verdiho *Rekviem* a v Brně *Aidu*.

podle <http://archiv.narodni-divadlo.cz/inscenace/2417>

Sedlák kavalír (Opera)

Národní divadlo, od 21.04.1922 do 27.06.1941 (114x)

Dirigent: Vincenc Maixner, Josef Charvát, Josef Vinkler, Pietro Mascagni, George Singer, Rudolf Vašata

podle *Slonimsky*:

„Mascagni also appeared frequently as a conductor of symph. concerts...“

Busoni

s. 313, poslední odstavec životopisu, **tisk**:

„...Patrně nejznámější jeho orchestrální skladbou je suita *Turandot* (1905), která se v roce 1917 stala základem pro jeho stejnojmennou operu. Busoni **dokončil** ještě další dvě opery, jednou je *Die Brautwahl* (1911) a druhou *Arlecchino* (1917)...“

jasně a správně:

„...Patrně nejznámější jeho orchestrální skladbou je suita *Turandot z roku 1905*, která se v roce 1917 stala základem pro jeho stejnojmennou operu. Busoni **napsal** ještě další dvě opery, *Die Brautwahl v letech 1908-11 (prem. 1912)* a *Arlecchino v letech 1914-16 (prem. 1917)*

odůvodnění:

podle *Oxford*

Die Brautwahl (op, 3, Busoni, after E.T.A. Hoffmann), 1908–11, Hamburg, Stadt, 13 April 1912

Arlecchino oder Die Fenster (op, 1, Busoni), 1914–16, Zürich, Stadt, 11 May 1917

Turandot (op, 2, Busoni, after Gozzi), 1917, Zürich, Stadt, 11 May 1917

podle MGG:

„Orchester Suite aus der Musik zu Gozzis Märchendrama **Turandot** op.41 (1905)...

Die Brautwahl (Ferruccio Busoni nach E. T. A. Hoffmann), musikalisch-fantastische Komödie 3 Akte (1912; 13. 4. 1912 Hamburg, Stadttheater), Berlin 1914, Harmonie Verlag

Arlecchino oder Die Fenster (Busoni), ein theatralisches Capriccio 1 Akt, op.50 (1917; 11. 5. 1917 Zürich, Stadttheater)

podle Slonimsky

Die Brautwahl (1908-11, premiéra Hamburg 1912)...Arlecchino oder Die Fenster (1916, premiéra Zürich 1917)

Cilea

s. 315, **tisk**

*23. 7. 1866, Palmi – †20. 11. 1950, **Varazze**)

doporučuji doplnit na:

Francesco Cilea *23. 7. 1866, Palmi, **Reggio Calabria** – †20. 11. 1950, **Varazze v provincii Savona**)

odůvodnění:

podle Oxford

(b Palmi, Reggio Calabria, 23 July 1866;

podle <https://it.wikipedia.org/wiki/Varazze>

Varazze (Varase[4] o Váže[5] in ligure) è un comune italiano di 12 953 abitanti[1] della provincia di Savona

s. 315, konec 1. odstavce, **tisk:**

Neprovedena zůstala opera ***Il matrimonio selvaggio* (1909).**

přesněji

Některé zdroje uvádějí, že Cilea v roce 1909 dokončil operu *Il matrimonio selvaggio*, která však nebyla nikdy provedena. Nedochovaly se však žádné kopie a ani se o ní Cilea nezmiňuje ve svých pamětech.

odůvodnění

podle https://cs.wikipedia.org/wiki/Francesco_Cilea

Některé zdroje uvádějí, že v roce 1909 dokončil operu *Il matrimonio selvaggio*, která však nebyla nikdy provedena. Nedochovaly se však žádné kopie a ani se o ní Cilea nezmiňuje ve svých pamětech.

V MGG ani v Oxford Music online toto dílo není uvedeno

Giordano

s. 321, Fedora, I. dějství: , **tisk**

(petrohrad,

oprava

(Petrohrad,

Alfano

s. 322, **tisk**

(*8. 3. 1876, Posillipo u Neapole

oprava:

(*8. 3. 1875 uvádí se též 1876 , Posillipo u Neapole –

odůvodnění:

Oxford, MGG, Slonimsky a wikipedie (bez dokladu) krom italské: narození: **1875**

rodoni.ch www.rodoni.ch › *alfanobioingl*

Franco Alfano was born at Posillipo, near Naples, on March 8 1875

italská wikipedie: narození 1876

s. 322-3, **tisk:**

Soukromě vystudoval klavír u Alessandra Longa, **pokračoval harmonií** u Camilla de Nadris a skladbou u Paola

Serra a na konzervatoři San Pietro Majella v Neapoli, kterou dokončil v roce 1895. Odešel do Lipska, kde studoval kompozici u Hanse Sitta a Salomona Jadassohna. Zde se setkal s Edvardem Griegem a pod jeho **vedením** složil několik orchestrálních a klavírních skladeb. **V roce 1919** byl jmenován ředitelem konzervatoře v **Bologni, kde setrval až do roku 1939. V letech 1942–1947 byl ředitelem** Hudební akademie sv. Cecilie v Římě a od roku 1947 do roku 1950 řídil Rossiniho Liceo Musicale v Pesaru.

úplněji a správně:

Soukromě vystudoval klavír u Alessandra Longa, **harmonii studoval** u Camilla de Nadris a skladbou u Paola Serraa na konzervatoři San Pietro Majella v Neapoli, kterou dokončil v roce 1895. Odešel do Lipska, kde studoval kompozici u Hanse Sitta a Salomona Jadassohna. Zde se setkal s Edvardem Griegem a pod jeho **vlivem** složil několik orchestrálních a klavírních skladeb. **Po roce odešel do Berlína, v letech 1899-1905 působil v Paříži, poté v Milánu, od roku 1914 v San Remu, od roku 1916 vyučoval a po dvou letech byl jmenován ředitelem hudebního lycea v Boloni, v letech 1923-39 byl ředitelem hudebního lycea (později konzervatoř) v Turíně, následující dva roky byl superintendantem v Teatro Massimo v Palermu, několik měsíců byl profesorem operního oddělení Konzervatoře sv. Cecilie v Římě a v letech 1947-50 ředitelem Rossiniho hudebního lycea v Pesaru.**

odůvodnění:

podle Oxford

In 1896 he went to Berlin and launched himself as a pianist, though he did not continue this activity systematically for long: in later life he appeared in public only as a song accompanist and chamber music player, mainly in his own works. From 1899 until about 1905 he was based in Paris, but travelled as far afield as Russia. He then settled in Milan, moving in 1914 to San Remo, which remained at least his summer home for the rest of his life. From 1916 he taught composition at the Liceo Musicale, Bologna, which he directed from 1918...Alfano was appointed director of the Liceo Musicale (later Conservatory) of Turin in 1923, remaining there until 1939. During 1940–42 he was superintendent of the Teatro Massimo, Palermo, subsequently becoming for a few months professor of operatic studies at the Conservatorio di S Cecilia, Rome. From 1947 to 1950 he served as acting director of the Liceo Musicale, Pesaro.

podle https://cs.wikipedia.org/wiki/Franco_Alfano

Po absolvování konzervatoře pokračoval ve studiu kompozice ještě u Hanse Sitta a Salomona Jadassohna v Lipsku. Během studia se setkal s Edvardem Griegem a pod jeho vlivem zkomponoval řadu klavírní a orchestrálních skladeb....V roce 1918 byl jmenován ředitelem konzervatoře v Bologni. V letech 1923–1947 byl ředitelem konzervatoře v Turíně a konečně v letech 1947–1950 řídil Rossiniho konzervatoř v Pesaru (Conservatorio Statale di Musica "Gioachino Rossini"). Zemřel 27. října 1954 v San Remu

s. 323, 1. odstavec, **tisk:**

Jeho nejznámější díla jsou opery: *Miranda* (z 1896), *Risurrezione* (*Vzkříšení*, 1904), *Il principe Zilah* (*Princ ze Zilahu*, 1909), *L'ombra di don Giovanni* (*Stín dona Juana*, 1914) a *La leggenda di Sakuntala* (*Legenda o Šakuntale*, 1921), **nová verze *Sakuntala***, (1952), *Cyrano de Bergerac* (*Cyrano z Bergeracu*, 1936), *Don Juan de Manara* (1941), *Il dottor Antonio* (1949)

správně:

Jeho nejznámější díla jsou opery: *Miranda* (dokončena **1896, neprovedena**), *Risurrezione* (*Vzkříšení*, 1904), *Il principe Zilah* (*Princ ze Zilahu*, 1909), *L'ombra di don Giovanni* (*Stín dona Juana*, 1914) a *La leggenda di Sakuntala* (*Legenda o Šakuntale*, 1921), **rekonstruovaná verze této opery po zničení její partitury za 2. světové války s názvem *Sakuntala*** (1952), *Cyrano de Bergerac* (*Cyrano z Bergeracu*, 1936), *Don Juan de Manara* (1941), *Il dottor Antonio* (1949)

odůvodnění:

podle Oxford

Miranda (op, A. Alfano, after Fogazzaro), 1896, unperf....

La leggenda di Sakuntala (op, 3, Alfano, after Kalidasa), 1914–20, Bologna, Comunale, 10 Dec 1921 orch score destroyed in World War II, reconstructed as Sakuntala, Rome, Reale, 9 Jan 1952

Respighi

s. 326, odst. 2, ř. 3, **tisk**

v **Bologni**

úprava

v **Boloni**

s. 326, odst. 2, ř. 10-14, **tisk:**

Respighi byl také muzikolog hluboce oddaný studiu **italské hudby 16.–17. století** a zasloužil se o publikování a provedení skladeb Claudia Monteverdiho (transkripce *Orfeo* provedl v milánské La Scale v roce 1935), Antonia Vivaldiho a kantátu *Didone* Benedetta Marcella.

správně:

Respighi byl také muzikolog hluboce oddaný studiu **hudby 17.-18. století, zejména italských skladatelů a J. S. Bacha. Pořizoval moderní transkripce jejich děl, kupříkladu Monteverdiho *Lamento d'Arianna* (*Nářek Ariadny*) pro velký orchestr Claudia Monteverdiho, jehož operu *Orfeo* ve vlastní transkripce pro velký orchestr provedl v milánské La Scale v roce 1935, pořídil a provedl nové znění kantáty *Didone* Benedetta Marcella s malým orchestrem aj.**

odůvodnění:

podle Oxford

From 1906 he also became active as a **transcriber of music** from the **17th and 18th centuries**: his version for voice and orchestra of **Monteverdi's Lamento d'Arianna** gained him his first significant public success outside Italy, in 1908 during another visit to Berlin....Meanwhile Respighi continued to make transcriptions of music by composers of various periods...adaptation of **Monteverdi's Orfeo** (1934)...

Transcriptions and realizations

Moszkovski: Cortège, str qt, 1898, unpubd

Ariosti: 2 sonatas, va d'amore, hpd, 1906, unpubd [realizations]

Locatelli, Porpora, Tartini, Valentini, Veracini, Vivaldi: Sonatas, vn, pf, 1908–9 [Tartini: Pastorale also arr. vn, str]

J.S. Bach: Sonata, E, vn, str, org, 1908–9, also arr. vn, org

T.A. Vitali (attrib.): Ciacona, vn, str, org, 1908–9

Monteverdi: Lamento d'Arianna, Mez, large orch, 1908

J.S. Bach: aria from St Matthew Passion, a, vn, pf

B. Pasquini, B. Marcello, Galuppi, anon.: Antiche cantate d'amore, 1v, pf, 1912 [Pasquini and Marcello also arr. 1v, orch, 1917 unpubd]

J.S. Bach: Concerto, f, pf, orch, 1912–13, unpubd, lost

Frescobaldi: org works, arr. pf (1918)

Pergolesi: Se tu m'ami (arietta), 1v, ob, str, 1918, unpubd

J.S. Bach: Chorale, vn, str, 1918, unpubd, rev. as part of P167

Cimarosa: Le astuzie femminili, 1920, Paris, Opéra, 27 May 1920 [for Diaghilev]; pubd version ed. E. Respighi and M. Rossi

Paisiello: La serva padrona, 1920, ?unperf, lost [for Diaghilev]

Boccherini: Concerto, D, vc, small orch, 1923–4

Goltermann: Concerto, a, vc, orch, 1923–4, unpubd., ?lost

Quattro arie scozzesi (Scottish folksongs), 1v, pf, 1924

J.S. Bach: Prelude and Fugue, D, large orch, 1929

J.S. Bach: Passacaglia, c, orch, 1930

Rachmaninov: 5 études-tableaux, orch, 1930 [selected from opp.33 and 39]

J.S. Bach: 3 chorales, orch, 1930

Monteverdi: Orfeo, large orch, 1934, Milan, Scala, 16 March 1935 [realization]

B. Marcello: Didone, cant., S, small orch (1938)

Works by Corelli, Grieg, unpubd

s. 330, ř. 2, **tisk:**

Clitennestra (Klytaimneetra, 1965), k níž napsal i libreto, byla představena v milánské La Scala v roce 1965.

opravit na:

Clitennestra (Klytaimneestra, z let 1961-64), k níž napsal i libreto, byla představena v milánské La Scala v roce 1965.

podle Oxford (souhlasně MGG i italská wikipedie):

Clitennestra (2, Pizzetti), 1961–4, Milan, Scala, 1 March 1965

v českých zdrojích shodně:

Klytaimneestra

Pizzetti

s. 332, Vražda v katedrále, ř. 4, **tisk**

gregoriánského chorálu. **Melodie mají modální kvalitu s vokálními linkami.**

oprava

gregoriánského chorálu. **Vokální melodické linky jsou zde tvořeny modálně.**

odůvodnění

Podle dum.rvp.cz/materialy/stahnout/joywgdyq/Hudba_20._stoleti_-_prehled_smeru.odt

modální hudba – vytváří se umělé stupnice – mody. - odlišné od klasických stupnic. - stojí na hranici mezi tonální a atonální hudbou

„modální“ tedy v hudbě neoznačuje kvalitu, ale charakter jedné ze složek skladatelské práce (další je zejména instrumentace)

s. 333, Vražda v katedrále, ř. 4-6, **tisk**

Je si vědom toho, že víra v Boha je vyšší posláním než politika a že církev skrze papeže a biskupy má právo **soudit krále** na základě mandátu, který jí dal sám Ježíš.

oprava

Je si vědom toho, že víra v Boha je vyšší posláním než politika a že církev skrze papeže a biskupy má právo **soudit i krále** na základě mandátu, který jí dal sám Ježíš.

Zandonai

tisk s. 334, **tisk:**

Riccardo Zandonai (*28. 5. 1883, Borgo Sacco u Trentina – †5. 6. 1944, Trebbiantico u Pesara)

plné jméno a datum narození podle matričního záznamu: Riccardo Antonio Francesco Zandonai / *28.

nebo 30. 5. 1883, Borgo Sacco, nyní část města Rovereto v provincii Trento – †5. 6. 1944, Trebbiantico u Pesara

odůvodnění:

viz https://cs.wikipedia.org/wiki/Riccardo_Zandonai

doplňk na začátek životopisu:

V matrice je uvedeno datum jeho narození 30. 5. 1883, ale sám Zandonai vždy uváděl datum 28. 5. 1883

odůvodnění:

Giulia Mori Ph.D., Biblioteca civica Girolamo Tartarotti

morigiulia@comune.rovereto.tn.it – z e-mailu 29. 9. 2020:

„Riccardo Zandonai riconosce come propria data di nascita il 28 maggio 1883, mentre il registro della Parrocchia di Sacco riporta la data del 30 maggio 1883.“

(překlad): Riccardo Zandonai uznává 28. května 1883 jako své datum narození, zatímco matrika farnosti Sacco uvádí datum 30. května 1883.)

z e-mailu od ClaudioAndreolli@diocesitn.it

il motivo del **dubbio** è questo passo preso dal libro di Bruno Cagnoli, “Riccardo Zandonai”, Trento 1978, pag. 181:

“Il Registro della Chiesa parrocchiale di Sacco riporta testualmente, come data di nascita del Maestro, il giorno 30. Ma si può ritenere data «reale» il 28 maggio. Zandonai fu da sempre a conoscenza di questa discordanza tra le

due date (anche attraverso numerosissime tessere di identità, certificati, documenti, ecc.) rilasciate negli anni, ma sempre riconobbe, ancora viventi i genitori, la data del 28 maggio (come ebbe a confermarci la moglie del Maestro)”.

(překlad): důvodem pochybností je tato pasáž převzatá z knihy Bruna Cagnoliho, „Riccardo Zandonai“, Trento 1978, str. 181:

„Matrika farního kostela v Borgo Sacco uvádí jako datum narození Maestra 30. květen. Ale za „skutečné“ datum lze považovat 28. květen. Zandonai si byl vždy vědom tohoto rozporu mezi dvěma daty (také prostřednictvím četných občanských průkazů, certifikátů, dokumentů atd., které mu byly v průběhu let vydány)... datum 28. nám potvrdila manželka Mistra.“

z e-mailu *Centro Studi Zandonai info@centrostudizandonai.it* (12. 2. 2023)

Zandonai indica il 28 maggio (e probabilmente è la data giusta, ricordata nella famiglia). L'anagrafe ufficiale (il registro dei nati della parrocchia di Sacco) invece riporta il 30 maggio.

Non possiamo che confermare questa discrepanza.

Federica Fortunato

Centro Studi Zandonai

(překlad): Zandonai označuje 28. květen (a to je pravděpodobně správné datum, pamatují se v rodině). Oficiální matriční úřad (matrika narození farnosti Sacco) místo toho hlásí 30. květen.

Tento rozpor můžeme jen potvrdit.

Federica Fortunato

Studijní centrum Zandonai

podle https://it.wikipedia.org/wiki/Borgo_Sacco

Borgo Sacco è un quartiere di Rovereto in riva all'Adige di circa 5 000 abitanti, già comune autonomo fino al 1920 poi soppresso.

podle <https://it.wikipedia.org/wiki/Rovereto>

Rovereto è un importante centro industriale, turistico e culturale del Trentino ...Provincia Trento

s. 334, poslední odstavec, **tisk:**

Ve 30. letech 20. století se stal R. Zandonai ředitelem Rossiniho konzervatoře v Pesaru, která vznikla z hudebního lycea. Zde se věnoval **těž revizi** některých děl G. Rossiniho, mj. *Il viaggio a Reims (Cesta do Remeše, 1914)* a *La gazza ladra (Straka zlodějka, 1915)*

pravděpodobněji:

Po skončení 1. světové války se Zandonai s manželkou přestěhoval do **Pesara, kde byl v letech 1940-1943 ředitelem konzervatoře, v jejímž rámci jako dirigent uvedl některé opery G. Rossiniho, mj. Il viaggio a Reims (Cesta do Remeše) či La gazza ladra (Straka zlodějka), kterou v roce 1941 nově instrumentoval a redukoval do 3 jednání.**

odůvodnění:

podle MGG

Nach Kriegsende zog Zandonai ...nach Pesaro, nahm seine kompositorische Arbeit wieder auf und entwickelte einen eher ausgeglichenen musikalischen Stil...Er zog sich allmählich aus dem Opernbetrieb zurück und war nun verstärkt als Dgt. Tätig. Außerdem hatte er die Leitung des **Kons. in Pesaro (1940–1943)** übernommen.

podle https://cs.wikipedia.org/wiki/Riccardo_Zandonai

V roce 1935 se Zandonai stal ředitelem Rossiniho konzervatoře v Pessaru. Zde oživil některá Rossiniho díla, například operu *Il viaggio a Reims (Cesta do Remeše)* a předeheru k opeře *Maometto secondo (Mohamed druhý)*.

V roce 1941 přepracoval operu La gazza ladra (Straka zlodějka) a zredukoval ji na tři jednání.

podle https://de.wikipedia.org/wiki/Riccardo_Zandonai

1936 wurde er Direktor des Konservatoriums **in Pesaro, wo er bis 1941 mehrere Rossini-Opern revidierte.**

podle https://en.wikipedia.org/wiki/Riccardo_Zandonai

In 1935 Zandonai became the **director of the Rossini Conservatory** in his beloved Pesaro. There he revived some works of Rossini, such as *Il viaggio a Reims* and the overture for *Maometto secondo*. **In 1941 he re-orchestrated La gazza ladra,** reducing it to three acts.

podle https://en.wikipedia.org/wiki/Conservatorio_Statale_di_Musica_%22Gioachino_Rossini%22

With the appointment of **Riccardo Zandonai as Director in 1940**, the school was once again led by an opera composer. ...The conservatory produced or participated in a number of opera productions during the 20th century, including *Il barbiere di Siviglia* (1916), *La gazza ladra* (1941), *Le Comte Ory* (1942) and later *Orfeo ed Euridice*, *Suor Angelica*, *Gianni Schicchi*, *Il Signor Bruschino*, *Francesca da Rimini*, and *Dido and Aeneas*.

podle *Oxford*

In accordance with Rossini's will, a **Liceo Musicale was founded in 1882 (a conservatory from 1940)**; it has been directed by renowned figures including Pedrotti, Mascagni, Zanella, **Zandonai**, Alfano and Liviabella.

podle <https://ebookcentral.proquest.com/lib/natl-ebooks/reader.action?docID=415733> (*Richard Osborne: Rossini*)

La gazza ladra's return to the stage in the 1940s owed a good deal to adaptation by Riccardo Zandonai

ale podle „*Opera*“, s. 158 (Rossini)

(Il viaggio a Reims),...pak bylo dílo zcela zapomenuto...Teprve v 70. letech 20. století začaly být v různých knihovnách objevovány jednotlivé rozptýlené fragmenty a partitura mohla být postupně rekonstruována a opera opět s úspěchem uváděna.“

podle „*Opera*“, s. 151-2:

(*Straka zlodějka*) „...Poslední velká revize proběhla v roce

1866 pro Paříž. Další neautorské úpravy provedl Riccardo Zandonai, když operu připravoval pro obnovenou premiéru v Pesaru. V roce 2013 se v Bronx Opeře v New Yorku konala premiéra v anglickém znění.“

dodatek k životopisu:

Skladatelovo jméno nese mj. divadlo v Roveretu, kde také sídlí Centro Studi Zandonai.

Casella

s. 337, ř. 5-6 zdola, **tisk:**

Od roku 1927 do roku 1929 Casella byl hlavním dirigentem **Boston Pops**.

doplnění:

Od roku 1927 do roku 1929 Casella byl hlavním dirigentem **Boston Pops Orchestra**.

Podle https://en.wikipedia.org/wiki/Boston_Pops_Orchestra

The Boston Pops Orchestra is an American orchestra based in Boston, Massachusetts, specializing in light classical and popular music. Founded in 1885 as an offshoot of the Boston Symphony Orchestra (BSO), the Boston Pops primarily consists of musicians from the BSO, although generally not all of the first-chair players...

Music directors and conductors...

1927–1929: Alfredo Casella

s. 337, ř.3-5 zdola, **tisk:**

Casella napsal **velké množství symfonií**, orchestrálních děl jako

např. *Paganiniana* (1941/42), dále opery *La donna serpente* (*Žena hadem*, 1932), *La favola d'Orfeo* (*Příběh Orfeův*, 1932) a **balet** *La rosa del sogno* (*Růžový sen*, 1943).

správněji:

Casella napsal **tři symfonie, čtyři koncerty a řadu dalších orchestrálních děl** jako např. *Paganiniana* (1941/42), **mnoho klavírních a komorních skladeb**, dále opery *La donna serpente* (*Žena hadem*, 1932), *La favola d'Orfeo* (*Příběh Orfeův*, 1932) a **čtyři balety, mezi nimi** *La rosa del sogno* (*Růžový sen*, 1943).

odůvodnění:

seznamy skladeb v Oxford a MGG

Dallapiccola

s. 339, začátek životopisu, **tisk:**

Luigi Dallapiccola se narodil v Pisinu d'Istria (dnes Pazin, Chorvatsko). **Jeho otec byl ředitelem jazykové školy, ale byl označen za politicky nespolehlivého a rodina byla internována do rakouského Grazu, kde začínající skladatel neměl dokonce ani přístup ke klavíru.** Navštěvoval však operní představení, která měla vliv na jeho

rozhodnutí stát se skladatelem. Po skončení I. světové války se spolu s rodiči vrátil do rodného města **a začal studovat** hru na klavír v Terstu

oprava

Luigi Dallapiccola se narodil v Pisinu d'Istria (dnes Pazin, Chorvatsko). **Od útlého věku se učil hrát na klavír v rodném městě. Jeho otec, ředitel školy s italským vyučovacím jazykem, byl označen za politicky nespolehlivého a celá rodina byla proto v letech 1917-18 internována v rakouském Grazu, kde začínající skladatel neměl ani klavír, ale navštěvoval** operní představení, která měla vliv na jeho rozhodnutí stát se skladatelem. Po skončení I. světové války se spolu s rodiči vrátil do rodného města. **Studoval** hru na klavír **a skladbu v Terstu**

odůvodnění

podle Oxford

...born of Italian parents in a disputed territory (then part of the Austrian empire), he was still a child when the grimmer political realities of the time first affected him. In 1916 his father's school was closed by the Austrian government, and in March 1917 the family was interned at Graz, being suspected of Italian nationalism. Only after the war (21 November 1918) could they return to Pisino, Istria having been transferred to Italy. During these early years Dallapiccola's musical education was inevitably disordered. Already in 1912-16 he was learning the piano and even trying to compose. In Graz, where he no longer had access to a piano, his musical horizons nevertheless expanded: he went regularly to the local opera house, where he was impressed by the works of Mozart and Wagner. It was after a performance of *Der fliegende Holländer* in 1917 that he became fully aware of his vocation as a composer. Back in Istria, he was by 1919 growing discontented with the small-town limitations of Pisino. He therefore made weekly visits to Trieste to study the piano and harmony, the latter under the composer Antonio Illersberg;

s. 339, od poloviny 1. odstavce, **tisk:**

V letech 1930-1940 Dallapiccola složil množství děl, jejichž základem byla jeho reakce na Mussoliniho a fašistický režim v Německu a Španělsku. V roce 1943 poté, co německá armáda obsadila Itálii, Dallapiccola a jeho židovská manželka byli nuceni uprchnout z Florencie, kam se vrátil až po skončení války. Od návratu **do Itálie** až do svého odchodu do důchodu v roce 1967 zůstal na florentské konzervatoři, kde vyučoval hru na klavír. **správněji:**

Útok Itálie na Etiopii a občanská válka ve Španělsku a rasové zákony, uplatňované v Itálii Mussoliniho režimem vzbudily u Dallapiccoly odpor proti fašistické ideologii a jejím projevům. Nejúčinněji to vyjádřil v kantátě ***Canti di prigionia*** (*Zpěvy nesvobody* z let 1938-41) a opeře ***Il prigioniero*** (*Vězeň*, z let 1944-8). V letech 1943-44, kdy byla Itálie obsazena německou armádou, Dallapiccola a jeho židovská manželka byli nuceni uprchnout z Florencie, kde po návratu až do svého odchodu do důchodu v roce 1967 opět na konzervatoři vyučoval hru na klavír.

odůvodnění:

podle Oxford

...until the mid-1930s (like so many Italians of otherwise sound judgment) he was sufficiently misled by Mussolini's flair for propaganda **to give surprisingly whole-hearted support to the fascist regime**. But his political views began to **change** under the impact of the **Abyssinian campaign and the Spanish Civil War**: as he himself put it, 'the world of ... carefree serenity closed for me, and without the possibility of return ... I had to find other timber in other woods' (1970, p.138; 1980, p.381). Soon afterwards, a mood of impassioned political protest found expression in his music, **especially in the *Canti di prigionia* and *Il prigioniero***.

But only for a short while was he forced to withdraw entirely, first (October 1943 to February 1944) into the relative safety of the village of Borgunto, outside Florence, and then (March to September 1944) into hiding in various apartments in Florence, including that of Materassi...

Canti di prigionia (Queen Mary Stuart, Boethius, G. Savonarola), chorus, 2 pf, 2 hp, perc, 1938-41...

Il prigioniero (op, prol, 1, Dallapiccola, after V. de l'Isle Adam, C. de Coster), 1944-8, RAI, 1 Dec 1949, staged Florence, Comunale, 20 May 1950 [also version with reduced orch, 1950]

podle MGG

Eine entscheidende Wende im Leben Dallapiccolas bedeuteten **die 1938 von Mussolini verkündeten Rassegesetze**. Die nun beginnende antisemitische Kampagne – Dallapiccolas Ehefrau Laura Coen Luzzatto war Jüdin – verschärfte sich durch die Befreiung des bereits entmachteten Duce sowie die Besetzung von Florenz durch deutsche Truppen (1943)

s. 339, odst. 2, ř. 1-2, **tisk**

Dallapiccola **byl jedním z prvních skladatelů 20. století, který začal intenzivně pracovat s 12tónovou kompoziční stupnicí a kontrapunktem**. Často skládal vokální komorní skladby v atonálním stylu. Mezi jeho díla patří např. *Caligo pro hlas a klavír* (1926), *Čtyři básně Antonia Machada pro hlas a klavír* (1948), *Modlitby pro baryton a komorní soubor* (1962), dále instrumentální hudbu např. *Hudba pro tři klavíry* (1935),
úprava

Dallapiccola **jako první mezi italskými skladateli psal 12tónovou kompoziční technikou, přičemž ve svých seriálně strukturovaných, zejména vokálních dílech, dokázal zachovat melodičnost**. Mezi jeho díla patří např. *Caligo pro hlas a klavír* (1926), *Čtyři básně Antonia Machada pro hlas a klavír* (1948), *Modlitby pro baryton a komorní soubor* (1962), dále instrumentální skladby např. *Hudba pro tři klavíry* (1935)

Nono

s. 341, Intolleranza, **tisk:**

Libreto: skladatel a Angelo Maria Ripellino

správně:

...Ripellino

podle MGG: Angelo Maria Ripellino

podle https://cs.wikipedia.org/wiki/Angelo_Maria_Ripellino

Angelo Maria Ripellino (4. prosince 1923, Palermo, Itálie – 21. dubna 1978, Řím, Itálie) byl italský slavista, básník

Sciarrino

s. 343, posledních 5 řádků, **tisk**

Zkomponoval mnoho oper a divadelních her např. *Amore e Psiche* (1973), *Aspern* (1978), *Lohengrin* (1984), *Perseus a Andromeda* (1991), *Luci mie traditrici* (1998), *Infinito nero* (1998), *Macbeth* (2002), dále *Da gelo a gelo* (2006), dále opery *La Porta della Leggea* (2008) a *Superflumina* (2010). Zatím jeho poslední operou je *Immagina il deserto* (2016).

úprava:

Vedle hudby k netradičním scénickým útvarům jako jsou *Vanitas* (1981), *Lohengrin* (1984) či *Infinito nero* (1998) komponoval pro divadlo hlavně opery, mezi nimiž jsou *Amore e Psiche* (1973), *Aspern* (1978), *Perseus a Andromeda* (1991), *Luci mie traditrici* (1998), *Macbeth* (2002), *Da gelo a gelo* (2006), *La Porta della Leggea* (2008) a *Superflumina* (2010). Zatím jeho poslední operou je *Immagina il deserto* (2016).

odůvodnění

podle Oxford (shodně MGG)

Amore e Psyche (op, 1, A. Pes), 1972, Milan, Piccola Scala, 2 March 1973

Aspern (Spl, 2, G. Marini and Sciarrino, after H. James, with frags. from L. Da Ponte), 1977–8, Florence, Pergola, 8 June 1978

Cailles en sarcophage (atti per un museo delle ossessioni, 3 pts, G. Marini), 1979, Venice, Malibran, 26 Sept 1979; rev. Venice, Fenice, 17 Oct 1980

Vanitas (natura morta, 1, Sciarrino, after Sempronius and others), 1981, Milan, Piccola Scala, 11 Dec 1981

Lohengrin (azione invisibile, Sciarrino, after J. Laforgue), 1982, Milan, Piccola Scala, 15 Jan 1983, rev.

Catanzaro, Spaizzo del Sole, 9 Sept 1984

Perseo e Andromeda (1, Sciarrino, after Laforgue), 1990, Stuttgart, Staats, 27 Jan 1991

Morte a Venezia (ballet, after T. Mann), 1991 [based on music by J.S. Bach], Verona, Filarmonica, 24 May 1991

Luci miei traditrici (op, 2, Sciarrino, after A. Cicognini), 1996–8, Schwetzingen, Rokokotheater, 19 May 1998

Infinito nero (estasi, 1, Sciarrino, after S Maddalena de' Pazzi), 1998, Witten, Theatersaal, 25 April 1998

Macbeth (op, 3, Sciarrino, after W. Shakespeare), 2002, Schwetzingen, Rokokotheater, 6 June 2002

FRANCIE

s. 345, ř. 9-10, **tisk:**

Už v roce 1669 byla založena Académie royale de musique (Královská akademie hudby), základní organismus francouzské opery vůbec, který v podstatě s různými názvy trvá dodnes.

úplněji

Už v roce 1669 byla založena Académie d'Opéra, od roku 1672 Académie royale de musique (Královská akademie hudby), zkráceně též Académie d'Opéra nebo jen Opéra, základní organismus francouzské opery, trvající dodnes s názvem Opéra national de Paris.

odůvodnění:

podle *Oxford*

Colbert founded five additional academies: the Académie Royale de Danse (1661), Académie des Inscriptions, Médailles, et Belles-lettres (1663), Académie des Sciences (1666), Académies d'Opéra (1669, becoming the Académie Royale de Musique in 1672), and Académie Royale d'Architecture (1671).

podle https://cs.wikipedia.org/wiki/Op%C3%A9ra_national_de_Paris

Operní instituce byla založena v roce 1669 z iniciativy ministra Colberta pod názvem Académie royale de musique (Královská hudební akademie), zkráceně též Académie d'opéra či jen prostě Opéra a byla přičleněna ke Královské akademii (Académie Royale). ..Za Francouzské revoluce se přejmenovala na Théâtre des Arts (Divadlo umění) a od 19. století nese současný název Opéra national de Paris.

Grétry

s.345, ř. 4 zdola, **tisk:**

André Ernest Modeste Grétry (1742–1813)

správně:

André Ernest Modeste Grétry (1741–1813)

odůvodnění

podle „Opera“, s. 90, stejně tak *Oxford*, *wikipedie...*:

André Ernest Modeste Grétry *8. 2. 1741, Lutych

Spontini

s. 346, ř. 2, **tisk:**

Gasparo Spontini

správně

Gaspere Spontini

odůvodnění

podle „Opera“, s. 90, stejně tak *Oxford*, *wikipedie...*:

Gaspere Spontini

Boieldieu

s. 347, tisk

(*16. 12. 1775, Rouen – †8. 10. 1834, **Vanne-Jarcy** u Paříže)

oprava

(*16. 12. 1775, Rouen – †8. 10. 1834, **Jarcy, od roku 1904 Varennes-Jarcy** u Paříže)

odůvodnění:

podle MGG, shodně Oxford:

*16. Dez. 1775 in Rouen, †8. Okt. 1834 in Jarcy (Seine et Oise)

podle https://cs.wikipedia.org/wiki/Fran%C3%A7ois_Adrien_Boieldieu

François Adrien Boieldieu (16. prosince 1775, Rouen – 8. října 1834, Varennes-Jarcy)

podle <https://cs.wikipedia.org/wiki/Varennes-Jarcy>

Varennes-Jarcy je francouzská obec v departementu Essonne v regionu Île-de-France. Leží 25 kilometrů jihovýchodně od Paříže... V roce 1793 vznikla obec pod jménem Varennes, část Jarcy byla přidána v roce 1904... Osobnosti obce / François Adrien Boieldieu, hudební skladatel, který zde zemřel

podle <https://cs.wikipedia.org/wiki/Seine-et-Oise>

Departement Seine-et-Oise (francouzsky Département de la Seine-et-Oise) je bývalý departement ve Francii. Byl zrušen 1. ledna 1968 na základě zákona z 10. července 1964 o reorganizaci pařížského regionu. Departement zahrnoval západ, sever a částečně jih pařížských předměstí... Na jeho místě vznikly tři nové departementy: Yvelines (78), Val-d'Oise (95) a Essonne (91).

s. 347, odstavec 1, **tisk:**

François Adrien Boieldieu ve svém mládí procházel prudkým vlivem francouzské revoluce a uvědomoval si proto brzy lidovou tvůrčí sílu a zvláštnosti národního tónu.

doplnění:

François Adrien Boieldieu **se narodil v Jarcy v tehdejší departmantu Seine et Oise. Obec Jarcy byla roku 1904 přičleněna k Varennes, od roku 1968 v nově ustanoveném departmantu Essonne.** Ve svém mládí procházel prudkým vlivem francouzské revoluce a uvědomoval si proto brzy lidovou tvůrčí sílu a zvláštnosti národního tónu.

odůvodnění viz výše

Meyerbeer

s. 356, **tisk:**

(*5. 9. 1791, **Berlín** – †2. 5. 1864, Paříž)

správně:

(*5. 9. 1791, **Tasdorf (nyní část města Rüdersdorf u Berlína)** – †2. 5. 1864, Paříž)

odůvodnění:

podle MGG:

* 5. September 1791 in **Tasdorf (heute Rüdersdorf) bei Berlin**

podle [https://de.wikipedia.org/wiki/Tasdorf_\(R%C3%BCdersdorf_bei_Berlin\)](https://de.wikipedia.org/wiki/Tasdorf_(R%C3%BCdersdorf_bei_Berlin))

Giacomo Meyerbeer (* 5. September 1791 in Tasdorf; † 2. Mai 1864 in Paris)

s. 356, ř. 1-2, **tisk**

Giacomo Meyerbeer, **původem z berlínské židovské bankéřské rodiny, německý žid, průpravou Ital a většinou svého působení Francouz, představuje typického kosmopolitu, který ovládal od poloviny 19. století všechna operní jeviště světa řadou svých děl.**

úprava

Giacomo Meyerbeer **pocházel z židovské bankéřské rodiny. Po studiích v Německu, ve Vídni a v Itálii, kde začal komponvat opery, procestoval i další evropské státy a po úspěchu své opery Robert d'ábel v Paříži roku 1831 se tam usídlil. Řada jeho děl po několik desetiletí patřila k nejúspěšnějším na operních jevištích celého světa.**

odůvodnění

podle Opera, s. 140

„Gioacchino Rossini, autor téměř 40 oper nejrozdílnějšího charakteru, svou hudební bohatostí a ideovou smělostí znamená vrchol italské předverdiiovské opery ...Žil poté v klidu v Paříži, ztracen pro soudobé italské dění, v němž vedoucí místo již převzali Bellini, Donizetti a mladý Verdi...“

podle *Opera*, s. 166, ř. 12-14 (životopis Donizettiho)

„Ve světě si získal úspěch zejména svými vážnými operami, které se záhy staly kmenovými tituly repertoáru všech operních domů a dodnes jsou běžně uváděny ...“

podle *Opera*, s. 192, konec životopisu Belliniho:

„V Čechách se uplatňují Belliniho opery od 30. let 19. století do té míry, že melodie Náměsíčné a Kapuletů a Monteků ve 30. letech opanovávají vkus měšťanských vrstev. Sám mladý Smetana píše ve svém dětství několikrát parafráze na Belliniho motivy. Silný vliv na utváření české operní tvorby měla Norma, jejíž ohlas spatřujeme i u mladého Dvořáka.“

s. 357, Robert ďábel, **tisk:**

Libreto: Eugène Scribe a **Jean-Francois Casimir** Delavigne

správně:

Libreto: Eugène Scribe a **Germain** Delavigne

odůvodnění:

podle *MGG*, shodně *Oxford*:

Robert le diable (Eugène Scribe/**Germain Delavigne**)

s. 359, Hugenoti, **tisk**

Osoby: Marguerite **di** Valois/Markéta z Valois

oprava

Osoby: Marguerite **de** Valois/Markéta z Valois

Adam

s. 370, Postilion, odst. 1, ř. 4-5 zdola, **tisk**

Náhle se rozjasní: to přichází markýz s četníky i Bijouem

oprava

Náhle se rozjasní: to přichází markýz s četníky i Bijuem

odůvodnění:

podle *Opera*, s. 368

osoby...Biju, kovář

Berlioz

s. 372, odst. 2, **tisk:**

Vrcholná Berliozova díla jsou v tomto směru *Fantastická symfonie* (1829),

správně

Vrcholná Berliozova díla jsou v tomto směru *Fantastická symfonie* (1830),

odůvodnění

podle *MGG* (*Oxford*, *Slonimsky* i *wikipedie* shodně):

Symphonie fantastique en cinq parties op. 14, 1830, 5. DeceMBER 1830 Paris

Trójané

s. 378, Proměna, ř. 2-3, **tisk**

přivádí před krále Priama a jeho ženu, královnu Hekabé, svého malého syna Astyanakta, který je dědicem trůnu.

oprava

přivádí před krále Priama a jeho ženu, královnu Hekabé, svého malého syna Astyanaxe, který je dědicem trůnu.

odůvodnění:

podle *Opera*, s. 377

osoby...Astyanax, osmiletý syn...

podle

<https://www.google.com/search?q=sklo%C5%88ov%C3%A1n%C3%AD+p%C5%99%C3%ADjmen%C3%AD+kon%C4%8D%C3%ADc%C3%ADch+na+x&oq=sklo%C5%88ov%C3%A1n%C3%AD&aqs=chrome.0.69i59j69i57j0i131i433i512j0i512l7.8758j0j15&sourceid=chrome&ie=UTF-8>

Jména zakončená ve výslovnosti na měkkou nebo obojetnou souhlásku -s, -z či na písmeno -x [ks] skloňujeme obvykle pravidelně podle vzoru „muž“.

Thomas

s. 380, konec životopisu, **tisk:**

V Čechách se objevila *Mignon* **koncem 70. let 19. století**

upřesnění

V Čechách se objevila **již roku 1877 v Prozatímním divadle**

odůvodnění

podle „*Prozatímní divadlo*“, s. 130

Gounod: Faust

s. 387, **tisk**

Předloha: Wolfgang von Goethe, **tragédie Faust (1. díl 1806) a Michel Carré, drame fantastique Faust et Marguerite (1850), francouzský překlad Gérard de Nerval (1828)**

oprava

Předloha: Wolfgang von Goethe, **dramatická báseň Faust (1. díl 1806) ve francouzském překladu Gérarda de Nerval (1827) a Michel Carré, drame fantastique Faust et Marguerite (1850)**

odůvodnění

podle https://cs.wikipedia.org/wiki/G%C3%A9rard_de_Nerval

první veřejné uznání mu ale přinesl překlad Goethova Fausta vydaný v roce 1827...Části překladu byly v roce 1828 Hectorem Berliozem zhudebněny.

Offenbach

s. 393, **tisk**

(***21.** 6. 1819, Kolín n. Rýnem – †**1.** 10. 1880, Paříž)

oprava

(***20.** 6. 1819, Kolín n. Rýnem – †**5.** 10. 1880, Paříž)

odůvodnění:

podle *Schneidereit, Otto: Jacques Offenbach, Leipzig 1966, s. 9:*

„...Im Register des Stadtamtes Köln verzeichnete der „Beamte des Personenstandes“ einen Isaac Offenbach, „welcher mir ein Kind männlichen Geschlechts vorzeigte und mir erklärte, dass diess Kind den **zwanzigsten des Monats Juni Jahres....Morgens drei Uhr“ geboren worden sei...**“

podle *MGG*, shodně *Oxford, Slonimski:*

* 20. Juni 1819 in Köln, † 5. Okt. 1880 in Paris

Lalo

s. 397, začátek 2. odstavce, **tisk:**

Jeho první opera s názvem *Fiesque* (**1866**) neuspěla v soutěži na provedení v Théâtre-Lyrique a za života skladatele nebyla provedena.

upřesnění:

Jeho první opera s názvem *Fiesque* (přibližně z let **1866-68**) neuspěla v soutěži na provedení v Théâtre-Lyrique a za života skladatele nebyla provedena.

Odůvodnění:

podle MGG:

Fiesque (Charles Beauquier nach Schiller, Die Verschwörung des Fiesco zu Genua), grand opéra 3 Akte (ca. 1866–1868; nicht aufgef.)

Delibes

s. 401, 1. odst., ř. 3-5, **tisk:**

Velký ohlas měly i jeho balety, z nichž *Coppélia a Sylvia* patří dodnes k repertoáru mnoha předních **pantomimických divadel.**

správně

Velký ohlas měly i jeho balety. *Coppélia a do jisté míry též Sylvia* patří dodnes k repertoáru **baletních souborů** mnoha **předních divadel.**

odůvodnění:

podle MGG, Oxford, online archivů Národního divadla v Praze, Národního divadla v Brně atd. provádějí

zmíněné balety baletní soubory divadel s převážně operním provozem. V letech 1945 - 2020 se podle

<https://vis.idu.cz/Productions.aspx> v českých divadlech uskutečnilo 39 inscenací baletu *Coppélia* a 2 inscenace baletu *Sylvia*.

Bizet

s. 403, **tisk**

*25. 10. 1838, Paříž – †3. 6. 1875, Bougival)

upřesnění

*25. 10. 1838, Paříž – †3. 6. 1875, Bougival **u Paříže**)

odůvodnění

podle Oxford

(b Paris, 25 Oct 1838; d Bougival, nr Paris, 3 June 1875).

Lovci perel

s. 404, poslední 3 řádky - s. 405, ř. 1-2, **tisk**

Opera pak byla v pozměněných podobách uváděna po následujících zhruba 100 let a od 70. let **minulého** století začíná být opera díky objevům příslušného materiálu uváděna v podobě bližší Bizetovu originálu. Znalost původního znění díla přineslo objevení Bizetovy dirigentské partitury v 90. letech **minulého** století.

stylistická úprava

Opera pak byla v pozměněných podobách uváděna po následujících zhruba 100 let a od 70. let **20.** století začíná být opera díky objevům příslušného materiálu uváděna v podobě bližší Bizetovu originálu. Znalost původního znění díla přineslo objevení Bizetovy dirigentské partitury v 90. letech **20.** století.

odůvodnění:

vlastní úvaha o významu tohoto textu

Massenet

Werther

s. 419, **tisk:**

Premiéra: Vídeň, Hofoper 16. 2. 1892 - doklad o správnosti údajů: NWT 16. 1. 1892, s. 7 (zpráva o generální zkoušce 15. 2. 1892)

Fauré

s 429, **tisk:**

(*12. 5. 1845, Pamiers – †4. 11. 1924, Paříž)

upřesnění

(*12. 5. 1845, Pamiers, departmant Ariège – †4. 11. 1924, Paříž)

odůvodnění

podle Oxford

(b Pamiers, Ariège, May 12, 1845; d Paris, Nov 4, 1924)

s. 430, ř. 5-6 a poslední odstavec, **tisk:**

„...Smrt jeho otce v roce 1885 uspíšila práci na *Requiem*, jednom z jeho nejoblíbenějších děl, které však **dokončil teprve v roce 1900**, ...**Složil** mnoho písni (mj. cyklus *La bonne chanson*), komorní hudbu, **Requiem (1888)**, další duchovní skladby a orchestrální skladby; z jeho čtyř oper jsou významné *Prométhée* (1900) a *Pénélope* (1913).“

upřesnění:

Smrt jeho otce v roce 1885 **podnítila pokračování na Requiem**, jednom z jeho nejoblíbenějších děl, **jehož znění s malým orchestrem dokončil roku 1893 a znění s velkým orchestrem roku 1900...Složil** mnoho písni (mj. cyklus *La bonne chanson*), komorní hudbu, **vedle zmíněného Requiem** další duchovní skladby a orchestrální skladby; z jeho čtyř oper jsou významné *Prométhée* (1900) a *Pénélope* (1913).

odůvodnění:

podle Oxford:

Requiem, S, Bar, chorus, chbr orch, org, 1877, 1887–93, ed. J.-M. Nectoux, R. Delage (1995), arr. full orch, 1900 (1900–01)

Charpentier

s. 432, **tisk:**

(*25. 6. 1860, Dieuze – †19. 2. 1956, Paříž)

správně s doplňkem:

(*25. 6. 1860, Dieuze, departement Moselle v Lotrinsku – †18. 2. 1956, Paříž)

odůvodnění:

podle MGG, shodně Oxford a internetové informace

* 25. Juni 1860 in Dieuze, Lothringen, † 18. Februar 1956 in Paris

podle https://cs.wikipedia.org/wiki/Kanton_Dieuze

Kanton Dieuze (fr. Canton de Dieuze) byl francouzský kanton v departementu Moselle v regionu Lotrinsko.

Tvořilo ho 22 obcí. Zrušen byl po reformě kantonů 2014.

Obce kantonu:

Bassing

Bidestroff

Blanche-Église

Bourgaltroff

Cutting

Dieuze

s. 432, poslední řádka 2. odstavce, **tisk:**

úspěšné byly jeho orchestrální suity, zejména *Italské dojmy (1890)* a cykly písni

oprava

úspěšné byly jeho orchestrální suity, zejména *Italské dojmy (vznik 1887–1889, premiéra 1891)* a cykly písni

odůvodnění:

podle MGG

Impressions d'Italie, symph. Suite (1887–1889), Nr. 1 Sérénade, Nr. 2 A la fontaine, Nr. 3 A mules, Nr. 4 Sur les cîmes, Nr. 5 Napoli (1891 **Colonne und Lamoureux**),

Debussy

s. 435, předposlední odstavec, **tisk:**

Pro jeviště psal Debussy poměrně málo. **Kromě Pellea a Melisandy jsou to jevištní hudba k oratoriu Le**

martyre de saint Sébastien (Umučení sv. Šebestiána, 1911) a dvě baletní kompozice, *Jeux (Hry, 1912)* a *La boîte à joujoux (Hračková skříňka, 1913)*, která měla i české provedení.

minimální úprava:

(*Hry, 1913*) a *La boîte à joujoux (Hračková skříňka, 1919)*, která byla provedena v pražském Národním divadle roku 1925.

správně a úplněji:

Pro jeviště psal Debussy poměrně málo. **Dominantní postavení zde má opera *Pelleas a Melisanda*, významnější je dále hudba k mystériu *Le martyre de saint Sébastien (Umučení sv. Šebestiána, 1911)* a baletní kompozice *Khamma* (psáno 1910-12, premiéra 1947), *Jeux (Hry, psáno 1912-13, premiéra 1913)* a *La boîte à joujoux (Hračková skříňka, psáno 1913, světová premiéra 1919, v pražském Národním divadle 1925)*.**

odůvodnění:

podle MGG:

Le Martyre de Saint Sébastien (Gabriele D'Annunzio), mystère 5 Akte 1911 UA 22. Mai 1911 Paris, Théâtre du Châtelet

podle Oxford:

Le martyre de St Sébastien (mystère, 5, G. D'Annunzio), 1910–11

Khamma, légende dansée; W.L. Courtney, M. Allan, 1910–12, Paris, Opéra-Comique, 26 March 1947

Jeux, poème dansé; V. Nizhinsky, 1912–13, Paris, Champs-Élysées, 15 May 1913

La boîte à joujoux, ballet pour enfants; A. Hellé, 1913, Paris, Lyrique, 10 Dec 1919

No-ja-li (Le palais du silence), ballet; G. de Feure, 1913–14...

On his return from a tour to Vienna and Budapest in 1910, Debussy agreed to compose **Le martyre de Saint Sébastien**, a 'mystery' in five acts by Gabriele D'Annunzio, **for the dancer Ida Rubinstein**. He wrote it in two months, with Caplet's help for the orchestration (1911), but critical opinion was divided about its success. A commission from another dancer, the Canadian Maud Allan, led him to compose a ballet, **Khamma**, on a scenario set in ancient Egypt, but tiring of Allan's demands he left the orchestration to Charles Koechlin. A request from Diaghilev in 1912 produced **Jeux**, a 'poème dansé' on a scenario by Nizhinsky, who also did the choreography....He composed a second book of Préludes for piano, a 'ballet for children' **La boîte à joujoux** (piano solo version)

podle <http://archiv.narodni-divadlo.cz/inscenace/1110>

Hračková skříňka (Balet)

Národní divadlo, od 18.12.1925 do 04.12.1926 (9x)

Dukas

s. 437, poslední 2 řádky životopisu, **tisk:**

Svůj kompoziční talent však uplatnil více v dílech baletních, např. *Le sang de Méduse (Krev Medúzy, 1912)* podle perského mýtu.

doplnění:

Svůj kompoziční talent však uplatnil více v dílech baletních, např. *Le sang de Méduse (Krev Medúzy, 1912)* podle perského mýtu a **La Péri (1912)**.

odůvodnění:

podle MGG:

Ariane et Barbe-Bleue (Maurice Maeterlinck), Oper 3 Akte (1899–1906; 1907 Paris), P. 1907

La Péri, poème dansé 1 Akt (1912 Paris), P. 1911

podle Oxford:

Dukas composed only one more large-scale work, the 'poème dansé' **La Péri**, dedicated to the dancer Natalia Trouhanova, who gave its first performance in the Théâtre du Châtelet on 22 April 1912

podle https://cs.wikipedia.org/wiki/Paul_Dukas

Jeho posledním vrcholným a hlavním dílem je označován jeho orientální balet **La Péri**, který napsal v roce 1912.

s. 439, **Ravel**, předposlední řádka životopisu, **tisk**:

Moje matka Husa

správně:

Moje matka husa

Chausson

s. 443, životopis, ř. 3-4, **tisk**:

Ernest Chausson je autorem **jediné opery** *Le roi Arthus* (*Král Artuš*, 1903).

správně

Ernest Chausson je autorem **tří oper**: *Les caprices de Marianne* (*Marianiny rozmary*, 1885), *Hélène* (1887) a *Le roi Arthus* (*Král Artuš*, 1903).

odůvodnění

podle Oxford

Les caprices de Marianne (comédie lyrique, after A. de Musset), 1882–4, inc., Entr'acte, Paris, Société Nationale de Musique, 18 April 1885

Hélène (drame lyrique, 2, after Leconte de Lisle), 1883–4, inc., excerpts, Paris, Société Nationale de Musique, 14 May 1887

Le roi Arthus (drame lyrique, 3, Chausson), 1886–95, Brussels, Monnaie, 30 Nov 1903)

s. 443, životopis, ř. 2-3 zdola, **tisk**:

Jeho jméno je známé především mezi houslisty díky jeho *Poème de l'amour et de la mer* (1882). Jeho život skončil tragickou nehodou na kole. Zanechal po sobě 39 opusů plných nádherné originální hudby.

oprava:

Zanechal po sobě 39 opusů plných nádherné originální hudby. **Z jeho *Poème de l'amour et de la mer* pro zpěv a orchestr na slova Maurice Bouchora (1882–1893) jsou oblíbené některé části v úpravě pro pro zpěv a klavír i pro samotný klavír, proslavená a mezi houslisty oblíbená je jeho skladba *Poème* v orchestrální a též klavírní verzi.** Skladaelův život skončil tragickou nehodou na kole.

odůvodnění:

podle Oxford

... essentially dramatic works: the intense *Poème de l'amour et de la mer* (1882–93)... the almost morbidly fantastic quality of the *Poème* op.25 for violin and orchestra (1896)

Vocal-orchestral

Hymne védique (Leconte de Lisle), 4vv, orch, 1886, vs (n.d.)

Poème de l'amour et de la mer (M. Bouchor), 1v, orch, 1882–90, rev. 1893, vs (1896), fs (1919): 1 La fleur des eaux, 2 Interlude, 3 La mort de l'amour [closing section, Le temps de lilas as song (1886)]

Orchestral

Poème, vn, orch, 1896 (Leipzig, 1898)

podle MGG:

(oddíl světská vokální díla)

Quatre Mélodies op.8 (aus M. Bouchors *Les Poèmes de l'Amour et de la Mer*), P. 1897, E. Bondoux; Rouart, Lerolle et Cie; 1. Nocturne, »La Nuit était pensive«, 1886, Orchestrierung von S. Chapelier, P. 1923, Rouart, Lerolle et Cie; 2. Amour d'antan, »Mon amour d'antant« (1882), **Singst, Kl., Ms 8813; 3. Nos Souvenirs, »Nos souvenirs, toutes ces choses« (1888), Singst, Kl., Ms 8812; 4. Printemps triste, »Nos sentiers aimés« (1883), rev. 1888**

podle https://cs.wikipedia.org/wiki/Ernest_Chausson#D%C3%ADlo

op. 19 *Poème de l'amour et de la mer* pro zpěv a orchestr na slova Maurice Bouchora

podle <https://aleph.nkp.cz/F/KKFHEB5VBGJHI45VN4TJBYBC5A3AIBVD94QC4L3J7MIE6FI4BA-43704?func=find->

[b&find_code=WTL&x=29&y=8&request=Le+Po%C3%A8me+de+l%27amour+et+de+la+mer&filter_code_1](https://aleph.nkp.cz/F/KKFHEB5VBGJHI45VN4TJBYBC5A3AIBVD94QC4L3J7MIE6FI4BA-43704?func=find-b&find_code=WTL&x=29&y=8&request=Le+Po%C3%A8me+de+l%27amour+et+de+la+mer&filter_code_1)

=WTP&filter_request_1=&filter_code_2=WLN&adjacent=N

Néère / Hahn, Duparc, Chausson

Nakladatel [Paříž] : Alpha Classics, [2015]

Ve fondu LinkABG001 [Městská knihovna Praha - Staré Město] -- sign. CD 23316

Obsahuje ... Ernest **Chausson** -- Qund je fus pris au pavillon ; Le rossignol des lilas ; A chloris / Reynaldo Hahn -- La chanson bien douce, opus 34 ; **Le temps des lilas, extrait du Poème de l'amour et de la mer, opus 19** /

Ernest Chausson -- Études latines, extraits. Lydé...**Obsazení soprán (1) ; klavír (1) ;**

podle https://aleph.nkp.cz/F/TT7VHEPPS3L5M9HPJNLSBRJVR5YGAFD33PDPX918JD88HSVCP-23929?func=full-set-set&set_number=163800&set_entry=000014&format=999

Chausson, Ernest, 1855-1899

Název **Interlude** [hudebnina] : **du poème de l'amour et de la mer : piano seul** / Ernest Chausson

podle <https://aleph.nkp.cz/F/8XXVDPCYIGAFFLGTBHQSA9VLQXJN17LUBA3T43Q8DACFARYKUD-11974?func=short-jump&jump=000041>

Poème [hudebnina] für Violine und Orchester, op. 25...Leipzig, Breitkopf & Härtel, c1925

Poème [hudebnina] : pour violon et orchestre : op. 25 : arrangement pour violon et piano / Ernest

Chausson...Leipzig : Breitkopf & Härtel, c1898

Poème de l'amour et de la mer [zvukový záznam] / Ernest Chausson. Shéhérazade / Maurice Ravel...[Praha] : Supraphon, p1969

Poeme de l'amour et de la mer, op. 19 ; Chanson perpétuelle, op. 37 ; Mélodies [zvukový záznam] / Ernest Chausson...S.l. : Apex, 2002

Poeme für Violine und Orchester, Op. 25 [hudebnina] : Ausg. für Violine und Klavier / Ernest Chausson...Leipzig : Breitkopf & Härtel, 1953

Poème, op. 25 [hudebnina] : für Violine und Orchester : Ausgabe für Violine und Klavier ...Leipzig : Breitkopf & Härtel, [1933?]

Poème, op. 25 [hudebnina] : für Violine und Klavier / Ernest Chausson ; hrsg. von Walther Davisson...Leipzig : Peters, 1931

Poeme pour violon et orchestre, op. 25 [hudebnina] : arrang. pour violon et piano / Ernest Chausson... Leipzig : Breitkopf & Härtel,

s. 443, úvod k opeře Král Artuš, ř. 1-2, **tisk:**

Ernest Chausson pracoval neúnavně na své **jediné opeře více než sedm let,**

od roku 1887 do 1895.

správně

Ernest Chausson pracoval neúnavně na své poslední **opeře více devět let,**

od roku 1886 do roku 1895.

odůvodnění

podle Oxford

Les caprices de Marianne (comédie lyrique, after A. de Musset), 1882–4,

Hélène (drame lyrique, 2, after Leconte de Lisle), 1883–4, inc., excerpts, Paris, Société Nationale de Musique, 14 May 1887

Le roi Arthur (drame lyrique, 3, Chausson), 1886–95, Brussels, Monnaie, 30 Nov 1903)

Poulenc: Prsy Tirésiovy

s. 450, **tisk**

Místo a čas děje: **Francouzská Riviéra, imaginární město v Zanzibaru, rok 1930**

správně

Místo a čas děje: **fiktivní město na francouzské Riviéře, kolem roku 1930**

odůvodnění

podle Opera. s. 451, 2. odstavec

„Původní Apollinairovu lokalitu hry – fiktivní město v africkém Zanzibaru

přenesl Poulenc do prostředí francouzské Riviéry v blízkosti Monte Carla kolem roku 1930.“

Petitgirard

s. 454, **tisk:**

Je i autorem baletu Euphonia (1988–**1889**)

správně:

Je i autorem baletu Euphonia (1988–**1989**) (V. H.)

NĚMECKÁ OPERA

s. 457, **tisk:**

Německá opera

oprava

Německá, rakouská a švýcarská opera

odůvodnění:

Schönberg, Berg, Schreker a další skladatelé v tomto oddílu uvedení byli rodilí nebo naturalizovaní Rakušané, Othmar Schoeck byl švýcarský skladatel.

s. 457, ř. 22-25, **tisk:**

Velký význam ve vývoji singspielu měl český emigrant **Jiří Benda** (1722–1795), který nejen **hrami** velkých námětů, jako byl *Romeo a Julie* (1776), ale i zcela realistickými **hrami**, jako byl *Vesnický trh* (1775)

oprava:

vývoji singspielu měl český emigrant **Jiří Antonín Benda** (1722–1795), který nejen **operami** velkých námětů, jako byla *Romeo a Julie* (1776), ale i zcela realistickými **operami**, jako byl *Vesnický trh* (1775)

odůvodnění:

podle https://cs.wikipedia.org/wiki/Ji%C5%99%C3%ADn_Anton%C3%ADn_Benda:

Opery

Xindo riconosciuto (libreto Giovanni Andrea Galletti, opera seria, 1765, Gotha)

Il buon marito (libreto Galletti, Intermezzo, 1766, Gotha)

Il nuove maestro di capella (Intermezzo, 1766, Gotha)

Ariadna na Naxu (v originále Ariadne auf Naxos, libreto Johann Christian Brandes, melodrama, 1775, Gotha)

Der Jahrmarkt (Der Dorfjahrmarkt/Lukas und Bärchen) (libretto Friedrich Wilhelm Gotter, Singspiel, 1775, Gotha)

Medea (libreto Gotter, melodrama, 1775, Leipzig)

Walder (libreto Gotter, Singspiel, 1776, Gotha)

Romeo und Julie (libreto Gotter, Singspiel, 1776, Gotha)

Weber

s. 460, **tisk:**

(***18.** 11. 1786, Eutin – †**5.** 6. 1826, Londýn)

úprava:

Carl Maria (**Friedrich Ernst**) von Weber

(***18. nebo 19.** 11. 1786, Eutin – †**5.** 6. 1826, Londýn)

odůvodnění:

podle Oxford

Carl Maria (Friedrich Ernst) von Weber

(b Eutin, ?19 Nov 1786; d London, 5 June 1826).

podle MGG

Carl Maria (Friedrich Ernst) von Weber

18./19? Nov. 1786 Eutin (Ostholstein)

Marschner

s. 471, **tisk:**

Heinrich Marschner

úprava:

plným jménem Heinrich August Marschner

odůvodnění:

podle MGG, souhlasně Oxford

Marschner, Heinrich August

Lortzing: Zbrojář

s. 485, **tisk:**

Místo a čas děje: **větší město** v Německu, 16. století

upřesnění:

Místo a čas děje: **město Worms** v Německu, kolem roku 1550 (V. H.)

Wagner

s. 496, **pod poslední řádek doplnit:**

A.H., J.S. (V. H.)

Goldmark: Královna ze Sáby

s. 529, **tisk:**

Premiéra: Vídeň, Hofoper 10. 3. 1875 - doklad o správnosti údajů: *NWT II. 3. 1875, s. 4* (recenze)

s. 529, ř. 2-3, **tisk:**

vše dává předpoklad velké „podívané“. **Jí** vzniklo domácí dílo

lépe:

vše dává předpoklad velké „podívané“. **Tak** vzniklo domácí dílo (V. H.)

Humperdinck: Jeníček a Mařenka

s. 530 - **návrh dodatku V. Hostomského** (podle 1.-10. vydání knihy *A. Hostomské Opera*)

Toto představení se hrálo pro děti a v Německu vznikla tradice navštěvovat ho před Vánoci s celou rodinou. Ve třicátých letech 20. stol. byla pověstná představení v Národním divadle, při nichž byl rozdáván návštěvníkům pardubický perník. Opera jakožto příležitost k reklamě soukromých podniků, dokonce v Národním divadle, byl úplný unikát.

Eugen d'Albert

s. 532, ř. 1, **tisk:**

Eugen d'Albert byl znamenitý klavírní virtuos, žák **Franze** Liszta.

správně

Eugen d'Albert byl znamenitý klavírní virtuos, žák **Ference** Liszta.

odůvodnění:

Liszt byl Maďar. Napíšeme-li Franz Liszt, je to skoro tak správně jako bychom napsali Friedrich Smetana.

s. 532, odstavec 1, 2 poslední řádky, **tisk:**

Velmi často zachytil i tendence nové doby, které však svým uměleckým zpracováním spíše vulgarizoval, než **rozvíjel.**

lépe včetně doplňku:

Velmi často zachytil i tendence nové doby. Jako ředitel Hochschule für Musik v Berlíně, ve které působil, měl velký vliv na hudební vzdělání v Německu. (V. H.)

Richard Strauss

s. 534, odst. 1, poslední 2 řádky, **tisk:**

Don Juan (1889) a *Till Eulenspiegels lustige Streiche (Enšpíglova šibalství, 1895)* zaručují samy Straussovi významnou pozici v dějinách hudby.

upřesnění:

Don Juan (dokončení 1888, premiéra 1889) a *Till Eulenspiegels lustige Streiche (Enšpíglova šibalství, dokončení i premiéra 1895)* zaručují samy Straussovi významnou pozici v dějinách hudby.

odůvodnění:

podle MGG:

Don Juan. Tondichtung (nach Nicolaus Lenau) für großes Orchester E-Dur op.20 TrV 156 (Skizzen: Frühjahr – Sommer 1888, Part.: Mitte Juni – 30. Sept. 1888; 11. Nov. 1889 Weimar, Hoftheater...

Till Eulenspiegels lustige Streiche. Nach alter Schelmenweise – in Rondeauforn – für großes Orchester gesetzt F-Dur op.28 TrV 171 (Skizzen: Herbst 1894 [?] – Frühjahr 1895, Part.: bis 6. Mai (6. Juni?) 1895; 5. Nov. 1895 Köln, Gürzenich; Dgt.: Fr. Wüllner)

Ariadna na Naxu

s. 543, **tisk:**

II. verze: Opera o jednom dějství se scénickou předehrou

Premiéra: Vídeň, Hofoper 4. 10. 1916 - doklad o správnosti údajů: *NWT 3. 10. 1916, s. 13*

Žena bez stínu

s. 545, **tisk:**

Premiéra: Vídeň, Staatsoper 10. 10. 1919 - doklad o pravděpodobné správnosti údajů: *NWT 11. 10. 1919, s. 13* (zpráva o provedení, nikoliv o premiéře, 14. 10. 1919)

Schönberg

s. 565, **tisk:**

Arnold Schönberg

doplnění:

plným jménem Arnold (Franz Walter) Schönberg

odůvodnění:

podle MGG, shodně Oxford:

Schoenberg [Schönberg], Arnold (Franz Walter)

s. 565, ř. 9-11, **tisk:**

Erwartung (Očekávání, 1924), *Die glückliche Hand (Šťastná ruka, 1913)*, *Von heute auf morgen (Z dneška na zítřek, 1930)* a zejména ne zcela **dokončený Moses und Aron (Mojžíš a Áron, prem. 1957)**.

upřesnění:

Erwartung (Očekávání, vznik 1909, prem. 1924), *Die glückliche Hand (Šťastná ruka, vznik 1910-13, prem. 1924)*, *Von heute auf morgen (Z dneška na zítřek, 1930)* ...

odůvodnění:

podle MGG:

Erwartung (Marie Pappenheim), Monodram in einem Akt für S und gr.Orch. (Aug.–Okt. 1909; UA 6. Juni 1924 Prag)...Die glückliche Hand (Schönberg), Drama mit Musik (1910–1913; UA 14. Okt. 1924 Wien)...Von heute auf morgen

Mojžíš a Áron, s. 566, tisk:

Divadelní premiéra: ...26. 6. 1957... - alternativní datum: 6. 6. 1957

odůvodnění:

podle MGG, souhlasně Oxford, https://wikijii.com/wiki/Moses_und_Aron, https://www.no-regime.com/ru-decs/wiki/Moses_und_Aron aj.:

...**Moses und Aron** (Schönberg), Oper in drei Akten (Mai 1930–März 1932; UA 2. Juli 1951 Darmstadt [Tanz um das Goldene Kalb konzertant], **12. März 1954 Hamburg [konzertant]**, **6. Juni 1957 Zürich [szenisch]**)

Zemlinsky

s. 570, poslední 2 řádky životopisu, **tisk:**

Der König Kandaules (Král Kandaules). Tato opera zůstala nedokončená, operu **zkompletoval** Antony Beaumont (1966).

upřesnění:

Der König Kandaules (Král Kandaules). Tato opera zůstala nedokončená. Podle **particelu rekonstruoval partituru a dokončil instrumentaci** Antony Beaumont (1992-5), **premiéra se uskutečnila roku 1996 v Hamburku.**

odůvodnění:

podle MGG:

Der König Kandaules (Zemlinsky nach André Gide, dt. Umdichtung von Franz Blei), 3 Akte [op. 26] (1935/36, 1938, Particell; Part. rekonstruiert und Instrumentation vervollständigt von A. Beaumont 1992–1995; 6. Okt. 1996 Hamburg, Staatsoper

Šaty dělají člověka, s. 572, tisk:

Premiéra: Vídeň, Volksoper 2. 10. 1910 - alternativní správné datum: 2. 12. 1910 Volksoper

podle NWT 1. 12. 1910, s. 20: "...heute um 10 Uhr vormittags...die Generalprobe zu der Novität "Kleider machen Leute" von...Zemlinsky...", **podle** NWT 3. 12. 1910, s. 14 (recenze) "...Kleider machen Leute" in der Volksoper gestern seine Premiere erlebte...", *Bauer* s. 55, č. 2360 uvádí 2. 12. 1910)

Braunfels

s. 584, odst. 3 a 4, **tisk:**

Mezi jeho **nejznámější** díla patří pohádková opera *Falada* (1905), dále opery *Der goldene Topf (Zlatý hrnec, 1906)*, *Prinzessin Brambilla (Princezna Brambilla, 1909)*, *Ulenspiegel (Enšpígl, 1913)*, *Die Vögel (Ptáci, 1920)*, *Don Gil von den grünen Hosen (1924)*, *Galathea (1930)*, *Der Traum ein Leben (1937)*, *Szenen aus dem Leben der heiligen Johanna (1939–1943)* a *Verkündigung (1948)*.

Kromě skládání oper se věnoval také komponování orchestrálních, komorních a klavírních skladeb **a oratorií.**

minimálně:

Po dvou neprovedených operách, pohádce *Falada* (z r. 1905) a *Der goldene Topf (Zlatý hrnec, z r. 1906)*, následovaly *Prinzessin Brambilla (Princezna Brambilla, 1909)*, *Ulenspiegel (Enšpígl, 1913)*, *Die Vögel (Ptáci, 1920)*, *Don Gil von den grünen Hosen (1924)*, *Galathea (1930)*, *Der Traum ein Leben (1950)*, *Szenen aus dem Leben der heiligen Johanna (1939–1943)* a *Verkündigung (1948)*.

Kromě skládání oper se věnoval také komponování orchestrálních, komorních a klavírních skladeb, **písní a církevních kantát.**

správně a úplněji:

Mezi jeho **scénická** díla patří pohádková opera *Falada (vznik 1905, neprovedeno)*, dále opery *Der goldene Topf (Zlatý hrnec, vznik 1906, neprovedeno)*, *Prinzessin Brambilla (Princezna Brambilla, vznik 1908, prem. 1909)*, *Ulenspiegel (Enšpígl, vznik 1913)*, *Die Vögel (Ptáci, vznik 1913-19, prem. 1920)*, *Don Gil von den grünen Hosen (vznik i prem. 1924)*, *Galathea (vznik 1929, prem. 1930)*, *Der Traum ein Leben (vznik 1934-37, rozhlasová premiéra 1950)*, *Szenen aus dem Leben der heiligen Johanna (vznik 1939–1943)* a *Verkündigung (vznik 1933-35, televizní premiéra 1948)*.

Kromě skládání oper se věnoval také komponování orchestrálních, komorních a klavírních skladeb, **písní a církevních kantát.**

odůvodnění:

podle MGG:

Prinzessin Brambilla (W. Braunfels nach E. T. A. Hoffmann), Phantasiestück op. 12 (1908; 1909 Stuttgart), Mn. 1908; Neufassung: op. 12b (1930; 1931 Hannover), Wien 1930
Die Vögel (W. Braunfels nach Aristophanes), lyrisch-phantastisches Spiel in 2 Aufzügen op. 30 (1913–1919; 1920 München), Wien 1921
Don Gil von den grünen Hosen (W. Braunfels nach Tirso de Molina), musikalische Komödie in 3 Aufzügen op. 35 (1923; 1924 München), Wien 1923
Der gläserne Berg (Josefa Elstner-Örtel), deutsches Weihnachtsmärchen op. 39 (1928; 1928 Krefeld), K. 1928, Eigenverlag/Tonger
Galathea. Ein griechisches Märchen (Sylvia Baltus) op. 40 (1929; 1930 Köln), Wien 1929
Verkündigung (Paul Claudel), Mysterium in 4 Akten op. 50 (1935; 1948 Köln), K. 1947
Der Traum ein Leben (Franz Grillparzer), Oper op. 51 (1937; Ursendung 1950 HR Frankfurt),
Szenen aus dem Leben der heiligen Johanna (Walter Braunfels), Handlung in 3 Aufzügen op. 57 (1943), Ms. (opery Falada (1905), Der goldene Topf (Zlatý hrnec, 1906) a Ulenspiegel (Enšpígl, 1913) zde nejsou uvedeny)

podle Oxford

Prinzessin Brambilla Op. 12 (after E. T. A. Hoffmann) (1909)
Ulenspiegel (1913)
Die Vögel Op. 30 (after Aristophanes) (1913–19)
Don Gil von den grünen Hosen, Op. 35 (1924) – based on Tirso de Molina's Don Gil of the Green Breeches
Der gläserne Berg, Op. 39 (1929) – a Christmas fairy tale
Galathea, Op. 40 (1929) in 1 act
Verkündigung, Op. 50 (after Paul Claudel) (composed 1933–35, premièred NWDR Television 1948)
L'Annonce faite à Marie, reconstruction of the French version after Paul Claudel (2013, not premièred)[9]
Der Traum ein Leben, Op. 51 (1937)

podle https://en.wikipedia.org/wiki/Walter_Braunfels#Operas

Prinzessin Brambilla Op. 12 (after E. T. A. Hoffmann) (1909)
Ulenspiegel (1913)
Die Vögel Op. 30 (after Aristophanes) (1913–19)
Don Gil von den grünen Hosen, Op. 35 (1924) – based on Tirso de Molina's Don Gil of the Green Breeches
Der gläserne Berg, Op. 39 (1929) – a Christmas fairy tale
Galathea, Op. 40 (1929) in 1 act
Verkündigung, Op. 50 (after Paul Claudel) (composed 1933–35, premièred NWDR Television 1948)
L'Annonce faite à Marie, reconstruction of the French version after Paul Claudel (2013, not premièred)
Der Traum ein Leben, Op. 51 (1937)

Berg, Alban

s. 592 **doplňit pod text šifru M.O.** (V. H.)

Schoeck

s. 596, závěr životopisu, **tisk:**

Z jeho pěti orchestrálních skladeb je nejčastěji hrána *Serenáda pro malý orchestr* (1908), následují čtyři nástrojové koncerty, tři smyčcové kvartety, tři sonáty pro housle a klavír, několik sborových skladeb, mezi nimi kanáta *Vom Fischer und syner Fru* (1930) a sedm oper, z nichž nejvýznamnější je *Penthesilea* (1925), která si získává i nyní značné uznání. Dále zkomponoval opery *Am Silbersee* (1901), *Erwin und Elmire* (1916), *Don Ranudo* (1918), *Venus* (1921), *Massimilla Doni* (1936), *Das Schloss Dürande* (1941) a těž hudbu k činoherní scéně s pantomimou a ženským sborem *Das Wandbild* (1918).

upřesnění:

Z jeho pěti orchestrálních skladeb je nejčastěji hrána *Serenáda pro malý orchestr* (vznik 1906-07, prem. 1907), následují čtyři nástrojové koncerty, tři smyčcové kvartety, tři sonáty pro housle a klavír, několik sborových

skladeb, mezi nimi **dramatická kantáta** *Vom Fischer und syner Fru* (1928-30, prem. 1930) a **devět** oper, z nichž nejvýznamnější je *Penthesilea* (1923-25, prem. 1927), která si získává i nyní značné uznání. Dále zkomponoval opery *Der Ehri* (kolem 1900, dochován fragment), *Die Gänsehirtin am Brunnen* (kolem 1903, dochován fragment), *Am Silbersee* (1900-1904, nezvěstné), *Erwin und Elmire* (1911-1916, prem. 1916), *Don Ranudo* (1917-1918, prem. 1919), *Venus* (1919-1921, prem. 1922), *Massimilla Doni* (1934-1936, prem. 1936), *Das Schloss Dürande* (1937-41, prem. 1942), hudbu k činoherní scéně s pantomimou a ženským sborem *Das Wandbild* (1918, prem. 1920) a další skladby.

odůvodnění:

podle MGG

Serenade für kl.Orch. op. 1 (1906/07), 1907, G.H.

Bühnenwerke

Der Ehri (Paul Schoeck nach Karl May) für Singst. und Kl. (um 1900); W o.Op. Nr.80; erhalten ist die 1. Szene
Am Silbersee (Walter Schoeck nach Karl May) o.Op. Nr.4 (1900-1904), versch.

Johannes (Hermann Sudermann), Gesang der Mädchen, Schauspiel-Einlage für 2 Singst. und Kl. (um 1902)

Josefine (Armin Rüeger) für 3 Singst. (1902/03); Text und Musik weitgehend versch.

Gnom und Elflein (P.Schoeck), Wechselgesang, mit szenischen Anweisungen, für 2 Singst. und Kl. (1903)

Die Gänsehirtin am Brunnen (P.Schoeck) für Singst. und Kl. (um 1903), W o.Op. Nr.88; erhalten ist das Fragm. einer Szene

Das Glück in der Heimat (Jakob Grüninger), Japanesen-Spiel für Stimmen und Orch. (1906/07); 2 Chöre erh.

Erwin und Elmire (Goethe), Singspiel op.25 (1911-1916; 11. Nov. 1916 Zürich), 1919, B&H

Don Ranudo (A.Rüeger nach Ludvig Holberg), kom. Oper 4 Aufzüge op.27 (1917/18; 16. April 1919 Zürich), 1919, B&H (SW 11); Neufassungen für Zürich 1920, Dresden 1930, Bern 1940 und Zürich 1951; 1942

Einrichtung für Marionetten-Theater in Bischofszell; Bearbeitungen der Serenade (Zwischenspiel Dresdner Fassung) für 7 Instr. (s. C.I.) und Kl.

Das Wandbild (Ferruccio Busoni), Szene und Pantomime op.28 (1918; 2. Jan. 1921 Halle), 1920, B&H

Venus (A.Rüeger nach Prosper Mérimée), Oper 3 Akte op.32 (1919-1921; 10. Mai 1922 Zürich), 1925, B&H; Neufassung 1933, zusätzliche Einlage im 2. Akt 1943

Penthesilea (nach Heinrich von Kleist eingerichtet von Léon Oswald und O.Schoeck), Oper 1 Aufzug op.39 (1923-1925; 8. Jan. 1927 Dresden), Z. 1927, Musikhaus Hüni; Überarbeitungen 1927

Vom Fischer un syner Fru (Philip Otto Runge nach Gebr. Grimm), Dramatische Kant. 1 Akt op.43 (1928-1930; 3. Okt. 1930 Dresden), 1930 (erschienen 1936), B&H (SW 15)

Massimilla Doni (A.Rüeger nach Honoré de Balzac), Oper 4 Akte op.50 (1934-1936), 1936, UE (SW 16c: Kl.A.)

Das Schloß Dürande (Hermann Burte nach Eichendorff), Oper 4 Akte op.53 (1939-1941), 1942, UE

podle Oxford:

Stage

Am Silbersee (W. Schoeck, after K. May), 1901

op.25, Erwin und Elmire (incid music and songs, J.W. von Goethe), 1911-16, Zürich, 11 Nov 1916

op.27, Don Ranudo (comic op, 4, A. Rüeger, after L. Holberg), 1917-18, Zürich, 16 April 1919, rev. version, Dresden, Staatsoper, 3 Oct 1930

op.28, Das Wandbild (scene and pantomime, F. Busoni), 1918, Halle, 2 Jan 1921

op.32, Venus (op, 3, Rüeger, after P. Mérimée: La Vénus d'Ille), 1919-21, Zürich, 10 May 1922, rev. version, Zürich, 26 Nov 1933

op.39, Penthesilea (nach Heinrich von Kleist eingerichtet von Léon Oswald und O.Schoeck), Oper 1 Aufzug (1923-1925; 8. Jan. 1927 Dresden), Z. 1927, Musikhaus Hüni; Überarbeitungen 1927...

op.43, Vom Fischer un syner Fru (dramatic cant., 1, Schoeck, after P.O. Runge and J.L.and W.C. Grimm), 1928-30, Dresden, Staatsoper, 3 Oct 1930

op.50, Massimilla Doni (op, 4, Rüeger, after H. de Balzac), 1934-6, Dresden, Staatsoper, 2 March 1937

op.53, Das Schloß Dürande (op, 4, H. Burte, after J. von Eichendorff), 1937-41, Berlin, Staatsoper, 1 April 1943

s. 596, Pethesilea, **tisk:**

Premiéra: Drážďany, Staatsoper 8. 1. 1927

doplnění

Premiéra: Drážďany, Staatsoper 8. 1. 1927, **premiéra revidované verze Curych 15. 5. 1928**

odůvodnění:

viz výše – podle Oxford

Carl Orff

s. 599, poslední řádek – s. 600, **tisk:**

„...Jmenujme trilogii *Trionfi*, kterou tvoří scénické oratorium *Carmina Burana* na středověké rukopisy (1937), *Catulli Carmina* s prostým libretem, používajícím Catullovy básně (1943) a *Triumf Afrodity* (1949), scénický koncert s libretem z básní a textů Catulla, *Sappho* a Eurípida (1949); také v *Antigoně* (1949) se snažil Orff vyjádřit starý Sofokleův námět moderními prostředky. Starobavorské lidové náměty mají *Die Bernauerin* (1947) a komedie *Astutuli* (1954). Jsou to spíše pokusy o syntézu mluveného a hudebního divadla. Opera *Měsíc* (1939 a přepracovaná roku 1947) ukazuje Orffovu schopnost ironizující karikatury. Je to perzifláž na starou romantickou a veristickou operu, námětem je fantastická pohádka. Lidový námět má *Velikonoční hra* (1955). K nejčastěji hraným a nejuspěšnějším dílům nové doby pak patří Orffova *Chytračka* (1943).“

upřesnění:

Jmenujme trilogii *Trionfi* (**prem. kompletu 1953**), kterou tvoří scénické oratorium *Carmina Burana* na středověké rukopisy (**vznik 1934-36, prem. 1937**), *Catulli Carmina* s prostým libretem, používajícím Catullovy básně (**vznik 1941-43, prem. 1943**) a *Triumf Afrodity* (**vznik 1947-51, prem. 1953**), scénický koncert s libretem z básní a textů Catulla, *Sappho* a Eurípida (1949); také v *Antigoně* (**vznik 1940-49, prem. 1949**) se snažil Orff vyjádřit starý Sofokleův námět moderními prostředky. Starobavorské lidové náměty mají *Die Bernauerin* (**vznik 1944-46, prem. 1947**) a komedie *Astutuli* (**vznik 1946-48, prem. 1953**). Jsou to spíše pokusy o syntézu mluveného a hudebního divadla. Opera *Měsíc* (**vznik 1936-38, prem. 1939** a přepracovaná roku 1947) ukazuje Orffovu schopnost ironizující karikatury. Je to perzifláž na starou romantickou a veristickou operu, námětem je fantastická pohádka. Lidový námět má *Velikonoční hra* (**vznik 1955, televizní prem. 1956**). K nejčastěji hraným a nejuspěšnějším dílům nové doby pak patří Orffova *Chytračka* (**vznik 1941-42, prem. 1943**).

odůvodnění:

podle MGG:

Carmina Burana. Cantiones profanae, 3 Teile (1934–1936; 8. Juni 1937 Frankfurt a.M.)

Der Mond. Ein kleines Welttheater (Carl Orff nach Jacob Ludwig und Wilhelm Karl Grimm) (1936–1938; 5. Febr. 1939 München; rev. 1940, 1942, 1946, 1957, 1970)

Die Kluge. Die Geschichte von dem König und der klugen Frau (Carl Orff nach Jacob Ludwig und Wilhelm Karl Grimm sowie Varianten des Weltmärchens), 12 Szenen (1941/42; 20. Febr. 1943 Frankfurt a.M.)

Catulli Carmina. Ludi scaenici (Catull), 3 Akte (1941–1943; 6. Nov. 1943 Leipzig)

Die Bernauerin. Ein bairisches Stück (Carl Orff), 2 Teile (12 Bilder) (1944–1946; 15. Juni 1947 Stuttgart)

Antigonae. Ein Trauerspiel (Sophokles, Übs. Friedrich Hölderlin), 5 Akte (1940–1949; 9. Aug. 1949 Salzburg)

Astutuli. Eine bairische Komödie (Carl Orff) (1946–1948; 20. Okt. 1953 München)

Trionfo di Afrodite. Concerto scenico (Catull, Sappho, Euripides), 7 Bilder (1947–1951; 14. Febr. 1953 Mailand)

Trionfi. Trittico teatrale, Zusammenfassung der drei Werke: *Carmina Burana*, *Catulli Carmina*, *Trionfo di Afrodite* (14. Febr. 1953 Mailand)

Lamenti. Trittico teatrale liberamente tratto da opere di Claudio Monteverdi, Zusammenfassung der drei Werke:

Orpheus, *Klage der Ariadne*, *Tanz der Spröden* (15. Mai 1958 Schwetzingen)

Sappho – **podle** <https://cs.wikipedia.org/wiki/Lesba>

Odvození výrazu od ostrova Lesbos souvisí se starověkou řeckou básnířkou Sappho

Hindemith

s. 605, ř. 7-10 zdola, **tisk:**

napsal pak ještě operu *Die Harmonie der Welt*...(titul díla je dán Keplerovým spisem **Harmonická mundi** z roku 1619)

správně:

napsal pak ještě operu *Die Harmonie der Welt*...(titul díla je dán Keplerovým spisem **Harmonices mundi libri V** z roku 1619)

odůvodnění:

podle https://de.wikipedia.org/wiki/Johannes_Kepler

Nach intensivem Studium der Daten zur Umlaufbahn des Mars entdeckte Kepler am 15. Mai 1618 das dritte der nach ihm benannten Gesetze, welches er in dem im Jahr 1619 veröffentlichten Werk *Harmonices mundi libri V* („Fünf Bücher zur Harmonik der Welt“) erläuterte.

s. 605, ř. 4-5 zdola, **tisk:**

jeho volná trilogie jednoaktových oper *Mörder; Hoffnung der Frauen (Vrah, naděje žen, 1921)*, *Sancta Susanna (Svatá Zuzana, 1921)*, *Nusch-Nuschi (1921)*

upřesnění:

jeho volná trilogie jednoaktových oper *Mörder; Hoffnung der Frauen (Vrah, naděje žen, dokončení 1919, prem. 1921)*, *Nusch-Nuschi (dokončení 1920, prem. 1921)* a *Sancta Susanna (Svatá Zuzana, dokončení 1921, prem. 1922)*

odůvodnění:

podle *MGG*:

Mörder, Hoffnung der Frauen (Oskar Kokoschka), Oper 1 Akt op.12 (1919; 4. Juni 1921 Stuttgart) (GA I/1)
Das Nusch-Nuschi (Franz Blei), ein Spiel für burmanische Marionetten 1 Akt op.20 (1920; 4. Juni 1921 ebd.) (GA I/2)

Sancta Susanna (August Stramm), Oper 1 Akt op.21 (1921; 26. März 1922 Frankfurt/M.) (GA I/3)

Korngold

s. 609, **tisk:**

(*29. 5. 1897, Brno – †29. 11. 1957, **Los Angeles**)

upřesnění:

(*29. 5. 1897, Brno – †29. 11. 1957, Los Angeles - **Hollywood**)

odůvodnění:

podle *MGG i Oxford*

je místo úmrtí Hollywood

podle <https://en.wikipedia.org/wiki/Hollywood>

Hollywood was a small community in 1870 and was incorporated as a municipality in 1903. It officially merged with the city of Los Angeles in 1910.

s. 610, ř. 2, **tisk:**

čímž vznikla pro rakouské **židy** svízelná situace

správně:

čímž vznikla pro rakouské **Židy** svízelná situace

s. 610, Mrtvé město, **tisk:**

Libreto: Paul Schott (**alias Julius Korngold, skladatelův otec**)

správně krátce:

Libreto: Paul Schott (**fiktonym skladatele Korngolda a jeho otce**)

oprava úplněji:

Libreto: Paul Schott (**fiktonym Julia Korngolda a jeho syna Ericha Wolfganga Korngolda**)

odůvodnění:

podle <https://operaplus.cz/kouzlo-nizkorozpocetoveho-hororu-aneb-mrtve-mesto-drazdanech/>

...libreto, za jehož tvůrce je označován Paul Schott (ve skutečnosti jde o fiktonym pro otce Julia Korngolda a syna Ericha Wolfganga Korngolda)...

Korngold: Mrtvé město

s. 611, ř. 5-8, **tisk**

Tu přichází Paul sám a Brigittiným slovům se vysměje. Frank vypráví svému příteli, že se právě seznámil s mladou ženou, která je neuvěřitelně podobná Paulově zemřelé ženě Marii. Varuje jej **však, aby nechal mrtvou spát**. Paul chce zažít „sen návratu“ a požádá Brigittu, aby obstarala rudé růže.

stylistická úprava

Tu přichází Paul sám a Brigittiným slovům se vysměje. Frank vypráví svému příteli, že se právě seznámil s mladou ženou, která je neuvěřitelně podobná Paulově zemřelé ženě Marii. Varuje jej **před probouzením mrtvé, ale** Paul chce zažít „sen návratu“ a požádá Brigittu, aby obstarala rudé růže.

s. 613, 3.dějství, ř. 6-9, **tisk:**

Vladař se snaží ji ještě naposledy zachránit. Daruje jí život, pokud ho bude milovat. Heliana to odmítá a dobrovolně **odcházejí** na hranici. V tu chvíli Cizinec vstává z mrtvých a spolu s Helianou odchází do věčnosti.

oprava

Vladař se snaží ji ještě naposledy zachránit. Daruje jí život, pokud ho bude milovat. Heliana to odmítá a dobrovolně **odchází** na hranici. V tu chvíli Cizinec vstává z mrtvých a spolu s Helianou odchází do věčnosti.

Křenek

s. 613, **tisk:**

*23. 8. 1900, Vídeň – †23. 12. 1991, Palm Springs)

oprava:

*23. 8. 1900, Vídeň – †22. 12. 1991, Palm Springs)

odůvodnění:

podle Oxford, shodně *MGG, aj.*

(b Vienna, 23 Aug 1900; d Palm Springs, CA, 22 Dec 1991).

s. 614, odst. 2, od ř. 8, **tisk:**

Křenek navázal na Jonnyho dalšími operami v podobném slohu, *Der Diktator (Diktátor, 1926)*, *Das geheime Königreich (1928)*, *Schwergewicht oder Die Ehre der Nation (1928)* a *Das Leben des Orest (1930)*. **Žádná z těchto prací však nedosáhla takového úspěchu**, jako měl Jonny. Pod vlivem Albana Berga, Antona Webera a Karla Krause, u něhož krátce studoval, vydal se Křenek na cestu dvanáctitónové hudby, v jejímž slohu napsal **roku 1933** další velmi oceňovanou operu *Karl V. (Karel V., 1938)*, jejímž základem byl život habsburského císaře... Mezi dalšími **z Křenkových 21** oper jsou *What Price Confidance? (1962)*, *Dark Waters (1951)*, *Pallas Athene weint (1955)*, *The Bell Tower (1957)*, *Der goldene Bock (1964)*, *Das kommt davon oder Wenn Sardakai auf Reisen geht (1970)* s prvky ironie z Mozartovy opery *Così fan tutte*.

Oprava letopočtů premiér:

Křenek navázal na Jonnyho dalšími operami v podobném slohu, *Der Diktator (Diktátor, 1928)*, *Das geheime Königreich (1928)*, *Schwergewicht oder Die Ehre der Nation (1927)* a *Das Leben des Orest (1930)*.

celková úprava podle MGG:

Křenek navázal na Jonnyho dalšími operami v podobném slohu, *Der Diktator (Diktátor, 1926, prem. 1928)*, *Das geheime Königreich (1926-27, prem. 1928)*, a *Das Leben des Orest (1928-29, prem. 1930)*. **Žádná z těchto prací, ani burleskní opereta *Schwergewicht oder Die Ehre der Nation (1927, prem. 1927)* však nedosáhla takového úspěchu**, jako měl Jonny. Pod vlivem Albana Berga, Antona Webera a Karla Krause, u něhož krátce

studoval, vydal se Křenek na cestu dvanáctitónové hudby, v jejímž slohu napsal v letech 1932-33 další velmi oceňovanou operu *Karl V.* (*Karel V.*, prem. 1938), jejímž základem byl život habsburského císaře... Mezi dalšími dalšími z Křenkových 21 oper jsou *What Price Confidence?* (1945, prem. 1962), *Dark Waters* (1950-51, prem. 1951), *Pallas Athene weint* (1952-53, prem. 1955), *The Bell Tower* (1955-56, prem. 1957), *Der goldene Bock* (1962-63, prem. 1964), *Das kommt davon oder Wenn Sardakai auf Reisen geht* (1968-69, prem. 1970) s prvky ironie z Mozartovy opery *Così fan tutte*.

odůvodnění:

podle MGG

Die Zwingburg (Fritz Demuth/Franz Werfel), szenische Kantate 1 Akt op. 14 (1922; 20. Okt. 1924 Berlin, Staatsoper), Wien 1923

Der Sprung über den Schatten (Křenek), kom. Oper 3 Akte op. 17 (1923; 9. Juni 1924 Frankfurt a.M., Opernhaus), Wien 1923

Orpheus und Eurydike (Oskar Kokoschka), Oper 3 Akte op. 21 (1923; 27. Nov. 1926 Kassel, Staatstheater), Wien 1925

Bluff (George Gribble/Carl von Levetzow), Operette 3 Akte op. 36 (1924/25), zurückgezogen

Jonny spielt auf (Křenek), Oper 2 Akte op. 45 (1926; 10. Febr. 1927 Leipzig, Opernhaus), Wien 1926

Der Diktator (Křenek), tragische Oper 1 Akt op. 49 (1926; 6. Mai 1928 Wiesbaden, Staatstheater), Wien 1928

Das geheime Königreich (Křenek), Märchenoper 1 Akt op. 50 (1926/27; 6. Mai 1928 Wiesbaden, Staatstheater), Wien 1928

Schwergewicht oder Die Ehre der Nation (Křenek), Operette 1 Akt op. 55 (1927; 5. Nov. 1927 Köln, Opernhaus), Wien 1928

Leben des Orest (Křenek), Große Oper 5 Akte op. 60 (1928/29; 19. Jan. 1930 Leipzig, Neues Theater), Wien 1929

Kehraus um St. Stephan (Křenek), Satire mit Musik 2 Teile op. 66 (1930; 1988 Wien, Ronacher), Kassel 1990

Karl V. (Křenek), Bühnenwerk mit Musik 2 Teile op. 73 (1932/33; 22. Juni 1938 Prag, Neues Deutsches Theater), Wien 1934

Cefalo e Procri (Rinaldo Küfferle), Fabel 1 Prolog 3 Bilder op. 77 (1934/34; 15. Sept. 1934 Venedig, Teatro Goldoni), Wien 1934

Tarquin (Emmet Lavery), Kammeroper 2 Teile op. 90 (1940; 16. Juli 1950 Köln, Städtische Bühnen)

What Price Confidence? (Křenek), Kammeroper 9 Szenen op. 111 (1945; 22. Mai 1962 Saarbrücken, Stadttheater), Kassel 1968

Dark Waters (Křenek), Oper 1 Akt op. 125 (1950/51; 2. Mai 1951 Los Angeles, Bovard Auditorium), Kassel 1970

Pallas Athene weint (Křenek), Oper 1 Vorspiel 3 Akte op. 144 (1952/53; 17. Okt. 1955 Hamburg, Staatsoper), Kassel 1955

The Belltower (Křenek), Oper 1 Akt op. 153 (1955/56; 17. März 1957 Urbana/Il., Lincoln Hall Theatre), Kassel 1970

Ausgerechnet und verspielt (Křenek), eine »Spiel«-Oper 1 Akt op. 179 (1960/1962; 25. Juli 1962 Wien, ORF), Kassel 1966

Der goldene Bock (Křenek), Oper 4 Akte op. 186 (1962/63; 16. Juni 1964 Hamburg, Staatsoper), Kassel 1968

Der Zauberspiegel (Křenek), Fernsehoper 14 Bilder op. 192 (1963/1966; 6. Sept. 1967 München, Bayerischer Rundfunk), Kassel 1966

Sardakai oder Das kommt davon (Křenek), Oper 11 Szenen op. 206 (1968/69; 27. Juni 1970 Hamburg, Staatsoper), Kassel 1971

Flaschenpost vom Paradies oder Der englische Ausflug (Křenek), Fernsehspiel op. 217 (1972/73; 8. März 1974 Wien, ORF)

Jonny spielt auf

s. 615, ř. 4-ř, tisk:

Ohlav lipské premiéry byl úžasný, Jonny prožíval přímo hvězdný úspěch

správně:

Ohlas lipské premiéry byl úžasný, Jonny prožíval přímo hvězdný úspěch (V. H.)

Weill Kurt

s. 618, ř. 5-6 zdola, **tisk:**

Zde zkomponoval svůj vrcholný a nejznámější balet Sedm smrtelných hříchů.

s doplňkem:

Zde zkomponoval svůj vrcholný a nejznámější balet se zpěvy Sedm smrtelných hříchů. (VH)

Werner Egk

s. 623, ř. 4-5, **tisk:**

berlínské Vysoké hudební školy. Egk zaujímá v moderní německé **instrumentální** i dramatické hudbě významné místo.

správněji

berlínské Vysoké hudební školy. Egk zaujímá v moderní německé **koncertní ale** i dramatické hudbě významné místo.

s. 625, **Blacher, tisk:**

(místo narození): Niu-Ch'ang

variabilní názvy: *MGG:* Niuzhuang, *Oxford:* Niu-chang, *RISM:* Yingkou

s. 625, ř. 5-10, **tisk:**

Od roku 1922, kdy začal žít v Berlíně, na přání rodičů studoval architekturu a matematiku, **ale v letech 1924–1931 též skladbu u Friedricha Kocha na tamní Vysoké hudební škole a muzikologii na Berlínské univerzitě. Od roku 1948 byl profesorem, v letech 1953–1970 ředitelem Vysoké hudební školy v tehdejším Západním Berlíně, kde byl též prezidentem hudební sekce Akademie umění (1968–1971).**

přesněji:

Od roku 1922, kdy začal žít v Berlíně, na přání rodičů studoval matematiku a architekturu **na zdejší Technické univerzitě, v letech 1924-26 skladbu u Friedricha Kocha na Vysoké hudební škole umění a hudební vědu na Berlínské univerzitě (1927-31). Po II. světové válce vyučoval skladbu Mezinárodním hudebním institutu v Berlíně, v letech 1948–1970 na Vysoké hudební škole v Západním Berlíně kde byl v letech 1953-70 ředitelem. V letech 1968-71 byl prezidentem berlínské Akademie umění.**

odůvodnění:

podle MGG:

Nach dem Abitur ging Blacher 1922 nach Berlin, um Architektur und Mathematik zu studieren. Diese Fächer gab er schließlich zugunsten der Musik auf und studierte von 1924 bis 1926 an der Berliner Musikhochschule Komposition (Fr. E. Koch). Nach dem Examen folgte in Berlin 1927 ein Universitätsstudium der Musikwissenschaft (A. Schering, Fr. Blume, E. M. von Hornbostel) mit Arbeiten für ein Dissertationsprojekt zu Instrumentationslehren des 19. Jh., das 1931 abgebrochen wurde. Um seinen Lebensunterhalt zu bestreiten, betätigte sich der Student als Notenkopist, als Kinomusiker und als Arrangeur von Tanz- und Unterhaltungsmusik...Nachdem er von 1945 bis 1948 an dem von P. Höffer und J. Rufer gegründeten Internationalen Musikinstitut Berlin Komposition unterrichtet hatte, wurde er 1948 als Professor für Komposition an die Berliner Musikhochschule berufen. Direktor der Hochschule war er von 1953 bis 1970. Ab 1961 hielt er sporadisch Vorlesungen über Elektronische Musik auch an der Technischen Universität Berlin. Von 1968 bis 1971 war er Präsident der Berliner Akademie der Künste, Vizepräsident bereits seit 1956.

s. 626, prvních 7 řádků, **tisk:**

Nachtschwalbe (Lelek, 1948), Rosamunde Floris (1960), dále opera-balet Preussisches Märchen (1949), komorní opera Romeo und Julia (1950), jednoaktová opera Abstrakte Oper Nr. 1 (Abstraktní opera č. 1, 1953), elektronická opera Zwischenfälle

bei einer Notlandung (Incidenty při nouzovém přistání, 1964), Zweihunderttausend Taler (Dvě stě tisíc tolarů,

1969), *Yvonne, Prinzessin von Burgund* (1973) a *Das Geheimnis des entwendeten Briefes* (1975). Dále balety *Hamlet* (1949), *Der Mohr von Venedig* (1955), *Demeter* (1963) a *Tristan* (1965).

opravy letopočtů premiér:

Nachtschwalbe (*Lelek*, 1948), *Rosamunde Floris* (1960), dále opera-balet *Preussisches Märchen* (1952), komorní opera *Romeo und Julia* (1947), jednoaktová opera *Abstrakte Oper Nr. 1* (*Abstraktní opera č. 1*, 1953), elektronická opera *Zwischenfälle*

bei einer Notlandung (*Incidenty při nouzovém přistání*, 1966), *Zweihunderttausend Taler* (*Dvě stě tisíc tolarů*, 1969), *Yvonne, Prinzessin von Burgund* (1973) a *Das Geheimnis des entwendeten Briefes* (1975). Dále balety *Hamlet* (1950), *Der Mohr von Venedig* (1955), *Demeter* (1964) a *Tristan* (1965).

podrobnější úprava:

Nachtschwalbe (*Lelek*, 1948), *Rosamunde Floris* (1960), dále opera-balet *Preussisches Märchen* (**vznik 1949-52, prem. 1952**), komorní opera *Romeo und Julia* (**vznik 1943-44, prem. 1947**), jednoaktová opera *Abstrakte Oper Nr. 1* (*Abstraktní opera č. 1*, 1953), elektronická opera *Zwischenfälle bei einer Notlandung* (*Incidenty při nouzovém přistání*, **vznik 1964-65, prem. 1966**), *Zweihunderttausend Taler* (*Dvě stě tisíc tolarů*, 1969), *Yvonne, Prinzessin von Burgund* (1973) a *Das Geheimnis des entwendeten Briefes* (1975). **Z jeho 11 baletů např. Hamlet (dokončení 1949, prem. 1950), Der Mohr von Venedig (1955), Demeter (dokončení 1963, prem. 1964) či Tristan (1965).**

odůvodnění:

podle MGG:

Bühnenwerke

I. Opern

Habemeajaja (Hagers alias Albert von Haller), Kammeroper (1929; 1987 Berlin)

Die Dame Kobold (nach Calderon), Oper (1935)

Fürstin Tarakanowa (nach Hans von Hülsen, Karl O.Koch), Oper (1940; 1941 Wuppertal)

Romeo und Julia (nach W.Shakespeare), Kammeroper (1943/44; 1947 Berlin/1950 Salzburg), UE

Die Flut (nach Guy de Maupassant, Heinz von Cramer), Kammeroper (1946; 1947 Dresden)

Die Nachtschwalbe (Friedrich Wolf), Dramatisches Nocturno (1947; 1948 Leipzig)

Preußisches Märchen (Heinz von Cramer), Ballett-Oper (1949–1952; 1952 Berlin)

Abstrakte Oper Nr.1 (Werner Egk), Oper (1953, reduzierte Fassung 1957; 1953 Frankfurt am Main/Mannheim)

Rosamunde Floris (nach Georg Kaiser, Gerhart von Westerman), Oper (1960; 1960 Berlin)

Zwischenfälle bei einer Notlandung (Heinz von Cramer), Reportage für Elektronik, Instrumente und Sänger (1964/65; 1966 Hamburg)

Zweihunderttausend Taler (nach Scholem Alejchem), Oper (1969; 1969 Berlin), Bo & Ha

Yvonne, Prinzessin von Burgund (nach Witold Gombrowicz), Oper (1972; 1973 Wuppertal)

Das Geheimnis des entwendeten Briefes (nach Edgar Allan Poe, Herbert Brauer), Crimical (1973; 1975 Berlin)

II. Ballettmusik

Ehe, Ballett (1928)

Fest im Süden (Ellen Petz), Tanzdrama (1935; 1937 Kassel)

La Vie (Robert Falconer), modern ballet (1938; 1979 Dublin als Dance Scenes), Bo & Ha

Harlekinade (Jens Keith), Ballett (1939; 1940 Krefeld)

Das Zauberbuch von Erzerum (Adrienne Mierau), Ballett nach musikalischen Themen von F. von Flotow (1941; 1942 Stuttgart)

Chiarina (Paul Strecker), Ballett (1946; 1950 Berlin)

Hamlet (nach Shakespeare, Tatjana Gsovsky), Ballett (1949; 1950 München)

Lysistrata (nach Aristophanes), Ballett (1950; 1951 Berlin)

Der Mohr von Venedig (nach Shakespeare, Erika Hanka), Ballett (1955; 1955 Wien)

Demeter (Yvonne Georgi), Ballett (1963; 1964 Schwetzingen)

Tristan (Gsovsky), Ballett (1965; 1965 Berlin)

s. 626, poslední řádka předposledního odstavce, **tisk:**

Music für Osaka
správně německy:
Musik für Osaka

s. 627, **tisk:**

ABSTRAKTE OPER NR. 1 – ABSTRAKTNÍ OPERA Č. 1

Premiéra: Mannheim, Nationaltheater **10. 10. 1953**

doplnění a oprava:

Premiéra: **rozhlasová Hesenský rozhlas 28. 6.1953, scénická Mannheim, Nationaltheater 17. 10. 1953**

redukovaná verze je z roku 1957

odůvodnění:

podle Oxford:

Abstrakte Oper no.1 (op, 1, W. Egk), 1953; Hesse Radio, 28 June 1953; staged, Mannheim, 17 Oct 1953

podle MGG:

Abstrakte Oper Nr.1 (Werner Egk), Oper (1953, reduzierte Fassung 1957; 1953 Frankfurt am Main/Mannheim)

podle https://de.wikipedia.org/wiki/Abstrakte_Oper_Nr._1

Vor der szenischen Uraufführung am 17. Oktober 1953 im Nationaltheater Mannheim wurde die Oper am 28. Juni 1953 als Radioübertragung im Hessischen Rundfunk ausgestrahlt.

Zillig

s. 628, odst. 2, ř. 2, **tisk:**

Troilus und Cressida (Troilus a Kressida, 1949)

správně:

Troilus und Cressida (Troilus a Kressida, dokončení 1949, prem. 1951)

odůvodnění:

podle MGG:

Troilus und Cressida (Zillig nach Shakespeare), Oper 3 Akte op.34 (1949; 1951 Düsseldorf)

Einem

s. 632, ř. 3, **tisk:**

Philadelphia Symphony (1960)

upřesnění:

Philadelphia Symphony (1960-61)

odůvodnění:

podle Oxford:

Philadelphia Sym., op.28, 1960–61

s. 632, životopis, ř. 2-3 zdola, **tisk:**

Kabale und Liebe (Úklady a láska, 1966)

správně:

Kabale und Liebe (Úklady a láska, vznik 1974-75, prem. 1976)

odůvodnění:

podle MGG:

Kabale und Liebe (Boris Blacher und Lotte Ingrisch nach Friedrich Schiller), Oper 2 Tle. op.44 (1976 Wien)

podle Oxford:

Kabale und Liebe (2 pts, Blacher and L. Ingrisch, after F. von Schiller), op.44, 1974–5

podle <https://www.boosey.com/pages/opera/moreDetails?musicID=4578&site-lang=de>

Kabale und Liebe (Intrigue and Love) (1974-75)

Uraufführung 17. 12. 1976, Staatsoper, Wien

Henze

s. 638, začátek životopisu, **tisk:**

Henze byl žákem významného německého skladatele Wolfganga Fortnera a Reného Leibowitze, předního francouzského skladatele 12tónové hudby. V roce 1940 se seznámil se serialismem a začal navštěvovat v Darmstadtu letní kurzy nové hudby. V roce 1953 opustil

oprava

Nejprve studoval hru na klavír a bicí nástroje, přičemž se od dvanácti let pokoušel jako samouk komponovat. Od roku 1946 byl ve skladbě žákem Wolfganga Fortnera a v témže roce absolvoval nově založené letní kurzy nové hudby v Darmstadtu. Tam se roku 1948 seznámil s René Leibowitzem, u něhož pak pokračoval ve studiu skladby v Paříži. Zvláště byl zaujat dvanáctitónovou technikou, které dával přednost do roku 1956. V roce 1953 opustil

odůvodnění:

podle MGG:

Die schulische und musikalische Bildung des jungen Henze war infolge der Zeitumstände spärlich. Außer Klavierunterricht nebst einigen Kompositionsversuchen seit dem Alter von zwölf Jahren ist der kurze Studienaufenthalt an der Staatsmusikschule Braunschweig erwähnenswert, wo Henze von Herbst 1942 bis Ende 1943 nach seinem vorzeitigen Abgang vom Bielefelder Ratsgymnasium Klavier und Schlagzeug belegte. Ein wirkliches Musikstudium begann erst im Mai 1946, als W. Fortner Henze in seine Klasse am Kirchenmusikalischen Institut in Heidelberg aufnahm. Zugleich eignete sich Henze mit fieberhaftem Eifer das Repertoire an Neuer Musik an, das ihm während der Nazizeit verschlossen war. Er besuchte die ersten der Ferienkurse für internationale neue Musik auf Schloß Kranichstein bei Darmstadt im Aug. und Sept. 1946 zusammen mit seinem Lehrer Fortner, der dort Dozent war...Im Jahr 1948 beendete Henze sein Studium in Heidelberg. Sehr wichtig wurde für Henze die Bekanntschaft mit R. Leibowitz bei den Darmstädter Ferienkursen 1948. Henze nahm bei Leibowitz in Paris einige Stunden und schloß lebenslange Freundschaft mit ihm.

podle Oxford

Through a series of fortunate circumstances, he landed in Heidelberg, where he met Wolfgang Fortner. Fortner accepted him as a composition student... His student attempts reflect this rapid study of modern works, beginning with those of Hindemith, Bartók and Stravinsky. In the summer of 1946, he attended the first Darmstadt summer courses for new music... Under the occasional tutelage of Josef Rufer in Munich and René Leibowitz in Darmstadt and Paris, Henze became the first of the younger German composers to embrace the 12-note method as an answer to his aesthetic and technical difficulties.

s. 639, odst. 2, ř. 5-6, **tisk:**

opera *El Cimarron* (Uprchlík, 1969), pojednávající o uprchlých černých otrocích během kubánského koloniálního období.

správně:

opera *El Cimarron* (Uprchlík, 1969), pojednávající o uprchlém černém otrokovi během koloniálního období na Kubě.

úplněji:

recital pro čtyři hudebníky *El Cimarrón* (Uprchlík, pro barytonistu, flétnistu, kytaristu a hráče na bicí, 1969), zhudebněná biografie uprchlého otroka z koloniálního období na Kubě

odůvodnění:

podle MGG i podle wikipedie:

El Cimarrón. Rezital für vier Musiker. Biographie des geflohenen Sklaven Estéban Montejo (H.M. Enzenberger nach dem Buch von Miguel Barnet) für Bariton, einen Flötisten, einen Gitarristen und einen Schlagzeuger (spielen jeweils verschiedene Instr.) (1969)

podle Oxford:

His 'recital for four' *El Cimarrón* (1969–70), however, transcended its Cuban impetus

s. 639, začátek předposledního odstavce, **tisk:**

Henze je autorem mnoha orchestrálních skladeb. Známe jsou jeho symfonie

doplnění (podle MGG a Oxford):

Henze je také autorem řady baletů a jiných scénických skladeb, orchestrálních a jiných instrumentálních skladeb. Známe jsou jeho symfonie

s. 639, ř. 4-5 zdola, **tisk:**

L'Upupa und der Triumph der Sohnesliebe (Dudek a **Triumpf** lásky synovské, 2003)

správně:

L'Upupa und der Triumph der Sohnesliebe (Dudek a **triumf** lásky synovské, 2003)

ČESKÁ OPERA

s. 653, řádka 1-2, **tisk**

Česká opera vzniká **z podstatně odlišných společenských podmínek než kterákoliv jiná** operní kultura.

úprava

Česká opera vzniká **ve značně nepříznivějších společenských podmínkách než italská, francouzská či německá** operní kultura.

Odůvodnění:

V mnoha evropských (nemluvě o zámořských) zemích byly pro vznik a rozvoj oper podobné, mnohde (v zemích pod tureckou vládou a mimoevropských zemích včetně kolonií) i podstatně horší podmínky nebo místní hudební kultura byla zcela odlišná od evropské

s. 653, ř. 2-6

tisk

Zpívané hry **můžeme sice sledovat** v Čechách až do středověku k latinským pašijovým hrám a k *Mastičkáři* a také v pozdější době nalezneme zajímavé útvary ve zpívaných školních hrách, ale souvislý vývoj **mezi těmito jednotlivými etapami** není patrný. Operní představení se objevují v Čechách **na rozhraní 16. a 17.** století.

Doléhá sem ohlas italských

úprava

Zpívané hry **můžeme sledovat** v Čechách až do středověku k latinským pašijovým hrám a k *Mastičkáři* a také v pozdější době nalezneme zajímavé útvary ve zpívaných školních hrách, ale souvislý vývoj **až k operním útvarům** není patrný. Operní představení se objevují v Čechách **v průběhu 17.** století. Doléhá sem ohlas italských

podle *Opera, s. 30, odst. 2, ř. 5-6*

Ke své práci přizvali básníka Ottavia Rinucciniho a na jeho text vzniklo první dílo, mající zcela novou formu, opera *La Dafne* (1598).

podle https://cs.wikipedia.org/wiki/D%C4%9Bjiny_opery#cite_note-2 (citace z *Trojan, Jan: Operní slovník věcný, Praha, 1987*)

samotný název „opera“ (množné číslo italského slova „opus“ – dílo) byl poprvé použit v souvislosti s uvedením díla Francesca Cavalliho *Le nozze di Teti e di Peleo* v roce 1639 v Benátkách.

podle *Pavel Nettel: Počátky opery v Čechách... (Čs vlastivěda VIII Umění, 1935, s.667)*

„roku 1624 byla v Praze dávana při korunovaci Ferdinanda II..... „zpívaná pastorální komedie“...operu složil princ Cesare Gonzaga...“

podle *Trojan: Dějiny opery, s. 36*

„Italské opery a italští umělci pronikají do jižních krajů Německa... od roku 1620...5. 2. 1680 zaznělo na Hradě pražském tříaktové scherzo drammatico per musica *La pazienza di Socrate con due moglie*.“

s. 654, odst.3, ř. 3-5, **tisk:**

Odpolední amatérská představení ve Stavovském divadle **rozšířila se roku 1823 z původních činoherních produkcí i na pěstování opery, nejprve přeložené a od 2. 2. 1826 i původní.** Skupina mladých amatérů kolem Josefa Krasoslava Chmelenského a Františka Škroupa položila v představení *Dráteníka* základní

kámen české operní tvorby vůbec.

úprava:

Odpolední česká amatérská představení ve Stavovském divadle, uskutečňovaná zpravidla pouze v neděli a ve svátek odpoledne, která byla zprvu činoherní, se od roku 1823 začala střídat s inscenacemi oper, nejprve zahraničních v českých překladech. 2. 2. 1826 zde měla premiéru opera *Dráteník* Františka Škroupa na libreto Josefa Krasoslava Chmelenského, první novodobá celovečerní opera na český text, považovaná za základní kámen české národní opery.

viz *Československá vlastivěda, díl IX, Umění, Svazek 3, Hudba, zejména s. 171-4 aj.*

s. 654, odst. 3, ř. 10-11, **tisk:**

chtěly mladé, začínající české měšťanské kultuře vytvořit v oboru umění všechny oblasti tvůrčí i reprodukční, a konečně z velmi živé touhy nové měšťanské třídy

stylistická úprava

chtěly mladé, začínající české měšťanské kultuře vytvořit v oboru umění všechny složky tvůrčí i reprodukční, a konečně z velmi živé touhy nové měšťanské třídy

s. 654, ř. 4. zdola, **tisk:**

se stává součástí vlasteneckého českého zpěvu vůbec. Rovněž léta po roce 1848 se stylistická úprava

se často stává součástí českého vlasteneckého zpěvu. Rovněž léta po roce 1848 se

s. 655, ř. 1-4, **tisk**

„...rázu českého a zejména pražského života. Roku 1862 vzniká samostatné české Prozatímní divadlo a současně je dán neobyčejným zájmem o divadelní útvar vůbec společenský podnět k růstu už opravdové vývojové linie české opery. Ještě ohlasem předchozího období je několik děl, která vznikala z českých rukou na cizí náměty...“

úprava

rázu českého a zejména pražského života. Neobyčejný zájem o divadelní útvar vedl k přípravě stavby českého národního divadla, během níž bylo vybudováno Prozatímní divadlo, jehož otevřením v roce 1862 vznikla nijak neomezovaná možnost uvádění české tvorby, což podporovalo růst jejího množství i kvality. Ohlasem předchozího období je ještě několik děl z českých rukou na cizí náměty...“

odůvodnění:

Štěpán V., Trávníčková M.: Prozatímní divadlo I, 2006, s. 11-22

s. 655, ř. 12-15, **tisk**

operních skladeb. Smetanova díla, počínajíc *Branibory v Čechách* (1866)

a končíc *Čertovou stěnou* (1882), představují stále stupňovanou odezvu českého

veřejného dění, jeho revolučních snah a zápasů o svobodu politickou i hospodářskou. Smetana po této stránce poznamenal další vývojovou cestu české zpěvohry

stylistická úprava

operních skladeb. Smetanova díla, počínajíc *Branibory v Čechách* (1866)

a končíc *Čertovou stěnou* (1882), představují nejen odezvu českého veřejného dění, jeho revolučních snah a zápasů o svobodu politickou i hospodářskou, ale svým obsahem a zejména uměleckou úrovní jsou toho významnou součástí. Smetana tím dal dosud nepřekonaný vzor pro další vývojovou cestu české zpěvohry

s. 659, ř. 2, **tisk**

EDVARD SCHIFFAUER

oprava

EDUARD SCHIFFAUER

Škroup

s. 659, **tisk:**

FRANTIŠEK ŠKROUP

doplnění:

FRANTIŠEK ŠKROUP

/plným jménem František Jan Škroup/

odůvodnění

podle ČSHS, shodně MGG, Oxford a internetové inf. :

František Jan Škroup

s. 660, ř. 3, **tisk:**

Mořský geuz (1851) a Kolumbus (1855)

upřesnění:

Mořský geuz (**dokončení i prem. 1851**) a Kolumbus (**dokončení 1855, prem. 1942**)

odůvodnění:

podle MGG:

Der Meergeuse (J. C. Hickel), Oper 3 Akte op.34 (1851; 29. Nov. 1851 Prag), ...

Columbus (ders.), dass. op.38 (1855; 1942 Prag)

podle https://cs.wikipedia.org/wiki/Franti%C5%A1ek_%C5%A0kroup (ČSHS souhlasně)

Columbus, napsáno 1855, premiéra v českém překladu Ferdinanda Pujmana 1942

podle <http://archiv.narodni-divadlo.cz/predstaveni/11875>:

Kolumbus (Opera)

Dne 03.02.1942 v 19:30

Národní divadlo

Předloha

František (Jan) Škroup

Textové a hudební úpravy

Autor libreta: Johann Carl Hickel

Překlad: Ferdinand Pujman

Kittl

s. 662, **tisk:**

(*8. 5. 1809, Orlík – †20. 7. 1868, Lešno v Polsku)

oprava:

(*8. 5. **1806**, Orlík – †20. 7. 1868, Lešno v Polsku)

odůvodnění:

podle https://cs.wikipedia.org/wiki/Jan_Bed%C5%99ic_Kittl

Dr. jur. Jan Bedřich Kittl, též uváděn jako Johann Friedrich Kittl, křtěn Jan Bernard Fridrich Kittl (podepisoval se většinou J. F. Kittl) (8. května 1806 Orlík nad Vltavou - 20. července 1868 Lešno - zde i na

<https://digi.ceskearchivy.cz/7400/74> je reprodukce matričního záznamu o jeho narození)

Smetana

s. 664, počátek životopisu, **tisk**

Bedřich Smetana, **nejvýznamnější osobnost z dějin české hudby**, je právem

kladen na první místo mezi českými operními skladateli. **Jeho operní díla,**

vznikající v době, **kdy Smetanovi bylo už 40 let, znamenala** takový převrat

v naší tehdejší málo početné a málo výrazné operní tvorbě, že **jimi vlastně začíná**

skutečná česká národní opera.

úprava

Bedřich Smetana, **zakladatelská osobnost české národní hudby**, je právem kladen na první místo mezi českými operními skladateli. **Již jeho první opery**, vznikající v době, **kdy mu bylo už 40 let, znamenaly** takový převrat v naší tehdejší málo početné a málo výrazné operní tvorbě, že **tvorí počátek dějin české národní opery a Smetanovo operní dílo je v celé historii i jejím vrcholem.**

odůvodnění
(text M. Sobotky podle vlastních znalostí)

Smetana byl nejvýznamnější český skladatel z hlediska procesu českého národního obrození, který **založil tradici české národní hudby na vrcholné světové úrovni.** Ale **Dvořákovo dílo** bylo zejména vzhledem k jeho větší početnosti **brzo více uváděno** a mělo víc zejména zahraničních úspěchů, díky čemuž docházelo i k většímu zahraničnímu uznání díla Smetanova, kupříkladu cyklu *Má vlast* jako celku. Mezi českými operami stojí opravdu na prvním místě stále *Prodaná nevěsta*, následována *Rusalkou*, v orchestrální hudbě je to *Má vlast*, následovaná nejméně Dvořákovu *9. symfonií*, *Violoncellovým koncertem a Slovanskými tanci*, v komorní hudbě Smetanovy dva smyčcové kvartety a klavírní trio, jimž je rovnocenný Dvořákův *Americký kvartet* a řada dalších komorních děl, atd.

s. 664, odst. 2, ř. 1-5, **tisk**

Smetana vyrůstal v obrozeneckém období. **Byl v kompozici žákem slepého Josefa Proksche. Dlouho působil jen jako učitel hudby. Svými názory byl velmi blízký skupinám českých revolučních demokratů. Roku 1848 se sám aktivně zúčastnil pražské revoluce. Zprvu tvořil pouze v oboru instrumentální hudby (především pro klavír).**

úprava

Smetana vyrůstal v obrozeneckém období. **Svými názory byl velmi blízký skupinám českých revolučních demokratů. Roku 1848 se sám aktivně zúčastnil pražské revoluce. Od šesti let vystupoval jako klavírista a brzo si začal vydělávat vyučováním hudby. V kompozici (zprvu skládal převážně pro klavír) byl zprvu samoukem, zdokonalil se u slepého Josefa Proksche.**

odůvodnění

podle

https://slovník.ceskyhudebnislovník.cz/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=6881/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=4189

Pianistické schopnosti a družná povaha mu otevřely přístup do zdejších měšťanských rodin. V jejich salónech se účastnil četných zábav a bálů i domácího muzicírování, při němž kromě klavíru hrával také na housle ve smyčcovém kvartetu, v několika rodinách vyučoval hru na klavír a získal tak i první pedagogické zkušenosti. Svou klavírní hru si tehdy zdokonaloval již jen vlastním studiem dostupné klavírní literatury. Z této doby jsou známa i jeho první veřejná vystoupení: na hudebních akademiích v Čechtích (1840) a v Růžkových Lhoticích (1842) za prázdninových pobytů doma a spoluúčinkování na koncertě houslisty Arnošta Nesvadby v Plzni (1843), doložené příznivými kritikami v pražském tisku. Zatímco některé Smetanovy skladby z doby pražského studia známe jen z prvního seznamu v jeho studentském deníku (3. 4. 1841), z plzeňského období se již řada jeho kompozic dochovala. Většina je pro klavír a převažují v nich taneční kusy (zejména polky), ale jsou tu i první pokusy orchestrální (Bajaderen Galopp, Menuet, 1842) a komorní (Fantaisie sur un air Bohemien pro housle a klavír, 1843). V kompozici byl Smetana tehdy ještě v podstatě samouk. Své přirozené nadání rozvíjel a kultivoval hlavně hrou a poslechem hudební literatury.....Obrat nastal počátkem roku 1844 – na doporučení ředitele pražské konzervatoře Johanna Friedricha Kittla získal dobré existenční zajištění jako učitel hudby v rodině hraběte Leopolda Thuna-Hohensteina a díky tomu mohl soukromě studovat kompozici u pražského hudebního pedagoga Josepha Proksche, jehož hudební ústav patřil k nejvýznamnějším v Praze....V klavírní hře nebyl Smetana Prokschovým žákem, ale občas spoluúčinkoval na veřejných koncertech jeho ústavu....V létě 1847 podnikl Smetana koncertní cestu do západních Čech. Po vystoupeních v Plzni a v Chebu však další koncerty pro malý

zájem a nedostatek peněz vzdal a na dráhu klavírního virtuosa rezignoval. V lednu 1848 si v Praze zažádal o povolení hudebního ústavu.

s. 665, odst. 2, ř. 1 – 3, **tisk**

Význam B. Smetany tkví především v tom, že obdobně jako v polské hudbě Fryderyk Chopin či v maďarské hudbě **Franz Liszt** dospěl k jejich vrcholné umělecké stylizaci. Zejména v oblasti českého zpěvního a tanečního výrazu je Smetana mistrem **správně:**

...Ferenc...

stylistická úprava

Význam **Smetany je především v tom, že obdobně jako v polské hudbě Chopin či v maďarské hudbě Liszt dospěl k vrcholné umělecké stylizaci lidového hudebního projevu.** Zejména v oblasti českého zpěvního a tanečního výrazu je Smetana mistrem

s. 665, poslední řádek úvodu, **tisk**

po roce 1892, kdy Prodaná nevěsta, provedená na Mezinárodní divadelní výstavě ve Vídni, prokřestila si svým úspěchem cestu **na všechna operní jeviště světa.**

stylistická úprava

po roce 1892, kdy Prodaná nevěsta, provedená na Mezinárodní divadelní výstavě ve Vídni, prokřestila si cestu **na nejvýznamnější operní jeviště celého světa.**

odůvodnění:

nikdo nezná všechna operní jeviště už proto, že se opery provozují často příležitostně, ba i jednorázově v nejrozličnějších i nevhodných prostorech, kupříkladu v přírodních scénách jako u nás v pražské Šárce aj., o nichž se nedá jednoznačně říci, že to jsou či nejsou operní jeviště. Smetanovy opery se nehrají na jednom z nejproslulejších jevišť světa – ve festivalovém divadle v Bayreuthu, vybudovaném pouze pro provozování Wagnerových oper, Smetanovy opery se nehrají a ani v současnosti nehrají v zachovalých barokních divadlech, u nás vedle nejproslulejšího českokrumlovského kupříkladu v nedávno zprovozněném divadle barokního zámku Nové Hrady u Litomyšle, kde se představení konají dokonce v rámci festivalu Smetanova Litomyšl. Smetanovy opery se na tomto festivalu uvádějí ve větším prostoru – na 2. nádvoří litomyšlského zámku.

s. 666, odst. 2, poslední odstavce úvodu, **tisk**

Smetana zadal své dílo do soutěže o Harrachovu cenu. Provedení bylo uměle po tři roky odkládáno, neboť umělecká i revoluční pravdivost Braniborů musela narazit na odpor

úprava

Smetana zadal své dílo do soutěže o Harrachovu cenu a zároveň ho nabídl Prozatímnímu divadlu, kde ji kapelník Maýr, který se též účastil Harrachovy soutěže, odmítal provést, proto nakonec až po nástupu nového ředitele F. Thomého *Branibory v Čechách* nastudoval a jejich premiéru 5. 1. 1866 řídil sám autor. Teprve po jejím strhujícím úspěchu Harrachova komise přiznala *Braniborům v Čechách* 28. března 1866 první cenu s výhradami, neboť Smetanovo hudební novátorství a sympatie k demokracii měly významné odpůrce mezi konzervativci, jak to vtípně vyjádřil Jan Neruda ve známém epigramu: „Ta hudba nemůže a nesmí za nic stát, za prvé: není tam nic do skoku, za druhé: je to hudba pokroku, za třetí: Smetana je demokrat a skoro z každé jeho árie se šklebí demokracie!“

odůvodnění:

podle

https://slovník.ceskyhudebnislovník.cz/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=6881/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=4189

podnětem ke kompozici první opery Braniboři v Čechách (1862–63)... byla soutěž o nejlepší českou historickou a komickou operu, kterou v roce 1861 vypsals hrabě Jan Harrach na podporu domácí operní tvorby. ..Vlastenecký apel na národní vědomí i síla a novost hudby znamenaly úspěch, který teprve přiměl otálející porotu k udělení

Harrachovy ceny Smetanově opeře (1866)...výtky wagneriánsktví v souvislosti s Branibory a také ...tehdejší diskuse o podobě národní opery.

podle https://cs.wikipedia.org/wiki/Bed%C5%99ich_Smetana

Práci na ní dokončil 23. dubna 1863 a stihl tedy (odloženou) uzávěrku operní soutěže vyhlášené hrabětem Janem Harrachem. Současně ji nabídl Prozatímnímu divadlu. První kapelník Maýr (jenž se Harrachovy soutěže účastnil s vlastní operou) však Branibory dlouho odmítal uvést, proto byli přijati proti jeho vůli až v roce 1865 po nástupu ředitele Franze Thomého, přičemž je nastudoval a řídil sám skladatel a premiéra se konala 5. ledna 1866.] Velmi úspěšné přijetí u obecnosti i u kritiky upevnilo Smetanovo postavení jako jednoho z vedoucích českých skladatelů a vedlo k tomu, že Harrachova komise s výhradami přiznala Braniborům v Čechách 28. března 1866 první cenu 600 zlatých.

podle <https://www.ceskatelevize.cz/porady/129211-branibori-v-cechach/28534026689/>

V libretu zdůraznil Sabina revoluční myšlenky, zejména důrazný národní tón, odpor k násilnictví a hnus nad padouštvím odpadlíků. Smetana tyto ideje hudebně podtrhl s plnou tvůrčí zaujatostí a novátorstvím, zejména v mohutných sborových scénách. Tato umělecká pravdivost přinesla strhující úspěch díla již při premiéře 5. 1. 1866 v Prozatímním divadle. Část konzervativní kritiky se postavila proti skladatelským novotám, neboť – jak napsal Jan Neruda: „Ta hudba nemůže a nesmí za nic stát, za prvé: není tam nic do skoku, za druhé: je to hudba pokroku, za třetí: Smetana je demokrat a skoro z každé jeho árie se šklebí demokracie!“

Prodaná nevěsta

s. 670, 2. dějství, ř. 1-2, **tisk**

II. dějství: V hospodě si chlapi vychutnávají dobré pivo, Jeník cení výše lásku, ale Kecal přebíjí: „**Ba ne, peníze, to je nejvyšší hodnota!**“ – Pak se objeví Vašek, **oprava**

II. dějství: V hospodě si chlapi vychutnávají dobré pivo, Jeník cení výše lásku, Kecal přebíjí: „**Dobrá rada a peníze jsou dvě páky života**“. Pak se objeví Vašek, **odůvodnění:**

Kecalova slova jsou podle libreta (<http://www.operone.de/libretto/smetprts.html>)

s. 670, 2. dějství, ř. 4-5, **tisk**

setká s neznámým hezkým děvčetem, aniž ovšem tuší, že je to **jeho** předurčená Mařenka Krušinovic. A ta dívka ho chytře přemluví, že Mařenka by ho jistě otráвила **stalistická úprava**

setká s neznámým hezkým děvčetem, aniž ovšem tuší, že je to **jemu** předurčená Mařenka Krušinovic. A ta dívka mu chytře namluví, že Mařenka by ho jistě otráвила

s. 671, ř. 1-5, **tisk**

nejhorší cestě. A když se přesvědčí, že **skutečně došlo k prodeji, aby překazila Jeníkovy domnělé plány**, Mařenka svoluje k svatbě s Vaškem. Jenže se **Jeník objeví v pravý čas a vše vysvětlí**. On je také Míchův syn, sám sobě tedy „prodal“ svou Mařenku. O tři stovky mu nejde, ale využil **chyby ve smlouvě, kde není** uvedeno křestní jméno Míchova syna. A když se ještě objeví, že nerozumný Vašek dělá

stylistická úprava

nejhorší cestě. A když se přesvědčí, že **byla podle smlouvy skutečně Jeníkem prodána**, Mařenka svoluje ke svatbě s Vaškem. Jenže **v pravý čas se objeví Jeník a vše vysvětlí, i když ne snadno**. On je také Míchův syn, sám sobě tedy „prodal“ svou Mařenku. O tři stovky mu nejde, ale využil **toho, že ve smlouvě nebylo** uvedeno křestní jméno Míchova syna. A když se ještě objeví, že nerozumný Vašek dělá

odůvodnění:

domnělým Jeníkovým plánem bylo získat peníze za to, že se vzdá Mařenky ve prospěch Vaška, čemuž věřila jak Mařenka, tak přítomní vesničané, kteří ta to Jeníka odsuzují.

Že nebylo uvedeno ve smlouvě křestní jméno Míchova syna nebyla přímo chyba, ale nepřesnost

Dalibor

s. 673, 2.dějství, ř.1-3, **tisk**

II. dějství: V podhradní krčmě opěvují zbrojnoši veselý vojenský život. Jitka přináší zprávu, že Milada v přestrojení za chlapce – harfeníka se vloudila na hrad, aby **zjistila možnosti Daliborova osvobození.**

oprava

II. dějství: V podhradní krčmě opěvují zbrojnoši veselý vojenský život. Jitka přináší zprávu, že Milada v přestrojení za chlapce – harfeníka se vloudila na hrad, aby **pomohla Daliborovi uprchnout z vězení.**

odůvodnění:

podle Opera, s. 673, II. dějství, 2. proměna, ř. 5-6: "...odevzdává mu pilník a provaz, aby mohl přepilovat pouta a mříže a dostat se na svobodu."

s. 674, poslední věta obsahu, **tisk:**

V souboji s Budivojem **umírá** pod jeho mečem

doplnění:

V souboji s Budivojem **dobrovolně umírá** pod jeho mečem (D. Janota, V. H.)

Libuše

s. 675, ř. 1-2, **tisk**

zazněla **nejen dvakrát při slavnostním otevření Národního divadla (1881 a při jeho znovuotevření roku 1883) i** poté se stala symbolem síly a nezlomnosti

stylistická úprava

zazněla **při slavnostním otevření Národního divadla roku 1881 a při jeho znovuotevření roku 1883 a** poté se stala symbolem síly a nezlomnosti

s. 675, odst. 2, ř. 1-3, **tisk**

Libuše vznikala jako dílo inspirované dobovým politickým napětím a jako vize budoucího smíru, kdy se navrátí svornost – předpoklad harmonie. **Z ní bude možno odhadnout velikost budoucnosti.** Malost a záludnost politických zápasů

stylistická úprava

Libuše vznikala jako dílo inspirované dobovým politickým napětím a jako vize budoucího smíru, kdy se navrátí svornost – předpoklad harmonie, **z níž vyrostě šťastná budoucnost českého národa.** Malost a záludnost politických zápasů

s. 675, poslední 2 řádky úvodu, **tisk**

záměrně jako vrcholná vize **největšího českého rozmachu vůbec, až k finální věštbě věčného života národa**

stylistická úprava

záměrně jako vrcholná vize **svobodného života českého národa, až k závěrečné věštbě jeho věčného života.**

Hubička

s. 680, ř. 3 před obsahem, **tisk**

hluchota neochromila jeho tvůrčí možnosti. Dílo znamenalo triumf nad osobním neštěstím. **Vznikalo rychle, od ledna do srpna. Smetana na něm pracoval** s radostí a vírou ve svou uměleckou sílu a schopnost práce. Snad proto dílo tolik působí právě obdivuhodnou jednotností pojetí a zpracování.

oprava

hluchota neochromila jeho tvůrčí možnosti. Dílo znamenalo triumf nad osobním neštěstím. **Smetana ho začal**

skicovat v roce 1874, ale hlavní kompoziční práce proběhla od listopadu 1875 do srpna 1876. Smetana na něm pracoval s radostí a vírou ve svou uměleckou sílu a schopnost práce. Snad proto dílo tolik působí právě obdivuhodnou jednoduší pojetí a zpracování.

odůvodnění:

podle

https://slovník.ceskyhudebnislovník.cz/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=6881/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=4189

V Jabkenicích vznikly Smetanovy poslední tři opery na libreto Elišky Krásnohorské. Hubička (1875–76) a i na internetu je to tak, navíc v původním textu nebylo uvedeno v roce vzniku díla

podle https://cs.wikipedia.org/wiki/Bed%C5%99ich_Smetana#cite_ref-232

Již těsně před ztrátou sluchu skicoval jednak její Violu, jednak Hubičku, ke které se vrátil v listopadu 1875 a dokončil ji v srpnu následujícího roku.

Čertova stěna

s. 684, poslední 3 řádky úvodu, **tisk**

dokonce o dílu úpadkovém. A přece právě tato opera dokázala, že se Smetana svou genialitou ocitl daleko před **svým dobovým prostředím, že žil ve světě, jemuž jeho doba porozumět nebyla schopna.**

stylistická úprava

dokonce o dílu úpadkovém. A přece právě tato opera dokázala, že se Smetana svou genialitou ocitl daleko před **chápaním své doby, v ní vytvořil hudební svět, jemuž dokonale porozuměly až následující generace.**

s. 684, ř. 4–6 zdola, **tisk**

d'ábel – rarach na sebe bere podobu zhřešivšího poustevníka a svou moc ztrácí ve chvíli, kdy se tento ze svých hříchů **kaje a vypovídá, má svou mravní i duchovní metaforu, hloubku i dramatickou metaforu a samo propojení vážného**

stylistická úprava

d'ábel – rarach na sebe bere podobu zhřešivšího poustevníka a svou moc ztrácí ve chvíli, kdy se tento ze svých hříchů **vyzpovídá a činí pokání, má svou mravní i duchovní hloubku i dramatické napětí. Již samo propojení vážného**

odůvodnění:

odstranění pleonasmu a nevhodné užití slova „metafora“, které znamená přenesení smyslu, obrazné vyjádření

s. 687, **tisk:**

Viola (nedokončeno)...

Premiéra: Praha, Národní divadlo 11. 5. 1924

doplnění:

Premiéra: **koncertně s klavírem Praha, Umělecká beseda 11. 10. 1899, scénicky Praha, Národní divadlo 11. 5. 1924**

podle

https://slovník.ceskyhudebnislovník.cz/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=6881/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=4189

Viola (fragment), libreto Eliška Krásnohorská podle Shakespearova Večera tříkrálového, 1874–75, 1883–84, premiéra: Praha, Umělecká beseda 11. 10. 1899 (koncertní provedení s klavírem), Národní divadlo 11. 5. 1924 (scénické provedení)

s. 687, **tisk**

Osoby: Orsino, vévoda **illyrský** (tenor)...

Místo a čas děje: Ilýrie (**dnes severní Albánie a Kosovo**), 16. století.

upřesnění

Osoby: Orsino, vévoda **ilyrský** (tenor)...

Místo a čas děje: Ilýrie (**kraj při východním pobřeží Jaderského moře**), 16. století.

odůvodnění

podle [https://cs.wikipedia.org/wiki/Apollonia_\(Ilýrie\)](https://cs.wikipedia.org/wiki/Apollonia_(Ilýrie))

Ilýrie (albánsky Iliria; řecky Ιλλυρία, Illyria; latinsky Illyricum) bylo ve starověku území, rozkládající se na západě dnešního Balkánského poloostrova (zhruba dnešní Albánie a Dalmácie)

podle <https://cs.wikipedia.org/wiki/Ilyrové>

Ilyrové (lat. Illyrii nebo Illyri) byli starověký národ indoevropského původu, zahrnující obyvatelstvo starověké Ilýrie (tzn. zhruba dnešní jižní a střední Dalmácie, Bosny, Černé Hory, Albánie a Epiru).

Rozkošný

s. 688, 1. odstavec, **tisk:**

J. R. Rozkošný patří do skupiny eklektiků, **kteří svou rozsáhlou operní tvorbou vyplňují takřka padesát let v dějinách české hudby**. Vyšel ze školy J. B. Kittla a uplatnil se jako klavírní virtuos, ve své době dosti ceněný. Složil v letech 1870–1905 opery *Mikuláš*, *Svatojanské proudy*,...*Satanella*, *Černé jezero*.

úprava

J. R. Rozkošný patří do skupiny eklektiků, **jejichž rozsáhlá operní tvorba spadá v dějinách české hudby do období téměř padesáti let**. Vyšel ze školy J. B. Kittla a uplatnil se jako klavírní virtuos, ve své době dosti ceněný. Složil v letech 1870–1905 opery *Mikuláš*, *Svatojanské proudy*,...*Satanella*, *Černé jezero*.

odůvodnění

v letech 1860-1905 vznikla většina vrcholných operních děl v celých dějinách české hudby: Smetanova, Fibichova a Dvořákova, raná díla Janáčkova a Foerstrova... (viz příslušná místa v "Opeře")

podle <https://cs.wikipedia.org/wiki/Satanella>

Satanella lépe s jedním "l"

Svatojanské proudy

s. 688, začátek úvodu, **tisk:**

Rozkošného Svatojanské proudy v době svého vzniku patřily k nejpobulárnějším českým operám.

doplnění:

Rozkošného Svatojanské proudy, **kteří instrumentoval Karel Šebor**, v době svého vzniku patřily k nejpobulárnějším českým operám.

Odůvodnění:

podle MGG:

Svatojanské proudy...romantische Oper 4 Akte (3. Okt. 1871, **instr. von Karel Šebor**)

Blodek

s. 689, **poslední 3 řádky - s. 690, ř. 1-4, tisk:**

Vilém Blodek vystudoval pražskou konzervatoř a stal se na ní také později profesorem hry na flétnu. Jeho skladatelské dílo není příliš rozsáhlé. Kromě řady skladeb pro praktickou divadelní potřebu, zejména entreaktů, několika písní a skladeb mešních, složil pozoruhodnou symfonii a flétnový koncert, který patří mezi nejlepší díla tohoto oboru. V operní tvorbě kromě německé opery Clarisse a aktovky V studni se pokusil o kompozici historicko-komické opery Zítek, kterou bohužel nedokončil.

doplnění:

(viz též https://cs.wikipedia.org/wiki/Vil%C3%A9m_Blodek)

V matričním záznamu o narození je uveden jménem Franz Seraph. Wilhelm (podle tehdejší praxe bez příjmení) jako syn Wenzla Plodka ¹⁾, ale ve všech dalších dostupných pramenných zdrojích je jako jeho příjmení uváděno "Blodek", mj. již v periodiku Erinnerungen (1850, s. [352f] u jeho mužského sboru Der Abschied vom Walde" ²⁾

a 1851, s. [407]-[408] u písňe "Die Kapelle" ³⁾). Křestní jméno je zde uvedeno v německé podobě "Wilhelm", tak jako bylo uváděno v písemnostech Pražské konzervatoře, v pobytové přihlášce ⁴⁾ (zde je i Blodkův otec uveden s příjmením Blodek a s chybným rokem narození), v matričním záznamu o jeho sňatku roku 1865⁵⁾ i v česky vedené Knize zemřelých ⁶⁾, v německých tiscích až do první poloviny 20. století (Riemann Musiklexikon ještě v 1. svazku 12. vydání z r. 1959), kdežto v českých tiscích počínaje rokem 1858 je uváděn jako Vilém Blodek ⁷⁾. Kromě v literatuře uváděných dvou sester (Marie ⁸⁾ a Ernestina ⁹⁾) a bratra -violoncellisty Mořice ¹⁰⁾ podle matričních záznamů měl Blodek ještě jednoho (staršího) bratra Karla Josefa ¹¹⁾ a třetí (nejmladší) sestru Vileminu¹²⁾. Jako křestní jméno Blodkova otce bylo dostupných úředních dokumentech uvedeno 4x Wenzl, 2x Wenzel, 1x (při jeho narození r. 1792 ¹³⁾) Waczlav a 1x Wenceslaus (při narození syna Mořice r. 1847 ¹⁰⁾), jako příjmení s výše uvedenou výjimkou bylo zapsáno vždy Plodek. Blodkův děd byl zapsán r. 1792 v matrice jako Jan Plodek ¹³⁾, v pozdějších matričních zázamech jako Johan či Johann Plodek. Různost tvarů příjmení a zejména křestních jmen byla zřejmě projevem neustáleného rozlišování a pravopisu neznělé hlásky P a znělé B i měnicího se vztahu němčiny a češtiny a někdy i vlivu latiny.

Legitimní doklady totožnosti v zemích Rakouské koruny zavedeny až roku 1857 ¹⁴⁾.

Pražskou konzervatoř Blodek absolvoval v letech 1846-52 v oboru hry na flétnu u Antonína Eisera, na jehož doporučení při odchodu do důchodu se stal od roku 1860 jeho nástupcem ¹⁵⁾. Znalosti, potřebné pro komponování, získával od tehdejšího ředitele konzervatoře Jana Bedřicha Kittla (nikoliv J. B. Mottla, jak uvádí Biografický slovník českých zemí, sešit 5 ¹⁶⁾, kompozice jako studijní obor byla na Pražské konzervatoři zavedena až roku 1889 ¹⁷⁾), ve hře na klavír byl údajně soukromým žákem Alexandra Dreyschocka. V letech 1853-55 byl v Haliči učitelem hudby v rodině šlechtice Zielinského. Po návratu do Prahy působil jako klavírista, flétnista, sbormistr, soukromý učitel hudby a též jak skladatel. Kromě řady skladeb pro praktickou divadelní potřebu, zejména entreaktů (asi 60), sborů (mezi nimi asi 20 mužských pro pražský Hlahol), nepočtených písni, komorních děl a skladeb chrámových složil i několik orchestrálních skladeb, ezi nimi pozoruhodnou symfonii a flétnový koncert, který patří mezi nejlepší díla tohoto oboru. V operní tvorbě kromě proslulé aktovky "V studni" Blodek v roce 1861 začal psát, ale nedokončil operu "Clarisse" na německý text a roku 1868 začal komponovat historicko-komickou operu "Zítek", kterou pro duševní onemocnění a předčasnou smrt nedokončil. Blodkovu osobnost a jeho význam lakonicky vystihl Jan Neruda: "Jakmile počal duch český jevit se směrem produktivním, přilnul Blodek hned celou duší k českému životu a bohatý jeho talent nám přispíval a pomáhal ve všech směrech..."¹⁸⁾"

Odůvodnění:

¹⁾ Archiv hl. m.Prahy - Archiválie PE N15 • 1832-1836:

<http://katalog.ahmp.cz/pragapublica/permalink?xid=3DAE7DEF73CF45F58B4793E424436338&scan=140#scan140>

²⁾ Erinnerungen 1850: <https://ndk.cz/view/uuid:4f097960-a430-hlasky2/session=5ad61a8297bc74eab030e738bbf73963e66472e3ce57e1e0a8a54b9a39a1ad58&action=image&record=2>

³⁾ Erinnerungen 1851: <https://ndk.cz/view/uuid:4d982430-a432-11de-9cea-000d606f5dc6?page=uuid:1aa60c75-d407-4f24-b79b-446230d957ed>

⁴⁾ Archiv hl. m.Prahy - Archiválie PE N15 • 1832-1836:

⁵⁾ Erinnerungen 1851: <https://ndk.cz/view/uuid:4d982430-a432-11de-9cea-000d606f5dc6?page=uuid:42c6f3e2-b07e-4e99-9962-6602bfadde1c>

⁶⁾ Národní archiv, Policejní ředitelství I, konskripce 1850-1914, karta 40, obraz 182:

[http://digi.nacr.cz/priy, Traunungs Buch \(Svatební kniha\) Archiválie JIL O10 • 1862-1870:](http://digi.nacr.cz/priy,Traunungs%20Buch%20(Svatebn%C3%AD%20kniha)%20Archiv%C3%A1lie%20JIL%20O10%20%201862-1870)

<http://katalog.ahmp.cz/pragapublica/permalink?xid=D9E1B965559246EDBF48C1DB8FFA88C4&scan=85#scan85>

⁷⁾ Archiv hl. m.Prahy - Archiválie Archiv hl. m.Prahy - Archiválie AP Z25 • 1873-1875:

<http://katalog.ahmp.cz/pragapublica/permalink?xid=63580FAA03FC4A6388E35464F58E0C1A&scan=133#scan133>

⁸⁾ Blodek, Vilém. Stav hudby v severovýchodní Haliči / Ličí Vilém Blodek. *Dalibor 1858, roč. 1, čís. 4, s. 15.*

⁹⁾ Archiv hl. m.Prahy - Archiválie PE N15 • 1832-1836:

<http://katalog.ahmp.cz/pragapublica/permalink?xid=3DAE7DEF73CF45F58B4793E424436338&scan=278#scan278>

9) Archiv hl. m.Prahy - Archiválie PE N16 • 1836-1840:

<http://katalog.ahmp.cz/pragapublica/permalink?xid=026AD68F3CA740BAB1FC2B670880E7C1&scan=138#scan138>

10) Archiv hl. m.Prahy - Archiválie PE N19 • 1846-1850:

<http://katalog.ahmp.cz/pragapublica/permalink?xid=5661CCAEBD4841E7AD33460DBB92C9E0&scan=58#scan58>

11) Archiv hl. m.Prahy - Archiválie PE N15 • 1832-1836:

<http://katalog.ahmp.cz/pragapublica/permalink?xid=3DAE7DEF73CF45F58B4793E424436338&scan=60#scan60>

12) Archiv hl. m.Prahy - Archiválie PE N17 • 1840-1843:

<http://katalog.ahmp.cz/pragapublica/permalink?xid=5661CCAEBD4841E7AD33460DBB92C9E0&scan=58#scan58>

13) Státní oblastní archiv v Hradci Králové: Sběrka matrik Východočeského kraje, sign.: 68-2 (poř.č. 4260), 1784-1808:

<https://aron.vychodoceskearchivy.cz/apu/76996cd4-0530-4197-b73d-5693bdab79f1/dao/76996cd4-0530-4197-b73d-5693bdab79f1/file/fc524ba6-6fb5-4245-aea4-de447f681bf9>

14) https://www.oovbstrnadice.cz/historie-prukazu-totoznosti/#pgcSgb-cl0-1_cl0

15) Branberger, Jan. *Konzervatoř hudby v Praze. 1911, s. 71-73*

16) http://biography.hiu.cas.cz/Personal/index.php/BLODEK_Vil%C3%A9m_3.10.1834-1.5.1874. Ze známých českých hudebníků měl příjmení Mottl pouze Jaroslav (Jára) Mottl (1900-1986), proslulý zejména jako autor trampských písní (viz https://cs.wikipedia.org/wiki/Jarka_Mottl), kdežto jako ředitel Pražské konzervatoře v době Blodkova studia a jeho učitel je s výjimkou zmíněného slovníku ve veškeré příslušné literatuře a dokumentech uváděn Jan Bedřich Kittl.

17) Branberger, Jan: *Konzervatoř hudby v Praze. 1911, s. 131, ř. 1 a 16 (z návrhu Dr. Josefa Tragyho na reorganizaci Pražské konzervatoře ze 1. 1. 1888: "Vady uvádím tyto:...II. že se tam [tj. na Pražské konzervatoři] nevyučuje ani skladbě a návodu k užívání nástrojů..")*, 133, 135, 137, 288-291.

18) Neruda, Jan: *Podobizny I 1873-1881, Praha 1951, s. 374.*

Blodek: V studni

s. 691, ř. 7-10, **tisk**

Starý, ale mazaný Janek **se rozhodne sám: vlez na strom nad studnou, aby se jeho tvář odrazila ve vodě – ale jak to zkouší, spadne do studny. Stejnou radu dala Veruna i mladému Vojtěchovi – a on vyleze na strom právě tam, odkud Janek spadl. Ale to už přichází Lidunka a hledí do studny. Když v ní vidí Jankovu tvář,**

úprava

Starý, ale mazaný Janek **si ihned poradí sám: vlez na strom nad studnou, aby se jeho tvář odrazila ve vodě. Když zpozoruje, že na strom leze podle Veruniny rady také Vojtěch, vyleze na vyšší větev, ta se pod ním zlomí a on spadne do studny. Ale to už přichází Lidunka a pohlédne do studny.**

Když v ní uvidí Jankovu tvář,

odůvodnění

podle https://cs.wikisource.org/wiki/V_studni:

Výstup 9.

Vojtěch vyjde z chaloupky. Janek na stromě.

VOJTĚCH

Ty zlatá, zlatá Veruno,
všech čarodějnic koruno!
Na koně's mne posadila,
žes mi tak dobře radila.
Na stromě mám seděti,
do studně dolů hleděti,

až prý mi plná luno zář
osvítí kolem celou tvář;
tu v studni Lidunka pohlédne
a svého Vojtěcha tam zhlédne.

JANEK na stromě

Aj, toho čert sem zanes' sám,
co počnu si, co udělám?

VOJTĚCH

Uzří, že jsem jí souzený

já jediný, já jediný!

JANEK

Já věru mám chuť velikou
ho v studni hodit hlubokou!

VOJTĚCH

Nuž, zakusím své štěstí teď,
jen dobře, Lidunko, tam hled'!

VOJTĚCH // JANEK

Ty zlatá, zlatá Veruno, // Aj, toho čert sem zanes' sám,
všech čarodějnic koruno, // co počnu si, co udělám?
na koně's mne posadila, // Já věru mám chuť velikou
žes mi tak dobře radila! // ho v studni hodit hlubokou!

Bendl

s. 692, **tisk:**

(*16. 3. 1838, Praha

správně:

(*16. 4. 1838, Praha

odůvodnění

podle matričního záznamu

(<http://katalog.ahmp.cz/pragapublica/permalink?xid=026AD68F3CA740BAB1FC2B670880E7C1&scan=116#scan116>), přístupného též přes wikipedii se narodil 16. 4. 1838

poznámka M.S.: Chybné datum narození 16. 3. 1838 uvádí MGG i RISM, ačkoliv v Oxford a většině ostatních zdrojů je správné: 16. 4. 1838

s. 692, ř. 2-5 zdola, **tisk:**

napsal v letech 1868–1896 opery *Lejla*, *Břetislav*, *Starý ženich*, *Indická princezna*,
romantický Čarovný květ, *Černohorci*, *Gina*, *Karel Škréta*, *Dítě Tábora*, *Máti*
Míla, *Švanda dudák*. **K. Bendl nedokončil operu *Žena Vršovcova***. Bendl se pohyboval

úprava:

napsal v letech 1868–1896 opery *Lejla*, *Břetislav*, *Starý ženich*, *Čarovný květ*,
Černohorci, *Gina*, *Karel Škréta*, *Dítě Tábora*, *Máti Míla*, *Švanda dudák* a operetu *Indická princezna*.
Nedokončil operu *Žena Vršovcova*. Bendl se pohyboval

odůvodnění:

podle

https://slovník.ceskyhudebnislovník.cz/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=7406

Lejla

s. 694, první 4 řádky, **tisk:**

Děj opery se odehrává v době, kdy král Ferdinand a královna Isabella marně
obléhají Granadu, **v době, kdy poslední zbytky maurské moci ustupují rostoucí**

španělské slávě. V boji těchto dvou žvlů, reprezentovaných na španělské straně Ferdinandem, na straně maurské Boabdilem a jeho vojevůdcem Muzou,

stylistická úprava:

Děj opery se odehrává v době, kdy král Ferdinand a královna Isabella marně obléhají Granadu **a to tehdy, kdy již vítězící španělská vojska úspěšně dobývají poslední zbytky maurské říše. V tomto střetnutí, vedeném** na španělské straně Ferdinandem, na straně maurské Boabdilem a jeho vojevůdcem Muzou,

s. 695, ř. 4-5, **tisk:**

Král chce dokonce vydat Almamena inkvizici, aby se zmocnil jmění všech **židů** v Granadě, ale Almamenovi se podaří uprchnout z jeho moci.

správně:

Král chce dokonce vydat Almamena inkvizici, aby se zmocnil jmění všech **Židů** v Granadě, ale Almamenovi se podaří uprchnout z jeho moci.

Dvořák

s. 698, začátek životopisu, **tisk:**

Antonín Dvořák vyrostl v těžkých poměrech. Své hudební vzdělání uzavřel absolvováním **na pražské varhanické škole** (1859). Poté působil **řadu let** jako violista **nejdříve** v Komzákově kapele **a později v orchestru Prozatímního divadla.**

přesněji:

Antonín Dvořák vyrostl v těžkých poměrech. Své hudební vzdělávání uzavřel absolvováním **pražské Varhanické školy** (1859). Poté působil **tři roky** jako violista v Komzákově kapele, **s níž přešel do orchestru Prozatímního divadla, kde setrval do roku 1871.**

odůvodnění

podle

https://slovník.ceskyhudebnislovník.cz/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=1119

Stálé místo varhaníka nebylo zatím k dispozici, proto se koncem léta 1859 stal Dvořák violistou v kapele Karla Komzáka – menším orchestru, který hrál v kavárnách a na veřejných prostranstvích taneční a další zábavnou hudbu. Ještě téhož roku se ucházel o uvolněné místo varhaníka u sv. Jindřicha, ale přes výborný posudek Josefa Krejčího byla jeho žádost roku 1860 zamítnuta, tudíž zůstal v Komzákově kapele, s kterou přešel roku 1862 do nově otevřeného českého Prozatímního divadla, kde působil až do roku 1871.

s. 699, odst. 1, **tisk**

V letech 1874-1877 byl varhaníkem v nedalekém chrámu sv. Vojtěcha. **Konečně se osamostatnil existenčně a pracoval pouze skladatelsky. Stal se profesorem kompozice na pražské konzervatoři a několik let působil i jako profesor skladby a ředitel na konzervatoři v New Yorku. Jeho Moravské dvojzpěvy pro ženský dvojhlas zaujaly německého skladatele Johannes Brahmse, který Dvořákovi vymohl rakouské státní stipendium a doporučil jeho skladby svému nakladateli Simrockovi.** V poměrně krátké době vyvolalo Dvořákovo dílo ve světě nesmírný ohlas a Dvořák se stal nepominutelným autorem na koncertních pódii celého světa. Kromě úspěchů a slávy se dožil i významných poct.

oprava

V letech 1874-1877 byl varhaníkem v nedalekém chrámu sv. Vojtěcha. **Od roku 1875 získal opakovaně rakouské státní stipendium a člen poroty (od roku 1876), německý skladatel Johannes Brahms doporučil v roce 1877 jeho Moravské dvojzpěvy pro ženský dvojhlas svému nakladateli Fritzi Simrockovi. Tak se Dvořák postupně existenčně osamostatnil a poté začal pracovat pouze skladatelsky.** V poměrně krátké době vyvolalo Dvořákovo dílo ve světě nesmírný ohlas a Dvořák se stal nepominutelným autorem na koncertních pódii celého světa. Jeho skladatelské úspěchy vedly k tomu, že se roku 1891 stal profesorem kompozice na

pražské konzervatoři, v letech 1892-95 působil jako profesor skladby a ředitel na konzervatoři v New Yorku, poté se vrátil na pražskou konzervatoř, kde byl od roku 1891 do konce života ředitelem. Kromě úspěchů a slávy se dožil i významných poct.

odůvodnění

podle

https://slovník.ceskyhudebnislovník.cz/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=1119
zkusil si podat žádost o rakouské státní stipendium podporující umělce. K první žádosti z roku 1874 přiložil 15 skladeb – přede hry, symfonie a Písně z Rukopisu Královédvorského. **Porota složená z Eduarda Hanslicka, Johanna Herbecka a Otto Dessoffa mu roku 1875 přidělila 400 zlatých.** Dvořák si pak zažádal o stipendium ještě čtyřikrát – za žádost z roku 1875 získal opět 400 zlatých (**Dessoffa nahradil v komisi Brahms**), za žádost z roku 1876 (doloženou Klavírním triem g moll, Smyčcovým kvartetem č. 8, Symfonií č. 5 a klavírní verzí Stabat Mater) získal 500 zlatých, v dalších letech obdržel ještě 600 a pak 400 zlatých. Tyto částky znamenaly poměrně slušnou finanční podporu a především žádost z roku 1877 mu přinesla zásadní obrat v kariéře. „Johannes Brahms [...] se velice zajímá o Váš krásný talent a oblíbil si zejména Vaše dvouhlasé písně, které se také mně neobyčejně líbí. Sympatie tak významného a slavného umělce, jako je Brahms, bude asi pro Vás nejen potěšitelná, nýbrž také užitečná [...]“ (Eduard Hanslick Antonínu Dvořákovi, Vídeň, 30. 11. 1877). **Brahms opravdu jednu ze zaslaných skladeb, a to Moravské dvojzpěvy, op. 29 a 32 (vydané u Emanuela Starého) doporučil v dopise z prosince 1877 svému berlínskému nakladateli Fritz Simrockovi:...** V lednu 1889 nabídl Josef Tragy, jednatel Jednoty pro zvelebení hudby v Čechách, Dvořákovi místo profesora skladby a instrumentace **na pražské konzervatoři.** Dvořák nejprve místo odmítl, později však nabídku přijal a **od ledna 1891 začal vyučovat.** Jako učitel byl pravděpodobně...Důvodem Dvořákovy cesty **do Ameriky** byla nabídka z 6. června 1891 od Jeanette Thurber, mecenášky a prezidentky Národní hudební konzervatoře v New Yorku, aby se stal ředitelem konzervatoře, za což mu nabídla štědrý roční plat ve výši 15 000 dolarů (o třetinu vyšší než byl plat tehdejšího starosty New Yorku a pětadvacetinásobek toho, co dostával Dvořák na pražské konzervatoři)...Dne 15. září 1892 se Antonín Dvořák rozloučil na státním (dnes Masarykově) nádraží v Praze se svými přáteli a **26. září 1892 dorazil** s částí své rodiny (manželkou, dcerou Otýlií a synem Antonínem) na lodi „Saale“ **do New Yorku....** Na jaře roku **1895 se tedy vrátil zpět do Čech** a v září 1895, po poradě s právníkem, oznámil Jeanette Thurber, která mu dlužila peníze, že se již do Ameriky nevrátí. Třiletý pobyt v Americe byl však

celkem shodně i dle dalších zdrojů

podle https://cs.wikipedia.org/wiki/Pra%C5%BESk%C3%A1_konzervato%C5%99#D%C4%9Bjiny

Roku 1891 učitelský sbor posílil Antonín Dvořák, jenž se stal **vedoucím oddělení skladby** a v letech 1901 až 1904 byl ředitelem školy.

podle <http://www.antonin-dvorak.cz/zivot><http://www.antonin-dvorak.cz/zivot>

Roku 1891 se poprvé objevila nabídka, která měla pro Dvořákův život i tvorbu zásadní důsledky: pozvání do Spojených států amerických. Podnikavá prezidentka Národní hudební konzervatoře v New Yorku, Jeanette Thurberová, se rozhodla zvýšit prestiž školy tím, že nabídne post ředitele přední osobnosti evropské hudby. Volba padla na českého Mistra. Po dlouhém váhání nakonec skladatel podepsal smlouvu, která ho zavazovala vést hudební ústav a vyučovat skladbě, to vše za honorář třicetkrát vyšší, než mu mohla nabídnout konzervatoř pražská.....Počátkem školního roku **1892/93 odplul Dvořák za oceán**, kde s jednou přestávkou strávil dva a půl roku.

podle <http://www.antonin-dvorak.cz/zivot><http://www.antonin-dvorak.cz/zivot>

Situace se obrátila počátkem roku 1875. Dvořák se rozhodl zažádat o státní stipendium, které bylo každoročně udělováno mladým nemajetným umělcům, u nichž se prokáže výrazný talent....Byla mu přiznána nejvyšší možná podpora 400 zlatých, což pro mladou rodinu představovalo veliké jmění. Dvořák uspěl i v dalších letech, celkem pětkrát za sebou. **V porotě, která o udílení stipendií rozhodovala, také zasedal - počínaje Dvořákovou druhou žádostí** - již tehdy slavný Johannes **Brahms**. Pro Dvořáka měl od počátku velké uznání a později s ním navázal celoživotní přátelství. Na Brahmsovo doporučení začal také Dvořákova díla vydávat jeden z nejvýznamnějších německých nakladatelů, Fritz Simrock. Honoráře, zpočátku velmi nízké,

Po Bedřichu Smetanovi je Antonín Dvořák nejvýraznější osobností české hudby v 19. století. Těžiště jeho díla je nesporně v instrumentální tvorbě, kde devět symfonií, dvě suity, dvě serenády, cykly *Slovanských tanců*, *Slovanských rapsodií*, *Legendy*

menší úprava

S Bedřichem Smetanou

větší úprava

S Bedřichem Smetanou je Antonín Dvořák nejvýraznější osobností v celých dějinách české hudby a je nejhranějším českým skladatelem. Těžiště jeho díla je nesporně v instrumentální tvorbě, kde devět symfonií, dvě suity, dvě serenády, cykly *Slovanské tance*, *Slovanské rapsodie*, *Legendy*

odůvodnění:

podle

https://slovník.ceskyhudebnislovník.cz/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=1119

„A. Dvořák – obraz a skutečnost

Antonín Dvořák je nejhranějším českým skladatelem a jednou z nejznámějších českých osobností ve světě. Přesto či snad právě proto byl částečně již za svého života a dále pak po další desetiletí předmětem často jednostranných či dokonce nepravdivých výkladů, které vyústily v deformovaný pohled na skladatele a jeho dílo, což dlouho bránilo pravdivému zhodnocení Dvořákova významu. **Zkreslený obraz, prezentovaný převážně v zastaralé muzikologické literatuře a bohužel částečně přetrvávající dosud i v popularizační literatuře**, se daří badatelům...“

(další text M. Sobotka): Ten zkreslený obraz přetrval bohužel i v 11. vydání „Opery“. Současný, reálný pohled na význam Smetany a Dvořáka vypadá tak, že Smetana byl zakladatelskou osobností v oboru profesionální české národní hudby na světové úrovni a jeho *Prodaná nevěsta* je nejhranější českou operou ve světovém měřítku. Smetanova hudba měla i velký politický význam v období českého národního obrození, kdy vznikala, některá díla jsou i nepokrytě obsahově revoluční (*Pochod studentské legie*, *Píseň svobody*, *Braniboři v Čechách*...). Dvořákova hudba, blízká Smetanově, ale třeba také Čajkovského, je po několika taktech odlišitelná od hudby kteréhokoliv jiného skladatele, je náměty i zpracováním více internacionální, je v ní mnoho náboženské tematiky... Krása a zasloužená sláva Dvořákovy hudby jistě nepřímou podporou úspěšné završení českého národního obrození, upozornila svět na český národ, který pak spolu se slovenským dosáhl z tohoto hlediska i za přispění Dvořákovy hudby v roce 1918 samostatnosti. Převážnou část české hudby, hrané v zahraničí, tvoří díla Dvořákova, zejména jeho *9. symfonie*, *2. violoncellový koncert*, *Slovanské tance*, symfonické básně, *Česká suita a Suita A dur*, „Americký“ *smýčcový kvartet* a mnoho dalších komorních děl, *Biblické písně*, *Cigánské melodie a Moravské dvojzpěvy*, z oper pak *Rusalka*, po *Prodané nevěstě* nejhranější z českých oper. Uměleckou úroveň z dnešního pohledu jsou si Smetana a Dvořák rovni, ale jelikož Dvořákovo instrumentální i vokální dílo je několikanásobně rozsáhlejší než Smetanovo, mnohem častěji se i v naší zemi provádějí díla Dvořákova než Smetanova, přinášejí kvantitativně více krásných uměleckých zážitků a dostává se jim proto i kvantitativně více pochval.

s.699, odst. 2, ř. 5-6 zdola, **tisk**

vrcholného mistrovství. Ve vokální tvorbě kromě velmi výrazných cyklů písní (zejména *Biblických písní*) **komponoval Dvořák pro větší ansámbl řadu sborů.**

úprava a doplnění

vrcholného mistrovství. Ve vokální tvorbě kromě cyklů písní (**nejproslulejší jsou *Biblické písně* a *Cigánské melodie***) **složil Dvořák *Moravské dvojzpěvy* a řadu sborových skladeb (cyklus *V přírodě* aj.)**

Král a uhlíř

s. 702, úvod, **tisk:**

Dvořákova **operní prvotina** měla zvláštní osud.

správně:

Tato Dvořákova **v pořadí druhá opera** měla zvláštní osud.

odůvodnění:

podle

https://slovník.ceskyhudebnislovník.cz/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=1119
Alfred...3 dějství, libreto Karl Theodor Körner, 1870...
Král a uhlíř – 1. verze...3 dějství, libreto B. J. Lobeský (=Bernard Guldener), 1871,

Šelma sedlák

s. 705, začátek úvodu, **tisk:**

Šelma sedlák je Dvořákova nejvýznamnější opera v pořadí českých hudebních her se selským námětem, které vznikly podle vzoru Prodané nevěsty a které

úprava

Dvořákův Šelma sedlák je nejvýznamnější opera v řadě českých hudebních her s venkovským námětem, které vznikly podle vzoru Prodané nevěsty a které

odůvodnění:

podle

https://slovník.ceskyhudebnislovník.cz/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=1119

Jakobín

s. 711, **tisk:**

Premiéra: 1. verze: Praha, Národní divadlo **9. 2.** 1889

oprava:

Premiéra: 1. verze: Praha, Národní divadlo **12. 2.** 1889

podle: <http://archiv.narodni-divadlo.cz/inscenace/>

Jakobín (Opera)

12.02.1889 , 19:00, Národní divadlo (premiéra)

s. 713, poslední 3 řádky obsahu, **tisk**

Tak osvobodí svého syna Bohuše. Spřátelil se s Julií a s radostí **objímá svá vnoučata**. Adolf a purkrabí dohráli svou hru a nic už neohrozí štěstí jak rodiny hraběcí, tak Terinky a Jiřího.

oprava

Tak osvobodí svého syna Bohuše. Spřátelil se s Julií a s radostí **Bohuše objímá**.

Adolf a purkrabí dohráli svou hru a nic už neohrozí štěstí jak rodiny hraběcí, tak Terinky a Jiřího.

odůvodnění

podle <http://www.antonin-dvorak.cz/jakobin-libreto3> zní výňatky příslušné pasáže libreta takto:

(hrabě se objímá s Bohušem)

HRABĚ:

Můj synu, mé dítě!

BOHUŠ:

Můj otče, můj otče, ó mám tě zas!

HRABĚ:

Můj synu, mé dítě,

blaho mé ztracené!

ADOLF:

On v jeho objetí!

...

BOHUŠ:

Ó, mám tě zas, tisknu tě v objetí,

zda věřit smím to zrakům svým,

ty hlásíš se zas k svému dítěti?

...

HRABĚ:

Ó, dítě mé, blaho mé ztracené,
již mám tě zas, k ňadru tě vinu.

...

BOHUŠ:

Můj otče! Ó, mám tě zas,
tisknu tě v objetí...

Hřímaly

s. 720, ř. 5-7, **tisk:**

Pro jeviště napsal kromě *Zakletého prince* (1872) operu *Švanda dudák* (1885), o jejíž uvedení na scénu marně usiloval ještě v posledních letech svého života.

oprava:

Pro jeviště napsal kromě *Zakletého prince* (1872) další operu *Švanda dudák* (z roku 1885), po odmítnutí Národním divadlem provedenou roku 1896 v Plzni.

odůvodnění:

podle *Sto let českého divadla 1865-1965, Plzeň 1965, s. 180*

a podle ČSHS:

provedení Plzeň 20. I. 1896

Malát

s. 723, poslední 3 řádky životopisu, **tisk:**

instruktivních kompozic k operní tvorbě, kde však hry venkovského námětu silného přimknutí ke Smetanovu a Dvořákovu vzoru vytvořily nenáročné hudební obrázky přechodného významu.

stylistická úprava

instruktivních kompozic k operní tvorbě, kde však jeho hry s venkovskými náměty, na nichž je patrné, že vznikly podle vzoru Smetanova a Dvořákova, jsou jen nenáročnými hudebními obrázky přechodného významu.

s. 723, **odatek k životopisu:**

První Malátova opera Svatojanská pouť z roku 1896 se nedochovala, následovala jednoaktovka "Slavnost sv. Floriána", uvedená roku 1899 s názvem "Stáňa" a tříaktová opera "Staří blázni", uvedená roku 1908 s názvem "Veselé námluvy". Opera "Rarášek" zůstala nedokončena.

podle https://cs.wikipedia.org/wiki/Jan_Mal%C3%A1t:

Svatojanská pouť (1896, zničena)

Slavnost sv. Floriána (jednoaktovka, premiéra v Národním divadle 30. června 1899 pod názvem „Stáňa“)[2]

Staří blázni, která měla premiéru (pod názvem „Veselé námluvy“) v Městském divadle Královských Vinohradů

12. ledna 1908. K oběma posledním operám napsal libreto Karel Kádner na náměty humoresek Josefa Štolby.[3]

Rarášek (podle Ladislava Stroupežnického, nedokončeno)

Šebor: Zmařená svatba

s. 727, **tisk:**

Premiéra: Praha, Prozatímní divadli 25. 10. 1879

správně:

Premiéra: Praha, Prozatímní divadlo 25. 10. 1879 (V. H.)

Fibich

s. 728, polední 3 řádky – s. 729, první 3 řádky, **tisk:**

o vyvrcholení hudebního dramatu melodramatická trilogie *Hippodamie* na antický námět zpracovaný Jaroslavem Vrchlickým do tří samostatných her. **Předchůdci dramatického melodramu jako jevištního útvaru byli v 18.**

století J. J. Rousseau *Pygmalion*, 1770) a zejména Jiří Benda (*Ariadna na Naxu, Medea*, 1775 atd.) i František Škroup scénickým melodramem *Královrah* z roku 1831. Fibich vytvořil však svou trilogii zcela samostatný a nový útvar hudebního dramatu

stylistická úprava:

o vyvrcholení hudebního dramatu melodramatická trilogie *Hippodamie* na antický námět zpracovaný Jaroslavem Vrchlickým do tří samostatných her. **Jeho předchůdci byli již v 18. století J. J. Rousseau (*Pygmalion*, 1770) a zejména Jiří Benda (*Ariadna na Naxu, Medea*, 1775 atd.) i František Škroup scénickým melodramem *Královrah* z roku 1831. Fibich vytvořil však svou trilogii zcela samostatný a nový útvar hudebního dramatu**

odůvodnění:

podle MGG:

Der literarische Prosatext des erst am 19. April 1770 vor einem geladenen Publikum aufgeführten Mono- bzw. Melodrams Pygmalion war bereits 1762 fertiggestellt. 24 der 26 kurzen Instrumentalstücke schuf der Dilettant H. Coignet nach Anweisungen von Rousseau in wenigen Tagen.

podle Oxford:

Italian opera...or...French opera which Rousseau proposes to transform into melodrama: an alternation of spoken and purely instrumental passages. This was how he conceived *Pygmalion*, a scène lyrique set to music by Horace Coignet in 1770.

podle

[http://encyklopedie.idu.cz/index.php/Benda,_Ji%C5%99%C3%AD_Anton%C3%ADn_\(Star%C5%A1%C3%AD_divadlo\)](http://encyklopedie.idu.cz/index.php/Benda,_Ji%C5%99%C3%AD_Anton%C3%ADn_(Star%C5%A1%C3%AD_divadlo))

Důležitým podnětem pro jeho tvorbu se stal příchod Seylerovy herecké společnosti do Gothy v červnu 1774. Měla v repertoáru činohry, singspiely a také Rousseauův melodram *Pygmalion* s hudbou A. Schweitzera. Výkony herců inspirovaly Benda natolik, že se pokusil o kompozici podobného útvaru, který by v inscenaci hudebního díla poskytl prostor deklamačnímu umění činoherců.

Nevěsta messinská

s. 732, **tisk:**

Místo a čas děje: Messina, v době normanské (12. století).

stylistická úprava

Místo a čas děje: Messina, v době normanských výbojů (12. století).

s. 732, 3. řádek zdola v úvodu, **tisk**

Základem děje opery je svár lidí si nejbližších; motiv, který zněl už ve Smetanově *Libuši* a který – ve sporu otce se synem – našel své vyjádření u Fibicha už v *Blaníku*, je zde rozveden do mohutného hudebního pásma.

stylistická úprava

Základem děje opery je svár nejbližších příbuzných, podobný motivu ve Smetanově *Libuši*, který užil Fibich (spor otce se synem) už ve své opeře *Blaník*, je zde rozveden do mohutného hudebního pásma.

Bouře

s. 734, ř. 10-13, **tisk**

Při kompozici *Bouře* se Fibichovi otevřel i hudebně nový svět. Studoval tehdy ruskou hudbu, zejména Rimského-Korsakova, v jehož díle našel

zvláštní výrazovou křehkost a nové modulace vyrůstající z exotických námětů.

Byla to pobídka k hledání nové cesty a tou se Fibich v tomto díle také vydal. Jeho paleta je zde úžasně pestrá.

úprava (částečně V. H.)

Po antické tragédii přišla na řadu pohádka, která si vyžádala jiný, kantabilnější sloh, vzdalující se od Wagnerova způsobu skladby, ke kterému Fibich dosud tíhl. Nedoložené tvrzení, že to bylo vlivem studia díla Rimského-Korsakova, se vyskytuje pouze ve fibichovské monografii M. Očadlíka. Fibichova paleta je zde úžasně pestrá.

odůvodnění

Mně se jeví jako navzájem podobné ústřední motiv Rímského-Korsakovovy *Šeherezády* a výstup Fernanda ve Fibichově *Bouři*, když je unaven kácením stromů, ale o tom jsem nenašel nikde žádnou zmínku. Ve Vilně, kde byl Fibich rok, prý (podle Očadlíkovy monografie) to bylo na hudbu chudé, ale v Čechách byl koncem 19. století rozvinutý rusofilismus včetně zájmu o hudbu, který nemohl nepůsobit i na Fibicha, ale ten (viz dále) ukázal svému ruskému hostovi jako dílo, kterého si z ruské hudby zvláště váží - operu *William Ratcliff* C. Kjuie! Fibich byl také od r. 1878 sbormistrem v pražském pravoslavném chrámu.

podle *Ottlová, Pospíšil: K repertoáru exotismů v české hudbě 19. století, in: Cizí, jiné, exotické v české kultuře 19. století : sborník příspěvků z 27. ročníku symposia k problematice 19. století : Plzeň, 22.-24. února 2007, Academia 2008 - na str. 349* jsou uvedeny konkrétní exotismy ve Fibichových *Náladách*, dojmech a upomínkách, ale o *Bouři* tam není zmínka

podle *Očadlík: Život a dílo Z. Fibicha, Praha 1950, s. 61:*

„Dosavadní dramatická tvorba Fibichova nesená hrdinské-tragickými náměty jen episodně se dotýkala lyrických stavů a proto v ní převažoval pathos, který zhmotňoval výrazové prostředky do lapidární šíře a pevnosti. Nyní, při komposici „Bouře“ se rozevíral Fibichovi nový svět. Do jisté míry se tak stalo Fibichovým studiem ruské hudby. Pražské návštěvy Čajkovského, provedení „Eugena Oněgina“ pak zvláště prokázalo, že je možno i hlubokým lyrickým záběrem docílit nových lidských přízvuků ve velké hudební stavbě. Fibich, který se poté věnoval zevrubnému studiu ruské hudby, a který takto poznal zejména Rímského-Korsakova, našel v jeho díle zvláštní křehkost výrazovou, zejména neznámé vztahy modulační, vyrůstající z exotisujících orientálních námětů. Nelze mluvit o napodobení těchto nových objevů u Fibicha. Spíše to byl poukaz na novou hledací cestu, a postižení nových odstínů ve stavbě melodie, varovný příklad, aby nedošlo k ustrnutí ve spekulativním světě západnické chromatiky. Tímto způsobem se Fibich dostal k oživení svých zkušeností vilenských i svých zkušeností z praktického provozování pravoslavné hudby chrámové, a svět východních slovanských hudebních představových prvků se mu stal známou skutečností. To vysvětluje, proč „Bouře“, námět vysloveně exotický, nemá v sobě mananýrismu, který se objevuje v hudebních kulturách západních a který nakonec vyústil v impressionismus.“

podle *Palla, H: Bouře, in: Dalibor 30. 3. 1895 (r. 17, č. 17-18, s. 125-6), 27. 4. 1895 (č. 22, s. 165-6), 4. 5. 1895 (č. 23, s. 173-4)*

zde není nic o vlivu Korsakova na Fibichovu *Bouři*

podle *Kalenský B.: Předsmrtná um. zpráva Fibichova (Dalibor 1912, č. 32, s. 239)*

(citováno volně) při návštěvě ruského skladatele M. M. Ivanova v Praze r. 1900, krátce před Fibichovou smrtí, se Fibich zmínil o svém zájmu o ruskou hudbu zvláště od pobytu ve Vilně 1873. Ukázal hostu operu C. Kjuie „William Ratcliff“ s tím že si ji velice cení

tamtéž, č. 33, s. 246

Fibich vyprávěl Ivanovovi, že od propagace a uskutečňování Wagnerova směru od *Bouře* přešel ke kantabilnějšímu projevu

podle *Rektorys, A: Z. Fibich. Sborník dokumentů, sv. 1.,2, 1951-52*

Rímskij Korsakov je zmíněn pouze v 1. díle v recenzi V. J. Novotného na Fibichovu *Hedy* v *Hlasu národa* ze 14. 2. 1896:

„...Je to spíše pohodlný než hezký a umělecky ušlechtilý způsob veršování pro hudbu, tak že bych raději dal přednost přirozené, neškrobené prose, podobně asi, jak jsem nedávno shledal v ruské operě *Májová noc* od Rímského-Korsakova.“ (to se týká zřejmě pouze libreta)

podle *Nejedlý: Česká moderní zpěvohra po Smetanovi, Praha 1910, s. 92:*

„...po antické tragedii (*Nevěsta Messinská*) přišla pohádka, jež nutně dala vznik novému Fibichovu slohu.“ *tamtéž, s. 93:*

„Již roku 1880 vznikla...symfonická báseň „Bouře“, jež jest ouverturou k dramatu a podává již i základní děj. ...z (této) ouvertury vzal i hlavní motivy a učinil je i základními motivy své opery.“ Dále jsou uvedeny v notách a to motiv bouře a milostný motiv.

podle *Hostinský O. Vzpomínky na Fibicha, 1909, s. 169:*

„...vábil ho smělý skok od plastického mythu k fantastické báchorce, v níž nejvíce cítil se doma, neboť od prvního mládí svého byl přese všechnu moderní přizpůsobivost a všetrannost svou v hloubi duše své přece jenom

romantik, arci stejně jemný jako vřelý.“

V Jiráňkově monografii a jinde

jsou uváděna více či méně přesná převzetí motivů z „Nálad, dojmů a upomínek“ do opery „Bouře“, ale o vlivu Korsakova nic

z e-mailu V. Reittererové z 22. 5. 2018:

„...Já jen vím, že v bohaté Fibichově knihovně Korsakovova díla nebyla (ta knihovna se nezachovala sice v úplnosti, ale hudebniny až na výjimky ano), odkud pochází informace, že jeho skladby studoval, netuším...“

Kopecký, Jiří: Opery Zdeňka Fibicha z devadesátých let 19. století, 2008

tam není žádná zmínka o spojitosti hudby Fibichovy Bouře s ruskou hudbou

Janáček

s. 743, odst. 1, ř. 3-5, **tisk**

škole v Praze u F. Z. Skuherského, pak **ve Vídni a v Lipsku**. Byl nejprve učitelem hudby **na učitelském ústavě**, pak ředitelem varhanické školy v Brně, a nakonec profesorem **mistrovské školy státní konzervatoře v Brně**.

upřesnění

škole v Praze u F. Z. Skuherského, **pak v Lipsku a ve Vídni**. Poté byl učitelem

hudby **na všeobecně vzdělávacích školách**, pak ředitelem varhanické školy v Brně a nakonec profesorem

skladby mistrovské školy pražské konzervatoře s působností v Brně.

odůvodnění

podle [https://slovník.ceskyhudebnislovník.cz](https://slovník.ceskyhudebnislovník.cz/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=2192)

index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=2192

Profesionálně se v hudbě zdokonalil na pražské varhanické škole jako žák Františka Zdeňka Skuherského a Františka Blažka. Školu se zdarem absolvoval po jednoletém studiu (1874–75). Důležitou epizodu v Janáčkově hudebním vzdělávání znamenaly i krátké pobyty na konservatořích v Lipsku a ve Vídni (1879–80)...

Pedagog, interpret, folklorista

Jako učitel hudby zahájil svou kariéru na všeobecně vzdělávacích školách, mimo jiné na Slovanském gymnasiu....

Hlavním působištěm Janáčkových pedagogických aktivit se stala Varhanická škola, kterou od jejího založení

(1881) až do její fúze s hudební školou Besedy brněnské ve Státní konservatoř (1919) řídil a na níž též

vyučoval....Počítal s tím, že se stane ředitelem Konzervatoře. Po převratu 1918 však byl jmenován (pouze)

profesorem skladby mistrovské školy v Praze s působností v Brně.

s. 743, poslední odstavec, s. 744, ř. 1-4, **tisk**

Obsáhlé Janáčkově dílo obsahuje kromě oper také ještě další úspěšné dramatické práce: národopisný balet *Rákos Rákoczy* z roku 1891, opery *Šárka* na Zeyerova slova z roku 1887 (provedenou až roku 1925), *Počátek románu* z roku 1891 (premiéra 1894) a *Osud* z roku 1903–1904 (premiéra 1934 v rozhlase). V oboru kantát vytvořil významná díla *Amarus*, *Věčné evangelium* a *Glagolská mše*, v symfonických skladbách *Šumařovo dítě*, *Taras Bulba*, *Balada blanická* a *Symfonieta*. Z řady sborových skladeb jsou významné sbory na slova Petra Bezruče. Skladby komorní: dva smyčcové kvartety, dechový kvintet *Mládí*, dvě koncertní skladby klavírní s průvodem malého sboru, řada skladeb klavírních, zejména cykly *Po zarostlém chodníčku* a *V mlhách*. Významným dokladem odrazu boje českého lidu je fragment sonáty *I. X. 1905*, vzniklý pod dojmem brněnských dělnických bouří. Z ostatních děl je nutné vyzvednout ještě skladby, které

minimální úprava:

fragment sonáty *I. X. 1905*, vzniklé

(odůvodnění viz dále)

lépe:

V Janáčkově tvorbě dominují hudebně dramatická díla. Vedle raných oper *Šárka* z roku 1887, hry se zpěvy a tanci *Rákos Rákoczy* z roku 1891 a aktovky *Počátek románu* z téhož roku je to sedm celovečerních oper, které se prosadily i ve světovém repertoáru. K vrcholům české hudby jiných žánrů patří jeho *Symfonieta*, *orchestrální rapsodie Taras Bulba*, *smyčcová Serenáda*, *Glagolská mše*, *Věčné evangelium*, komorní kantáta *Zápisník zmizelého*, mužské sbory na slova Petra Bezruče (*Kantor Halfar*, *Maryčka Magdónova*, *Sedmdesát*

tisíc), dva smyčcové kvartety, dechový sextet *Mládí*, dvě komorní koncertantní klavírní skladby, klavírní cykly *Po zarostlém chodníčku* a *V mlhách* či dochovaný fragment klavírní sonáty *Z ulice 1. X. 1905*, napsané pod dojmem demonstrace za českou univerzitu, při níž zahynul dělník František Pavlík. Z ostatních děl je nutné vyzvednout ještě skladby, které

odůvodnění

podle <https://slovník.ceskyhudebnislovník.cz>

„V Brně, kde česká inteligence usilovala o druhou českou univerzitu, vyvrcholilo toto hnutí během tzv. Volkstagu na přelomu září a října 1905, kdy při demonstraci za českou univerzitu zahynul dělník František Pavlík. Janáček k této události napsal fragment klavírní sonáty *Z ulice 1. X. 1905*. To již měl za sebou řadu impresionisticky...“

(k tomu poznámka M.S.: Janáček napsal sonátu celou, jak je uvedeno dále ve stejném zdroji):

"(JW VIII/19) 1. X. 1905 (*Z ulice* dne 1. října 1905), pro klavír. 1. Předtucha, 2. Smrt, [3. **Smuteční pochod – Janáčkem zničená část**]..."

s. 744, odstavec 2, ř. 2-3, **tisk**

kteřé jí stály v cestě. Dlouho Janáček zápasil o uznání svého díla a jeho **skladba nejvýznačnější – *Její pastorkyňa*** – se dostala na Národní divadlo v Praze

upřesnění

kteřé jí stály v cestě. Dlouho Janáček zápasil o uznání svého díla a jeho **vrcholné operní dílo – *Její pastorkyňa*** – se dostala na Národní divadlo v Praze

odůvodnění:

kupřiladu Janáčkova *Symfonieta* zaujala již místo oficiální slavnostní národní české hudby vedle Smetanova cyklu *Má vlast* a mnoho Janáčkových skladeb jiných žánrů se zařadilo vedle vrcholných skladeb Smetanových a Dvořákových.

Šárka

s. 745, ř. 2-5, **tisk**

poslal Antonínu Dvořákovi klavírní výtah k posouzení. Skladatel ho přijal s nadšením. **Zamítnutí se však dočkal u Zeyera, kterého teprve poté požádalo povolení ke zhudebnění. Zeyer své rozhodnutí nezměnil do své smrti, původně počítal s tím, že operu podle jeho Šárky složí A. Dvořák.**

stylistická úprava:

poslal Antonínu Dvořákovi klavírní výtah k posouzení. Skladatel ho přijal s nadšením. **Až potom požádal Janáček o souhlas se svým zhudebněním Zeyera, který ale počítal s tím, že operu Šárka na jeho libreto složí Antonín Dvořák a do své smrti s Janáčkovým zhudebněním nesouhlasil.**

odůvodnění:

podle [https://cs.wikipedia.org/wiki/%C5%A0%C3%A1rka_\(Jan%C3%A1%C4%8Dek\)](https://cs.wikipedia.org/wiki/%C5%A0%C3%A1rka_(Jan%C3%A1%C4%8Dek))

Text opery vychází ze čtvrtého dílu Zeyerova díla Vyšehrad, nicméně jeho zhudebnění nebylo bez problémů.[1] Antonín Dvořák, na jehož žádost byl text sepsán, váhal s jeho zhudebněním. Bedřich Smetana, kterého Zeyer oslovil, pro změnu zhudebnění odmítl a tak bylo dílo vydáno knižně. Po jeho vydání se prací na něm ujal v roce 1887 Leoš Janáček, který po 6 měsících práce měl připraven klavírní výtah celé opery.[1] Janáček následně konzultoval své vznikající dílo s Dvořákem, který neměl významnějších výhrad, načež se Janáček obrátil na Zeyera s prosbou o svolení zhudebnit jeho libreto. Zeyer nicméně opakovaně nesouhlasil se zhudebněním.[1] I to byl jeden z důvodů, proč Janáček práce na opeře na 30 let odložil.[1]

Její pastorkyňa

s. 748, ř. 5-6, **tisk**

se tu bezprostřední intonace nejen lidových nápěvů moravského lidu a rytmy lidových tanců, nýbrž takřka **věrné, realistické zachycení mluvy moravských lidí.**

úprava

se tu bezprostřední intonace nejen lidových nápěvů moravského lidu a rytmy lidových tanců, nýbrž takřka **přesné zachycení melodie mluvy moravských lidí.**

odůvodnění:

podle

https://slovník.ceskyhudebnislovník.cz/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=2192
Janáček usiloval o originální teoretické koncepce a mířil k vlastní teorii harmonie, rytmu a od konce 90. let 19. století (1897) používal v denní praxi tzv. nápěvků mluvy – tj. **zapisoval hlasové a zvukové situace zachycené v plenéru** – nejčastěji na ulici, ale i při přednáškách, v dopravních prostředcích, na cestách, v obchodech, na trhu, na procházkách i jinde

s. 748, ř. 4 zdola, **tisk:**

Ubohá Jenůfka se neodvažuje přiznat k svému **provinění** a jen prosí Števu, aby si **upřesnění**

Ubohá Jenůfka se neodvážá přiznat k svému **otěhotnění** a jen prosí Števu, aby si **odůvodnění**

přece už nejsme v 19. století, ale v 21., kdy je otěhotnění i u svobodné ženy obvykle hodnoceno jako něco chvályhodného. V obsahu 1. dějství sice je, že by Jenůfka „zůstala v hanbě“, kdyby byl Števa odveden do vojska. Ale čtenáři neznalému poměru a vyjadřování v 19. století by nemuselo být jasné, o co vlastně šlo. Provinil se Laca, když jí úmyslně poranil tvář, provinil se morálně Števa, když kvůli tomu zrušil své zasnoubení s již těhotnou Jenůfkou.

Foerster

s. 764 – s. 765, ř. 1-7, **tisk**

Josef Bohuslav Foerster pocházel ze starého muzikantského a kantorského rodu. Jeho otec byl **vynikající teoretik a dómský kapelník v Praze. Foerster prošel studiem na varhanické škole u F. Z. Skuherského. Se svou chotí, kdysi vynikající členkou Národního divadla, zpěvačkou Bertou, roz. Lautererovou, přesídlil do Hamburku a poté do Vídně. Teprve po 30 letech (roku 1919) se vrátil do Prahy, kde se stal profesorem konzervatoře a později profesorem kompozice na mistrovské škole. Svými skladbami dosáhl velkého ohlasu i vysokých poct. Foersterovo dílo je rozsáhlé. Obsahuje pět symfonií, tři koncerty, řadu symfonických básní, orchestrálních suit, několik kantát, z nichž nejrozsáhlejší je oratorium *Svatý Václav* a velký počet instrumentálních a komorních děl. Bohatství jeho tvorby v oboru vokálním je nepřeborné. Je to na sto sborů, většinou mužských, z nichž některé jsou klasickým dokladem české vyspělé vokální kultury, dále množství písní, většinou na texty českých básníků. Písněvé cykly, jako například *Čisté jitro*, patří k vrcholům české písněvé tvorby vůbec. Kromě těchto oborů pěstoval Foerster i hudbu duchovní. Vynikl i jako jemný literát a malíř. Zejména jeho kniha vzpomínek *Poutník* má vynikající hodnotu nejen dokumentární, ale i literární.**

minimální úprava:

Za svou chotí, sopranistkou Bertou, roz. Lautererovou, po jejím odchodu z Národního divadla, přesídlil do Hamburku a poté do Vídně.

Odůvodnění:

podle

https://slovník.ceskyhudebnislovník.cz/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=6881
Roku 1888 se oženil se sólistkou Národního divadla Bertou Lautererovou, kterou osobně poznal již při jejím účinkování v kostele sv. Vojtěcha. Po jejím odchodu do Hamburku ji v listopadu 1893 následoval...Pro zhoršující se podmínky v hamburské opeře odtud do Vídně odešel Mahler (1898) a po něm Foerstrova manželka (1901), kterou následoval i Josef Bohuslav Foerster (1903)

podrobnější úprava

Josef Bohuslav Foerster byl pokřtěn jako Josef Caspar Franz Förster. Jméno Josef Bohuslav Foerster užíval od 80. let 19. století. Pocházel ze starého muzikantského rodu. Jeho otec Josef Förster byl **varhaník, skladatel, pedagog, teoretik a od roku 1887 ředitel kůru svatovítského chrámu. J. B. Foerster absolvoval Varhanickou školu u F. Z. Skuherského. Jeho manželka Berta, rozená Lautererová, vynikající pěvkyně, byla zprvu sólistkou pražského Národního divadla. Když získala angažmá v Hamburku (1893) a poté (1901) ve Vídni,**

Foerster za ní v obou případech zakrátko přesídlil do těchto měst a tam pracoval. Roku 1918 se manželé Foerstroví vrátili do Prahy, kde byl Foerster profesorem skladby konzervatoře a později (1922-30) její mistrovské školy. Svými skladbami dosáhl velkého ohlasu i vysokých poct. Foerstovo rozsáhlé dílo obsahuje vedle šesti oper pět symfonií, tři koncerty, řadu symfonických básní, orchestrálních suit i velký počet instrumentálních komorních děl. Bohatství jeho vokální tvorby, z velké části věnované náboženské tematice je nepřeborné. Mezi jeho sbory, většinou mužskými, jsou některé (*Velké, širé, rodné lány, Oráč, Polní cestou* aj.) vrcholnými příklady vyspělosti české vokální kultury. Mezi stovkami písní, většinou na texty českých básníků, dominuje cyklus *Čisté jitro*, patřící k vrcholům české písňové tvorby. Mezi vokálně symfonickými díly vyniká oratorium *Svatý Václav*. Josef Bohuslav Foerster byl i jemně cítícím malířem a plodným spisovatelem (kniha vzpomínek *Poutník* aj).

Odůvodnění

viz

https://slovník.ceskyhudebnislovník.cz/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=6881

s. 765, **Debora** (osoby), tisk:

Stará **Židovka** (alt);

správně:

Stará **Židovka** (alt);

Eva

s. 767, ř. 8-14, tisk

Byla zadána do soutěže o cenu, kterou vypsal Národní divadlo na novou českou operu. Cenu nedostala. Měla ovšem silnou konkurenci ve Fibichově *Šárce* a Kovařovicových *Psohlavcích* a **tehdejší historizující zájem obecenstva dal oběma přednost. A přece je Eva po Fibichově *Nevěště messinské* nejpokrokovějším českým dílem. Je skutečně české; celá nápěvná síla jako by byla odvozena ze zpěvů lidu**

stylistická úprava

Byla zadána do soutěže o cenu, kterou vypsal Národní divadlo na novou českou operu. Cenu nedostala. Měla ovšem silnou konkurenci ve Fibichově *Šárce* a Kovařovicových *Psohlavcích* a **tehdejší velký zájem o historii dal oběma přednost. Ale je skutečností, že Eva je po Fibichově *Nevěště messinské* nejpokrokovějším českým dílem oné doby. Celá její nápěvná síla jako by byla odvozena ze zpěvů lidu**

s. 768, ř. 4-5 zdola, tisk:

Mánkovy návrhy odmítá, ale přiznává, že její srdce patří jemu, a kdyby **byl volný**, šla by za ním kamkoliv. Ale tu se náhle vrací Samko, a když mu Eva přizná, že

oprava překlepu:

Mánkovy návrhy odmítá, ale přiznává, že její srdce patří jemu, a kdyby **byla volná**, šla by za ním kamkoliv. Ale tu se náhle vrací Samko, a když mu Eva přizná, že

Jessika

s. 769 (osoby), tisk:

Shylock, **Žid** (bas);

správně:

Shylock, **Žid** (bas);

s. 769, 1. dějství, ř. 2, 7, tisk:

starý **Žid**.....mají pro něho, **Žida**, jen opovržení,

správně:

starý **Žid**.....mají pro něho, **Žida**, jen opovržení,

s. 770, poslední 4 řádky úvodu, tisk:

osoby jsou charakterizovány spíše ve dvojicích Bassanio-Porcie, Lorenzo-Jessika a **převládají i nad Antoniem i nad Shylockovou pomstou. Nejvýrazněji vyznačuje proto tuto třetí Foersterovu operu, v níž lidské city se rozvíjejí k radostným perspektivám, ráz milostné hry.**

stylistická úprava

osoby jsou charakterizovány spíše ve dvojicích: Bassanio-Porcie, Lorenzo-Jessika, **jejichž party jsou výraznější než part Antoniu i než líčení Shylockovy pomsty. Tato třetí Foerstrova opera, v níž se lidské city rozvíjejí k radostným perspektivám, má ráz milostné hry.**

s. 770, 1. dějství, ř. 4-7 zdola, **tisk:**

jejich hovorů vpadá zpráva Porciina hlasatele, že jeho paní vyzývá neznámého muže, jenž při dóžecím plesu zvedl její rukavičku, aby se **do tří dnů** dostavil do Belmontu **k losování o její ruku v soutěži** s jinými dvěma nápadníky. **Výzva se týká Bassania**, jenž znovu věří ve své štěstí. Nato se odehraje bouřlivá

úprava

jejich hovorů vpadá zpráva Porciina hlasatele, že jeho paní vyzývá neznámého muže, jenž při dóžecím plesu zvedl její rukavičku, aby se **za tři dny** dostavil do Belmontu **k soutěžení o její ruku** s jinými dvěma nápadníky. **Ten neznámý muž je Bassanio**, jenž znovu věří ve své štěstí. Nato se odehraje bouřlivá

odůvodnění

podle Opera, s. 771:

Pak dojde k soutěži. Porcie uložila svým nápadníkům vybrat správnou skříňku ze tří: zlaté, stříbrné a olovené. Jen v jedné z nich je její obraz, a kdo vybere skříňku s obrazem, získá i ji. Oba první nápadníci prohráli. Bassanio však volí správně skříňku olovenou

s. 770, 3-4 řádka zdola, **tisk**

Proměna: **Poslední záhada se rovněž rozluští. Antonio, jenž mezitím opět získal své jmění, hledá muže, který ho vysvobodil ze Shylockových rukou. Nalézá ho**

stylistická úprava

Proměna: **Také poslední záhada se vyjasní. Antonio, jehož loď mezitím šťastně dopluly, hledá muže, který ho vysvobodil ze Shylockových rukou a nalézá ho**

s. 774, úvod, 3. řádek zdola, **tisk:**

a důraz na základní tendenci, že nelze se zřící života ani láskou zrazeného a že lze vospět k lásce všelidské, je u Foerstera vystupňován s hlubokou znalostí života i s velkým uměleckým mistrovstvím

stylistická úprava

a zdůrazňuje základní tendenci díla nezříkat se života ani láskou zrazeného a že od lásky k ženě lze vospět k lásce všelidské. Tato myšlenka je zde vystupňována s hlubokou znalostí života i s velkým uměleckým mistrovstvím

Kovařovic

s. 777, **tisk:**

(*9. 12. 1861, Praha – †6. 12. 1920, Praha)

oprava

(*9. 12. 1862, Praha – †6. 12. 1920, Praha)

odůvodnění

podle https://cs.wikipedia.org/wiki/Karel_Kovařovic

Karel Kovařovic (9. prosince 1862 Praha – 6. prosince 1920 Praha), odkud je přístup k matričnímu záznamu o narození:

<http://katalog.ahmp.cz/pragapublica/permalink?xid=E003C22A5B8945BAB8B39C9CF0423A54&scan=48>

podle *RISM*:

Years active: 09.12.1862-06.12.1920

Literature: Grove|7 Kovařovic, Karel [1862-1920]

PazdírekS/o Kovařovic, Karel [1862-1920]

DEUMM/b Kovařovic, Karel (Forgeron-Maréchal; Josef Heral; Charles Biset) [1862-1920]

MGG|2/p Kovařovic, Karel (Kovařovitz) (Karl) [1862-1920]

ČSHS Kovařovic, Karel (Charles Forgeron-Maréchal; Josef Heral; Charles Biset) [1862-1920]

s. 777, posledních 6 řádků, **tisk:**

dirigent vynikl Kovařovic smyslem pro nové umělecké hodnoty, které přinášel

počátek 20. století. Stal se tak záslužným dirigentem prací nejen operních, ale i symfonických; velké skladby Josefa Suka a Vítězslava Nováka měly premiéru pod jeho taktovkou. Vysoce pozvedl i uměleckou úroveň Národního divadla ustálením hlavního repertoáru českého a uváděním děl nových autorů domácích i významných světových autorů.

úprava:

dirigent vynikl Kovařovic smyslem pro nové umělecké hodnoty, které přinášel

konec 19. století a první dvě desetiletí 20. století. Řídil premiéry velkých symfonických skadeb Josefa Suka a Vítězslava Nováka, ale nejvíce se věnoval opeře. Výrazně pozvedl uměleckou úroveň operního souboru Národního divadla, kde se za jeho vedení (1900-1920) ustálil hlavní český repertoár a pravidelně byly uváděny domácí i zahraniční novinky.

Odůvodnění:

podle

*https://slovník.ceskyhudebnislovník.cz/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=6881
[index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=6881/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=7100](https://slovník.ceskyhudebnislovník.cz/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=6881/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=7100)*

s. 778, **Cesta oknem**, poslední 4 řádky úvodu, **tisk:**

problematiky, Kovařovic zůstává jen a jen u líbezného sice, ale přitom naprosto konvenčního zobrazení francouzského příběhu. Jednotlivá čísla opery tomu také nasvědčují, a tak se Kovařovicova opera stává přímo typickou ukázkou českého buržoazního obdivu francouzské „mondénnosti“.

stylistická úprava:

problematiky, Kovařovic zůstává jen a jen u **libivého**, ale přitom naprosto

konvenčního zhudebnění francouzského příběhu, **kteří se melodicky blíží pozdní francouzské „opéra comique“ a operetě, Smetanův a Dvořákův styl připomínají lidové scény svým polkovým základem.**

Na starém bělidle

s. 781, **tisk:**

Předloha: Božena Němcová, **povídka** Babička (1855)

správně:

Předloha: Božena Němcová, **novela** Babička (1855) (V. H.)

Weis: Polský Žid

s. 784, osoby, **tisk:**

Polský **žid** (bas);

správně:

Polský **Žid** (bas);

s. 784, úvod, ř. 2, **tisk:**

Karel Weis přihlásil se svým Polským **židem**,

správně:

Karel Weis přihlásil se svým Polským **Židem**,

s. 784, 1. dějství, ř. 6, **tisk:**
strávil svou poslední noc neznámý polský **žid**.
Správně:
strávil svou poslední noc neznámý polský **Žid**.

s. 784, 1. dějství, ř. 8, **tisk:**
byl nedaleko odtud nalezen jeho vůz a kůň a šatstvo prosáklé krví, ale **žid**
správně:
byl nedaleko odtud nalezen jeho vůz a kůň a šatstvo prosáklé krví, ale **Žid**

s. 785, proměna po 1. dějství, úředposlední řádek, **tisk:**
vstupuje polský **žid**, zase zaplatí zlatem a žádá o nocleh
správně:
vstupuje polský **Žid**, zase zaplatí zlatem a žádá o nocleh

s. 785, posledních 6 řádků, **tisk:**
nevinu, zhroutí se a přiznává, že tehdy polského **žida** zavraždil a mrtvolu spálil
v milíři. Je odsouzen k smrti a kat jej odvléká. Proměna: Noc proběhla, je ráno, svatebčané se sbíhají, ale nevěstin
otec nevstává, je mrtev. A polský **žid**,
správně:
nevinu, zhroutí se a přiznává, že tehdy polského **Žida** zavraždil a mrtvolu spálil
v milíři. Je odsouzen k smrti a kat jej odvléká. Proměna: Noc proběhla, je ráno, svatebčané se sbíhají, ale nevěstin
otec nevstává, je mrtev. A polský **Žid**,

Souček

s. 787, Provdaná nevěsta, ř. 1-2, **tisk**
napsána roku 1891 a vyšla tiskem v nakladatelství E. Starého. Nepodařilo se
však zjistit, zda byla v **minulosti vůbec** někde provedena.

úprava

napsána roku 1891 a vyšla tiskem v nakladatelství E. Starého. Nepodařilo se
však zjistit, zda byla **před rokem 1998** vůbec někde provedena.

odůvodnění:

podle „*Opera*“, s. 786:

Novodobá premiéra: Hukvaldy 28. 6. 1998 pouze s klavírním doprovodem a posléze ve zkušebně
Moravskoslezského národního divadla v Ostravě 2. 11. 2008

Suda

s. 787, **tisk:**
(*30. 4. 1865, **Plzenec** – †**28. 8.** 1931, Plzeň)

oprava

(*30. 4. 1865, **Starý Plzenec** – †**1. 9.** 1931, Plzeň)

odůvodnění:

podle https://cs.wikipedia.org/wiki/Stanislav_Suda

Stanislav Suda (30. dubna 1865 Starý Plzenec — **1. září** 1931 Plzeň) , odkud je přístup k matričnímu záznamu o
úmrtí: http://www.portafontium.cz/iipimage/30070962/plzen-124_1290-z?x=62&y=605&w=390&h=143

podle

https://slovník.ceskyhudebnislovník.cz/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=6881/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=6165

narozen 30. 4. 1865, Starý Plzenec, zemřel 1. 9. 1931, Plzeň.

Vítězslav Novák

s. 791, ř. 2-5, **tisk**

postavil na přední místo mezi českými skladateli počátku 20. století. **Těžiště jeho práce je v symfonických skladbách. Jsou to dvě serenády pro malý orchestr, dramatické ouvertury (*Korsár, Maryša, Lady Godiva*), symfonické básně *V Tatrách, Toman a lesní panna, O věčné touze, De profundis, Slovácká suita, Jihočeská suita,***

úprava

postavil na přední místo mezi českými skladateli počátku 20. století. **Těžištěm jeho díla jsou symfonické skladby, mezi nimi dvě serenády pro malý orchestr, dramatické ouvertury (*Korsár, Maryša, Lady Godiva*), symfonické básně (*V Tatrách, Toman a lesní panna, O věčné touze, De profundis*), *Slovácká suita, Jihočeská suita,***

odůvodnění

Novák napsal ještě mnoho dalších skladeb pro orchestr, což původní formulace nesprávně popírá. *Slovácká suita a Jihočeská suita* nejsou symfonické básně, o čemž svědčí už názvy těchto skladeb, proto je doplnění závorek nezbytné

viz

https://slovník.ceskyhudebnislovník.cz/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=6881/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=2207

s. 791, odst. 2, ř. 1, **tisk**

Vítězslav Novák patří k významným osobnostem české hudby. Jeho obsáhlé

úprava

Vítězslav Novák patří **mezi nejvýznačnější osobnosti české hudby.** Jeho obsáhlé

odůvodnění:

viz

https://slovník.ceskyhudebnislovník.cz/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=6881/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=2207

s. 791, odst. 2, ř. 6-8 zdola, **tisk**

tvorbě moravského Slováčka a později i Slovenska a že se s vroucí upřímností dal **inspirovat více domácími lidovými hodnotami než kosmopolitickým ohlasem doby a módy. Lidový ohlas** formoval Novákovu melodickou větu, téma lidové písně nebylo mu jen melodií

stylistická úprava

tvorbě moravského Slováčka a později i Slovenska a že se s vroucí upřímností **inspiroval** více domácími lidovými hodnotami **než tehdy módními kosmopolitickými názory. Ohlas lidové hudby** formoval Novákovu melodickou větu, téma lidové písně nebylo mu jen melodií

Nedbal

s. 800, poslední 4 řádky - s. 801, ř. 1-2, **tisk:**

nejprve hru na trubku, později na housle, které však zaměnil za violu. V kompozici se stal žákem Antonína Dvořáka, na konzervatoři na sebe upozornil i jako dirigent a korepetitor. V roce 1891 spolu s Josefem Sukem založil smyčcové

kvarteto, podle něhož později vzniklo velmi známé České kvarteto. V roce 1906 odešel z Prahy do Vídně, kde založil a až do roku 1919 stál v čele Tonkünstler orchestru, s nímž v Rakousku a dalších zemích obhájoval a uváděl českou hudbu.

minimální úprava

V roce 1891 spolu s Josefem Sukem spoluzaložil smyčcové kvarteto, které od roku 1892 neslo název České kvarteto.

větší úprava

Na Pražské konzervatoři studoval hru na trubku a bicí nástroje, později hru na housle a violu, ve skladbě

byl žákem Dvořákovým. Uplatňoval se již i jako dirigent. Roku 1892 bylo hráno jeho orchestrální *Scherzo caprice*, o rok dříve se stal spoluzakladatelem - violistou – kvarteta, nesoucího od roku 1892 název České kvarteto, v letech 1896 -1906 dirigoval Českou filharmonii, potom žil ve Vídni, kde do roku 1919 řídil Wiener Tonkünstler-Orchester, s nímž v Rakousku a dalších zemích uváděl českou hudbu.

odůvodnění

korepetitor u klavíru nacvičuje se zpěváky jejich party, o dirigování se všude píše až od vystoupení s Českou filharmonií 1996

podle https://cs.wikipedia.org/wiki/%C4%8Cesk%C3%A9_kvarteto

České kvarteto...Soubor byl sestaven ze čtyř studentů Pražské konzervatoře. Zakládajícími členy byli: Karel Hoffmann (houslista)Josef Suk (druhé housle), Oskar Nedbal (viola), Otto Berger (violoncello).

podle https://cs.wikipedia.org/wiki/Oskar_Nedbal#Ml.C3.A1d.C3.AD_a_studia

Kromě hraní na violu se Oskar Nedbal zajímal o dirigování a 24. listopadu 1896 ve svých 22 letech poprvé dirigoval Českou filharmonii s velkým úspěchem a potom s ní spolupracoval až do roku 1906.

podle https://de.wikipedia.org/wiki/Wiener_Tonk%C3%BCnstler-Orchester

in dem Anfang des 20. Jahrhunderts gegründeten Wiener Tonkünstler-Orchester weiter, das sein erstes Konzert am 10. Oktober 1907 im Wiener Musikverein unter den Dirigenten Oskar Nedbal, Hans Pfitzner und Bernhard Stavenhagen

Ostrčil

s. 803, odst.1, poslední 2 řádky, **tisk**

klasických děl a průbojně inscenace tvorby moderní (světovou pozornost vzbudilo roku 1926 provedení Bergova Vojcka).

stylistická úprava

https://cs.wikipedia.org/wiki/%C4%8Cesk%C3%A9_kvarteto

klasických děl a průbojně inscenace tvorby moderní. Světovou pozornost vzbudilo

provedení Bergova Vojcka roku 1926 .

Zich: Preciézky

s. 814, **tisk:**

Premiéra: Praha, Národní divadlo **11. 5. 1926**

správně:

Premiéra: Praha, Národní divadlo **21. 5. 1926**

odůvodnění:

podle <http://archiv.narodni-divadlo.cz/inscenace/4267>

Preciézky (Opera)

Národní divadlo, od 21.05.1926 do 09.10.1926 (7x)

Kříčka

s. 823, ř. 4, **tisk**

pracovníkem). Po studiích na pražské konzervatoři u **prof. Steckera a Kličky**

upřesnění

pracovníkem). **Po studiu na konzervatoři (hra na varhany u Josefa Kličky, teorie a dirigování u Karla Knittla, skladba u Karla Steckera)**

odůvodnění:

podle https://cs.wikipedia.org/wiki/Jaroslav_K%C5%99i%C4%8Dka

Vystudoval gymnázium v Havlíčkově Brodě a na pražské konzervatoři byl **žákem Karla Knittla a Karla Steckera.**

podle

https://slovník.ceskyhudebnislovník.cz/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=6881/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=1111

na radu Karla Steckera přistoupil v roce 1902 k přijímací zkoušce na pražskou konzervatoř. Setkává se zde poprvé s Karlem Knittlem a Antonínem Dvořákem, kterého Kříčka již dávno velmi obdivoval. Zkoušen byl však Josefem Kličkou a Karlem Steckerem. První rok se věnoval hře na varhany u Josefa Kličky, ale od druhého roku se zaměřuje pouze na kompozici. **Studoval harmonii, nauku o nástrojích, hru z partitury a řízení u Karla Knittla, kontrapunktu a skladbě se učil u Karla Steckera a věnoval se také hře na tympány u Filipa Bláhy.**

s. 824, závěr životopisu, **tisk:**

který charakterizuje jeho četné písně a sborové skladby, projevuje se i v jeho **bohaté operní tvorbě**. Po úspěšné *Hipolyt* z roku 1917 následovala satirická opera *Bílý pán aneb Těžko se dnes duchům straší* (1929), která pestrostí a groteskností svého námětu odpovídala požadavkům tehdejší doby a získala si uznání i za hranicemi. **Pro děti složil Kříčka po *Ogarech ještě operu *Tlustý pradědeček* (1932, na námět J. Čapka), *České jesličky* (1936–1937, partitura 1948) a dvě hříčky pro dětské divadlo, *Psaničko na cestách a Oživlé loutky* (1941). V letech 1936–1939 vznikl zpívaný balet *Král Lávra*, roku 1948 na námět lidové balady opera *Jáchym a Juliána* a po ní opera *Zastaveníčko* podle Jiráskovy povídky *Zahořanský hon* (provedeno roku 1950 v Plzni)***

správně:

který charakterizuje jeho četné písně a sborové skladby, projevuje se i v jeho **bohaté tvorbě pro divadlo**. Po úspěšné opeře *Hipolyta* z let 1910–16 následovala satirická opera *Bílý pán aneb Těžko se dnes duchům straší* (I. verze z let 1927–29, II. verze z roku 1930), která pestrostí a groteskností svého námětu odpovídala požadavkům tehdejší doby a získala si uznání i za hranicemi. **V letech 1945–48 vznikla lidová opera *Jáchym a Juliána*. Pro děti složil Kříčka v roce 1932 opery *Ogaři a *Tlustý pradědeček*, *lupiči a detektivové aneb: Dobře to dopadlo* na libreto Josefa Čapka, v letech 1936–1937 *České jesličky* (klavírní výtah 1948, premiéra 1949) a v roce 1941 dvě hříčky pro dětské divadlo: *Psaničko na cestách a Oživlé loutky* (1941). V letech 1936–1939 vznikl zpívaný balet *Král Lávra*. Mezi osmi pracemi operetního charakteru je i *Zahořanský hon* op. 98a podle stejnojmenné povídky Aloise Jiráska (premiéra v Plzni roku 1950), jehož novým zpracováním vznikla opera *Zastaveníčko aneb Nokturno*, op. 98b. Početné jsou i Kříčkovy scénické hudby k činohrám, mj. i k činohernímu zpracování Jiráskova *Zahořanského honu*.***

Odůvodnění:

podle *Opera* s. 824, ř. 5-6:

(Hipolyta)

Kříčka pracoval na tomto díle poměrně dlouho: od září 1910 až do října 1916

podle

https://slovník.ceskyhudebnislovník.cz/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=6881/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=1111

Jevištní dílo, scénická hudba a hudba k filmům

a) Opery a balety...

Hipolyta, 1910–1917 střídavě v Praze a Maršovicích, zpěvohra o třech dějstvích...

Bílý pán aneb Těžko se dnes duchům straší. Hudební komedie (I. verze), 1927–29...II. Verze 1930...

České jesličky, 1936–37, vánoční zpěvohra...Edice: Praha: Dilia, 1968 (klavírní výtah)...*Král Lávra*. Zpívaný balet, 1938–39, scénická pohádka o třech dějstvích...

Jáchym a Juliána, 1945–48, lidová opera o pěti obrazech

Zastaveníčko aneb Nokturno, 1935, rokoková opera buffa o čtyřech jednáních na libreto Františka Kožíka podle námětů povídky Aloise Jiráska *Zahořanský hon*.

Kalhoty, 1961, zpěvoherní miniatura na vlastní libreto podle námětu povídky Paoly Lombroso.

Dvě komedie televizní, 1963, dvě operní miniatury na vlastní libreto podle povídek O'Henryho: 1. Měsíc divů, 2.

Šlechtný kasař aneb S poctivostí nejdál dojdeš

b) Operety

Zahořanský hon, 1949–50, hudební veselohra o čtyřech jednáních na libreto Františka Kožíka podle námětu

stejnomené povídky Aloise Jiráka

Český Paganini aneb Slavík a Chopin, 1950–51, opereta o třech jednáních na libreto Jana Pakosty a Rudolfa Lazpy, rkp. nezvěstný.

Kolébka, 1950–51, hudební veselohra se zpěvy a tanci o třech jednáních podle povídky Aloise Jiráka; Edice: Praha: Dilia, b. r. (klavírní výtah).

Charlotta a loupežníci, 1951, hudební veselohra o třech dějstvích podle námětu Emila Zoly, rkp.

Tichý dům, 1951–52, opereta o čtyřech obrazech na libreto Jana Pakosty podle Malostranských povídek Jana Nerudy; Edice: Praha: Dilia, 1959 (klavírní výtah skladatele a libreto).

Chudý kejklíř, 1953, hra se zpěvy a tanci o třech dějstvích podle divadelní hry Josefa Kajetána Tyla, rkp.

Polka vítězí!, 1954, opereta o třech dějstvích na libreto Františka Kožíka; Edice: Praha: CHF, 1955 (klavírní výtah skladatele).

Cirkus Humberto, 1955, opereta o čtyřech obrazech na libreto Josefa Konigsmarka podle románu Eduarda Basse...

Skladby pro mládež

d) Dětské zpěvohry

Ogaři, 1918 v Maršovicích, dětská zpěvohra ze života valašských dětí...

Thlustý pradědeček, lupiči a detektivové aneb: Dobře to dopadlo. Zpěvohra, 1932...

podle <https://vis.idu.cz/ProductionDetail.aspx?id=30509&mode=0>

Zahořanský hon

divadlo: Krajské oblastní divadlo v Plzni, scéna: Malé divadlo Plzeň

29. 4. 1950 premiéra, žánr: opereta

Autoři: skladatel:Jaroslav Křička; libreto:František Kožík; autor předlohy:Alois Jirásek

podle ČSHS:

České jesličky...1936/37...prov. Divadlo 5. května , 15. 1. 1949)

Operety:...Zahořanský hon op. 98a (podle Jiráka F. Kožík, 1953, prov. Opava 7. 9. 1955, nově zprac. jako op.

98b Zastaveníčko aneb Nokturno)

podle Janota: Česká a světová opereta:

ZAHOŘANSKÝ HON

Zpěvohra o 4 jednáních

Libreto: František Kožík

Premiéra: 29. 4. 1950 Plzeň

podle <http://www.divadlo-opava.cz/archiv/rejstriky-od-roku-1945/rejstrik-premier-od-roku-1945/>

7.9.1950 Křička J. Záhořanský hon opereta Libreto: Kožík F. podle Jiráka A.,

Hipolyta

s. 825, 2. dějství, ř. 4 zdola, **tisk**

kteřý prý musí prchnout, protože ze žárlivosti zabil žida, a svěří ji do ochrany

úprava

kteřý prý musí prchnout, protože ze žárlivosti zabil Žida, a svěří ji do ochrany

Boleslav Vomáčka

s. 831, **tisk**:

(*28. 6. 1887, Mladá Boleslav – †7. 7. 1978, Praha)

správně

(*28. 6. 1887, Mladá Boleslav – †1. 3. 1965, Praha)

odůvodnění (podle všech informačních zdrojů):

v roce 1978 zemřel Jaromír Vomáčka

s. 831, ř. 1-4, **tisk**:

Láska k hudbě, kterou zdědil po svém otci, řediteli školy a nadšeném hudebním pracovníkovi, způsobila, že vedle

právnícké fakulty studoval současně i varhanickou školu u prof. Steckera a na jeho doporučení odešel pak na mistrovskou školu skladby k Vítězslavu Novákovi.

oprava:

Láska k hudbě, kterou zdědil po svém otci, řediteli školy a nadšeném hudebním pracovníkovi, způsobila, že vedle právnícké fakulty studoval současně i na varhanním oddělení Pražské konzervatoře u K. Steckera a pak skladbu na její mistrovské škole u Vítězslava Nováka.

odůvodnění

podle https://cs.wikipedia.org/wiki/Boleslav_Vom%C3%A1%C4%8Dka

Pocházel z muzikantské rodiny. Po maturitě na gymnáziu v Mladé Boleslavi studoval práva na Karlově Univerzitě. Souběžně studoval na varhanním oddělení Pražské konzervatoře a posléze skladbu v mistrovské třídě Vítězslava Nováka, kterou absolvoval roku 1910. Studoval rovněž zpěv u Josefa Krummery a zpíval pravidelně v

podle

https://slovník.ceskyhudebnislovník.cz/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=6881/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=8128

pražská Varhanická škola byla připojena k Pražské konzervatoři již roku 1889 jako její varhanní oddělení, jak je uvedeno ve slovníkovém hesle:

„Josef Tragy, rovněž absolvent Varhanické školy, předseda Spolku přátel umění pro církevní hudbu v Čechách (od roku 1865) a člen výboru Jednoty pro zvelebení hudby v Čechách ve spolupráci s Františkem Zdeňkem Skuherským vypracoval a 13. ledna 1888 předložil výboru Jednoty návrh na reorganizaci výuky na Pražské konzervatoři, se kterým souvisel návrh na připojení Varhanické školy ke konzervatoři. Tyto návrhy byly 16. února 1888 výborem Jednoty schváleny a od počátku školního roku 1889/90 postupně realizovány. Smlouva o převzetí Varhanické školy Jednotou pro zvelebení hudby v Čechách, která zabezpečovala provoz konzervatoře, byla uzavřena 28. ledna 1890. Na konzervatoř přešli František Zdeňk Skuherský, který zde s titulem ředitel do odchodu do důchodu 1. ledna 1890 vedl výuku oborů: hra na varhany, hra na klavír a skladba, a s ním i všichni tehdejší učitelé Varhanické školy, která byla v rámci konzervatoře do konce školního roku 1890/91 s nezměněným názvem samostatným oddělením“

Maixner

s. 835, **tisk:**

(*17. 3. 1888, Praha – †24. 5. 1946, Praha)

správně:

(*17. 3. 1888, Praha – †25. 5. 1946, cestou z Konopištska do Prahy)

podle https://cs.wikipedia.org/wiki/Vincenc_Maixner#/media/Soubor:V._Maixner-z%C3%A1znam_o_datu_%C3%BAmrt%C3%AD_a_poh%C5%99bu.jpg

zde je reprodukce záznamu ze Všeobecné nemocnice v Praze II. o úmrtí V. Maixnera 25. 5. 1946 s poznámkou "Zemřel cestou do nemocnice"

podle *Svobodné noviny*. 29. 5. 1946, s. 5

"...zemřel na cestě autem z Konopištska do Prahy..."

Ambros

s. 838, závěr životopisu, **tisk:**

Jeho operu *Maryla* (1953) předcházela dvě scénická díla: opera z lidového prostředí *Ukradené štěstí* (1924–1925) a meditativní až mystická opera *El Christo de la Luz* (1926).

s letopočty premiér:

Jeho operu *Maryla* (1953) předcházela dvě scénická díla: opera z lidového prostředí *Ukradené štěstí* (1925) a meditativní až mystická opera *El Christo de la Luz* (1930).

podrobnější úprava:

Jeho operu *Maryla* (vznik 1951, prem. 1953) předcházela dvě scénická díla: opera z lidového prostředí *Ukradené štěstí* (vznik 1924–1925, prem. 1925) a meditativní až mystická opera *El Christo de la Luz* z roku 1926 (prem. 1930).

odůvodnění:

podle

https://slovník.ceskyhudebnislovník.cz/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=6881/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=5841

Ukradené štěstí, tříaktová opera (podle stejnojmenné činohry Ivana Franka, libreto Květa Zahradníková-Kepková, 1924–25; premiéra 19. 1. 1925...

El Christo de la Luz, tříaktová opera (podle Julia Zeyera, 1926, rozhlasová premiéra Brno 1929; jevištní premiéra 18. 9. 1930...

Maryla, tříaktová opera (libreto Eva Hrubanová-Součková podle novely Aloise Jiráska, 1951; premiéra 10. 10. 1953, Olomouc)...

El Christo de la Luz, tříaktová opera (podle Julia Zeyera, 1926, rozhlasová premiéra Brno 1929; jevištní premiéra 18. 9. 1930

Martinů

s. 840, ř. 5 zdola – s. 841, první 3 řádky, **tisk:**

Četné jsou zejména jeho balety, které někdy kombinuje se zpěvem (*Istar*, 1924), *Kdo je na světě nejmocnější* (1925), *Vzpouza* (1928), *Špalíček* (1933). Pro operní jeviště je určena komedie *Voják a tanečnice* (1928), *Hry o Marii* (1935), *Divadlo za branou* (1936) a *Julietta* (1938). Pro rozhlas napsal Martinů opery *Hlas lesa* (1935) a *Veselohru na mostě* (1937), pro televizi opery *Čím lidé žijí* (*Pohádka o ševci*, 1951–1952) a *Ženitba* (1952). V posledních letech svého života dokončil skladatel ještě opery *Mirandolina* (1954), *Řecké pašije* (1956–1959) a lyrickou jednoaktovku *Ariadna* (1958) podle hry Georgese Neveuxe Pouť Theseova.

uvedení správných letopočtů premiér:

Čím lidé žijí (*Pohádka o ševci*, 1953) a *Ženitba* (1953). V posledních letech svého života dokončil skladatel ještě opery *Mirandolina* (1954), *Řecké pašije* (1961) a lyrickou jednoaktovku *Ariadna* (1961) podle hry Georgese Neveuxe Pouť Theseova.

podrobnější upřesnění:

Četné jsou jeho balety: *Istar* (vznik 1918–21, prem. 1924), *Kdo je na světě nejmocnější* (vznik 1922, prem. 1925) či *Vzpouza* (vznik 1925, prem. 1928). Některé z nich jako *Špalíček* (1. verze z let 1931–32, prem. 1933) jsou kombinovány se zpěvem. Pro operní jeviště je určeno dvanáct dokončených děl, mezi nimi komedie *Voják a tanečnice* (vznik 1926–27, prem. 1928), *Hry o Marii* (vznik 1934, prem. 1935), *Divadlo za branou* (vznik i prem. 1936) a *Julietta* (vznik 1936–37, prem. 1938). Pro rozhlas napsal Martinů opery *Hlas lesa* (mezi operami v knize *Opera* jmenovanými byla jako první psána pro rozhlas, vznik i prem. 1935) a *Veselohru na mostě* (vznik 1935, prem. 1937), pro televizi mezi operami v knize *Opera* jmenovanými byla jako první dvě opery *Čím lidé žijí* (*Pohádka o ševci*, vznik 1951–1952, prem. 1953) a *Ženitba* (vznik - 1952, prem. 1953). V posledních letech svého života dokončil skladatel ještě opery *Mirandolina* (vznik 1953–54, prem. 1954), *Řecké pašije* (vznik 1. verze 1956–1957, 2. verze 1958–1959, prem. 1. verze 1999, prem. 2. verze 1961) a lyrickou jednoaktovku *Ariadna* (vznik 1958, prem. 1961) podle hry Georgese Neveuxe Pouť Theseova.

odůvodnění:

podle

https://slovník.ceskyhudebnislovník.cz/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=6881/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=6114

Opery

Voják a tanečnice, H. 162, 3 dějství, J. L. Budín (=Jan Löwenbach), 1926–1927, premiéra 1928, Dilia 1966;

Larmes de couteau (Slzy nože), H. 169, 1 dějství, Georges Ribemont-Dessaigues, 1928, premiéra 1969, Dilia 1982;

Les Trois Souhais (Tři přání), H. 175, 3 dějství, Georges Ribemont-Dessaigues, 1928–1929, premiéra 1971, Dilia 1970, 2000, 2001;

Le Jour de bonté (Den dobročinnosti), H. 194, 3 dějství, 1930–1931, premiéra 2003;

Hry o Marii, H. 236, 4 dějství, Vítězslav Nezval, Henri Ghéon, Julius Zeyer, 1934, premiéra 1935, Dilia 1965;

Hlas lesa, H. 243, rozhlasová opera, 1 dějství, Vítězslav Nezval, 1935, premiéra 1935, Dilia 1965;

Veselohra na mostě, H. 247, rozhlasové opera, 1 dějství, Václav Kliment Klicpera, 1935, premiéra 1937, Boosey & Hawkes 1951, Dilia 1960;
Divadlo za bránou, H. 251, 3 dějství, Gaspard Debureau, Molière, Leo Štraus, 1936, premiéra 1936, Dilia 1956;
Juliette (Snář), H. 253, 3 dějství, Georges Neveux, 1936–1937, premiéra 1938, Melantrich 1947, Dilia 2005;
Alexandre bis (Dvakrát Alexandr), H. 255, 1 dějství, André Wurmser, 1937, premiéra 1964, Boosey & Hawkes 1953;
What Men Live By (Čím lidé žijí), H. 336, 1 dějství, Leo Tolstoj, 1951–1952, premiéra 1953, Boosey & Hawkes 1953;
The Marriage (Ženitba), H. 341, 2 dějství, Nikolaj Gogol, 1952, premiéra 1953, Boosey & Hawkes 1953;
Plainte contre inconnu (Žaloba proti neznámému), H. 344, nedokončeno, 3 dějství, Georges Neveux, 1953;
Mirandolina, H. 346, 3 dějství, Carlo Goldoni, 1953–1954, premiéra 1959, Bärenreiter 1959;
Ariane (Ariadna), H. 370, 3 dějství, Georges Neveux, 1958, premiéra 1961, Bärenreiter 1960;
The Greek Passion (Řecké pašije), H. 372, Nikos Kazantzakis, 1. verze 1956–1957, 2. verze 1958–1959, premiéra 1. verze 1999, 2. verze 1961, UE 1998.

Balety

Istar, H. 130, 1918–1921, premiéra 1924, Dilia 1967;
Kdo je na světě nejmocnější, H. 133, 1922, premiéra 1925, Dilia 1968;
Vzpouza, H. 151, 1925, premiéra 1928, Dilia 1969;
The Butterfly that stamped (Motýl, který dupal), H. 153, 1926;
Le raid merveilleux (Podivuhodný let), H. 159, 1927, premiéra v rozhlase 1980;
La Revue de cuisine (Kuchyňská revue), H. 161, 1927, premiéra 1927, Leduc 1930, 2003;
On tourne (Natačí se), H. 163, 1927, premiéra 1979, Dilia 1981;
Échec au roi (Šach králi), H. 186, 1930, premiéra 1980, Max Eschig 1966;
Špalíček, H. 214, 1. verze (Karel Jaromír Erben) 1931–1932, premiéra 1933, 2. verze 1940, premiéra 1949, Max Eschig 1879;
The Strangler (Škrtič), H. 317, Robert Fitzgerald, 1948, London 1948, Max Eschig 1979.

podle https://cs.wikipedia.org/wiki/%C5%98eck%C3%A9_pa%C5%A1ije

(k Řeckým pašijím) První verze byla zrekonstruována muzikologem Alešem Březinou až v roce 1999 pro operní festival v Bregenzu, kde byla uvedena ve světové premiéře 20. června 1999.

s. 841, **Voják a tanečnice, tisk**

Předloha: **Titus** Maccius Plautus, komedie Pseudolus (Lišák Pseudolus)

Libreto: **J. L. Budín**

úprava a doplnění

Předloha: **částečně Titus** Maccius Plautus, komedie Pseudolus (Lišák Pseudolus)

Libreto: **J. L. Budín (pseudonym Jana Löwenbacha)**

odůvodnění:

podle <https://operaplus.cz/plzensky-vojak-a-tanečnice-na-festivalu-opera-2015/>

Voják a tanečnice se tak nejvíce podobá revue, která bez skrupulí paroduje klasiky literární (**libreto Jana Löwenbacha je částečně postaveno na parodii Plautova Lišáka Pseudola** – Plautus v díle i osobně vystupuje ve stylizovaně patetickém dialogu s Molièrem) i hudební (sbor oslavující „senátora Bambulu“ je brilantní parodií smetanovského stylu pro poučeného diváka k popukání).

podle

https://slovník.ceskyhudebnislovník.cz/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=6881/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=6281

Löwenbach, Jan (psán též Loewenbach, pseud. J. L. Budín)

s. 841, **tisk :**

Místo a čas děje: **Athény, starověk**

úprava

Místo a čas děje: **různé roviny místa a času**

odůvodnění

viz *Opera*, s. 842-43 „Obsah děje“

Miroslav Krejčí

s. 873, **Léto**, úvod, ř. 4-7, **tisk**

Miroslav Krejčí...zhudebnil...prací Fráni Šrámka. Tato hra, kterou její autor dopisoval **již roku 1914** jako voják rakouské armády

stylistická úprava

Miroslav Krejčí...zhudebnil...prací Fráni Šrámka. Tato hra, kterou její autor dopisoval **roku 1914 již** jako voják rakouské armády

odůvodnění

podle <http://archiv.narodni-divadlo.cz/inscenace/3665/seznam-predstaveni>

Léto – Činohra...29.05.1915 , 19:00, Národní divadlo (premiéra)

s. 874, 3. dějství, ř. 1, **tisk**

Farář Hora právě **vyprovodil** z katechismu dva vesnické snoubence

stylistická úprava

Farář Hora právě **vyzkoušel** z katechismu dva vesnické snoubence

odůvodnění

podle <http://www.sceav.cz/cs/o-nas/item/925-co-je-to-katechismus>

Co je to katechismus?

Původně znamená ústní (zvláště rodinnou) výuku základů křesťanství, udělovanou dětem a nevzdělaným dospělým. Význam slova se však časem přesunul z obsahu vyučování na **knihu, která obsahovala výklad základních křesťanských pravd** a byla při domácím vyučování používána.

Dnes je tedy katechismus příručka, která se snaží aktuálním způsobem (často formou otázek a odpovědí) předat a vyložit základy víry k poučení v širších kruzích.

Poznámka MS: před křesťanskou svatbou museli projít (snad i dnes musejí) snoubenci školením či zkouškou ze znalosti náboženské nauky

Jeremiáš

s. 879, ř. 3-6 zdola, **tisk:**

Vytvořil tak vedle svých dvou oper četné skladby, které patří k vrcholným dílům české hudby, jako např. široce rozezpívaný slavnostní pochod *Jen dál* na slova J. Nerudy (1918), **kantátu Zborov (1927)**, **sborový cyklus Před novým dnem (1933)**,

oprava:

Vytvořil tak vedle svých dvou oper četné skladby, které patří k vrcholným dílům české hudby, jako např. široce rozezpívaný slavnostní pochod *Jen dál* na slova J. Nerudy (1918), **dále sborové cykly Zborov (1927) a Před novým dnem (1933)**,

odůvodnění:

podle

https://slovník.ceskyhudebnislovník.cz/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=6881/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=3650

Zborov, cyklus šesti sborů (1927).

Alois Hába

887, ř. 3-9, **tisk**

V roce 1923 **založil A. Hába na pražské konzervatoři oddělení**

pro čtvrttónovou a šestinótovou hudbu, jediné toho druhu ve vývoji hudby

a vedl je jako profesor do roku 1951. Podle Hábových návrhů vyrobila firma Förster čtvrttónové klavíry,

šestinotónová harmonia s trojmanuálovou klaviaturou, jiné firmy zase čtvrtónové klarinety s dvojnásobným počtem klapek nebo čtvrtónové trumpety se čtvrtým ventilem, kterých se používá při provozování čtvrtónové hudby.

úprava:

V roce 1923 A. Hába založil a poté vedl na pražské konzervatoři volné kurzy čtvrtónové hudby a od roku 1934 oddělení pro čtvrtónovou a šestinotónovou hudbu, jediné ve světovém měřítku, po válečném přerušení a převodu na Akademii múzických umění do jeho zrušení v roce 1948. Poté byl ještě na AMU do roku 1950 ve svém oboru lektorem „nepovinných předmětů“. Na konzervatoři byla jeho výuka mikrintervalové hudby ukončena o rok později. Podle Hábových návrhů byly vyrobeny firmou Förster dva čtvrtónové klavíry, jedno čtvrtónové a dvě šestinotónová harmonia, jinde pak dva čtvrtónové klarinety, dvě čtvrtónové trubky a posléze čtvrtónová kytara.

odůvodnění

podle *J. Vysloužil: A. Hába, 1974*

s. 134: „...byl Hába výnosem MŠANO...přidělen službou Státní konservatoři hudby pro vyučování předmětu teoretické akustice a hudební analýze. Od školního roku 1924-25 Hába převzal na tomto ústavě i řízení volných kursů čtvrtónové hudby...“

s. 138: „Hába byl...připisem MŠANO č. 111427/34-V/2 22. října 1934 „*ustanoven profesorem hudebních konseratoři s účinností od 1. října 1934*“ a s nástupem na Státní konservatoř hudby v Praze. Tím však byly vytvořeny předpoklady k tomu, aby z dosavadních „*volných kursů čtvrtónové hudby*“ vzniklo řádné „*oddělení pro čtvrtónovou a šestinotónovou hudbu*“, což mj. znamenalo, že je žáci po úspěšném dokončení opouštěli jako ostatní absolventi konzervatoře s obvyklým úředním osvědčením (vysvědčením)... Až do školního roku 1939-40, kdy na zásah protektorátního ministerstva školství pravidelná činnost oddělení pro čtvrtónovou a šestinotónovou hudbu skončila...“

s. 282: „...připisem inisterstva školství a osvětyze dne 20. září 1947...byl zcela zproštěn učebních povinností v tomto svém mateřském ústavě (pozn.M.S. - to je konzervatoři)... Ve školním roce 1946-47 byl Hába pověřen vyučováním skladby v půltónové, čtvrtónové a šestinotónové soustavě, v atematickém slohu a ve sluchové výcviku na hudební fakultě AMU...v následujících dvou letech byl jmenován lektorem vždy na jedenškolní rok...1948/49...a...1949/50...“

s. 284: „Na počátku školního roku 1948-49 ...bylo Hábovo čtvrtónové a šestinotónové oddělení na hudební fakultě AMU zrušeno. Žáci z Hábovy třídy, mj J. Pauer se museli zapsat do některé z obou existujících tříd a ke svému původnímu učiteli docházeli k nepovinným přednáškám a cvičením...Jako jediné existenční útočiště Hábovi zbyla ještě konzervatoř, ale i z ní měl odejít výpovědí k 1. srpnu 1951...“

s. 156: „Čtvrtónové a šestinotónové nástroje vyrobili vesměs podle Hábových návrhů...nástrojaři firmy A. Förster v Jiříkově v Čechách -čtvrtónové klavíry (1925, 1931), čtvrtónová harmonia (1934) a šestinotónová harmonia (1927, 1938), firmy V. Kohlert v Kraslicích – dva druhy čtvrtónových klarinetů (1921?, 1924, 1931) a firma F. A. Heckel v Drážďanech - čtvrtónovou trubku (1931...Nakonec vznikla i čtvrtónová kytara (1944).

s. 135: „...k premiéře Matky v Mnichově (1931) vyrobila...firma Kohlert dva čtvrtónové klarinety a firma F. A. Heckel dvě čtvrtónové trumpety...“

s. 282: „...v Matce použil vedle speciálně konstruovaných čtvrtónových nástrojů – klarinetů, trubek, klavíru, harmonia – i tradičních nástrojů...“

podle <https://cs.wikipedia.org/wiki/Manu%C3%A1l>

Manuál = klaviatura (klávesnice) hudebního nástroje, například varhan, v protikladu k pedálu.

s. 887, ř. 6-7 zdola, **tisk:**

"...Přijď království tvé v šestinotónovém systému)..."

upřesnění:

...Přijď království tvé v šestinotónovém systému, přičemž v orchestru je jen jediný šestinotónový nástroj - harmonium)..."

odůvodnění:

podle <https://www.casopisharmonie.cz/rozhovory/aloes-haba-a-promeny-hudebniho-zivota-20-stoleti-9.html>

(autorka: Vlasta Reittererová)

Roku 1942 Hába operu (Přijď krávkství tvé) dokončil. Dvě stě sedmdesát devět stran čistopisné rukopisné partitury představuje první a jedinou operu v dějinách, zkomponovanou v šestinotónech. V orchestru je šestinotónové harmonium, postavené opět firmou August Förster, jinak se nutnosti stavět nové nástroje Hába tentokrát vyhnul – jsou zde jen smyčce, tři různě naladěné harfy, pozouny a bicí.

s. 887, ř. 1-3 zdola, **tisk:**

"...i když ji někdy řešival způsobem podmíněným konkrétní době. V květnu 1945 se stal ředitelem nově založeného divadla (bývalého Neues deutsches Theater), které v té době dostalo název Divadlo 5. května..."

upřesnění:

...i když ji někdy řešival způsobem dobově podmíněným. Když bylo v květnu 1945 zrušeno Nové německé divadlo, v jeho budově začalo působit Divadlo 5. května, v němž se stal Alois Hába uměleckým vedoucím operního souboru...

podle https://cs.wikipedia.org/wiki/Divadlo_5._kv%C4%9Btna

"Divadlo 5. května (zkráceně D5K) v Praze bylo založeno v květnu roku 1945 a působilo v budově bývalého Nového německého divadla...Uměleckým vedoucím souboru opery byl zpočátku Alois Hába, později vystřídaný Václavem Kašlíkem..."

podle <https://www.mujozhlaz.cz/reflexe-opera/velka-opera-5-kvetna-prazske-divadelni-povstani>

"Nové německé divadlo v Praze se po porážce Německa v roce 1945 proměnilo v Divadlo 5. května a brzy nato ve Velkou operu 5. května."

podle <https://www.divadelni-noviny.cz/jak-vznikla-a-zanikla-velka-opera-5-kvetna>

"Budovu Neues Deutsches Theater (nyní Státní opera Praha) se chystal v květnových dnech roku 1945 obsadit činoherní soubor vedený Antonínem Kuršem. K němu se 11. května připojil Václav Kašlík, jemuž se podařilo získat skladatele Aloise Hábu jako uměleckého garanta celého podniku..."

s. 888, odst. 2, ř. 1-3, **tisk**

Jednou z cest, jež měly vést k vytvoření nové hudby, bylo zmnožení výrazových prostředků **dalším rozdělením nejmenších jednotek evropského tonálního systému na části ještě drobnější – čtvrttóny nebo šestiny tónů. úprava**

Jednou z cest, jež měly vést k vytvoření nové hudby, bylo zmnožení výrazových prostředků **používáním menších intervalů než jsou půltóny, zejména čtvrttónů.**

odůvodnění:

podle *J. Vysloužil: Alois Hába, Panton 1974, s. 358-374*

A. Hába napsal ve 1/4 tónové soustavě 31 koncertních skladeb a operu Matka, v 1/6 tónové soustavě 7 koncertních skladeb a operu Přijď království tvé a v 1/5 tónové soustavě Smyčcový kvartet č. 16.

s. 888, Matka

doplňk k úvodu:

K doprovodu zpěvních hlasů zvolil Hába komorní obsazení orchestru, v němž použil vedle speciálně konstruovaných čtvrttónových nástrojů – klarinetů, trubek, klavíru, harmonia - i tradičních nástrojů -smyčců, harf, pozounů, tympanů.

odůvodnění:

podle *Vysloužil: A. Hába, 1974, s. 202:*

„...komornost čtvrttónového orchestru, v němž použil vedle speciálně konstruovaných čtvrttónových nástrojů – klarinetů, trubek, klavíru, harmonia - i tradičních nástrojů -smyčců, harf, pozounů, tympanů...“

s. 893, **Nová země,**

pod konec textu **doplnit šifru R. R.** (V. H.)

Vogel

s. 896, poslední odst. od ř. 2, **tisk:**

Je to tragická jednoaktová opera *Mareja* (1922), veselohra *Mistr Jíra* (1924) a tříaktová *Jovana* (1935), těžící námětově z bojů Černohorců proti Turkům.

se správnými letopočty premiér:

Je to tragická jednoaktová opera *Mareja* (vznik 1922, prem. 1923), veselohra *Mistr Jíra* (vznik 1924, prem. 1926) a tříaktová *Jovana* (vznik 1935-37, prem. 1939), těžící námětově z bojů Černohorců proti Turkům.

odůvodnění:

podle MGG:

Bühnenwerke: **Maréja** (Vogel nach A. Betramelli), Oper 1 Akt (1922; 1923 Olmütz); **Mistr Jíra** (Meister Jíra; ders. nach Zikmund Winter), op.com. 1 Akt (1924; 1926 Prag), Kl.A. 1926; **Jovana** (Alexander Roda Roda nach Mičun Pavičević), Oper 3 Akte (1935–1937; 1939 Mährisch Ostrau)

Schulhoff

s. 900, konec odst. 2, **tisk:**

Zkomponoval dokonce jazzové oratorium *H. M. S. Royal Oak* (1930) pro vypravěče, jazzového zpěváka, smíšený sbor a jazzový orchestr. Z tohoto inspiračního zdroje pochází jeho patrně nejznámější skladba *Hot Sonate* (1930) pro altový saxofon a klavír. **Napsal mnoho** symfonií, množství vokálních skladeb např. *Symfonie germanica* (1919), *Národní písně a tance z Těšínska* (1936), *Pod Radhoštěm* (1939). **Psal scénická díla a hudbu k činohrám např. balet *Ogelala* (dokončen roku 1922), *Mír Aristofanův* (1940), nebo *Bařtipán*, hudbu k Molièrově divadelní hře. Zkomponoval operu *Plameny* (1932).**

menší úprava:

Zkomponoval dokonce jazzové oratorium *H. M. S. Royal Oak* (1930) pro vypravěče, jazzového zpěváka, smíšený sbor a jazzový orchestr. Z tohoto inspiračního zdroje pochází jeho patrně nejznámější skladba *Hot Sonate* (1930) pro altový saxofon a klavír. **Dokončil šest** symfonií, množství vokálních skladeb např. *Symfonie germanica* (1919), *Národní písně a tance z Těšínska* (1936), *Pod Radhoštěm* (1939).

Pro divadlo napsal např. balet *Ogelala* (dokončen roku 1922), v roce 1933 hudbu k Aristofanově hře *Mír*, hudbu k Molièrově divadelní hře, nazvané *Bařtipán* a v roce 1932 operu *Plameny*.

větší úprava:

Zkomponoval dokonce jazzové oratorium *H. M. S. Royal Oak* (1930) pro vypravěče, jazzového zpěváka, smíšený sbor a jazzový orchestr. Z tohoto inspiračního zdroje pochází jeho patrně nejznámější skladba *Hot Sonate* (1930) pro altový saxofon a klavír. Napsal **šest** symfonií (**7. a 8. nedokončil**), množství **komorních** a vokálních skladeb např. *Symphonia germanica* (1919), *Národní písně a tance z Těšínska* (1936) či *Valašské národní písně a tance* (1939). **Psal také hudbu pro divadlo: k Molièrově hře *Měšťák šlechticem*, uvedené v Národním divadle roku 1926 pod názvem *Bařtipán* a k Aristofanově hře *Mír* z roku 1933, jejíž provedení však cenzura zakázala. Dále vytvořil balety *Ogelala* (vznik 1922-24. prem. Vídeň 1925) a *Náměsíčná* (vznik 1925, prem. Oxford 1931). Po nedokončené opeře *Spoluviníci* (1918-20) napsal v letech 1927-29 operu *Plameny* (prem. 1932).**

odůvodnění:

podle

https://slovník.ceskyhudebnislovník.cz/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=6881/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=7805

Vokálně orchestrální skladby...

Valašské národní písně a tance pro sólový zpěv a smíšený sbor s doprovodem orchestru, 1939 (pro rozhlas pod jménem Jan Kaláb)...

Jevištní díla

WV 64. *Ogelala*. Ballettmysterium in einem Aufzug nach einem antik-mexikanischen Original. Aus der Sammlung Les drames ballets du Tun von Abbé Brasseur de Bourbourg (Paris 1862) frei bearbeitet von Karel Josef Beneš, 1922, klavírní výtah UE Wien 1925;

WV 78. *Die Mondsüchtige*. Tanzgroteske in einem Aufzug von Vítězslav Nezval, 1925;

WV 79. *Le bourgeois gentilhomme de Moliere*. (Scénická hudba k českému provedení Molierovy hry pod názvem *Bařtipán* v Národním divadle Praha, 1926), 1926;

WV 93. *Flammen*. Eine musikalische Tragikomödie in zwei Aufzügen zu 10 Bildern von Karel Josef Beneš

(deutsche Übersetzung von Max Brod), 1927–29. (Premiéra opery zazněla v českém provedení pod názvem Plameny v Brně 1932);

WV 112. Der Friede. Komödie von Aristophanes in Bearbeitung von Adolf Hoffmeister. Szenische Musik für Blasinstrumente und Schlagzeug, 1933. (Hra pod názvem Mír byla určena pro českou scénu, cenzura ji však zakázala).

podle MGG:

Bühnenwerke

Die Mitschuldigen (Goethe, bearb. von Johannes Theodor Kuhlemann), Oper 2 Akte (1918–1920, unvollst.) (WV 47)

Sonata erotica für Solo-Müllertrompete, Aktion für St. [1919] (WV deest)

Symphonia germanica, Aktion für St. und unbezeichnete Begleitung [1919] (WV deest)

Ogelala, Ballettmusik (1922/24), Wien 1925 (WV 64)

Die Mondsüchtige, dass. (1925) (WV 78)

Le Bourgeois gentilhomme (Molière), Bühnenmusik (1926) (WV 79)

Plameny/Flammen (Karel J. Beneš, dt. Max Brod), Oper 3 Akte (1927–1929) (WV 93)

Der Friede, Bühnenmusik (Aristophanes, bearb. von Adolf Hoffmeister) (1933) (WV 112)

podle Oxford

Stage

Die Mitschuldigen (ob, after J.W. von Goethe), 1918–20, unfinished

Ogelala (ballet mystery, K.J. Beneš, after Abbé Brasseur de Bourbourg), 1922–4, Dessau, 21 Nov 1925

Die Mondsüchtige (La somnambule) (dance grotesque), 1925, Oxford, 24 July 1931

Le bourgeois gentilhomme (incid music, Molière), 1926

Plameny [Flames] (op, 2, Beneš), 1927–9, Brno, 27 Jan 1932

podle <http://www.ndbrno.cz/modules/theaterarchive/?h=inscenation>

Ogelala, Datum premiéry 21. leden 1927

Plameny, Datum premiéry 27. leden 1932

Pod Radhoštěm (1939) nenalezeno – zřejmě se jedná o Valašské národní písně a tance – Valašsko leží pod Radhoštěm a žánr i rok vzniku jsou shodné

Plameny

s. 901, **tisk:**

Místo a čas děje: Španělsko, 16. století aktualizované na současnost

lépe:

Místo a čas děje: Španělsko, 17. století aktualizované na současnost (V. H.)

odůvodnění:

podle https://cs.wikipedia.org/wiki/Don_Juan

První zaznamenaným uměleckým dílem s Donem Juanem je divadelní hra španělského dramatika Tirso de Moliny, uvedená okolo roku 1630, Sevillský svůdce a kamenný host (španělsky El burlador de Sevilla y convidado de piedra).

Ullmann: Císař Atlantidy

s. 911, **tisk:**

První provedení v přepracování Kerryho Woodwarda 16. 12. 1975, **Holland Festival**

doplnit na:

První provedení v přepracování Kerryho Woodwarda 16. 12. 1975, **Amsterdam, Holland Festival**

odůvodnění:

podle MGG:

Der Kaiser von Atlantis oder Die Tod-Verweigerung (Peter Kien), Spiel in einem Akt op.49 (1943/44; 1975 Amsterdam)

podle <https://operaplus.cz/viden-ullmannuv-cisar-atlantidy-bez-vyrazu-nalehavosti-se-spatnymi-zpevaky/>
S jednoaktovou operou Viktora Ullmanna (1898–1944) Kaiser von Atlantis se veřejnost poprvé seznámila roku 1975, kdy ji 16. prosince při Holland Festival v Amsterdamu uvedl dirigent Kerry Woodward

s. 911, začátek úvodu, **tisk:**

Opera byla komponována roku 1943 v Terezíně, **k jejímu provedení však už** nedošlo.

stylistická úprava

Opera byla komponována roku 1943 v Terezíně, **kde však už k jejímu provedení** nedošlo.

s. 914, **Rozbitý džbán, tisk:**

Premiéra: **Weimar**, Nationaltheater 17. 5. 1996

oprava

Premiéra: **Dresden, Musikfestspiele** 17. 5. 1996

odůvodnění:

podle MGG:

Der zerbrochene Krug ... (1941/42; 1996 **Dresden**)

podle *klavírního výtahu* (Publisher: Schott Music, 2000)

Uraufführung : 17. Mai **1996 Dresdner Musikfestspiele**, Ensemble des Deutschen Nationaltheaters Weimar...

Dirigent: Israel Yinon

s. 914, **tisk:**

Místo a čas děje: nizozemská vesnice v **blízkosti** Utrechtu, 17. století

upřesnění:

Místo a čas děje: nizozemská vesnice v **blízkosti** Utrechtu (bez časového údaje)

odůvodnění:

Klein, Hans Günter: Die Kompositionen Viktor Ullmanns. Ein Verzeichnis der erhalten Quellen , in: Viktor (V. H.Ullmann, 1996, s. 57, klavírní výtah opery, Schott 2000 (V. H.)

s. 914, **doplňk mezi 1. a 2. větou komentáře:**

Oproti literární předloze, která umísťuje děj příběhu do 2. poloviny 17. století, Ullmann ve svém díle přímo neuvedl, kdy se děj jeho opery odehrává, snad aby zdůrazil jeho stálou aktuálnost. Operu dokončil a poté i vydal její partituru v roce 1942, krátce před svým transportem do Terezína.

s. 914, **dodatek ke komentáři:**

První uvedení opery na českém území se uskutečnilo 27. 10. 1998 na festivalu Musica Iudaica v pražském Veletržním paláci v provedení rakouského souboru Arbos. Scénická premiéra na českém území proběhla 16. 2. 2023 v Národním divadle moravskoslezském v Ostravě.

Zdroje: https://www.idnes.cz/kultura/divadlo/rakousky-divadelni-soubor-uvede-ullmannovy-aktovky.A_981025_235849_divadlo_luk, <https://www.ndm.cz/cz/archiv/> (V. H.)

s. 914, poslední 4 řádky obsahu, **tisk:**

V celém zmatku za přítomnosti soudního rady Waltera přináší paní Brigitta rychtářovu paruku, kterou našla zachycenou na plotě zahrádky paní Marty. **Tak je rychtář odhalen jako lhář.** Opera končí ansámblem (bez Adama), v němž se zpívá: „Rychtářem nemá být nikdo, kdo nemá čisté srdce.“

stylistická úprava

V celém zmatku za přítomnosti soudního rady Waltera přináší paní Brigitta rychtářovu paruku, kterou našla zachycenou na plotě zahrádky paní Marty. **Pachatelem byl tedy sám rychtář.** Opera končí ansámblem (bez Adama), v němž se zpívá: „Rychtářem nemá být nikdo, kdo nemá čisté srdce.“

Karel Hába

s. 915, konec životopisu, **tisk:**

Složil opery *Jánošík* (1934), *Stará historie* (**1937, neprovedeno**), *O Smolíčkovi* (libreto Václav Čtvrtek, rozhlasová opera pro děti, Čs. rozhlas, 1950) a *Kalibův zločin* (vlastní libreto podle Karla Václava Raise, 1968).

upřesnění:

Složil opery *Jánošík* (vznik **1928-32, prem.** 1934), *Stará historie* (vznik **1935-37, prem. pouze orch. suita v rozhlase 1940**), *O Smolíčkovi* (libreto Václav Čtvrtek, rozhlasová opera pro děti, **vznik 1949**, prem. Čs. rozhlas 1950) a *Kalibův zločin* (vlastní libreto podle Karla Václava Raise, **vznik 1960, prem.** 1968).

odůvodnění:

podle MGG:

Bühnenwerke

Jánošík (Antonín Klášterský), Oper 4 Akte op. 17 (1928–32; 1934 Prag)

Stará historie (Eine alte Gesch.; Ferdinand Pujman), Oper op. 20 (1935–37; 1940 Prager Rundfunk),

O Smolíčkovi (Vom Patzerchen; Václav Čtvrtek), Rundfunkoper für Kinder op. 33 (1949; 1950 ebd.)

Kalibův zločin (Kalibas Verbrechen; Karel Hába nach Karel Václav Rais), Oper 7 Bilder op. 43 (1960; 1968 Košice)

podle ČSHS:

Stará historie...orch. suita rozhlas 25. 9. 1940

Pavel Haas

s. 917, **tisk**

Studoval kompozici na brněnské konzervatoři (**mj.** u Viléma Petrželky) pak na mistrovské **škole Leoše Janáčka**.

úprava:

Studoval kompozici na brněnské konzervatoři **mj.** u Viléma Petrželky, pak **na brněnské odbočce mistrovské školy Pražské konzervatoře u Leoše Janáčka**.

odůvodnění

podle

https://slovník.ceskyhudebnislovník.cz/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=6881/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=2192

Jako učitel hudby zahájil Janáček svou kariéru **na všeobecně vzdělávacích školách**, mimo jiné na Slovanském gymnasiu.... Hlavním působištěm Janáčkových pedagogických aktivit se stala Varhanická škola, kterou od jejího založení (1881) až do její fúze s hudební školou Besedy brněnské ve Státní konservatoř (1919) řídil a na níž též vyučoval.....Počítal s tím, že se stane ředitelem Konzervatoře. Po převratu 1918 však byl jmenován (pouze)

profesorem skladby mistrovské školy v Praze s působností v Brně.

s. 917, životopis, ř. 4-5 zdola, **tisk:**

do plynové komory v Osvětí. I v Terezíně Haas komponoval, např. cyklus **Čtyř písní na slova čínské poezie**, v nichž vyzpíval touhu po domově a šťastném návratu **stylistická úprava**

do plynové komory v Osvětí. I v Terezíně Haas komponoval, např. cyklus **Čtyři písně na slova čínské poezie**, v nichž vyzpíval touhu po domově a šťastném návratu

Kráska

s. 919, odst. 2, ř. 1-2, **tisk:**

V roce 1921 debutuje se svou orchestrální skladbou *Vier Orchesterlieder* (**Čtyři orchestrální písně**) na texty básně Ch. Morgernsterna. Dalšího velkého úspěchu

úprava:

V roce 1921 debutoval svou skladbou *Orchestergrotesken* (**Orchesterální grotesky**) na texty básní Hanse Christiana Morgernsterna. Dalšího velkého úspěchu

odůvodnění:

podle

https://slovník.ceskyhudebnislovník.cz/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=6881/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=694:

„Jako skladatel debutoval Hans Krása 20. 5. 1921 v rámci cyklu Filharmonických koncertů Nového německého divadla, kdy byly pod taktovkou Alexandra Zemlinského uvedeny jeho Orchestergrößen op. 1 na texty Christiana Morgensterna.“

s. 919, odst. 2, ř. 1-4 zdola, **tisk:**

sklidil taktéž na mezinárodním festivalu soudobé hudby v Curychu. **Mezi lety 1928–1930 vznikla jeho opera *Verlobung im Traum (Zásnuby ve snu, 1933)*. Následující rok sklízí úspěchy se svou žalmovou kantátou *Die Erde ist des Herrn (Země je pána)*.**

úprava:

sklidil taktéž na mezinárodním festivalu soudobé hudby v Curychu, v Praze svojí žalmovou kantátou *Die Erde ist des Herrn (Země je Pána)*, provedenou roku 1932 a následujícího roku též operou *Verlobung im Traum (Zásnuby ve snu)*, z let 1928-30.

odůvodnění:

podle

https://slovník.ceskyhudebnislovník.cz/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=6881/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=694

(heslo Hans Krása)

Verlobung im Traum, opera o dvou dějstvích podle novely Fjodora Dostojevského Strýčkův sen, libreto Rudolf Fichs a Rudolf Thomas, 1928–30, první provedení 18. 5. 1933 Nové německé divadlo Praha, režie Renato Mordo, dirigent Georg Széll; novodobá premiéra 27. 3. 1994 Státní opera Praha, režie Karel Drgáč, dirigent Israel Yinon; **Die Erde ist des Herrn** na text ze žaltáře pro sóla, sbor a orchestr, 1931, první provedení 10. 3. 1932 Nové německé divadlo Praha, Deutscher Männergesangverein a Singverein, dirigent Heinrich Svoboda
Poznámka M.S.: V každém případě v českém názvu žalmové kantáty musí být ...Pána, neboť v tomto případě je to synonymum slova Bůh

s. 920, celý 1. odstavec, **tisk:**

V srpnu 1942 byl deportován do Terezína. V ghettu byl důležitou osobností, která se ihned zapojila do terezínského kulturního života. Díky němu zde byl nastudován a následně proveden již dříve úspěšný *Brundibár*.

úprava:

V srpnu 1942 byl deportován do terezínského ghetta, kde se stal důležitou osobností tamního kulturního života. Kromě jiného zde byl nastudován a proveden s více než 50 reprízami nově instrumentovaný *Brundibár*.

odůvodnění:

podle

https://slovník.ceskyhudebnislovník.cz/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=6881/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=694

Hans Krása vytvořil v Terezíně na základě klavírního výtahu novou partituru opery a tam ji Rudolf Freudenfeld (rovněž mezitím internovaný) uvedl se souborem sestaveným z vězňů dětí 23. 9. 1943 v Magdeburských kasárnách (podle dostupných údajů se celkem *Brundibár* v Terezíně dočkal 55 představení). Hans Krása vytvořil v Terezíně několik skladeb určených pro spoluvězněné umělce a tamní hudební produkce

Zásnuby ve snu

s. 920 ř. 4-6, **tisk:**

ještě několik let, než došlo k premiéře. První nabídku na uvedení dostal Krása

ještě téhož roku z berlínské opery, roku 1931 nabídl dílo provést Drážďany, **obě nabídky však zkrachovaly**. Krása operu nabídl ještě **Kolínu**, Vídni, Mannheimu, **úprava:**

ještě několik let, než došlo k premiéře. První nabídku na uvedení dostal Krása ještě téhož roku z berlínské opery, roku 1931 nabídl dílo provést Drážďany, **ale k provedení opery nedošlo**. Krása operu nabídl ještě **Kolínu nad Rýnem**, Vídni, Mannheimu,

Brundibár

s. 922, **tisk:**

Premiéra: **Terezín, Magdeburské kasárny 23. 9. 1943**

doplnění:

Premiéra: **1. verze sportovní areál Hagibor, na přelomu let 1942-43,**

2. verze Terezín, Magdeburské kasárny 23. 9. 1943

odůvodnění:

podle

https://slovník.ceskyhudebnislovník.cz/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=6881/index.php?option=com_mdictionary&task=record.recKrásaord_detail&id=694

Jeho Brundibár byl, již bez přítomnosti autora, uveden jako utajené polosoukromé představení s chovanci židovského sirotčince v Belgické ulici v Praze v nastudování Rudolfa Freudenfelda na přelomu roku 1942/43 ve sportovním areálu Hagibor.

podle Blanka Červenková: Hans Krása, 2003, s. 175:

„Děti, které zůstaly, zaměstnávali jejich vychovatelé v takzvaných útulcích. V jednom z nich, na Hagiboru (sportovní areál na rozhraní Vinohrad a Strašnic) začali s Brundibárem opět od začátku...“

s. 178 (popisek k fotografii):

„...snímek z nevěřejného prvního provedení Brundibára v Praze, v jídelně sirotčince Hagiboru...“

s. 922, ř. 2-8, **tisk:**

V polovině roku 1941 operu nacvičoval R. Schächter, nastudování dokončil R. Freudenfeld a **v jídelně sirotčince židovského ústavu v pražském Hagiboru ji provizorně provedli chovanci zmíněného ústavu**. Představení shlédlo asi 150 diváků a odehrálo se tajně pouze dvakrát, protože kulturní činnost byla v té době již Židům zakázána. Orchester tvořili pouze tři hráči. **Roku 1942 byl Krása transportován do Terezína a tam v židovském ghettu s internovanými dětmi Brundibára nastudoval**. Opera se hrála více než 50krát, bohužel děti byly stále průběžně deportovány do Osvětimi, až nakonec neměl role kdo zpívat.

minimální oprava

Po transportu do Terezína Krása poněkud upravil a nově instrumentoval Brundibára, kterou tam s internovanými dětmi nastudoval Rudolf Freudenfeld.

podrobnější oprava:

V polovině roku 1941 operu nacvičoval R. Schächter, nastudování dokončil R. Freudenfeld a **v pražském sportovním areálu Hagibor ji na přelomu let 1942-43 provedli chovanci židovského sirotčince v Belgické ulici**. Představení shlédlo asi 150 diváků a odehrálo se tajně pouze dvakrát, protože kulturní činnost byla již v té době Židům zakázána. Orchester tvořili pouze tři hráči. **Krása, který byl již 10. 8. 1942 transportován do Terezína, tam na základě klavírního výtahu vytvořil novou partituru s malými změnami a instrumentací, vycházející z toho, které nástroje byly k dispozici. Rudolf Freundfeld (mezitím rovněž internovaný do Terezína) s dětmi, které tam byly umístěny, Brundibára nastudoval**. Opera se hrála více než 50krát, bohužel děti byly stále průběžně deportovány do Osvětimi, až nakonec neměl role kdo zpívat.

Odůvodnění:

podle

https://slovník.ceskyhudebnislovník.cz/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=6881

[/index.php?option=com_mdictionary&task=record.recKrásaord_detail&id=694](#)

-10. 8. 1942 byl Krása deportován do koncentračního tábora Terezín. Jeho Brundibár byl, již bez přítomnosti autora, uveden jako utajené polosoukromé představení s chovanci židovského sirotčince v Belgické ulici v Praze v nastudování Rudolfa Freudenfelda na přelomu roku 1942/43 ve sportovním areálu Hagibor. Hans Krása vytvořil v Terezíně na základě klavírního výtahu novou partituru opery, a tam ji Rudolf Freudenfeld (rovněž mezitím internovaný) uvedl se souborem sestaveným z vězňenských dětí 23. 9. 1943 v Magdeburských kasárnách (podle dostupných údajů se celkem Brundibár v Terezíně dočkal 55 představení). Roku 1942 byl Krása **podle** Blanka Červenková: *Hans Krása, 2003, s. 201-202:*

„...Brundiár...V té době nacvičoval již...dirigent Rudi Freudenfeld s orchestrem.“

podle Blanka Červenková: *Hans Krása, 2003, s. 203 (popisek k fotografii):*

„Závěrečná scéna z terezínského představení Brundibára, u dirigentského pultu Rudof Freudenfeld...“

s. 922, ř. 6-9 zdola, **tisk:**

do Osvětlení i autor opery. **Dnes se o Brundibárovi hovoří jako o dvou odlišných operních verzích – pražské a terezínské.** Liší se především v instrumentaci.

V Terezíně musel autor napsat zcela jinou partituru podle nástrojů, které tam **měl** k dispozici. Kromě rozdílné instrumentace doznala terezínská verze ještě jiné změny, autor něco vypustil, něco naopak přikomponoval

stylistická úprava

do Osvětlení i autor opery. **Opera Brundibár má dvě odlišné verze – pražskou a terezínskou.** Liší se především v instrumentaci. V Terezíně musel autor napsat zcela jinou partituru podle nástrojů, které tam **byly** k dispozici. Kromě rozdílné instrumentace doznala terezínská verze i jiné změny, autor něco vypustil, něco naopak přikomponoval

Burian

s. 923, **tisk:**

(*11. 4. 1904, Plzeň – †9. 8. 1959, Praha)

správně:

(*11. 6. 1904, Plzeň – †9. 8. 1959, Praha)

odůvodnění:

podle https://cs.wikipedia.org/wiki/Emil_Franti%C5%A1ek_Burian#cite_note-matrika-2

a podle matričního záznamu o narození a křtu https://www.portafontium.eu/iipimage/30070765/plzen-115_0040-n?x=-209&y=5&w=1415&h=749

narozen 11. 6. 1904

s. 923, ř. 5-11, **tisk:**

Skladatelským školením prošel E. F. Burian **v mistrovské škole pražské konzervatoře u J. B. Foerster** (absolvoval roku 1927), **největší zkušenosti mu však dala praxe. Jeho divadlo** bylo skutečným „českým kulturním střediskem“, kolem něhož se v letech první republiky soustřeďovali pokrokoví lidé všech uměleckých odvětví. Burian sám pro svou scénu upravoval a zpracovával zejména dramatická pásma na slova lidové poezie a lidových her např. *Vojna* (1935), *Hra o Dorotě* (1938) atd., jež měla svým nekompromisním příklonem k lidovému a národnímu umění pro náš kulturní život dalekosáhlý význam. Po návratu **z koncentračního tábora, v němž strávil léta druhé světové války**, pokračoval Burian už ve značně odlišných podmínkách. Burianova hudební tvorba se ovšem neomezuje jen na **potřeby jeho vlastní scény, ale zasahuje ve své neobyčejně širí téměř do všech oborů hudební skladby**

úprava:

Skladatelským školením prošel E. F. Burian **na pražské konzervatoři v letech 1920-25 u J. Suka a V. Nováka a poté na její mistrovské škole u J. B. Foerster, kde absolvoval roku 1927. V té době komponoval již svoji čtvrtou operu - *Bubu z Montparnassu* a vytvořil hudebně recitační soubor Voice Band, s nímž roku 1929 podnikl turné po Itálii. V dalších třech letech působil v divadlech v Brně a Olomouci a roku 1933 založil v**

Maryša

s. 924, **tisk:**

Premiéra: Brno, **Státní divadlo** 16. 4. **1941**

oprava:

Premiéra: Brno, **Zemské (nyní Národní) divadlo** 16. 4. **1940**

odůvodnění

podle <http://www.ndbrno.cz/modules/theaterarchive/?h=inscenation>

Maryša, autor Emil František Burian

Datum premiéry 16. duben 1940

Budova Divadlo Na hradbách - Malinovského nám. 1

podle https://cs.wikipedia.org/wiki/N%C3%A1rodn%C3%AD_divadlo_Brno

Změny názvů divadla

Národní divadlo v Brně (1884–1886)

Prozatímní Národní divadlo v Brně (1886-1891)

Národní divadlo v Brně (1891-1914)

České Národní divadlo v Brně (1914–1919)

Národní divadlo v Brně (1919–1930)

Zemské divadlo v Brně (1931-1941))

Iša Krejčí: Antigona

s. 930, **tisk:**

Premiéra 1. verze: Praha, Stavovské divadlo 9. 5. 1934, 2. **verze:** Olomouc, Divadlo O. Stibora **30.** 3. 1965

oprava:

Premiéra 1. verze: Praha, Stavovské divadlo 9. 5. 1934, 2. **verze:** Olomouc, Divadlo O. Stibora **20.** 3. 1965

odůvodnění:

podle <https://vis.idu.cz/Productions.aspx?lang=cz> (v DÚ též digitalizovaný program a výstřižky):

Ariadna, **Antigona**

Divadlo Oldřicha Stibora Olomouc...20. 3. 1965 premiéra

s. 933, **Zdeněk Blažek, tisk:**

(datum úmrtí): 19. 6. 1988

poznámka M.S.: stejné datum je uvedeno ve všech sledovaných zdrojích včetně nekrologu v Hudebních rozhledech (1988, č. 9, s. 415) s výjimkou *Oxford Music Online*, kde je uvedeno nepochybně chybné datum i místo úmrtí: "Brno, June 20, 1988", v *MGG* je uvedeno "†19. Juni 1988 in Brünn"

odůvodnění:

podle: *Peduzzi Lubomír: Zdeněk Blažek, 1988, s. 194, ř. 4-7 zdola:*

"Ve čtvrtek 16. června ráno byl stižen záchvatem mozkové mrtvice a převezen do nemocnice v Novém městě na Moravě, kde v neděli 19. 6. 1988 zemřel, aniž se probudil z bezvědomí..."

s. 934, **Verchovina, tisk**

Místo a čas děje: Podkarpatská Rus (nyní Zakarpatská **Ukrajina**), kolem roku 1930

úprava

Místo a čas děje: Podkarpatská Rus (nyní Zakarpatská **oblast Ukrajiny**), kolem roku 1930

odůvodnění:

podle https://cs.wikipedia.org/wiki/Podkarpatsk%C3%A1_Rus

Podkarpatská Rus...je termín označující historické území, které se rozkládalo na místě dnešní ukrajinské Zakarpatské oblasti.

Kubín

s. 938, ř. 2-3, **tisk:**

Od roku 1924 studoval na pražské konzervatoři a navštěvoval kurzy čtvrttónové a šestinótové hudby u prof.

Aloise Háby

upřesnění

Od roku 1924 studoval na pražské konzervatoři, kde rovněž navštěvoval kurzy čtvrttónové hudby u prof.

Aloise Háby

odůvodnění

podle J. Vysloužil: A. Hába, 1974

s. 134: „...byl Hába výnosem MŠANO...přidělen službou Státní konzervatoři hudby pro vyučování předmětu teoretická akustika a hudební analýza. Od školního roku 1924-25 Hába převzal na tomto ústavě i řízení volných kursů čtvrttónové hudby...“

s. 138: „Hába byl...přípisem MŠANO č. 111427/34-V/2 22. října 1934 „*ustanoven profesorem hudebních konseratoři s účinností od 1. října 1934*“ a s nástupem na Státní konzervatoř hudby v Praze. Tím však byly vytvořeny předpoklady k tomu, aby z dosavadních „*volných kursů čtvrttónové hudby*“ vzniklo řádné „*oddělení pro čtvrttónovou a šestinótovou hudbu*““

Doubrava

s. 940, začátek 2. odstavce, **tisk:**

dva balety, zpívaný *Král Lávra* (1951) a lyrický, snivý *Don Quijote* (1955).

upřesnění:

dva balety, zpívaný *Král Lávra* (**dokončení 1951, prem. 1955**) a lyrický, snivý *Don Quijote* (**dokončení 1955, prem. 1957**).

odůvodnění:

podle

https://slovník.ceskyhudebnislovník.cz/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=6881/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=7705

V letech 1949–50 vzniká nedokončená opera Křest svatého Vladimíra na text Karla Havlíčka-Borovského a o rok později balet *Král Lávra* (1951)...Přesto ho tento zásah ve své tvorbě nezlomil. Komponuje jednoaktovou operu *Líný Honza* (1952) podle námětu Josefa Lady a balet *Don Quijote* (1955).

podle <https://vis.idu.cz/Productions.aspx?lang=cz>

Doubrava, Jaroslav

Don Quijote Státní divadlo Brno, balet SD/ZD/ND Brno 1957...

Král Lávra Krajské oblastní divadlo Olomouc, balet Olomouc 1955

Hájek

s. 946, poslední 3 řádky úvodu, **tisk:**

Autor dokončil svou práci na partituře opery v květnu 1945, přesto však předjal ve svém díle některé požadavky, které před našimi umělci teprve později vytyčil nový vývoj naší hudby

stylistická úprava

Autor dokončil svou práci na partituře opery v květnu 1945, avšak předjal ve svém díle splnění některých požadavků, které před českými umělci teprve později vytyčil nový mocenský aparát.

Nejedlý: Tkalci

s. 956, **tisk:**

Premiéra: Plzeň, Divadlo J. K. Tyla 7. 5. 1961

oprava:

Premiéra: Plzeň, Divadlo J. K. Tyla 8. 5. 1961

odůvodnění:

podle <https://vis.idu.cz/Productions.aspx?lang=cz> (též digitalizovaný program a výstřižky v DÚ)

Tkalci...Divadlo J. K. Tyla Plzeň, 8. 5. 1961 první provedení

Sokola

s. 959, **tisk:**

(*18. 4. 1913, Bučovice na Moravě – †28. 9. 1976, Malé Kyšice)

Studoval na brněnské konzervatoři u Viléma Petrželky. Po dokončení mistrovské školy pražské konzervatoře, kde byl žákem Vítězslava Nováka a Jaroslava Kříčky, se stal ředitelem hudební školy v Kroměříži. Od roku 1942 byl členem orchestru Národního divadla v Praze. Mezi závažná Sokolova díla patří bezesporu písňové cykly (*V tmách*, *Zpěvy o lásce*, *Ukolébavky*), tři smyčcové kvartety (první z roku 1944, druhý *Píseň nejvyšší věže* na slova A. Rimbauda s tenorovým sólem z roku 1946, třetí z roku 1955) a klavírní skladby (*Pět miniatur*, *Árie*, *chorál a fuga*, *Dětská suita*, *Jarní sonáta*, *Valčíky a preludia*). Logické hudební myšlení a variační schopnosti, tak příznačné pro celou jeho tvorbu, dospívají k svému vrcholu v symfonických skladbách *Passacaglia, toccata a fuga* (1943), *Variace na téma Vítězslavy Kaprálové* (1952) a v *koncertu pro housle a orchestr* (1952). Svou jedinou operu *Marnotratný syn* dokončil Miloš Sokola v roce 1948.

úprava:

(*18. 4. 1913, Bučovice na Moravě – †27. 9. 1976, Kladno)

Skladbu studoval na brněnské konzervatoři u Viléma Petrželky, poté na mistrovské škole pražské konzervatoře u Vítězslava Nováka (1938-40), načež byl dva roky správcem hudební školy v Kroměříži a studium skladby ukončil u Jaroslava Kříčky (1944). V letech 1942-73 byl houslistou orchestru Národního divadla v Praze, poté žil a tvořil v obci Malé Kyšice u Unhoště, kde byl postižen infarktem. Byl převezen do nemocnice v Kladně, kde zemřel. Ze Sokolova nepočetného, umělecky závažného skladatelského díla se dočkaly nejvíce provedení jeho varhanní skladby (*Passacaglia quasi toccata B–A–C–H*, *Introdukce a fuga B–A–C–H*, *Passacaglia a fuga* aj.), hodnotné jsou však i jeho klavírní skladby (*Árie*, *chorál a fuga*, *Jarní sonáta*, *Valčíky*, *Dvanáct preludií*, *Dětská suita* aj.), dvě kantáty, mužské sbory či písňové cykly (*V tmách*, *Zpěvy o lásce*, *Ukolébavky* aj.). K nim se řadí jedenáct komorních skladeb, mezi nimi pět smyčcových kvartetů, z nichž druhý je doplněn tenorovým sólem na slova Arthura Rimbauda. Logické hudební myšlení a variační schopnosti, tak příznačné pro celou jeho tvorbu, dospívají k svému vrcholu v symfonických skladbách jako jsou *Passacaglia, toccata a fuga* (1943), *Variace na téma Vítězslavy Kaprálové* (1952), ve třech nástrojových koncertech a zejména ve *Variační symfonii* (1976). Svou jedinou operu *Marnotratný syn* dokončil Miloš Sokola v roce 1948.

odůvodnění:

údaje o umrtí jsou dle záznamu v knize *úmrtí v oddělení matrik Okresního úřadu Kladno* (Sv. 29, r. 1976, str. 151, poř. č. 873)

Další údaje upraveny podle:

https://is.muni.cz/th/gualv/skladatel_Milos_Sokola-diplomova_prace_pdf2006.1.pdf

https://cs.wikipedia.org/wiki/Milo%C5%A1_Sokola

<https://www.musicbase.cz/skladatele/889-sokola-milos/>

Kubelík

s. 961, **tisk:**

(*29. 6. 1914, Býchory – †11. 8. 1996, Kastanienbaum)

doplnit:

plným jménem Jeroným Rafael Kubelík

(*29. 6. 1914, Býchory u Kolína – †11. 8. 1996, Kastanienbaum, kanton Luzern)

odůvodnění:

podle https://cs.wikipedia.org/wiki/Rafael_Kubel%C3%ADk

Veronika

s. 962, **tisk:**

Předloha: Dalibor C. Faltis, drama Veronika (1942)

Libreto: Dalibor C. Faltis

doplnění:

Předloha: Dalibor C. Faltis, drama Veronika (1942)
Libreto: Dalibor C. Faltis (**pseudonym Dalibora C. Vačkáře**)

odůvodnění:

podle

https://slovník.ceskyhudebnislovník.cz/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=6881/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=6297 (= heslo Dalibor C. Vačkář)

"...Pod pseudonymem Dalibor C. Faltis napsal několik divadelních her..."

s. 962, **tisk:**

Osoby: Dva venkované – v pašijích dva **židé** (tenory)

správně:

Osoby: Dva venkované – v pašijích dva **Židé** (tenory)

s. 962, úvod, ř. 1, **tisk:**

Námětem k operě bylo stejnojmenné drama Dalibora C. Faltise Veronika

doplnění:

Námětem k operě bylo stejnojmenné drama Dalibora C. Faltise (**pseudonym skladatele Dalibora C. Vačkáře**)
Veronika

odůvodnění: viz výše

Hanuš

s. 963, ř. 2-4, **tisk:**

Svým dílem, které je prosyceno láskou k národu a k člověku, zasahuje téměř do všech oblastí hudební tvorby (přes 150 opusů).

úprava (podle MGG a

https://slovník.ceskyhudebnislovník.cz/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=6881
)

Svým dílem, které je prosyceno láskou k národu a k člověku, zasahuje téměř do všech oblastí hudební tvorby.

Mezi jeho více než 150 opusů je sedm symfonií, koncertantní skladby, řada rozsáhlých kantátových děl včetně duchovní hudby, komorní skladby pro různá obsazení, sbory a písně.

s. 964, ř. 7-8, **tisk:**

Krátce poté, v **roce** 1957–1958, vytvořil **svou** druhou operu Sluha dvou pánů, III. symfonii a skladbu Suita dramatica pro smyčcový kvartet (1959).

malá úprava:

Krátce poté, v **letech** 1957–1958, vytvořil **mj.** svou druhou operu

úprava a doplnění:

Krátce poté, v roce 1957–1958, vytvořil svou druhou operu Sluha dvou pánů, **III. symfonii a skladbu Suita dramatica pro smyčcové kvarteto (1959), poté ještě opery Pochodeň Prométheova (1961-63), Pohádka jedné noci (1961-68) a burlesku Spor o bohyni (1983-1984). Kromě toho dokončil opery Víta Nejedlého Tkalcí a Jaroslava Doubravy Balada o lásce.**

odůvodnění k oběma doplňkům:

podle MGG a

https://slovník.ceskyhudebnislovník.cz/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=6881
)

Pochodeň Prométheova

s. 968, poslední řádek-s. 969, ř. 1-2, **tisk:**

Opera využívá možností **elektroniky a konkrétní** hudby, reprodukováno z magnetofonové ho pásku. Tyto partie vytvářejí systém jakýchsi **zvukových** příznačných motivů,

úprava:

Skladatel zde využívá možností **elektroakustické** hudby, reprodukované z magnetofonového pásku. Tyto partie vytvářejí systém jakýchsi **netonálních** příznačných motivů,

Pauer

s. 977, poslední 3 řádky, **tisk:**

Pro děti kromě oper *Žvanivý Slimejš* (1958) a *Červená Karkulka* (1960) napsal i balet *Ferda Mravenec*.

Pozoruhodné je i monodrama *Labutí píseň* (1973), ztvárňující sugestivní zpověď starého herce

doplnění:

Pro děti kromě oper *Žvanivý Slimejš* (vznik 1949-50, prem. 1958) a *Červená Karkulka* (vznik 1959, prem. 1960) napsal i balet *Ferda Mravenec* (vznik 1975, prem. 1976) a dětskou hudební komedii *Strašidelný dům* (vznik 1988, neprovedeno). Kromě oper dále uvedených napsal ještě operu *Zdravý nemocný* (vznik 1965-68, prem. 1970). Pozoruhodné je i monodrama *Labutí píseň* (vznik 1973, prem. 1974), ztvárňující sugestivní zpověď vysloužilého herce.

odůvodnění:

podle

https://slovník.ceskyhudebnislovník.cz/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=6881/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=334

Žvanivý Slimejš. Opera pro malé a velké děti,...1949–50, premiéra 5. 4. 1958 Praha...

Zuzana Vojířová. Opera o pěti obrazech... 1954–57, předpremiéra 30. 12. 1958 Praha, premiéra 4. 1. 1959 Praha...

Červená Karkulka. Zpívaná hudební pohádka...1959, premiéra 22. 10. 1960 Olomouc...

Manželské kontrapunky. Pět operních grotesek ...1961, premiéra 1.-3. části 3. 2. 1962 Ostrava, premiéra 4. a 5. části 13. 5. 1967 Liberec...

Zdravý nemocný. Opera o 3 dějstvích ...1965–68, premiéra 22. 5. 1970,...

Labutí píseň. Monodrama pro nižší mužský hlas a orchestr...1973, premiéra 30. 3. 1974...

Ferda Mravenec. Balet pro děti na libreto Jana Reye, 1975, premiéra 16. 12. 1976 Praha;

Strašidelný dům. Hudba k dětské hudební komedii...1988, premiéra, plánovaná na 26. 1. 1990 v Liberci se neuskutečnila.

s. 981, **tisk:**

ČERVENÁ KARKULKA

Premiéra: Olomouc, Divadlo Oldřicha Stibora 20. 10. 1960

správně:

Premiéra: Olomouc, Divadlo Oldřicha Stibora 22. 10. 1960

odůvodnění:

podle *Divadlo Oldřicha Stibora, Olomouc, ročenka za sezónu 1960-61* (vis.idu i

https://slovník.ceskyhudebnislovník.cz/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=6881 shodně) je správné datum 22. 10. 1960

s. 988, **Vostřák: Rozbitý džbán, tisk:**

Předloha: Heinrich von Kleist, komedie *Der Zerbrochene Krug*...

správně:...**zerbrochene**...(V. H.)

s. 989, **Rozbitý džbán, tisk:**

Místo a čas děje: nizozemská ves u Utrechtu, přelom 18. a 19. století

správně:

Místo a čas děje: "Nizozemská ves u Utrechtu a pak všude tam, kde žijí taškáři, úplatkáři, hlupáci a černé ovce v rouše beránčím." (čas děje není uveden)

odůvodnění:

viz *partitura, DILIA 1962* a *gramofonová deska Supraphon 1966* (textová příloha)

s. 989, **doplněk ke komentáři** (citát z Pudlák Miroslav: Zbyněk Vostřák, 1998, s. 15, ř. 15-28):

"...Tato poslední Vostřáková opera je dílem přelomovým Skladatel ji komponuje s vědomím, že uzavírá jedno tvůrčí období - v roce 1961, v době, kdy se již vážně zabývá problematikou Nové hudby. Jako dílo stojící na velkém rozcestí uměleckého hledání, mísí v sobě opera různé stylové prvky. Svou singspielovou formou (uzavřená hudební čísla jsou spojována prózou, děj se odvíjí v mluvených částech) a místy i charakterem invence připomíná Rozbitý džbán Orffovy jednaktovky Měsíc a Chytračka. Typem výrazových prostředků se přibližuje nejvíc Stravinského období Příběhu vojáka nebo Lišky. K těmto vlivům poukazuje i častá ostinátní technika, bitonální postupy, individualizace vrstev pomocí různého metra a pod...Známky budoucí orientace lze vidět v zájmu autora o konstrukci v organizování rytmu i tónového materiálu. Vostřák si zde poprvé zkouší dvanáctitónové postupy..."

s. 989, **doplnění poslední věty komentáře** (citát z A. Hostomská: Opera, 6. vydání 1964 a 7. vydání 1965, s. 748, poslední řádka - s. 749, ř. 1-4):

"...tato nahrávka byla odměněna pátou cenou ve skladatelské soutěži, pořádané v r. 1962 Mezinárodní hudební radou při UNESCO. Podle stanov soutěže bude tedy dílo provedeno dvaceti rozhlasovými stanicemi, které se této soutěže zúčastnily. Československá rozhlasová premiéra byla 13. září 1962..." (V. H.)

(citát z Pudlák Miroslav: Zbyněk Vostřák, 1998, s. 15, odst. 2, ř. 1-5):

"Rozhlasová nahrávka Rozbitého džbánu získala v roce 1962 cenu v soutěži UNESCO v Paříži a byla proveden ve francouzském rozhlase. Kromě našich divdelních scén se nastudování ujal i operní soubor v Frankfurtu nad Odrou a nahrávka vyšla také na gramofonové desce Supraphonu..."

s. 989, **doplňující údaj:**

Oproti literární předloze, která umísťuje děj příběhu do 2. poloviny 17. století, ve Vostřáově díle není přímo uvedeno, kdy se děj jeho opery odehrává, snad aby zdůrazil jeho stálou aktuálnost.

odůvodnění:

https://de.wikipedia.org/wiki/Der_zerbrochne_Krug,

[https://de.wikipedia.org/wiki/Der_zerbrochene_Krug_\(1937\)](https://de.wikipedia.org/wiki/Der_zerbrochene_Krug_(1937))(V. H.)

Jirásek: Medvěd

s. 994, **tisk:**

Premiéra: Praha, Operní studium AMU 1965

oprava a doplnění

Premiéra: Praha, Operní studio AMU v Hudebním divadle v Nuslích 25. 1. 1965

odůvodnění:

podle <https://vis.idu.cz/ProductionDetail.aspx?id=28033&mode=0>

Medvěd, Kuchyňská revue, Kubistický milenec

divadlo: Operní studio AMU

scéna: Hudební divadlo v Nuslích Praha, 25. 1. 1965 premiéra

s. 995, **tisk:**

MISTR JERONÝM

Premiéra: Praha, Národní divadlo 12. 10. 1984

doplnění:

Předpremiéra: Praha, Národní divadlo 27. 9. 1984, premiéra: tamtéž 12. 10. 1984

odůvodnění:

podle <http://archiv.narodni-divadlo.cz/umelec/2248/seznam-predstaveni>

Mistr Jeroným - Opera, sezona 1984/1985

27.09.1984 , 19:00, Národní divadlo (předpremiéra)

29.09.1984 , 19:00, Národní divadlo (předpremiéra)

12.10.1984 , 19:00, Národní divadlo (premiéra)

Jan F. Fischer

s. 998, ř. 6-7, **tisk:**

...*Dechový kvintet, Sedm dopisů senátorům, Čtyři etudy pro harfu, Preludia pro kytaru, Hudba pro klavír, aj.*

Oprava:

...*Dechový kvintet, Sedm dopisů (Sonátorům), Čtyři etudy pro harfu, Preludia pro kytaru, Hudba pro klavír, aj.*

odůvodnění:

podle

https://slovník.ceskyhudebnislovník.cz/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=6881/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=6220

Sedm dopisů (Sonátorům) pro flétnu, basklarinet, klavír a bicí nástroje (1971);

podle

https://slovník.ceskyhudebnislovník.cz/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=6881/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=3625

Simon, Ladislav...v roce 1962 zde založil studio pro elektronickou hudbu a o rok později komorní soubor pro novou hudbu Sonatori di Praga.

podle https://aleph.nkp.cz/F/4JH218B8MGQDR41Q127NM2CAH2U8YJJQJIKNF2FQ3X6XP271Y7-43225?func=findb&find_code=WRD&x=33&y=11&request=Sonatori+di+Praga&filter_code_1=WTP&filter_request_1=&filter_code_2=WLN&adjacent=N

Kabeláč, Miloslav, Neustupujte!... Symphony no. 4 in A major...Six Cradle-songs...Reflections...Euphemias Mysterion...Supraphon Records, 1995...1 zvuková deska (72:36) : digital, stereo ; 12 cm...

Další korporace **Sonatori di Praga**

poznámka M. S.:

(„Sonátoři“ byla hovorová varianta názvu komorního souboru „Sonatori di Praga“, specializujícího se na neavantgardní soudobou českou hudbu)

s. 1000, Romeo, Julie a tma, ř. 3, **tisk:**

mladou **Židovku** Ester,

správně:

mladou **Židovku** Ester,

Burghauser

s. 1007, ř. 9-13, **tisk:**

Pouze jeho první komorní opera *Alladina a Palomid* (1944), v níž ještě převládá dramatický recitativ, zůstala prozatím neprovedena. Hudebně spolupracoval i na Krškových „smetanovských“ filmech *Z mého života* (1955) a *Dalibor* (1956), je autorem baletu *Honza a čert, Sluha dvou pánů* (1954) a dalších jiných skladeb.

Oprava letopočtu premiéry:

Sluha dvou pánů (1958)

odůvodnění:

podle *vis.idu*

Sluha dvou pánů, balet Národního divadla Praha, 9. 5. 1958 premiéra; skladatel: Jarmil Burghauser;

celkové upřesnění:

Pouze jeho první – komorní - opera *Alladina a Palomid* (**dokončení 1944**), v níž ještě převládá dramatický recitativ, zůstala prozatím neprovedena. Hudebně spolupracoval i na Krškových „smetanovských“ filmech *Z mého života* (**prem. 1955**) a *Dalibor* (**prem. 1956**), je autorem baletů *Honza a čert* (**dokončení i prem. 1954**), *Sluha dvou pánů* (**dokončení 1957, prem. 1958**), *Tristan a Izalda* (**dokončení 1969, prem. 1995 pod názvem Příběh o Tristanovi a Isoldě**) a dalších skladeb.

odůvodnění:

podle

https://slovník.ceskyhudebnislovník.cz/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=6881

[/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=5390](https://index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=5390)

Honza a čert (balet o třech jednáních na libreto Jana Reye, 1954, Dilia);

Sluha dvou pánů (balet o 3 jednáních na libreto Jana Reye, 1957, Dilia);

Tristram a Izalda (baletní sága o 10 obrazech na libreto Vladimíra Vašuta, 1969, Dilia).

Premiéry podle *vis.idu* a digitálních archivů ND Praha a Brno

Poděšť

s. 1014, **tisk:**

APOKRYFY **Dvě** operní jednoaktovky...

Premiéra: Brno, Operní studio JAMU 17. 12. 1959

-I. JULIE A ROMEO...

-II. SVATÁ NOC

správně:

APOKRYFY **Tři** operní jednoaktovky ...

Premiéra: Brno, Operní studio JAMU 17. 12. 1959

-I. STARÉ ZLATÉ ČASY...

-II. SVATÁ NOC...

-III. ROMEO A JULIE

odůvodnění:

podle

https://slovník.ceskyhudebnislovník.cz/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=6881

[/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=5683](https://index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=5683)

Tři apokryfy. Tři jednoaktové komorní opery na vlastní libreto podle povídek Karla Čapka (1959, I. Staré zlaté časy, t. pod názvem O úpadku doby, II. Svatá noc, III. Romeo a Julie)

podle *vis.idu*:

Tři apokryfy, Operní studio JAMU Brno, **17. 12. 1959 premiéra**

1. O úpadku doby...2. Svatá noc...3. Romeo a Julie

podle https://cs.wikipedia.org/wiki/Ludv%C3%ADk_Pod%C3%A9%C5%A1%C5%A5

Tři apokryfy (Apokryfy), ... premiéra 17. prosince 1959 v Brně (JAMU)

s. 1014, závěr úvodu, **tisk:**

Nejprve Poděšť ztvárnil dvě jednoaktovky s tituly, jak je pojmenoval.

Pro úplnost dodáváme, že k nim potom přidal ještě třetí apokryf, který se jmenuje *Staré zlaté časy*.

správně:

Nejprve Poděšť ztvárnil jednoaktovky *Romeo a Julie* a *Svatá noc* a potom k nim přidal ještě třetí apokryf, který se jmenuje *Staré zlaté časy*, uváděný též jako *O úpadku doby*.

s. 1018, **Berkovec, tisk:**

(***2. 7. 1922**, Plzeň – †11. 11. 2008, Praha)

oprava:

(***22. 7. 1922**, Plzeň – †11. 11. 2008, Praha) (V. H.)

odůvodnění

podle všech slovníků i dle všech vydání Opery až do 10. vydání

s. 1018, **tisk:**

KRAKATIT

Premiéra: Brno... **17. 3. 1961**

oprava:

Premiéra: Brno... **10. 3. 1961**

odůvodnění:

podle programu (v Divadelním ústavu):
„První provedení 10. března 1961“

Mácha

s. 1020, konec životopisu, **tisk:**

Z jeho **operního díla** zůstala neprovedena pouze *Svatba naoko*, která byla komponována v letech 1974–1977.

upřesnění:

Z jeho **sedmi oper** zůstala neprovedena pouze *Svatba naoko*, která byla komponována v letech 1974–1977.

odůvodnění:

podle

https://slovník.ceskyhudebnislovník.cz/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=6881/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=8395

Polapená nevěra. Operní fraška na staročeský anonymní text (1956–7, Dilia Praha, premiéra Praha 21. 11. 1958);

Jezero Ukereve. Opera o 5 obrazech na námět Vladislava Vančury (1960–63, Dilia Praha, premiéra Praha 27. 5. 1966);

Růže pro Johanku. Panychida za statečné, libreto Josef Pávek (1971–4, materiál Dilia Praha, premiéra Brno 8. 1. 1982);

Kolébka pro hříšné panny. Hudební komedie na motivy hry Aloise Jiráka (1976, Dilia Praha, premiéra Teplice červen 1982);

Svatba naoko. Opera na libreto Vojtěcha Trapla a Stanislava Kinzla (1974–7, do roku 2007 neprovedena);

Proměny Prométheovy. Televizní hudební drama (1981, premiéra Československá televize 3. 10. 1982);

Nenávistná láska. Opera na námět Robinsona Jefferse (1999, premiéra Karlovy Vary 16. 3. 2002).

Hurník

s. 1027, ř. 8-14, **tisk:**

vzpomeňme kantátu **Maryka (1951)**, komponovanou na slezské lidové texty,

balet **Ondráš (1950)**, suitu **Čtvero ročních dob** pro dvanáct nástrojů (1952),

Příběhy jedné kapely (1968) pro vypravěče a komorní soubor na vlastní text

(později použil tento námět do opery *Rybáři v síti*), nebo *Symfonii in C pro*

***orchestr* (2000). Napsal však také i cyklus jednoduchých klavírních skladbiček**

(původně pro svého syna), které nazval *Voršilská ulička* (1976), později

k nim dopsal i druhý díl.

upřesnění:

vzpomeňme kantátu *Maryka* (**dokončení 1948, prem. 1951**), komponovanou na slezské lidové texty, balet

Ondráš (**dokončení 1950, prem. 1951**), suitu *Čtvero ročních dob pro dvanáct nástrojů* (1952), *Příběhy jedné*

kapely (**dokončení 1967) pro vypravěče a komorní soubor (na vlastní povídkové texty - později použil**

námětů jiných svých tří povídek pro operu *Rybáři v síti*), nebo *Symfonii in C pro orchestr* (2000). Napsal však

kromě dalších četných orchestrálních, vokálních a komorních skadeb také mnoho skladeb pro děti, mezi nimi

kupříkladu cyklus jednoduchých klavírních skladbiček (původně pro svého syna, později významného skladatele),

které nazval *Voršilská ulička* (1. díl 1976, 2. díl 1999).

odůvodnění:

podle J. Malina: *Ilja Hurník*, 1995, s. 182:

Maryka: (dokončení) 1948

Ondráš: (dokončení) 1950

Příběhy jedné kapely (dokončení) 1967

podle MGG:

Ondráš, Ballett (1950; 1951 Ostrava)

podle vis.idu:

Ondráš...Státní divadlo Ostrava...balet Ostrava...1. 7. 1951 premiéra...

skladatel: Ilja Hurník; libreto: Jan Rey
podle *textové přílohy k CD Supraphon, 2011:*
Příběhy jedné kapely

- 1. Jak se kontrabas zamiloval
- 2. Nepodařená procházka
- 3. Tranzistor v kapele
- 4. Rozkvetlá jabloň
- 5. Nekonečná pohádka
- 6. O ladičce a jejím áčku
- 7. Jak se klarinet spstil
- 8. Za jarního večera
- 9. O hluchém bubnu

podle *Opera, s. 1030:*

Rybáři v síti

- 1. obraz: Dveře
- 2. obraz: Housličky
- 3. obraz: Heligon

podle

https://slovník.ceskyhudebnislovník.cz/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=6881/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=4979

Voršilská ulička... (1976)... 2. sešit (1999).

s. 1027, konec životopisu, **tisk:**

napsal ještě dětskou **operu** *Co pohádka zatajila* (1987)

oprava:

napsal ještě **scénu pro dětský herecký a baletní soubor** *Co pohádka zatajila* (1987)

odůvodnění:

podle

https://slovník.ceskyhudebnislovník.cz/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=6881/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=4979

Co pohádka zatajila (**scéna pro dětský herecký a baletní soubor** na vlastní libreto, 1987).

Josef Berg

s. 1034, závěr životopisu, **tisk:**

napsal Josef Berg na vlastní libreto čtyři opery: *Odyseův návrat* (1962), *Evropská turistika* (1963–1964), *Eufrides před branami Tymén* (1964) a *Johanes doktor Faust* (1966). Poslední zůstala ve velké, orchestrální skice; dotvořili ji Miloš Štědroň a Miloslav Ištvan. Berg složil též půvabnou scénu ze staré loutkové komedie *Snídaně na hradě Švankevaldě*. Práci na další operě *Provizorní předvedení opery Johanes doktor Faust*, která je zcela svébytnou, obsahově nezávislou komorní variací na „velkého“ Fausta, přerušila po dvou dějstvích smrt.

Stručnější úprava s letopočty premiér:

napsal Josef Berg na vlastní libreto čtyři opery: *Odyseův návrat* (1963), *Evropská turistika* (1967), *Eufrides před branami Tymén* (1967) a *Johanes doktor Faust*. Tato jeho poslední opera zůstala ve velké orchestrální skice;

podrobnější upřesnění a doplnění:

napsal Josef Berg na vlastní libreto čtyři opery: *Odyseův návrat* (vznik 1962-63, prem. 1963), *Evropská turistika* (vznik 1962-63, prem. 1967), *Eufrides před branami Tymén* (dokončení 1964, prem. 1967) a *Johannes doktor Faust* (1963-70). Poslední zůstala v orchestrální skice; dotvořili ji Miloš Štědroň a Miloslav Ištvan. Berg složil též

půvabnou scénu ze staré loutkové komedie *Snídaně na hradě Švankelvaldě*. Práci na další opeře *Provizorní předvedení opery Johannes doktor Faust*, která je zcela svébytnou, obsahově nezávislou komorní variací na „velkého“ Fausta, přerušila po dvou dějstvích skladatelova smrt. **Ze započaté opery *Obrazy z dějin národa českého* načrtl Berg jenom 27 stránkovou skicu 1. obrazu.**

odůvodnění:

podle

https://slovník.ceskyhudebnislovník.cz/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=6881/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=319

Evropská turistika (původně Světová turistika)... 1962–63.

Odyseův návrat (původně Neviditelný Odysseus)...1962–63.

Eufrides před branami Tymén..., 1964.

Snídaně na hradě Švankelvaldě...1966.

Obrazy z dějin národa českého...nedokončeno, 1969.

Johannes doktor Faust, opera o třech dějstvích, text Josef Berg, nedokončeno, 1963–70, rekonstrukce Miloslav Ištvan a Miloš Štědroň, 1981.

Provizorní předvedení opery Johannes doktor Faust, komorní opera, text Josef Berg, 1965–70.

podle Peter Marek: *Josef Berg a jeho dosud neznámé Obrazy z dějin národa českého, bakalářská práce na Masarykově univerzitě, 2009, s. 11:*

“Skladba *Obrazy z dějin národa českého* měla původně pozůstat z devíti částí. Kvůli nemoci a předčasné smrti autora se zachovala jenom 27 stranová skica prvního obrazu, zbytek nebyl dokončen.”

s. 1041 **Miloš Vacek, tisk:**

(* 20. 6. 1928 Horní Roveň...

doplnění

(* 20. 6. 1928 Horní Roveň u Pardubic...

viz

https://slovník.ceskyhudebnislovník.cz/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=6881/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=3212

s. 1041

doplňk ke konci životopisu:

Kromě komické zpěvohry *Císřovy nové šaty*, označované též jako muzikál, složil Vacek ještě muzikály *Noc je můj den* (1962), *Madame Sans-Gêne* (1968) a *Vítr z Alabamy* (1970), balety *Štěstí je prosté* (1951–51), *Komediantská pohádka* (1957–58), *Vítr ve vlasech* (1960–61), *Poslední pampeliška* (1963–64), *Milá sedmi loupežníků* (1966), *Meteor* (1966) a *Šťastná sedma* (1966) a opery *Jan Želivský* (1954–56), *Bratr Žak* (1976–78), *Romance pro křídlovku* (1980–81) a *Kocour Mikeš* (1981–82).

odůvodnění:

podle

https://slovník.ceskyhudebnislovník.cz/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=6881/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=3212, wikipedie a vis.idu-inscenace

s. 1044, **Lukáš** – poslední odstavec životopisu, **tisk:**

Z. Lukáš je rovněž autorem hudby k populárnímu českému filmu *Kulový blesk* (1978). **Z operní tvorby zůstaly neprovedeny pouze *Planeta s tiše fialovou září aneb Hvězdářská opera* (1978) a historický *Falkenštejn* (1985).** Lukášovo dílo bylo mnohokrát oficiálně oceněno – např. ve skladatelské soutěži E. Blocha v USA.

úprava a doplnění:

Z. Lukáš je rovněž autorem hudby k populárnímu českému filmu *Kulový blesk* (1978). **Dále uvedené opeře *Veta za vetu* předcházely dosud neprovedené opery *Ar žije mrtvý z let 1967–68*, *Planeta s tiše fialovou září aneb Hvězdářská opera z roku 1978* a historický *Falkenštejn z roku 1985*. **Pro rozhlas vytvořil dětskou operu *O smutné princezně Upolíně* a komorní operu *Domácí karneval*.** Lukášovo dílo bylo mnohokrát oficiálně oceněno – např. ve skladatelské soutěži E. Blocha v USA.**

Doplněno podle: Janota-Kučera: *Malá encyklopedie české opery*, 1999, s. 155 a **podle** životopisného letáku, vydaného Hudebním informačním střediskem 1970.

Eben

s. 1045, 2 poslední řádky, **tisk:**

Od roku 1955 působil jako pedagog tehdejší Katedry **hudebních věd** na Filozofické fakultě UK a **od roku 1990** vyučoval skladbu i na HAMU

úprava:

V letech 1955-90 působil jako pedagog tehdejší Katedry **dějín hudby** na Filozofické fakultě UK, **v letech 1990-94** vyučoval skladbu na HAMU

(upraveno podle <https://www.musicbase.cz/skladatele/173-eben-petr/>)

s. 1046, poslední 2 řádky životopisu, **tisk:**

dětské písně *Zelená se snítka*, **sborové** cykly *Nedělní hudba*, *Job* či *Biblické tance* pro varhany. Je také autorem baletu *Kletby a dobrořečení* nebo oratoria *Apologia Sokratus*

oprava

dětské písně *Zelená se snítka*, sbory, **varhanní** cykly *Nedělní hudba*, *Job* či *Biblické tance*. Je také autorem baletu *Kletby a dobrořečení* nebo oratoria *Apologia Sokratus*

oprava a doplnění:

dětské písně *Zelená se snítka*, sborové cykly *Láska a smrt*, *O vlaštovkách a dívkách* či **varhanní** cykly *Nedělní hudba*, *Job* či *Biblické tance*. Je také autorem baletu *Kletby a dobrořečení* nebo oratoria *Apologia Sokratus*.

odůvodnění:

podle:

https://slovník.ceskyhudebnislovník.cz/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=6881/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=6918

Varhany

Nedělní hudba, 1957–59...

Job, 1987...

Biblické tance, 1990–91, premiéra 17. 8. 1992, Odense, vyd. jako Four Biblical Dances for Organ...

Smíšené sbory

Láska a smrt, 1957–58

Ženské sbory

O vlaštovkách a dívkách, 1959–60

Soukup

s. 1049, konec 2. odst, **tisk:**

celovečerní opery *Kleopatra* (1976), *Zuzana v lázni* (1977), *Rebelie* (1980)

a *Dolores* (1985) spolu se dvěma celovečerními balety – *François Villon* (1960)

a *Broučci* (1981). **Známé** jsou též muzikály *Slunce nad řekou* (1973) a *Zelená dolina* (1975).

úprava:

celovečerní opery *Kleopatra* (**dokončena 1976**), *Zuzana v lázni* (**dokončena 1977, prem. 1980**), *Rebelie* (**dokončena 1980**) a *Dolores* (**dokončena 1985**) spolu se dvěma celovečerními balety – *François Villon* (**dokončen 1960, prem. 1976**) a *Broučci* (**dokončen 1981**). **Napsal** též muzikály *Slunce nad řekou* (**dokončen 1973, prem. 1976**) a *Zelená dolina* (**dokončen 1975**).

odůvodnění:

podle vis.idu:

(Kleopatra – není zaznamenáno provedení)

Zuzana v lázni, Slezské divadlo Zdeňka Nejedlého Opava, 18. 1. 1980 premiéra

Francois Villon, Státní divadlo Ostrava, 11. 12. 1976 první provedení

Slunce nad řekou, Hudební divadlo v Karlíně Praha, 23. 6. 1976 první provedení

(provedení dalších děl zde ani jinde není uvedeno)

podle *Martínková (ed.): Čeští skladatelé současnosti, 1985, s. 265*

podle údajů v knize *Opera* jsou letopočty v závorkách v "Opeře" roky dokončení děl

Zuzana v lázni

s. 1050, ř. 3 zdola, **tisk:**

Mezi tím projíždí **kolemni,**

správně:

Mezi tím projíždí **kolem ní,** (V. H.)

Klusák

s. 1052, začátek 2. odst., **tisk:**

J. Klusák napsal řadu skladeb, z nichž např. jmenujme *Obrazy pro dvanáct dechových nástrojů, Čtyři malá hlasová cvičení na texty Franze Kafky a Osm invencí pro různé orchestrální sestavy* a zejména *Variace na téma Gustava Mahlera (1962)*

oprava:

J. Klusák napsal řadu skladeb, z nichž např. jmenujme *Obrazy pro dvanáct dechových nástrojů, Čtyři malá hlasová cvičení na texty Franze Kafky, deset invencí pro komorní či orchestrální sestavy* a *Variace na téma Gustava Mahlera (1960-62)*

odůvodnění:

podle aleph.nkp.cz/F/VHH68VRIAS76IDVAL2FMSYISCGAXIRMEGC28S52TNJ4R3PNSAF-46799?func=full-set-set&set_number=234815&set_entry=000037&format=999

Klusák, Jan, 1934 - Invence, č. 1-10... [zvukový záznam] ...Obsahuje

CD 1. Invention no.1 for chamber orchestra (1961) (8:33) -- Invention no. 2 for chamber orchestra (1962) (7:52) -
- Invention no. 3 for string instruments (1962) (5:03) -- Invention no. 4 (The borrow (Lair) = Doupě) for orchestra (1964) (5:22) -- Invention no. 5 (A game of chess = Hra v šachy) for wind quintet (1965) (3:41) -- Invention no. 6 for nonet (1969) (8:16)

CD 2. Invention no. 7 for orchestra (1973) (15:22) -- Invention no. 8 (Quadratura circuli) for small orchestra (1973) (13:12) -- In the Autumn = Na podzim. Invention no. 9 for contralto, male choir and orchestra (1992-2012) (11:47) -- Tetragrammaton sive Nomina Eius. Invention no. 10 for orchestra (1992) (15:53) -- Perished happiness : symphonic poem for orchestra : the 3rd part of the triptych Dreams = Zaniklé štěstí : symfonická báseň : 3. část triptychu Sny (2006-2011) (10:45) (bonus)

s. 1053, konec předposledního odstavce životopisu, **tisk:**

Významné místo v jeho tvorbě zaujímá i opera. Jsou to např. opery *Cokoli chcete (1986)*, *Úspěch českého inženýra v Indii (1972–1973)*, *Zpráva o akademii (1997)*, *Bertram a Mescalinda aneb Potrestaná věrnost (2002)*, *Krakonošův dar (1982–2002)* a *Filoktétés (2015)*.

uvedení letopočtů premiér scénických děl

Významné místo v jeho tvorbě zaujímá i opera. Jsou to např. opery *Cokoli chcete (1989)*, *Úspěch českého inženýra v Indii (1973)*, *Zpráva o akademii (1997)*, *Bertram a Mescalinda aneb Potrestaná věrnost, též Krakonošův dar (2002)* a *Filoktétés (2015)*. Napsal též tři balety.

oprava a doplnění:

Významné místo v jeho tvorbě zaujímá i opera. Jsou to např. opery *Cokoli chcete (vznik 1982-85, prem. 1989)*, *Úspěch českého inženýra v Indii (vznik 1972–1973, prem. 1973)*, *Zpráva o akademii (vznik 1993-97, prem. 1997)*, *Bertram a Mescalinda aneb Potrestaná věrnost, též Očarované housle Einsteinovy čili Krakonošův dar (vznik 1982–2002, prem. 2002)*. a *Filoktétés (vznik 2012-15, prem. 2015)*. Napsal též tři balety.

Odůvodnění:

podle

https://slovník.ceskyhudebnislovník.cz/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=6881/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=631

Opery, singspíly

Dvanáctá noc (též pod názvem Cokoli chcete, opera o 2 jednáních a 14 obrazech, libreto skladatel podle Večera tříkrálového Williama Shakespeara, 1982–85, premiéra Olomouc 1989);

Úspěch českého inženýra v Indii (opera pasticcio, 1 jednání, libreto Zdeněk Svěrák a Ladislav Smoljak, 1972–73, premiéra Praha 1973);

Povídka o Aucassinovi a Nicolettě, která se střídavě zpívá, hraje a vypravuje (singspíl, francouzský anonymní text v překladu Hanuše Jelínka upravili Michal Lázňovský a Karel Kříž, 1986, premiéra Praha 1987);

Zlý jelen – Prostonárodní zpěvohra ve čtveru dějství na slova Václava Klimenta Klicpery (1989, premiéra Praha 1889);

Dybuk aneb Bludná duše – Hra se zpěvy o 12 obrazech (libreto Š. An-skij, tj. Salomon Rappaport, úprava Jaroslav Gillar, 1995, premiéra Praha 1996);

Zpráva pro akademii (komorní opera, 1 jednání, libreto Jaroslav Gillar a Alex Koenigsmark podle povídky Franze Kafky, 1993–97, premiéra Praha 1997);

Bertram a Mescalinda aneb Potrestaná věrnost též Očarované housle Einsteinovy čili Krakonošův dar (opera pasticcio, libreto skladatel, 1982–2002, premiéra Praha 2002).

podle <https://www.divadelni-noviny.cz/jan-klusak-filoktetes-recenze>

Jan Klusák si splnil svůj dávný sen. O opeře na námět Sofoklova dramatu Filoktétés uvažoval již na počátku osmdesátých let, dokončil ji však až letos....(Psáno z reprízy v Národním divadle Praha 23. května 2015.)

podle <https://www.divadelni-noviny.cz/nad-sklenkou-portskeho>

Celovečerní jednoaktovka Jana Klusáka Filoktétés...Dopřavdy jsem začal komponovat až v roce 2012.

Pololáník

s. 1054, životopis, ř. 3 zdola, **tisk:**

a *Noc plná světla* (2013).

správně:

a *Noc plná světla* (2013).

odůvodnění:

viz "Opera" o 3 řádky níže, <https://vis.idu.cz/Productions.aspx> atd.

Matějka

s. 1055, závěr životopisu, **tisk:**

Je např. autorem baletu *O loupežníku Rumcajsovi*, jevištní úspěch zaznamenala i jeho hudební komedie na text Jaroslava Pustky *Klaun*. Z ostatní tvorby připomeňme alespoň *10 bagatel pro klarinet a klavír* nebo devět ženských sborů *Pletky* na text Frana Směji.

doplnění:

Je např. autorem baletu *O loupežníku Rumcajsovi* a **hudebních komedií *Liliomfi*, *Anna*, *poklad rodiny*, *Oskar*, *Švejk* a *Klaun*. Všechna jeho jevištní díla byla poprvé inscenována v Ostravě.** Z ostatní tvorby připomeňme alespoň *10 bagatel pro klarinet a klavír* nebo devět ženských sborů *Pletky* na text Frana Směji.

odůvodnění:

podle <https://divadelniarchiv.cz/inscenation/#result-table>

opereta

ANNA, POKLAD RODINY 04.05.1974

KLAUN 14.03.1981

LILIOMFI 07.10.1972

OSKAR 11. 1. 1975

ŠVEJK 25.09.1976

balet

O LOUPEŽNÍKU RUMCAJSOVI 15.11.1975

SPĚCH 22.11.1986

opera

BROUČCI – 21.10.1995

s. 1056, **Evžen Zámečník** zemřel 19. 2. 2018 (krátce po dokončení tisku knihy) (V. H.)

Krček

s. 1062, ř. 3-7 zdola v životopisu, **tisk:**

dobytí

elektronická opera Nevěstka Raab (1971) inspirovaná starozákonní legendou o **zboření** města Jericha, oceněna i na **mezinárodní soutěži** v Ženevě a po koncertních provedeních jevištně uvedena až roku 2003 na etnickém festivalu v Jičíně.

upřesnění:

elektronická opera Nevěstka Raab (1970-71, **konc. prem. 1971 Praha, Divadlo hudby**) inspirovaná starozákonní legendou o **dobytí** města Jericha, oceněna na **Concours International de l'Opéra et Ballet** v Ženevě (1971) byla po koncertních provedeních jevištně uvedena až roku 2003 na etnickém festivalu v Jičíně.

odůvodnění:

podle textu na obalu nahrávky na LP (Panton 1989) a podle SMS J. Krčka 12. 5 2021 (o koncertní i scénické premiéře)

Viklický: Faidra

s. 1064, **tisk:**

Premiéra: Praha, Státní opera 20. 9. 2000

doplnění:

Premiéra: Praha, Státní opera 20. 9. 2000 (**poprvé již 18. 9. 2000**)

odůvodnění:

podle *vis.idu*

Faidra, Státní opera Praha 20. 9. 2000 první provedení (poprvé již 18. 9. 2000)

Oráč a smrt

s. 1066, ř. 2 zdola, **tisk:**

Podle **matričních** záznamů Janovi z Žatce zemřela v tu dobu mladá manželka

správně:

Podle **dobových** záznamů Janovi z Žatce zemřela v tu dobu mladá manželka (V. H.)

odůvodnění:

podle <https://cs.wikipedia.org/wiki/Matrika>

Církevní matriky narození, pokřtění, sňatků a úmrtí místy vedly církve už od středověku. Katolickým farářům to však povinně nařídil až Tridentský koncil roku 1563. I potom se však toto nařízení prosazovalo poměrně pomalu.

Martin Smolka

s. 1071, ř. 5 zdola, **tisk:**

juvenilie pro dětský sbor *Etudy pro Bambini* (1992),

oprava:

juvenilie pro dětský sbor *Etudy pro Bambini* (1984),

odůvodnění:

podle

https://slovník.ceskyhudebnislovník.cz/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=6881/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=990

Etudy pro Bambini, pro dětský sbor (1984)

s. 1071, ř. 2 zdola, **tisk:**

vytvořil také dětskou operu *Das schlaue Gretchen* (2005)

doplnění:

vytvořil také dětskou operu *Das schlaue Gretchen* (**dokončení 2005, prem. 2006**)

odůvodnění:

podle MGG:

Das schlaue Gretchen (Klaus Angermann), Oper für Kinderpublikum (2005; Nürnberg 2006)

podle <http://www.martinsmolka.com/works/dasschlaue.html>

Das schlaue Gretchen (2005)

Královna Koloběžka I. (original Czech title)

Commissioned by: Staatstheater Nürnberg

Premiere: 04.03.2006 Nürnberg, Opernhaus;

návrh na zlepšení pasáže o skladbách M. Smolky podle www.ceskyhudebnislovník/slovník, www.musicbase.cz a MGG:

Ze Smolkovy skladatelské tvorby jmenujme alespoň **orchestrální skladby** *Tři kusy pro přeladěný orchestr* (vznik 1996), *Děšť, nějaké okno, střechy, komíny, holubi a tak..., a taky železniční mosty* (vznik 1992), *Remix, Redream, Reflight* (vznik 2000), *Zátiší s tubami aneb Ticholapka, pro 2 tuby a orchestr* (vznik 2007), *Blue Bells or Bell Blues* (vznik 2010–11), **komorní skladby** *Rent a Ricercar* (vznik 1. verze 1993, 2. verze 1995), *Osm kusů pro kytarové kvarteto* (vznik 1998), kvintet *Lieder ohne Worte* (vznik 1999), *Ach, mé milé c moll pro 7 instrumentalistů* (vznik 2002), z vokálních skladeb např. *Etudy pro Bambini* (pro dětský sbor, vznik 1984), *Poema de balcones na text F. G. Lorcy pro 2 smíšené sbory* (vznik 2008). **Kromě dále uvedené opery Nagano vytvořil na německé libreto Klause Angermanna dětskou operu *Das schlaue Gretchen* (vznik 2005, prem. 2006) a na objednávku festivalu Dny nové opery Ostrava mluvenou operu *Sezname, otevři se!* (dokončení 2013, prem. 2014).**

Vít Zouhar

s. 1078, 1.-3. řádka životopisu, **tisk:**

Vystudoval skladbu u Miloslava Ištvana a Aloise Piňose na Janáčkově akademii múzických umění v Brně a na **vysoké škole** v rakouském Štýrském Hradci u Hermanna Markuse Pressla a Younghy Pagh-Paana.

upřesnění:

Vystudoval skladbu u Miloslava Ištvana a Aloise Piňose na Janáčkově akademii múzických umění v Brně a na **Universität für Musik und darstellende Kunst** v rakouském Štýrském Hradci u Hermanna Markuse Pressla a Younghy Pagh-Paana.

podle https://cs.wikipedia.org/wiki/V%C3%ADt_Zouhar

Ve studiu pokračoval na Universität für Musik und darstellende Kunst ve Štýrském Hradci.

Hanzlík

s. 1079, závěr životopisu, **tisk:**

Mezi jeho díla patří opera *Yta innocens* (*Nevinná Yta*, 2003). Po jejím úspěchu dostal objednávku na celovečerní operu pro Národní divadlo. Nejprve rozšířil operu *Yta innocens* do celovečerního formátu, uvažoval o kompozici opery na námět Šimona Abelese, ale nakonec se rozhodl pro zhudebnění anonymního textu *Lacrimae Alexandri Magni* (*Slzy Alexandra Velikého*). Dále zkomponoval opery *Kirké* (2005) a *Krvavá pavlač* (2006).

úprava:

Mezi jeho díla patří opery *Endymio* (vznik 2001, prem. 2002), *Yta innocens* (*Nevinná Yta*, **dokončení 2003, prem. 2003**). Po jejím úspěchu dostal objednávku na celovečerní operu pro Národní divadlo. Nejprve rozšířil operu *Yta innocens* do celovečerního formátu, uvažoval o kompozici opery na námět Šimona Abelese, ale nakonec se rozhodl pro zhudebnění anonymního textu *Lacrimae Alexandri Magni* (*Slzy Alexandra Velikého*), **kteřá byla uvedena roku 2007 ve Stavovském divadle**. Dále zkomponoval opery **a *Krvavá pavlač* (premiéra 2006), *Kirké* (premiéra 2007) a do roku 2018 dalších pět, které měly premiéru většinou v Olomouci v podání souboru Ensemble Damian, který Tomáš Hanzlík vede**. Společně s Vitem Zouharem složil operu *Torso*

(vznik 2003, prem. 2004) a rekonstruoval Periho operu *La Dafne*. Do doby již po uzávěrce knihy "Opera" patří rekonstrukce Monteverdiho opery *L'Ariane* (opět s V. Zouharem) a další tři opery.

odůvodnění:

podle *vis.idu*:

Endymio, Ensemble Damian Olomouc, uvedení: 22. 6. 2002 premiéra

Yta innocens, Ensemble Damian Olomouc, uvedení: 16. 7. 2003 první provedení

Torso, Ensemble Damian Olomouc, uvedení: 28. 9. 2003

Lacrimae Alexandri Magni, Stavovské divadlo 25.01.2007 premiéra

Krvavá pavlač, Ensemble Damian Olomouc, uvedení: 2006 první provedení

Kirké, Ensemble Damian Olomouc, uvedení: 2007 první provedení

Strašná travestie o těhotném starostovi, Ensemble Damian Olomouc

uvedení: 2007 první provedení

Tvarůžkové ódy, Ensemble Damian Olomouc, uvedení: 2007 první provedení

Romeo a Julie, Ensemble Damian Olomouc, uvedení: 3. 6. 2009 první provedení

Labyrint vášně: To je ta noc, Ensemble Damian Olomouc, scéna: Městské divadlo Prostějov

uvedení: 24. 1. 2010 II. premiéra (první provedení 2009)

Labyrint vášně: Křídla a propast, Ensemble Damian Olomouc, Městské divadlo Prostějov

uvedení: 27. 11. 2010 první provedení

La Dafne (rekonstrukce opery J. Periho a J. Corsiho, společně s V. Zouharem)

světová premiéra Brno 25. 6. 2011

Voda a vzduch, Ensemble Damian Olomouc, uvedení: 2. 9. 2012 první provedení

L'Ariane (rekonstrukce opery C. Monteverdiho, společně s V. Zouharem), Ensemble Damian Olomouc uvedení:

12. 7. 2018 první provedení

Piráti, Ensemble Damian Olomouc, uvedení: 29. 7. 2021 první provedení

Římská Lukrécie, Geisslers Hofcomoedianten Praha, scéna: Letní stage Divadlo Vila Štvanice Praha

uvedení: 3. 9. 2021 první provedení (poprvé již 25. 8. 2021)

Poklad Arkádie, Ensemble Damian Olomouc, uvedení: 9. 12. 2021 první provedení

Ivanovič

s. 1085, **tisk:**

(*1976, Praha)

doplnění:

(* 5. 1. 1976, Praha)

odůvodnění

podle https://cs.wikipedia.org/wiki/Marko_Ivanovič

Marko Ivanovič (* 5. ledna 1976 Praha)

s. 1085, závěr životopiu, **tisk:**

Mezi jeho díla patří *Šilencova ranní suita* (2003), opera *Dívka a smrt* (2003) a dětská opera *Čarokraj* (2012). Je rovněž autorem mnoha scénických, rozhlasových a filmových hudeb.

doplnění:

Mezi jeho díla patří *Šilencova ranní suita* (2003), opera *Dívka a smrt* (2003) a dětská opera *Čarokraj* (2012). **Na objednávku Národního divadla Brno složil operu *Monument*, která měla premiéru 7. února 2020.** Je rovněž autorem mnoha scénických, rozhlasových a filmových hudeb.

odůvodnění:

podle https://cs.wikipedia.org/wiki/Marko_Ivanovi%C4%87:

Na objednávku Národního divadla Brno složil operu *Monument*, která bude mít premiéru v sezóně 2019-2020.

Námětem opery je osud sochaře Otakara Švece.

podle <http://www.ndbrno.cz/modules/theaterarchive/?h=inscenation&a=detail&id=9842>

Monument, Datum premiéry 7. únor 2020

SLOVENSKÁ OPERA

s. 1087, první dva odstavce a ř. 1-4 odstavce 3 doporučuji nahradit textem:

Prvním operním představením na Slovensku bylo pravděpodobně vystoupení vídeňské státní opery Ferdinanda III. v Bratislavě roku 1648. Postupně se operní představení stávala častějšími. Po různých dočasných scénách bylo postaveno a roku 1776 otevřeno divadlo pro 800 diváků, na jehož místě stojí budova pozdějšího Slovenského národního divadla, otevřená roku 1886, k níž roku 2007 přibyla nová budova. K vidění tu byly opery tehdy běžného repertoáru v provedení zahraničních operních společností. Pro domácí umělce tu však tehdy nenalezlo uplatnění, takže mnozí odcházeli do zahraničí. Kupříkladu bratislavský rodák Johann Sigismund Kusser (1660-1727) žil a tvořil převážně v Německu a ke konci života v Irsku, kde byly jeho opery také uváděny, Maciej Kamiński (1734-1821) proslul jako autor první polské opery *Šťastná nouze* (prem. 1778), Jozef Chudý (1753-1813) je autorem první známé opery v maďarském jazyce *Princ Pikkó a Jutka Perzsi* (prem. 1793 v Pešti), v Maďarsku působil i József Ruzitska (1775-1823?), který rovněž patřil k zakladatelům maďarské národní opery. Průkopník slovenské národní hudby Ján Levoslav Bella (1843-1936) napsal svou operu *Kovář Wieland*, považovanou za zakladatelské dílo slovenské opery, na německý námět i text a teprve Viliam Figuš-Bystrý (1875-1937) vytvořil v letech 1922-26 prvou operu na slovenský text, nazvanou *Detvan*. Pokračovateli byli nitranský skladatel Jozef Rosinský (1897-1973), Jozef Grešák (1907-1987) a Ladislav Holoubek (1913-1994). Jejich díla, hudebně zakotvená v 19. století však ještě nebyla zcela přesvědčivá. Mezinárodní věhlas slovenské opeře získali až po 2. světové válce skladatelé Eugen Suchoň (1908-1993) a Ján Cikker (1911-1989). Eugen Suchoň propojil...

odůvodnění:

podle https://cs.wikipedia.org/wiki/Johann_Sigismund_Kusser

Johann Sigismund Kusser, či Ján Zigmund Kusser, psán také Cousser, (13. února 1660 Bratislava – před 17. listopadem 1727 Dublin, Irsko) byl hudební skladatel slovenského původu, působící v Německu, Francii a Irsku.

podle *Československá vlastivěda, díl IX, svazek 3, 1971, s. 322:*

Prvním operním představením na Slovensku bylo pravděpodobně vystoupení vídeňské státní opery Ferdinanda III. V Bratislavě roku 1648

podle *Štefan Hoza: Opera na Slovensku 1, 1953, s. 41-42*

(stavba divadelní budovy v letech 1775-76)

podle https://cs.wikipedia.org/wiki/Slovensk%C3%A9_n%C3%A1rodn%C3%AD_divadlo podle historická budova SND byla zprovozněna ještě v době monarchie v roce 1886 ...V první čtvrtletí 2007 se SND přestěhovalo do nové budovy na Pribinově ulici č. 17... Kromě nové budovy bude SND dále používat i historickou budovu

podle *Opera, s. 1315 (Polská opera), začátek 2. odst. o M. Kamenickém, s. 1285 (Maďarská opera), posledních 8 řádků 2. odst. o J. Chudém a J. Ruzitskovi s. 1089, ř. 1-6, tisk:*

Odvrácenou stranou byla „povinná“ ideologická díla v repertoáru a odchod mnohých špičkových umělců do zahraničí – dnes už legendární slovenské zpěvačky Edita Gruberová a Lucia Poppová v zájmu své kariéry emigrovaly, a zatímco na slavných světových scénách sklízely ovace, doma byla jejich jména tabu. Vedle nich se však ve světě prosadili i další umělci, např. Peter Dvorský, Gabriela Beňačková či Sergej Kopčák.

realističtější s řazením jmen podle letopočtů narození jejich nositelů:

Odvrácenou stranou byla „povinná“ ideologická díla v repertoáru. Přes potíže s účinkováním na západ od "železné opony" v období komunistického režimu se již tehdy stali legendárními představitelé slovenského pěveckého umění Lucia Poppová, Magdalena Hajóssyová, Edita Gruberová, Gabriela Beňačková, Sergej Kopčák, Peter Dvorský, kteří se zařadili mezi světovou elitu.

poznámka M.S.:

u Gabriely Beňačkové uvádí *MGG* i *Oxford* chybný rok narození 1944, správně je 1947

Bella

s. 1087, 1. odstavec, poslední 3 řádky, **tisk:**

Dílo však nebylo kde uvést – domácí scénu získala slovenská operní tvorba až založením Slovenského národního divadla v Bratislavě v roce 1920.

oprava:

celou větu vypustit, neboť je nepravdivá

odůvodnění:

podle *Opera*, s. 1287 (životopis F. Erkela):

„...Erkel... Často navštěvoval bratislavskou operu a seznamoval se i s operní kompozicí. Od roku 1835 žil v Budapešti.

V <https://snd.sk/en/node/23268> je uvedeno:

„Predhistória nového Mestského divadla v Prešporoku sa začala písať v roku 1879. Vtedy pri koncerte Cirkevného hudobného spolku v sále Reduty, ktorá bola súčasťou divadelnej budovy z roku 1776, padol z plafóna kúsok muriva. To okamžite vzbudilo zvýšený záujem mesta o bezpečnosť divadla a začalo sa uvažovať o postavení novej budovy, resp. rekonštrukcii starej.“

Ta nová budova byla otevřena roku 1886 a roku 1920 se stala Slovenským národním divadlem.

podle *Opera*, s. 1091:

„Kovář Wieland neměl za cíl stát se národní operou, a ani se jí nestal.“

s. 1090, **tisk:**

WIELAND DER SCHMIED – KOVÁŘ WIELAND

Premiéra (ve slovenském překladu): Bratislava, Slovenské národné divadlo **26. 4. 1926**

oprava:

Premiéra (ve slovenském překladu): Bratislava, Slovenské národné divadlo **28. 4. 1926**

odůvodnění:

podle *Hostomská: Opera, 1.-10 vydání, Š. Hoza: Opera na Slovensku 2, 1954, s.403, Premiéry Slovenského národného divadla 1920-1945, 1990, s. 143*

byla premiéra 28. 4. 1926

Cikker

s. 1098, **tisk:**

(*29. 4. 1911, Banská Bystrica

oprava:

(*29. 7. 1911, Banská Bystrica

odůvodnění:

podle *Palovčík, Michal: Ján Cikker v spomienkách a tvorbe, 1995, s. 13 (shodně MGG, Oxford, Riemann atd.)*

„...keď sa im 29. júla 1911 narodil syn Ján...“

Grešák - podle data narození by měl být zařazen mezi Suchoně a Cikkera

s. 1109, poslední 2 řádky životopisu, **tisk:**

idiomu, typického pro většinu dobové slovenské tvorby, k hudbě méně závislé na psychologii postav a **jevištním dění a méně závislé na psychologii postav.**

odstranění opakujícího se sdělení:

idiomu, typického pro většinu dobové slovenské tvorby, k hudbě méně závislé na psychologii postav a **jevištním dění.**

Frešo

s. 1114, závěr životopisu, **tisk:**

balet Narodil sa chrobáčik (1985) a své nejambicióznější operní dílo, operu-koláž *François Villon* (1986) na libreto tehdejšího dramaturga a režiséra Opery SND Júlia Gyermeka.

oprava a stylistická úprava:

balet *Narodil sa chrobáčik* (1981) a své nejambicióznější operní dílo, operu-koláž *François Villon* (1986) na libreto tehdejšího dramaturga a režiséra Opery SND Júlia Gyermeka **podle Fr. Villona.**

odůvodnění:

podle MGG:

Bühnenwerke

Martin a slnko (Mutter und die Sonne; Alexandra Braxatorisová), Kinderoper 2 Akt:

Francois Villon (Július Gyermek nach Fr. Villon), Opern-Collage 2 Akte (1983; 1986 ebd.)

Bázlik

s. 1116, **tisk:**

(*12. 4. 1931, **Partizánska Ľupča**)

upřesnění:

(*12. 4. 1931, **Nemecká Ľupča, dnes Partizánska Ľupča**)

podle <http://www.fdb.cz/lidi-zivotopis-biografie/61329-miroslav-bazlik.html>

Narození: 12.4. 1931, Nemecká Ľupča, dnes Partizánska Ľupča

Beneš

s. 1119, s. 5-11, **tisk:**

opera *Cisárove nové šaty* (Cisárovy nové šaty, **1965**) I ve svých

následujících operách – krátkém díle *Skamenený* (Zkamenělý, **1974**) a celovečerních dílech *Hostina* (**1984**) a *The Players* (1994, premiéra v roce 2002)...“

úprava:

opera *Cisárove nové šaty* (Cisárovy nové šaty, **dokončení 1965, prem. 1969**) I ve svých následujících operách – krátkém díle *Skamenený* (Zkamenělý, **dokončení 1974, prem. 1978**) a celovečerních dílech *Hostina* (**dokončení 1980, prem. 1984**) a *The Players* (**dokončení 1994, premiéra v roce 2002**)

odůvodnění:

podle MGG:

Bühnenwerke

Cisárove nové šaty (Des Kaisers neue Kleider; J.Beneš, nach Hans Christian Andersen), Oper 1 Akt (1966; 1969 Bratislava)

Skamenený (Der Versteinerte; J.Beneš, nach Janko Král’), Oper 1 Akt (1974; 1978 Bratislava)

Hostina (Gastmahl; J.Beneš, nach Pavol Országh Hviezdoslav), Oper in 3 Teile (1980; 1984 Bratislava)

The Players (J.Beneš, nach Wiliam Shakespeare, Hamlet), Oper in 2 Teilen (1994)

Čekovská

s. 1125, životopis, ř. 4-7 zdola, **tisk:**

K nejvýznamnějším patří symfonická díla *Turbulence* (**2000**), *Adoration* (**2005**), dále *Interrupted Line* (**2006**), *Koncert pro husle a orchestr* (**2010**), suita *Dorian Gray* (**2012**), či *Evenood* pro dechové kvinteto (2013).

oprava:

K nejvýznamnějším patří symfonická díla *Turbulence* (**1999-2000, rev. 2007**), *Adorations* (**2004-2006**), suita *Dorian Gray* (**2011**), dále *Interrupted Line pro komorní orchestr* (**2006**), *Koncert pro housle* (V. H.) a orchestr (**2008-2010**) či *Evenodd* pro dechové kvinteto (2013).

odůvodnění:

podle MGG

Turbulence für Orch. (1999–2000)

Fractal für Kl. und Orch. (2000)

Adorations für Orch. (2004–2006)

Fragment and Elegies für StrOrch. (2004)

Kukucks Winterlied für 4 Vc. (2004)

Shadow Scale für Orch. (2005)

Klavierkonz. (2005)

Postludium für Ens. (2005) (nach Fr. Schubert, Rast [Winterreise D 911/10])

As Time Goes By (Xavier Zuber), Kammeroper (2005; 2005 Hannover)
In Conversation für Akkordeon und Vc. (2006)
Interrupted Line für Ens. (2006)
Lux in tenebris für Trp. und Orgel (2007)
podle https://en.wikipedia.org/wiki/%C4%BDubica_%C4%8Cekovsk%C3%A1
Orchestral
Turbulence (Op. 11; 2000, rev. 2007)
Shadow Scale (2006)
Adorations (2006)
Dorian Gray Suite (2011)
Palingenia (2015)
Etuda (2016)
Cantus Simplicissimus (2018)
Large Ensemble
Fragment and Elegies (1997, rev. 2004) – String orchestra
Piece for String Orchestra (Op. 7; 1999)
Arctic Descent (Op. 8; 1999) – Woodwind ensemble
Fractal (Op. 12; 2000) – Chamber orchestra
Postludium (2005) – Chamber orchestra
Interrupted Line (2006, rev. 2008) – chamber orchestra
Theatre Music (2011) – String orchestra
Concertos
Concerto Two Portraits (2003) – piano, orchestra
Violin Concerto (2010)
Chamber Music and Solo Instrumental
Composition for Trumpet and Piano (Op. 2; 1997)
Brown's Motion (Op. 3; 1997) – flute, bassoon, piano
Fragment and Elegies (Op. 4; 1997) – solo accordion
Dark (Op. 5; 1997) – oboe, piano
One Minute (1997) – solo trombone
The Song (2002) – cello, piano
Kuckucks Winterlied (2005) – 4 cellos
In Conversation (2006) – cello, bayan
Musica homonensis (2007) – solo organ
Lux in tenebris (2007) – trumpet, organ
Duo Concertante (2010) – violin, piano
Evenodd (2013) – wind quintet
Nachtigalls Frühlingslied (2014) – 4 cellos
A Midsummer Quartet (2016) – string quartet
Fathers Downbeat (2018) – 4 basses, percussion
Esaje [Essays] (2019) – viola, piano

RUSKÁ, UKRAJINSKÁ A SOVĚTSKÁ OPERA A OPERA POSTSOVĚTSKÝCH REPUBLIK

s. 1129 (nadpis), **tisk:**

**Ruská, ukrajinská a sovětská opera a opera postsovětských republik
úprava:**

Opera národů bývalého Sovětského svazu

s. 1130 – na konec úvodu připojit

V tomto oddíle jsou data narození skladatelů a data premiér jejich oper do 31. 1. 1918 uváděna většinou podle juliánského kalendáře, ale mnohá, zvláště ke konci tohoto období, podle gregoriánského kalendáře. Rozdíl dat mezi juliánským a gregoriánským kalendářem do 31. 12. 1899 je 12, u pozdějších dat 13 dnů.

Všechna zmíněná data, vztahující se k událostem na území bývalé Ruské říše a bývalého Sovětského svazu jsou v tomto elaborátu uvedena podle juliánského a za lomítkem podle gregoriánského kalendáře přičemž tučným písmem jsou vyznačeny obě varianty dat, která jsou v tisku uvedena podle gregoriánského kalendáře. Použitím tučného písma a komentářem jsou vyznačeny opravy několika nesprávných dat.

Data byla konfrontována s daty, uvedenými v <https://www.oxfordmusiconline.com/> a <https://www.belcanto.ru/>
odůvodnění:

podle https://technet.idnes.cz/serial-pred-100-lety-kalendar-gregoriansky-fp8-/pred-100-lety.aspx?c=A180213_231547_pred-100-lety_vov

Před 100 lety byl v Rusku zaveden gregoriánský kalendář. Do té doby platil kalendář juliánský. Změnu prosadila nová vláda komunistů pod vedením Vladimíra Iljiče Lenina. Po 31. lednu 1918 tak bezprostředně následoval 14. únor 1918.

podle převaděče dat <https://kalendar.beda.cz/prevod-mezi-kalendari>
byla zjištěna velikost rozdílu mezi oběma kalendáři

VYSVĚTLIVKY K ÚPRAVÁM DAT V TOMTO ODDÍLU

3. 2 / 15. 2 – slabě zobrazená data – v tisku je datum podle juliánského kalendáře

2. 2. / 14. 2. - tučně zobrazená data – v tisku je datum podle gregoriánského kalendáře

6. 11. / 18. 11. - tučně zobrazená data s komentářem – oprava chyby

Glinka

s. 1130, **tisk:**

(*20. 5. 1804, Novospasskoje – †3. 2. 1857, Berlín)

doplnění:

(*20. 5 / 1. 6. 1804, Novospasskoje – †3. 2 / 15. 2. 1857, Berlín)

odůvodnění:

podle Oxford (MGG shodně):

(b Novospasskoye, nr Yelnya, Smolensk district, 20 May/June 1, 1804; d Berlin, Feb 15, 1857)

podle <https://www.belcanto.ru/glinka.html>

Mikhail Glinka, Дата рождения 01.06.1804, Дата смерти 15.02.1857

s. 1130, ř. 7-8 zdola, **tisk:**

Tak vzniklo v letech 1834–1936 operní dílo Ivan Susanin.

oprava letopočtu a doplnění:

...Tak vzniklo v letech 1834–1836 operní dílo Ivan Susanin, při premiéře na skladatelovu žádost hrané s názvem Život pro cara. (V.H.)

odůvodnění:

viz <https://www.belcanto.ru/susanin.html>

С первой русской «классической» оперой связана масса обстоятельств, весьма любопытных. Начнем с названия. Хотя, как известно, аутентичным является «Жизнь за царя» (под таким названием состоялась премьера оперы), ее первоначальным названием было все же «Иван Сусанин». Оно сохранялось весь репетиционный период и только за неделю до представления оперы по просьбе Глинки и с высочайшего е.и.в. соизволения была переименована в «Жизнь за царя» (название это было придумано поэтом Нестором Кукольниковом). Но это не все. Фигурировало еще одно ее название — «Смерть за царя».

s. 1131, **Ivan Susanin, tisk:**

Premiéra: 27. 11. 1836

doplnění:

Premiéra: 27. 11. / 9. 12. 1836

odůvodnění:

podle: <https://www.belcanto.ru/susanin.html>

Первое исполнение: Санкт-Петербург, Мариинский театр, 27 ноября (9 декабря) 1836 года.

s. 1131, komentář, ř. 4-6 zdola, **tisk:**

Samo uvedení mělo zajímavou předehru: car změnil titul z Ivana Susanina na Život za cara, neboť hrdinství lidu smělo být slaveno jen tehdy, směřovalo-li k podpoře vládních cílů.

alterativní verze této pasáže viz poznámka ke str. 1130, ř. 7-8 zdola

s. 1133, **Ruslan a Ludmila**

Premiéra: 27.11. / 9. 12. 1842

s. 1135, **Dargomyžskij**

(***2. 2. / 14. 2.** 1813, Trojickoje, Tulská gubernie – †**5. 1. / 17. 1.** 1869, Petrohrad

s. 1136, **Rusalka**

Premiéra 4. / 16. 5. 1856

s. 1137, **Kamenný host**

Premiéra 4. / 16. 2. 1872

s. 1139, **Hulak Artemovskij**

4 / 16. 2. 1813, **Hulakovščina u Horodyšče – 5. / 17. 4.** 1873, Moskva

podle: [https://www-oxfordmusiconline-](https://www-oxfordmusiconline-com.ezproxy3.nkp.cz/grovemusic/view/10.1093/gmo/9781561592630.001.0001/omo-9781561592630-e-0000012015?rskkey=q7ZBPZ)

[com.ezproxy3.nkp.cz/grovemusic/view/10.1093/gmo/9781561592630.001.0001/omo-9781561592630-e-0000012015?rskkey=q7ZBPZ:](https://www-oxfordmusiconline-com.ezproxy3.nkp.cz/grovemusic/view/10.1093/gmo/9781561592630.001.0001/omo-9781561592630-e-0000012015?rskkey=q7ZBPZ)

b Gulakovshchina, nr Gorodishche [now in Ukraine], 4/Feb 16, 1813; *d* Moscow, 5/April 17, 1873

s. 1139, **Záporožec za Dunajem**

Premiéra **14. / 26.** 4. 1863

s. 1141 **Rubinštejn, tisk:**

(*16. 11. 1829, Vechvotinėž – †8. 11. / 20. 11. 1894, Petěrhof)

doplnění:

(*16. 11. / 28. 11. 1829, Vechvotinėž (**Vikhvatinetsu, nyní Transnistria, Moldávie**) – †8. 11. / 20. 11. 1894, Petěrhof)

podle *Oxford*

(*b* Vikhvatintsī, Ukraine [Podoliya], 16/Nov 28, 1829; *d* Peterhof [now Petrodvorets], 8/Nov 20, 1894)

podle https://cs.wikipedia.org/wiki/Anton_Rubinstein

Narodil se ve Vikhvatinetsu (dnešní Transnistria, Moldávie).

podle *ruské wikipedie*

(16 (28) ноября 1829, Выхватинец, Подольская губерния — 8 (20) ноября 1894,

podle *belcanto*

Дата рождения, 28.11.1829, Дата смерти 20.11.1894

s. 1142 **Démon**

Premiéra 13. / 25. 1. 1875

s. 1143, **Borodin**

(*31. 10 / 12. 11. 1833, Petrohrad – †15. 2. / 27. 2. 1887, Petrohrad)

s. 1144, **Kníže Igor**

Premiéra 23. 10. / 4. 11. 1890

s. 1146, **Musorgskij**

(*9. 3. / 21. 3. 1839, Karevo – †16. 3. / 28. 3. 1881, Petrohrad)

s. 1147, ř. 1, **tisk:**

geniální cykly *Dětská světnička* (1868–1870)

správně:

geniální cykly *Dětská světnička* (1868–1872)

odůvodnění:

podle <https://www.belcanto.ru/mussorgsky.html>

3 вокальных цикла: Детская (1872, на собств. стихи)

podle MGG:

Detskaja (Die Kinderstube; Musorgskij) (1868–1872)

s. 1147 **Boris Godunov**

Premiéra 27. 1. / 8. 2. 1874

s. 1151 **Chovanščina**

Premiéra: Petrohrad, Divadlo Kononov 9. / 21. 2. 1886

podle belcanto.ru

Первое исполнение: Санкт-Петербург, 9 (21) февраля 1886 года.

s. 1153 **Soročinský jarmark**

Premiéra: Moskva, scéna „Svobodnyj těatr“ 8. / 21. 10. 1913

doplnění

Premiéra: **koncertní 16. / 29. 3. 1911 Petrohrad, scénická Moskva, Svobodnyj těatr 8. / 21. 10. 1913**

odůvodnění:

podle <https://www.belcanto.ru/sorochinskaya.html>

Первая постановка: Москва, Свободный театр, 8 октября 1913 года, под управлением К.

Сараджева....Впервые опера прозвучала в концертном исполнении в день 30-летия со дня смерти композитора 16 (29) марта 1911 года в Петербурге. Сценическая премьера состоялась 8 (21) октября 1913 года в Москве, в «Свободном театре».

s. 1154, poslední odstavec úvodu, **tisk:**

Musorgského dílo **se dočkalo veřejného provedení až na samém prahu nového života ruského lidu, těsně před začátkem ruské revoluce, v říjnu 1917 v Petrohradě.**

oprava:

Musorgského *Soročinský jarmark* **zazněl poprvé v koncertním provedení 16. /29. března 1911 v Petrohradě, scénického provedení se dočkalo v říjnu 1913 v Moskvě.**

Odůvodnění:

viz předchozí odstavec

s. 1155, **Nápravník, tisk:**

(*24. 8. 1839, Býšť u Pardubic – †10. 11. 1916, Petrohrad)

doplnění:

(*24. 8. 1839, Býšť u Pardubic– †10. /23. 11. 1916, Petrohrad)

odůvodnění:**podle**

https://slovník.ceskyhudebnislovník.cz/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=6881/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=7696

narozen 24. 8. 1839, Býšť u Hradce Králové, zemřel 23. (10. podle juliánského kalendáře) 11. 1916, Sankt Petěrburk

s. 1155, konec 1. odst, **tisk:**

poslední opera *Francesca da Rimini* (1903)

správně:

poslední opera *Francesca da Rimini* (1902)

nebo:

poslední opera *Francesca da Rimini* z let 1901–1902, uvedená v roce dokončení

odůvodnění:**podle:**

https://slovník.ceskyhudebnislovník.cz/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=6881/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=7696popodle01-Francesca da Rimini ...

komponováno 1901–1902, Sankt Petěrburk 26. 11. (9. 12.) 1902

podle Oxford:

Francesca da Rimini (op, 4, Ye.P. Ponomaryov, after S. Phillips), op.71, 26 Nov/9 Dec 1902, vs (Moscow, 1902)

s. 1156 **Nížegorodci**

Premiéra 15. / 27. 12. 1868

s. 1158 **Harold**

Premiéra 23. 11. / 3. 12. 1886

(zde jsou v tisku uvedeny obě varianty data premiéry)

s. 1160 **Dubrovskij**

Premiéra 3. / 15. 1. 1895

s. 1162 **Čajkovskij**

(25. 4./7. 5. 1840 Votkinsk – 25. 10. / 6. 11. 1893 Petrohrad)

s. 1163 **Opričnik**

Premiéra 12. 4. / 24. 4. 1874

s. 1166 **Evžen Oněgin**

Premiéra 17. 3. / 29. 3. 1879

s 1168 **Panna orleánská**

Premiéra 13. 2. / 25. 2. 1881

s. 1170 **Mazepa**

Premiéra 3. 2. / 15. 2. 1884

s. 1172 **Střevíčky, tisk:**

Premiéra: Moskva, Bolšoj těatr 19. 1. 1887

doplnění:

Premiéra 7. 1. / 19. 1. 1887

doplňěk k úvodu:

První verze této opery s názvem *Kuzněc Vakula (Kovář Vakula)* měla premiéru roku 1876 v petrohradském Mariinském divadle.

odůvodnění:

podle <https://www.belcanto.ru/cherevichki.html>

Первое представление оперы (под названием «Кузнец Вакула») состоялось 24 ноября 1876 года в Петербурге на сцене Мариинского театра. После переработки исполнена под новым названием «Черевички» 19 января 1887 года в Москве на сцене Большого театра; дирижер П. И. Чайковский.

s. 1174 **Čarodějka**

Premiéra 20. 10. 11. / 11. 1887

s. 1176 **Piková dáma**

Premiéra 7. 12. / 19. 12. 1890

s. 1179 **Jolanta**

Premiéra 6. 12. / 18. 12. 1892

s. 1180 **Lysenko**

(*10. 3. /22. 3. 1842, Hryňky – †24. 10. / 6. 11. 1912, Kyjev)

s. 1181, odst. 1, **doplňěk mezi řádky 7-8 zdola:**

Mezi deseti Lysenkovými hudebně dramatickými pracemi je šest různorodých operních děl pro dospělé, tři pro děti a jedna opereta.

odůvodnění:

viz MGG:

Čornomorci (Die Schwarzmeerseegler; Mychajlo Staryc'kyj nach Jakiv Kucharenko), *Operette* 3 Akte (1872/73; 1883 Charkow), Kl.A. Lpz. 1886

Rizdvjana nič (Die Nacht vor Weihnachten; Staryc'kyj nach Nikolaj Gogol'), **Opern-Koljadka** 4 Akte (1877–1882; 1883 Kiew), Kl.A. ebd. 1883

Taras Bul'ba (Staryc'kyj nach Gogol'), hist. **Helden-Volksdrama** 5 Akte (1880–1891; 1924 Charkow), Kl.A. 1913

Utoplena (Die Ertrunkene; Staryc'kyj nach Majskaža noč' [Die Mainacht] von Gogol'), lyrisch-phantast. **Oper** 3 Akte (1883; 1885 Odessa), Kl.A. Lpz. 1900

Koza-Dereža (Die streitende Ziege; Dniprova Čajka [= Ljudmyla Vasylevs'ka]), **Kinderoper** 1 Akt (1888; 1901 Kiew), Kl.A. 1891

Natalka Poltavka (Staryc'kyj nach Ivan Kotljarevs'kyj), **Oper** 3 Akte (1889; 1889 Odessa), Kl.A. 1953

Pan Koc'kyj (Herr Koc'kyj; Čajka), **Kinderoper** 4 Akte (1891; 1955 Charkow), Kl.A. 1945

Zima i vesna (Winter und Frühling; Čajka), **dass.** 2 Akte (1892; 1956 Kiew), Kl.A. 1913

Eneida (Aeneide; Ljudmyla Staryc'ka-Černjachivs'ka nach Kotljarevs'kyj), **Opern-Travestie** 3 Akte (1910; 1910 ebd.), Kl.A. 1911

Noktjurn (Nocturne; dies.), **Opernminiatur** 1 Akt (1912; 1914 ebd.), Kl.A. 1912

s. 1181 **Natalka Poltavka, tisk:**

Premiéra 12. 11. / 24. 11. 1889

podle Oxford:

Natalka Poltavka... Odessa, Russian, 12/24 Nov 1889

s. 1182 **Rimskij - Korsakov**

(*6. 3. /18. 3. 1844, Tichvin – †8. 6. /21. 6. 1908, Ljubensk)

s. 1183 **Pskovit'anka**

Premiéra 1. 2. / 13. 1. 1873, premiéra definitivní verze 15. 12. / 27. 12. 1898

s. 1186 **Májová noc**

Premiéra 9. 1. / 21. 1. 1880

s. 1187 **Sněhurka**

Premiéra 29. 1. / 10. 2. 1882

s. 1190 **Noc před vánoce**

Premiéra 28. 11. / 10. 12. 1895

s. 1192 **Sadko**

Premiéra 26. 12. 1897 / 7. 1. 1898

s. 1194 **Mozart a Salieri**

tisk: premiéra **25. 11.** 1898

doplnění: Premiéra **6. 11. / 18. 11. nebo 25. 11. / 7. 12.** 1898

odůvodnění:

podle Oxford:

Mozart i Salieri [Mozart and Salieri]...Moscow, 25 Nov/7 Dec 1898

podle belcanto:

Первое исполнение: Москва, 6 (18) ноября 1898 года.

s. 1196 **Věra Šelogová**

Premiéra 15. 12. / 27. 12. 1898

s. 1197 **Carová nevěsta**

Premiéra 22. 10. / 3. 11. 1899

s. 1199 **Car saltan**

Premiéra 21. 10. / 3. 11. 1900

s. 1201 **Kašče**

Premiéra 12. 12. / 25. 12. 1902

s. 1202 **Pan vejvoda, tisk:**

Premiéra: Petrohrad, sál Konzervatoře **2. 10.** 1904

oprava a doplnění:

Premiéra: Petrohrad, sál Konzervatoře **3. / 16. 10.** 1904 (**první představení 2. / 15. 10. 1904**)

odůvodnění:

podle belcanto:

Первое представление состоялось 2 октября 1904 года в Большом зале Петербургской консерватории силами Новой оперы Церетели...Дата премьеры 03.10.1904

podle Oxford:

Pan Voyevoda, St Petersburg Conservatory, 3/16 Oct 1904, cond. V. Suk

podle MGG:

Pan Voevoda (Tjumenev), Oper 4 Akte (1902/03; 16. [3.] Okt. 1904 St. Petersburg, Kons.)

podle https://en.wikipedia.org/wiki/Pan_Voyevoda

The St Petersburg premiere took place on 16 October (O.S. 3 October) 1904

s. 1204 **Pověst o neviditelném městě Kitěži, tisk:**

Premiéra: Petrohrad, Mariinskij těatr 7. 2. / 20. 2. 1907

s. 1207 **Zlatý kohoutek**

Premiéra 24. 9. / 7. 10. 1909

s. 1208 **Rachmaninov**

tisk:

(*20. 3. / 1. 4. 1873, Semjonovo – †28. 3. 1943, Beverly Hills)

podle *Muzykaľnaja enciklopedija, sv. 4, 1978, s. 546:* Oněg (Semenovo?)

podle *Oxford:* b Oneg, 20 March/April 1, 1873

podle *MGG:* *1. April (20. März) 1873 auf dem Landgut Seměnovno (Bezirk Staraja Russia südlich des Ilmensees)

podle Harrison, Max: *Rachmaninoff: life, works, recordings c2005, s. 6, ř. 5-8 zdola:*

"Doubts have been expressed about the place of the composers birth, partly because it was registred at the church of nearby Semyonova, but R. always thought he was born at Oneg and certainly that is where he grew up."

"O místě narození skladatele byly vyjádřeny pochybnosti, zčásti proto, že bylo zapsáno v kostele v nedalekém Semjonovu, ale R. si vždy myslel, že se narodil v Oněgu, a určitě tam vyrůstal."

podle *Bažanov, Nikolaj Danilovič: Rachmaninov, Bratislava 1981, s. 7, odst. 5, ř. 1-4:* "...starý oněžský dom...pod jehož strechou uzrel v marci 1873 svetlo sveta Serjoža Rachmaninov..."

podle *Brjanceva, Vera Nikolajevna: S.V. Rachmaninov, 1976, s. 11, poslední odstavec:* "Do nedavnej pori vse - tak že i sam S. V. Rachmaninov - sčítali mestom jeho roždenija imenije Oneg, raspoloženije verstach v 50-60 severneje Novgoroda. Odnak obnaružennaja teper metričeskaja zapis byla sdelana v Degktjarevskoj cerkvi Staroruskogo ujezda Novgorodskoj gubernii, nachodivšegosja po drugoju, južnuju storonu Ilmeň-ozera. V. A. Rachmaninov imenujetsja v etom dokumente Staroruskgo ujezda, usaďby Semenova pomeščikom..." V poznámce jsou údaje o uložení kopie zmiňvaného matričního záznamu (Gosudarstvennyj archiv Tambovskoj oblasti, fond 161, opis 35, delo 42, list 356) a upozornění, že je o tom psáno v časopise *Muzykaľnaja žizň*, ročník 1969, č. 19. s. 1209, odst. 4, ř. 1-5, **tisk:**

V roce 1899 odjel do Anglie, kde hrál a dirigoval. Londýnským filharmonikům slíbil nový klavírní koncert.

Podařilo se mu to až po dlouhé a trpělivé léčbě, po které začal opět tvořit. **V roce 1901 dokončil Druhý klavírní koncert (své nejznámější dílo).** Mezi jeho díla patří mimo jiné opery *Aleko* (1893), *Lakomý rytíř* (1904) a *Francesca da Rimini* (1905), *Druhá symfonie*

upřesnění letopočtů premiér a stylizace

Mezi jeho díla patří mimo jiné opery *Aleko* (1893), *Lakomý rytíř* (1906) a *Francesca da Rimini* (1906), dále *Druhá symfonie*

podrobněji:

V roce 1899 odjel do Anglie, kde hrál a dirigoval. Londýnským filharmonikům slíbil nový klavírní koncert.

Podařilo se mu to až po dlouhé a trpělivé léčbě, po které začal opět tvořit. **Je to jeho nejznámější dílo - Druhý klavírní koncert, který dokončil roku 1901.** Mezi jeho díla patří mimo jiné opery *Aleko* (dokončení 1892, prem.1893), *Lakomý rytíř* (vznik 1903-05, prem. 1906) a *Francesca da Rimini* (vznik 1900, 1904-05, prem. 1906), dále *Druhá symfonie*

podrobněji:

odůvodnění:

podle *MGG:*

Bühnenwerke (Opern)

Aleko , 1 Akt (1892; 9. Mai [27. April] 1893 Moskau, Bol'šoj-Theater)

Frančeska da Rimini 2 Bilder und Epilog op.25 (1900, 1904/05; 24. [11.] Jan. 1906 ebd.)

Skupoj rycar' (Der geizige Ritter; Puškin), 3 Bilder op.24 (1903–1905; 24. [11.] Jan. 1906 ebd.)

podle [https://cs.wikipedia.org/wiki/Francesca_da_Rimini_\(Rachmaninov\)](https://cs.wikipedia.org/wiki/Francesca_da_Rimini_(Rachmaninov)):

Rachmaninov složil roku 1900 duet Francescy a Paola, ale na opeře začal pracovat roku 1904. Premiéra se uskutečnila 24. ledna 1906 ve Velkém divadle (Bolšoj těatr) v Moskvě

s. 1210, **Aleko, tisk:**

Premiéra: Moskva, Bolšoj těatr **9. 5.** 1893

doplnění:

Premiéra: Moskva, Bolšoj těatr **27. 4. / 9. 5.** 1893

odůvodnění:

podle belcanto:

Первое исполнение: Москва, Большой театр, 27 апреля (9 мая) 1893 года.

s. 1211 **Stravinskij, tisk:**

(***17. 6.** 1882, **Oranienbaum** – †6. 4. 1971, New York)

doplnění:

(***5. 6. / 17. 6.** 1882, Oranienbaum, **nyňí Lomonosov** – †6. 4. 1971, New York)

odůvodnění:

podle Oxford:

(b Oranienbaum [now Lomonosov], nr St Petersburg, 5/June 17, 1882; d New York, April 6, 1971).

s. 1212 **Slavík, tisk**

Premiéra: Paříž, Théâtre National de l'Opéra 26. 5. 1914

(ponechat pouze toto datum, protože se vztahuje k Paříži)

s. 1213 **Oedipus rex, tisk:**

Premiéra:...jevištní premiéra: Berlín, Krollova opera, **jaro** 1928

upřesnění:

Premiéra:...jevištní premiéra: Berlín, Krollova opera, **23. 2.** 1928

odůvodnění:

podle MGG:

Oedipus rex ... konzertant: 30. Mai 1927 Paris, Théâtre Sarah Bernhardt;... szen.: 23. Febr. 1928 Wien, Staatsoper

podle https://cs.wikipedia.org/wiki/Oedipus_rex

Premiéra 30. květen 1927, Divadlo Sarah Benhardt, Paříž (koncertní provedení),

únor 1928, Vídeňská státní opera (scénické provedení)

s. 1214 **Život prostopášníka, tisk:**

Premiéra **8. 9.** 1951

správně:

Premiéra **11. 9.** 1951

odůvodnění:

podle MGG:

The Rake's Progress...(1948–1951; 11. Sept. 1951 Venedig, Teatro La Fenice;

podle [Oxford](#)

The Rake's Progress took Stravinsky more than three years to compose. It was completed in April 1951, and first performed, after much lobbying and infighting, at La Fenice in Venice (in co-production with La Scala, Milan) on 11 September of that year

podle https://cs.wikipedia.org/wiki/%C5%BDivot_prostop%C3%A1%C5%A1n%C3%ADka

Premiéra proběhla 11. září 1951 v divadle La Fenice v Benátkách.

s. 1216 **Šaporin**

(***27. 10. / 8. 11.** 1887, Gluchov – †9. 12. 1966, Moskva)

s. 1219 **Prokofjev, tisk:**

(***23. 4.** 1891, Soncovka – †5. 3. 1953, Moskva)

doplnění:

(***11. 4. / 23. 4.** 1891, **Soncovka, Ukrajina** – †**5. 3.** 1953, Moskva)

odůvodnění doplňku k místu narození:

podle Oxford:

(b Sontsovka, Bakhmutsk region, Yekaterinoslav district, Ukraine, 11/April 23, 1891; d Moscow, March 5, 1953)

s. 1219, začátek úvodu, **tisk:**

Sergej Prokofjev studoval na petrohradské konzervatoři. **Nejprve u Gliera, Rimského-Korsakova, Glazunova a řádně u Ljadova (kompozice), potom u A. N. Esipové (klavír) a u N. N. Čerepina (dirigování).** Ti první učitelé mu dali základy praktické kompozice.

doplnění a upřesnění:

Hře na klavír ho začala učit matka, **v kompozici se začal vzdělávat již v Soncovce u R. Gliera při jeho letních pobytech. Při vstupu na konzervatoř v Petrohradě (1904), kam ho doporučil A. Glazunov, měl hotové již tři opery. Jeho učiteli zde byli N. Rimskij-Korsakov a A. Ljadov (kompozice), A. N. Espinova (klavír) a N. N. Čerepin (dirigování)**

odůvodnění:

podle Oxford:

Glière spent the summers of 1902 and 1903 at Sontsovka, teaching Prokofiev theory, composition, instrumentation and piano; during the winter months the boy's instruction continued by correspondence...In the spring of 1903 the 12-year-old Prokofiev was introduced to Glazunov, then a professor at the St Petersburg Conservatory. Glazunov urged Prokofiev's parents to let him study music...Prokofiev took some private lessons from Mikhail Mikhailovich Chernov, a student about to take his examinations at the conservatory, and passed the entrance examination in the autumn of 1904. He studied theory with Lyadov, whom he described as 'dry and sparing of words', adding that he 'took no interest in his pupil's creative development'. He also ventured to criticize Rimsky-Korsakov's teaching of orchestration; however, he expressed the utmost admiration for Rimsky-Korsakov's later operas, particularly *The Legend of the Invisible City of Kitezh*...After his examination in composition, he took courses to train as a concert pianist, changing from Alexander Winkler to the highly regarded Anna Yesipova, the teacher of many outstanding Russian pianists. At the same time he began to study conducting with Nikolay Tcherepnin, the only lecturer at the conservatory whom he took really seriously; he also respected him as an analyst.

s. 1219, ř. 8-12, **tisk:**

Těsně před válkou se Prokofjev seznámil v Londýně s Ďagilevem, geniálním vůdcem slavného **ruského baletu. Smluvili spolu první dílo. Zůstala z něho *Skytská svita* (1914), originální dvojník Stravinského *Svěcení jara.***

upřesnění

V roce 1914 se Prokofjev seznámil v Londýně s Ďagilevem, tvůrcem slavného **Ruského baletu, působícího hlavně v Paříži. Na základě jeho objednávky začal psát Prokofjev balet *Ala a Lolli*, po jehož odmítnutí ho přepracoval na *Skytskou svitu* (1914), méně proslavenou paralelu Stravinského *Svěcení jara.***

odůvodnění:

podle <https://www.britannica.com/topic/Ala-and-Lolli>

Prokofiev wrote the ballet *Ala and Lolli* (1914), on themes of ancient Slav mythology, for Diaghilev, who rejected it. Thereupon, Prokofiev reworked the music into the *Scythian Suite* for orchestra.

podle Oxford:

This is said to have given Diaghilev the idea of commissioning *Ala i Lolli*, for which he suggested the symbolist poet Sergey Gorodetsky as author of the scenario. He turned down Prokofiev's proposition for *The Gambler*, since he thought opera had no future. ...Using music from the aborted ballet, he wrote the *Skifskaya syuita*

podle MGG:

Ala i Lolli (*Ala und Lolli*; Sergej Gorodeckij/Prokof'ev) op.20 (1914/15); zurückgezogen und neu bearb. als *Skifskaja sjuita* (*Skyth. Suite*) op.20 (1915)

s. 1219, ř. 6-10 zdola, **tisk:**

A tak po operách *Magdalena* (1911–1913), *Hráč* (1915–1916, revidováno 1927) a *Láska ke třem pomerančům* (1919) následoval hned balet *Šut* (Šašek, 1920) a po něm opera *Ohnivý anděl* (1919–1927); současně s ní pracoval Prokofjev na baletu *Ocelový skok* (1925) a brzy následuje další balet *Marnotratný syn* (1928).

malé upřesnění:

A tak po operách *Magdalena* (1911–1913), *Hráč* (1915–1916, revidováno 1927) a *Láska ke třem pomerančům* (1919) vytvořil hned balet *Šut* (Šašek, 1920) a po něm operu *Ohnivý anděl* (1919–27); současně s ní pracoval Prokofjev na baletu *Ocelový skok* (1925-6) a brzy následuje další balet *Marnotratný syn* (1928-9).

podrobnější upřesnění:

A tak po operách *Magdalena* (1911–1913, **rozhl. prem. 1979, scénická prem. 1981**), *Hráč* (1915–1916, revidováno 1927, **prem. 1929**) a *Láska ke třem pomerančům* (1919, **prem. 1921**) následoval hned balet *Šut* (Šašek, 1915, revidováno 1920, **prem. 1921**) a po něm opera *Ohnivý anděl* (1919–1927, **konc. prem. 1954, scénická prem. 1955**); současně s ní pracoval Prokofjev na baletu *Ocelový skok* (vznik 1925–26, **prem. 1927**) a brzy následuje další balet *Marnotratný syn* (vznik 1928–29, **prem. 1929**).

odůvodnění:

podle MGG:

Opern

Maddalena...(Klavierfassung 1911; rev. und eine Szene orchestriert 1913; 25. März 1979 BBC London, orchestriert von Edward Downes; szen. 28. Nov. 1981...

Igrok ... (1915–1917; rev. 1927/28; 29. April 1929 Brüssel...

L'Amour des trois oranges/Ljubov' k třem apel'sinam...(1919; 30. Dez. 1921 Chicago...

Ognennyj angel...(1919–1923, rev. 1926/27; Akt 2 konzertant 14. Juni 1928 Paris, Opéra; konzertant 25. Nov. 1954 Paris, Théâtre des Champs-Élysées, szen. 29. Sept. 1955 Venedig

Balette

Le Chout/Skazka pro šuta ...op.21 (1915; rev. 1920; 17. Mai 1921 Paris, Théâtre de la Gaité Lyrique..

Le Pas d'acier/Stal'noj skok...(1925/26; 7. Juni 1927 Paris

L'Enfant prodigue/Bludnyj syn...3 Szenen op.46 (1928/29; 21. Mai 1929 ebd.

s. 1220, předposlední odstavec, ř. 3-4 zdola, **tisk:**

Na počátku války dokončil rovněž svůj šestý balet *Popelka* na pohádkový námět (1941).

upřesnění:

Během války dokončil šestý balet *Popelka* na pohádkový námět (1940–44, prem. 1945).

odůvodnění:

podle MGG:

Zoluška (Cinderella/Aschenbrödel; Nikolaj Volkov), 3 Akte op.87 (1940–1944; 21. Nov. 1945 Moskau

s. 1236 **Knipper**

(*21. 11. / 3. 12. 1898, Tbilisi – †30. 7. 1974, Moskva)

s. 1236, poslední odstavec, **tisk:**

Z jeho 20 symfonií *Dálněvýchodní armáda* (1932–1933) a čtvrtá *Píseň o komсомolských bojovnících*, jejichž hlavní téma podložené textem je proslulé jako píseň Poličko, pole (1933–1934), obě vokální, symfonická suita *Vojenské písně* (1942) a jiné skladby souvisejí s jeho službou v sovětské armádě.

přesněji:

Z jeho 20 symfonií **třetí - Dálněvýchodní armáda** (1932–1933) a čtvrtá **Báseň o komsomolském bojovníkovi** (1933–1934), jejíž hlavní téma **podložené textem proslulo jako píseň Políčko, pole**, obě vokální, symfonická suita *Vojenské písně* (1942) a jiné skladby souvisejí s jeho službou v sovětské armádě.

odůvodnění:

podle [https://slovník-trebicskeho-](https://slovník-trebicskeho-bigbitu.fandom.com/cs/wiki/Pol%C3%AD%C4%8Dko,_pole_(%D0%9F%D0%BE%D0%BB%D1%8E%D1%88%D0%BA%D0%BE-%D0%BF%D0%BE%D0%BB%D0%B5))

[bigbitu.fandom.com/cs/wiki/Pol%C3%AD%C4%8Dko,_pole_\(%D0%9F%D0%BE%D0%BB%D1%8E%D1%88%D0%BA%D0%BE-%D0%BF%D0%BE%D0%BB%D0%B5\)](https://slovník-trebicskeho-bigbitu.fandom.com/cs/wiki/Pol%C3%AD%C4%8Dko,_pole_(%D0%9F%D0%BE%D0%BB%D1%8E%D1%88%D0%BA%D0%BE-%D0%BF%D0%BE%D0%BB%D0%B5))

Políčko, pole je původně pochodová píseň Rudé armády, součást symfonické básně *Báseň o komsomolském vojákovu* (Поэма о бойце-комсомольце) z roku 1934.

podle MGG:

4. Symph. (Poéma o bojce-komsomol'ce [Poem über einen Komsomolzen-Kämpfer]; Viktor Gusev) für Soli, Chor und Orch. op.41 (1933/34)

s. 1237, ř.1-3, **tisk:**

Knipper vytvořil i četná dramatická díla: opery *Severní vítr* (1930),

Marija (1942), *Na Bajkale* (1948), *Kořen života* (1949), dále baletní operu *Candida*, balet *Pramen štěstí* (1949) a další

oprava letopočtů premiér

Knipper vytvořil i četná dramatická díla: opery *Severní vítr* (1930), *Marija* (1942), *Na Bajkale* (1948), *Kořen života* (1960), dále baletní operu *Candida*, balet *Pramen štěstí* (1951) a další

podrobnější upřesnění:

Knipper vytvořil i četná dramatická díla: opery *Severní vítr* (vznik 1929-30, prem. 1930), *Marija* (vznik 1936-38, prem. 1942), *Na Bajkale* (vznik 1946-48, prem. 1948), *Kořen života* (vznik 1948-49, prem. koncertní 1958, jevištní 1960), dále baletní operu *Candida* (vznik 1926-27), balet *Pramen štěstí* (dokončen 1949, prem. 1951) a další

odůvodnění:

podle MGG:

KandidOpernballett op.15 (1926/27)

Severnyj veter ...(1929/30; 1930 Moskau)

Goroda i gody (Städte und Jahre; Konstantin Fedin) (1931)

Marija (Pëtr Pavlenko/A.Kovalenko) (1936–1938)

Aktrisa (Die Schauspielerin; Knipper) (1942)

Na Bajkale...(1946–1948; 1948 Ulan-Ude)

Koren' žizni... (1948/49; 1960 Kujbyschew; konzertant 1958 Moskau)...

Istočnik sčast'ja (Quelle des Glücks) (1949; 1951 Stalinabad)

s. 1237 **Na Bajkale, tisk:**

Premiéra: **Ulánbátar, 3. 7. 1950**

oprava:

Premiéra: **Ulan-Ude 26. 6. 1948**

odůvodnění:

podle MGG:

Na Bajkale ...(1946–1948; 1948 Ulan-Ude)

podle Oxford:

Na Baykale ...1947–8, Ulan-Ude, Music Drama Theatre, 26 June 1948, rev. 1958

s. 1238 **Kabalevskij**

(***17. 12. / 30. 12.** 1904, Petrohrad – †14. 2. 1987, Moskva)

s. 1238, poslední 3 řádky, **tisk:**

Vedle smyčcových kvartetů, houslového (1948) a cellového koncertu (1949) napsal čtyři symfonie. Populární se stala Kabalevského orchestrální suita *Komedianti* (1946).

upřesnění:

Vedle smyčcových kvartetů, houslového (dokončení 1948, prem. 1949) a cellového koncertu (dokončení 1949, prem. 1952) napsal čtyři symfonie. Populární se stala Kabalevského orchestrální suita *Komedianti* (dokončení 1940, prem. 1946).

odůvodnění:

podle Oxford:

Komedianti [The Comedians], suite, op.26, small orch, 1940

podle MGG:

Violinkonz. op.48 (1948), 1949

1. Cellokonz. op.49 (1949), 1952

Komedianty (Komödianten), Suite op.24a (1940), 1946

s. 1239, ř. 2-6, poslední řádka, **tisk:**

Tuto ideovou tematiku přenášel i do svých oper: *V ohni* (1942), *Rodina Tarasova* (1945–1950), *Nikita Veršinin* (1954), rovněž do kantát, např. *Veliké vlasti* nebo i do orchestrální suity se sborem *Mstitelé lidu* a četných skladeb sborových. Kromě jmenovaných dramatických děl napsal skladatel svou první operu *Colas Breugnon* (*Mistr z Clamecy*, 1937)...v operetě *Vesna zpívá* (1957) nebo v *Patetické ouvertuře*.

upřesnění:

Tuto ideovou tematiku přenášel i do svých oper: *V ohni* (dokončení 1942, prem. 1943), *Rodina Tarasova* (dokončení i prem. 1947), *Nikita Veršinin* (dokončení i prem. 1955), rovněž do kantát, např. *Veliké vlasti* nebo i do orchestrální suity se sborem *Mstitelé lidu* a četných skladeb sborových. Kromě jmenovaných dramatických děl napsal skladatel svou první operu *Colas Breugnon* (*Mistr z Clamecy*, dokončení 1937, prem. 1938)...v operetě *Vesna zpívá* (dokončení i prem. 1957) nebo v *Patetické ouvertuře*.

odůvodnění:

podle MGG:

Kola Brjun'on ...(1937, 1938 Leningrad; rev. 1968, 1970 ebd.)

V ogne (Pod Moskvou)...(1942; 1943 Moskau)

Zoloty kolos'ja...Ballett 3 Akte op.28 (1946, unvollendet)

Sem'ja Tarasa...Oper 4 Akte op.47 (1947, 1947 Moskau; 3. Fassung 1967, 1967 ebd.),

Nikita Veršinin ...4 Akte op.53 (1955; 1955 ebd.)

Vesna počt...Operette op.58 (1957; 1957 ebd.)

Sěstry...Oper 3 Tle. mit Prolog und Epilog op.83 (1969; 1969 Perm)

podle Opera, s.1239

SEMJA TARASA – RODINA TARASOVA

Premiéra: Moskva, Těatr Stanislavskogo i Němiroviča-Dančenka, 2. 11. 1947

s. 1239, **tisk:**

SEMJA TARASA – RODINA TARASOVA

Premiéra: Moskva, Těatr Stanislavskogo i Němiroviča-Dančenka, 2. 11. 1947

doplnění:

Premiéra: Moskva, Těatr Stanislavskogo i Němiroviča-Dančenka, 2. 11. 1947, **premiéra 2. verze 11. 3. 1951**

tamtěž

odůvodnění:

podle www.belcanto.ru:

Первое представление состоялось в Москве на сцене театра имени К. С. Станиславского и В. И.

Немировича-Данченко 2 ноября 1947 года (первая редакция) и 11 марта 1951 года (вторая редакция).

s. 1241 **ŠEBALIN**

(***29. 5. / 11. 6.** 1902, Omsk – †28. 5. 1963, Moskva)

s. 1241 **Zkrocení zlé ženy, tisk:**

Premiéra: **Soubor** sovětské opery VTO, 1. 10. **1955**, v **dubnu 1956** v operním divadle v Kujbyševě 25. 5. 1957

úprava:

Premiéra: **koncertně Moskva**, Soubor sovětské opery VTO, 1. 10. 1955, **scénicky** v operním divadle v Kujbyševě 25. 5. 1957

odůvodnění:

podle belcanto:

Премьера: Куйбышев, 25 мая 1957 г., под управлением С. Бергольца

podle Oxford:

Ukroshcheniye stroptivoy [The Taming of the Shrew] (comic op, 4, A. Gozenpud, after W. Shakespeare), op.46, 1946–56, concert perf. Moscow, Central house of Art Workers, 1 October 1955, staged Kuybishev, 25 May 1957

s. 1243, **MEJTUS**

(***15. 1. / 28. 1.** 1903, Jelizavetgrad – †2. 4. 1997, Kyjev)

s. 1244, **Mladá garda, tisk:**

Premiéra: Kyjev, Státní operní a baletní divadlo T. H. Ševčenko 7. 11. 1947

doplnění:

Premiéra: Kyjev, Státní operní a baletní divadlo T. H. Ševčenko 7. 11. 1947, **premiéra revidované verze Moskva, srpen 1950**

odůvodnění:

podle MGG:

Molodaja gvardija...(1947, 1947 Kiev; rev. 1950, 1950 Leningrad)

podle belcanto.ru:

Первое представление состоялось 7 ноября 1947 года в Киеве.

В Москве впервые показана в августе 1950 года.

s. 1246 **ŠOSTAKOVIČ**

(***12. 9. / 25. 9.** 1906, Petrohrad – †9. 8. 1975, Moskva)

s. 1246, odstavec 2, ř. 3, **tisk:**

dva koncerty pro klavír, dva houslové (**1954**) a **tři** violoncellové (**1959**)

oprava

dva koncerty pro klavír, dva houslové (**1947-48, 1967**) a **dva** violoncellové (**1959, 1966**) a **instrumentci Schumannova violoncellového koncertu**

odůvodnění:

podle MGG:

II. Konzerte

Concerto c-Moll für Kl., StrOrch. und Trp. op.35 (1933; 1933 Leningrad),

-1. Konz. a-Moll für V. und Orch. op.77 (zunächst publiziert als op.99) (1947/48; 1955 ebd.),

-2. Konz. F-Dur für Kl. und Orch. op.102 (urspr. 101) (1957; 1957 Moskau),

-1. Konz. Es-Dur für Vc. und Orch. op.107 (1959; 1959 Leningrad)

-2. Konz. g-Moll für dass. op.126 (1966; 1966 Moskau),

-2. Konz. cis-Moll für V. und Orch. op.129 (1967; 1967 ebd.)

podle wikipedie

Koncert pro violoncello č. 1, op. 107 (1957)

Koncert pro violoncello a moll, op. 125

Koncert pro violoncello č. 2, op. 126 (1966)

podle Oxford:

The range and complexity of mood makes this work at least as worthy the title of **Symphony-Concerto as Prokofiev's 1950–52 reworking of his Cello Concerto** which carries that designation.

Cello Concerto no.1, Eb , 1959, M. Rostropovich, Leningrad PO, cond. Mravinsky, Leningrad, Philharmonic Bol'shoy Hall, 4 Oct 1959

Cello Concerto no.2, G, 1966, Rostropovich, USSR State SO, cond. Ye. Svetlanov, Moscow, Conservatory Bol'shoy Hall, 25 Sept 1966,

Orchestrations

op. 125, R. Schumann: Cello Concerto, 1963

s. 1246 – **dodatek** (částečně podle závěru úvodu k opeře Nos):

První dvě Šostakovičovy opery *Nos* a *Lady Macbeth Mcenského újezdu* byly ze Stalinova popudu drtivě zkritizovány (1936). Poté dokončil už jen druhou verzi *Lady Macbeth* s názvem *Kateřina Izmajlova* (1963) a do smrti tajenou břitkou satiru na vládnoucí garnituru v čele se Stalinem, dvacetiminutový *Antiformalističeskij rajok* (1948-konec 60. let, veřejná světová premiéra Washington 1989, česká premiéra Brno 1999, na repertoáru pražského Národního divadla spolu s 1. dějstvím nedokončené opery *Orango* v letech 2014-18). Započaté nebo zamýšlené zůstaly dále opery *Hráči* (1942), *Tichý Don* (1963), *Portrét* a *Černý mnich* (1973). Nové inscenace Šostakovičových oper ukazují, jaká je to nenahraditelná škoda.

Odůvodnění:

podle Špaček, Jan: *Šostakovičův Antiformalističeskij rajok, Opus musicum. Roč. 31, č. 5 (1999), s. 8-24* (o brněnské premiéře)

podle <https://vis.idu.cz/ProductionDetail.aspx?id=44534&mode=0>

Orango, Antiformalistický jarmark, skladatel: Dmitrij Šostakovič;

Nová scéna Národního divadla Praha, 17. 12. 2014 premiéra

s. 1248, **Nos**, posledních 6 řádků úvodu, **tisk:**

Ale přišel osudný článek v Pravdě (28. 1. 1936) „Chaos

místo hudby“, který odsoudil Šostakovičovu operní tvorbu takovým způsobem,

že ten až do své smrti již žádnou operu nenapsal. Jeho několik pokusů o návrat

na operní scénu (*Hráči* /1942/, *Tichý Don* /1963/, *Portrét* a *Černý mnich* /1973/)

zůstalo buď nedokončeno, nebo ve fázi úmyslu. Inscenace obou jeho oper v poslední době ukazují, jaká je to nenahraditelná škoda

(v pozměněné a doplněné podobě přemístěno jako návrh závěru Šostakovičova životopisu)

s. 1250, **Lady Macbeth**, **tisk:**

Premiéra: Leningrad, Malyj opernyj teatr 2. 1. 1934

oprava a doplnění:

Premiéra: Leningrad, Malyj opernyj teatr 2. 1. 1934, premiéra 2. verze pod názvem *Kateřina Izmajlova*,

Moskva, Muzykalnyj teatr im. K. S. Stanislavskogo i V. I. Němiroviča-Dančenko 8. 1. 1963.

odůvodnění:

podle <https://www.belcanto.ru/katerina.html>:

Дата премьеры 22.01.1934... премьеры второй редакции (под названием «Катерина Измайлова») — 8 января 1963 г. в Москве, в Музыкальном театре им. К. С. Станиславского и Вл. И. Немировича-Данченко.

s. 1250, začátek 1. odstavce, **tisk:**

Svoji druhou operu *Lady Macbeth Mcenského újezdu* (po gogolovské prvotině *Nos*, 1928) začal Dmitrij

Šostakovič komponovat koncem roku 1930 a dokončil ji v prosinci 1932. Vybral si pro ni novelu Nikolaje

Leskova, v níž se s neobyčejnou dramatickou silou líčí příběh a osud obyčejné ruské ženy v jedné zapadlé končině Ruska.

doplňující text:

Opera byla po moskevské premiéře úspěšně uváděna na scénách dalších sovětských měst, premiérou v New Yorku v roce 1935 začaly i její zahraniční úspěchy, mj. byla roku 1936 uvedena v Brně. Po zdrcující kritice, napsané na popud J. V. Stalina se Šostakovič v operním žánru téměř odmlčel. Dokončil pouze jednoaktovku *Antiformalističeskij rajok*, v níž paroduje usměřování hudební tvorby sovětskou státní mocí a novou verzi *Lady Macbeth*.

Odůvodnění:

podle <https://www.belcanto.ru/katerina.html>:

За рубежом опера сразу (начиная с премьеры 1935 в Нью-Йорке) имела успех.

podle <http://archiv.narodni-divadlo.cz/titul/1>:

Katěrina Ismajlová

Datum premiéry 30. duben 1936

Datum derniéry 21. listopad 1936

Budova Divadlo Na hradbách - Malinovského nám.

s. 1250, začátek 2. odstavce, **tisk:**

Šostakovičova „*Lady Macbeth*“ (**verze z roku 1963** jako *Katěrina Izmajlova*)

oprava a doplnění:

Šostakovičova *Lady Macbeth* (**revidovaná verze s názvem *Katěrina Izmajlova* z roku 1956 měla premiéru v Moskvě roku 1963**)

podle MGG:

Ledi Makbet Mcenskogo uezda...(1930–1932; 1934 ebd., 1936 verboten)...rev. Fassung als Katerina Izmajlova...Oper 4 Akte, 9 Bilder op. 114 (1956; 1963 Moskau)

s. 1252, **Koval**

(***4. 8.** / **17. 8.** 1907, Přistaň – † 15. 2. 1971, Moskva)

s. 1253, EMELJAN PUGAČEV – JEMELJAN PUGAČOV, **tisk:**

Premiéra: **Leningrad**, Gosudarstvennyj Leningradskij těatr opery i baleta im.

S. M. Kirova 7. 11. 1942

oprava a doplnění:

Premiéra: **Molotov, nyní Perm**, Gosudarstvennyj Leningradskij těatr opery i baleta im. S. M. Kirova 7. 11. 1942

odůvodnění:

podle *belcanto*:

Первое представление состоялось 7 ноября 1942 года в городе Молотове (Пермь) в Государственном Ленинградском театре оперы и балета им. С. М. Кирова (первая редакция).

podle MGG:

Emel'jan Pugačev (Vasilij Kamenskij), 5 Akte (1942 Perm), ... 2. Fassung (ders./Nikolaj Aseev), 4 Akte (1959 Moskau)

podle [https://cs.wikipedia.org/wiki/Perm_\(m%C4%9Bsto\)](https://cs.wikipedia.org/wiki/Perm_(m%C4%9Bsto))

Perm, rusky Пермь...Mezi lety 1940 a 1958 neslo město název Molotov po sovětském politikovi Vjačeslavu Molotovovi.

Poznámka M.S.: Leningrad byl v roce 1942 v německém obležení a Divadlo S. M.Kirova bylo zřejmě evakuováno do Permu

s. 1254, **Stěpanov**

(***13. 12.** / **26. 12.** 1908 Tomsk – † 25. 6. 1971 Moskva)

s. 1257, **Dzeržinskij**

(***27. 3.** / **9. 4.** 1909, Tambov – † 18. 1. 1978, Leningrad)

s. 1258, závěr životopisu, **tisk:**

dvě opery podle románů M. Šolochova: *Tichý Don* (1934) a *Rozrušenou zemi* (1937), jimiž se rázem dostal do popředí pozornosti sovětské kritiky i veřejnosti.

I nadále se soustavně věnoval hudebně dramatické tvorbě, ale žádné z jeho následujících jevištních děl - opery *Voločajevské dny* (1939), *Krev lidu* (1941), *Naděžda Světlovová* (1942), *Kníže – jezero* (1947), *Bouře* (1955), *Daleko od Moskvy* (1954) – se už nesetkalo s podobným ohlasem.

stručné upřesnění:

dvě opery podle románů M. Šolochova: *Tichý Don* (z r. 1934) a *Rozrušenou zemi* (z r. 1937), jimiž se rázem dostal do popředí pozornosti sovětské kritiky i veřejnosti. I nadále se soustavně věnoval hudebně dramatické tvorbě, ale žádná z jeho dalších oper - *Voločajevské dny* (z r. 1939), *Krev lidu* (z r. 1941), *Naděžda Světlovová* (z r. 1942), *Kníže – jezero* (z r. 1947), *Bouře* (z r. 1940), *Daleko od Moskvy* (z r. 1954) – se už nesetkalo s podobným ohlasem.

podrobněji:

dvě opery podle románů M. Šolochova: *Tichý Don* (dokončení 1934, prem. 1935) a *Rozrušenou zemi* (dokončení i prem. 1937), jimiž se rázem dostal do popředí pozornosti sovětské kritiky i veřejnosti. I nadále se soustavně věnoval hudebně dramatické tvorbě (vytvořil celkem třináct oper jeden balet), ale žádná z jeho následujících oper jako *Voločajevské dny* (dokončení 1939), *Krev lidu* (dokončení 1941, prem. 1942), *Naděžda Světlovová* (dokončení 1942, prem. 1943), *Kníže – jezero* (dokončení i prem. 1947), *Bouře* (dokončení 1940, prem. 1955), *Daleko od Moskvy* (dokončení i prem. 1954) a další už nesetkala s podobným ohlasem.

odůvodnění:

podle Oxford (v MGG souhlasně, ale uvedeny jen s roky premiér):

Dramatic

Zelyonij tsekh...(musical comedy), 1932

Tikhiy Don...1934, Leningrad, Malij, 22 Oct 1935, rev. 1955

Podnyataya tselina...music drama...1937, Moscow, Bol'shoj, 23 Oct 1937, rev. version, Perm', Theatre of Opera and Ballet, 30 May 1964

Volochayevskiye dni [Volochayevsk Days], 1939

Groza...1940, rev. 1955, concert perf., Moscow, House of Actors, 17 April 1956

Krov' naroda...1941, Orenburg, City Dramatic, 21 Jan 1942

Nadezhda Svetlova (lyrical scenes...1942, Orenburg, City Dramatic, 8 Sept 1943

Metel' 'v zimnyuyu noch' ...1946, Leningrad, Musical Comedy, 24 Nov 1946

Knyaz'-ozero...1947, Leningrad, Kirov, 26 Oct 1947

Daleko ot Moskvy...1954, Leningrad, Malij, 19 July 1954, rev. version, Leningrad, Malij, 8 Nov 1954

Sud'ba cheloveka...1959, Moscow, Bol'shoj, and Leningrad, Kirov, 17 Oct 1961

Grigoriy Melekhov (musical drama...1967, Leningrad, Kirov, 4 Nov 1967

Žiganov

s. 1260, **tisk:**

(*15. 1. 1911, Uralsk – †2. 6. 1988, Kazaň)

doplnění:

(*2. / 15. 1. 1911, Oral, rusky Uralsk – †1. nebo 2. 6. 1988, Kazaň Fnebo Ufa)

odůvodnění:

podle

<https://www.google.com/search?q=Oral%2C+Kazachst%C3%A1n&oq=Oral%2C+Kazachst%C3%A1n&aqs=chrome..69i57j0j15&sourceid=chrome&ie=UTF-8>

Oral (kazašsky Ора́л) je město v severozápadním Kazachstánu, jež je správním centrem Západokazachstánské oblasti. Ruský název zní Uralsk.

podle Oxford

(b Ural'sk, Kazakhstan, 2/Jan 15, 1911; d Ufa, Bashkir Republic, June 1, 1988

podle <https://en.wikipedia.org/wiki/Uralsk>

podle <https://www.belcanto.ru/zhiganov.html>

Дата рождения 15. 01.1911, Дата смерти 02.06.1988

podle <https://www.cojeco.cz/nazib-gajazovic-ziganov>

*15.1.1911 – †2. 6.1988

s. 1260, odst. 2, **tisk:**

Z mnoha děl s vlasteneckou tematikou uved' me alespoň opery *Altynčev* (1940) a *Ildar* (1942), jejichž libretistou je Musa Džalil. Osudu tohoto básníka, blízkého přítele a spolupracovníka, věnoval i svou operu *Musa Džalil* (1956)

oprava:

Z mnoha děl s vlasteneckou tematikou uved' me alespoň opery *Altynčač* (1941) a *Ildar* (1942), jejichž libretistou je Musa Džalil. Osudu tohoto básníka, blízkého přítele a spolupracovníka, věnoval i svou operu *Musa Džalil* (1957)

odůvodnění:

podle *belcanto*:

Назиб Жиганов «Алтынчач»

Первое представление состоялось 12 июля 1941 года в Казани.

Ildar ani Musa Džalil zde nenalezeno

podle *Oxford*:

Ops (all staged in the Tatar State Theatre of Opera and Ballet, Kazan')

Kachkin [The Fugitive], 1939

Irek [Freedom], 1940

Altinchech [Golden-Haired], 1940

Ildar, 1942, rev. 1954

Shagiir [The Poet], 1947

Tulyak, 1945, rev. as Tulyak and Su-Slu, 1967

Namus [Honour], 1950

Jalil, 1957

podle *Slonimsky*:

Altynchetch...(July 12, 1941)

Ildar (Nov. 7, 1942)

s. 1262, **Fleischmann**

(*7. 7. / 20. 7. 1913, Běžec v Tverské gubernii – †14. 9. 1941, Krasnoje Selo u Leningradu)

s. 1264, **Frid**

(*9. 9. / 22. 9. 1915, Petrohrad – †22. 9. 2012, Moskva)

s. 1264, odst. 4, **tisk:**

Napsal tři symfonie (1939, 1955, 1964), řadu instrumentálních koncertů včetně *Koncertu pro violu, klavír a smyčcový orchestr* (1981). G. Frid psal hudbu pro divadlo a film, kromě jiného např. ke hře Jeana Racina Phèdre (1985). Dále psal vokální komorní hudbu, jako je *Cyklus poezie* (1973), *Fantazie pro violoncello a klavír* (1982) či *Pět písní na básně od Luíse Camõesa* (1985)

úprava:

Napsal tři symfonie (1939, 1955, 1964), řadu instrumentálních koncertů včetně *Koncertu pro violu, klavír a smyčcový orchestr* (1981). G. Frid psal hudbu pro divadlo a fi lm, kromě jiného např. ke hře Jeana Racina Phèdre (1985). Dále psal vokální a komorní hudbu, jako je **vokálně instrumentální cyklus na poezii F. G. Lorcy *Federico Garcíe Llorca. Poesie* (1973), pět smyčcových kvartetů, *Fantazie pro violoncello a klavír* (1982) či *Pět písní na básně Luíse Camõesa* (1985)**

odůvodnění:

podle *MGG*:

Federico García Lorca. Poesie, Vokal-instrumental-Zyklus op.65 (1973), 1981...

- 1. StrQu. B-Dur op.3 (1936)
- 2. StrQu. G-Dur op.14 (1947)
- 3. StrQu. F-Dur op.20 (1949), 1959
- 4.StrQu. F-Dur op.29 (1957), 1961
- 5. StrQu. op.70 (1977), 1982

Vajnberg

s. 1266, **tisk:**

(***8. 12. 1919**, Varšava – †**2. 2. 1996**, Moskva)

oprava:

(***8. 12. 1919**, **pravděpodobněji 12. 1. 1919 nebo 8. 12. 1918**, Varšava – †**26. nebo 27. 2. 1996**, Moskva)

odůvodnění:

podle *MGG*:

*8. Dez. 1919 in Warschau, †26. Febr. 1996 in Moskau,

podle https://cs.wikipedia.org/wiki/Moisej_Samuilovi%C4%8D_Vajnberg

Vajnbergovo **datum narození** není jasné. Vycházíme-li ze sovětských materiálů, obvykle se uvádí, že to bylo 8. prosince 1919. Avšak do svého původního rodného listu a žádosti o přijetí na varšavskou konzervatoř objevenou ve Varšavě, je zapsán 12. ledna 1919.[1] Takže pokud je tento prosinec skutečný, pravděpodobně to znamenalo prosinec 1918, ne 1919. Přesunutí data narození „dopředu“ bylo tehdy **docela běžně praktikováno**.

podle <https://bigenc.ru/music/text/1894295>

ВАЙНБЕРГ Мечислав Самуилович (8.12.1919, Варшава – 27.2.1996, Москва), рос. композитор, нар. арт. РСФСР (1980).

všude jinde je datum úmrtí 26. 2. 1996

Ščedrin

s. 1274, **doplněk** mezi 1.a 2. odstavce životopisu (*výňatek z: Opera 1999, s. 391, ř. 6-18 životopisu - autor:*

Václav Nosek) **na doporučení V. Hostomského:**

K hudbě pro divadlo jej nesporně inspirovalo manželství s přední světovou tanečnicí, primabalerinou Velkého divadla v Moskvě Majou Pliseckou, pro niž napsal několik baletů: *Koniček hrbáček* (1960), *Suita Carmen* (1967), *Anna Karenina* (1972) a *Racek* (1980). Po svých premiérách v moskevském Velkém divadle se dostaly všechny tyto balety na repertoár sovětských i zahraničních baletních scén. *Suita Carmen* prošla vítězně celým světem nejen jako baletní "hit", ale i jako vděčné číslo koncertních programů. Opera "*Nic než láska*" na lyrický námět ze současnosti byla provedena v roce 1961 a "*Mrtvé duše*" provedené poprvé v roce 1977 rovněž ve Velkém divadle, vzbudily pozornost světové veřejnosti i v dalekém zahraničí..

doplňující text V. Hostomského:

Ščedrin zkomponoval také operu *Lolita* podle literární předlohy Vladimira Nabokova. Premiéra byla r. 1994 ve Stockholmu. Pražské uvedení Lolity (za účasti skladatele) bylo ve Stavovském divadle 3. a 5. října 2019.

podle <http://archiv.narodni-divadlo.cz/inscenace/7178/seznam-predstaveni>

Lolita - Opera, sezona 2019/2020

03.10.2019 , 19:00, Stavovské divadlo (1. premiéra)

05.10.2019 , 19:00, Stavovské divadlo (2. premiéra)

11.10.2019 , 19:00, Stavovské divadlo (repríza)

19.10.2019 , 19:00, Stavovské divadlo (repríza)

25.10.2019 , 19:00, Stavovské divadlo (repríza)

10.11.2019 , 19:00, Stavovské divadlo (repríza)

14.11.2019 , 19:00, Stavovské divadlo (repríza)

08.01.2020 , 19:00, Stavovské divadlo (repríza)

10.01.2020 , 19:00, Stavovské divadlo (repríza)

MAĎARSKÁ OPERA

s. 1285-6, tisk:

Opera v maďarském jazyce vzniká poměrně pozdě, v 80. letech 18. století.

I operní společnosti se z ciziny objevují na území Uher až v tomto století. Protože země neměla do roku 1884 ani vlastní operní divadlo (ani činoherní), první operní představení v Uhrách proběhla v soukromých divadlech bohatých měšťanů (zemanů). Některé aristokratické rodiny udržovaly vlastní orchestr i operní soubor.

Nejznámější a nejvýznamnější z nich byl u rodiny Eszterházy na zámku Fertőd. Tato rodina vlastnila nejen vlastní orchestr a operní soubor, ale měla i dvorního skladatele. Joseph Haydn s výjimkou dvou skladeb, napsal všechny své opery právě pro rodinu Eszterházy. I provedení jeho děl se uskutečnilo právě v divadle této rodiny.

Dějiny maďarské opery se dělí vlastně na dvě období: před obdobím tvorby

Ference Erkela a po období tvorby tohoto maďarského velikána.

To, co od roku 1780 až do konce 19. století zahraničí uznávalo jako maďarskou hudbu, byl verbuňk, palotáš a čardáš. Všechno jsou původní maďarské

tance. Imre Hofecker-Szentimrényi ve svém díle *Dějiny maďarské hudby* (1893) píše: „V roce 1785 byla na zámku Jánose hraběte Erdődyho uvedena premiéra hudebního dramatu *Král Mátyás* od Árona Hesztrényiho, které právem můžeme považovat za první maďarskou operu. Problémem však je, že žádný písemný dokument nepotvrzuje existenci tohoto díla. Z tohoto důvodu za první operní dílo, napsané již v maďarštině, považujeme *Pikkó herceg és Perzsi Jutka* od Józsefy Chudyho.“ Dalším významným dílem byl *Útěk Bély*. József Ruzitska tuto již opravdovou operu napsal při příležitosti otevření Německého divadla v Pešti v roce 1812. Cenzuře se však nelíbilo, že tématem opery je útěk krále, proto dílo zakázala, a na uvedení tohoto díla došlo až v roce 1815.

Ruzitska má velkou zásluhu na tom, že jako první skladatel využil verbuňk v opeře, a tím své hudbě dodal maďarský styl. Jeho další operou byl *Simon Kemény*. V roce 1829 se konala premiéra opery *Volba krále Matyáše* od autorského páru József Hainish – György Arnold. Toto je první kvalitní maďarská opera po dílech Ruzitsky.

O 10 let později vzniká první maďarská komická opera z pera Andráse Bártaye

s názvem *Lest*. Kořeny operního díla sahají do Německa, maďarské motivy jsou formou vsuvek. Toto dílo je považováno za první maďarskou komickou operu, psanou v maďarštině od maďarského skladatele. První kvalitní maďarskou komickou operu však složil József Szerdahelyi. Jeho *Pohádkový palác (Tündérlak)* je považován za předchůdce Jánose Háry.

Rok 1840 je zlomový v dějinách maďarské opery a maďarské kultury. V tomto roce byla uvedena první opera Ference Erkela (*Bátori Mária*) a od premiéry této opery je Maďarské divadlo v Pešti přejmenované na Národní divadlo. Bátori

Mária čerpá námět z maďarských dějin. Konečně vzniká dílo, které se na operních jevištích udrží více sezon a dožije se i několika obnovení. V roce 1844 je uvedena jeho další opera – *Hunyadi László*. V tomto období již Erkel moc dobře znal Verdiho opery. Hudební formy v Erkelově opeře nesou italské názvy, ale hudba je již maďarská. *Hunyadi László* sklídl obrovský úspěch, ale za vrchol jeho tvorby je považována opera *Bánk bán* z roku 1857.

V dějinách maďarské hudby 19. století najdeme už jen jednoho hudebního

skladatele, jehož opery se rovnají úrovni Ference Erkela. Je to Károly Goldmark. Musíme ho však považovat za rakousko–maďarského skladatele, jehož díla, podobně jako u Liszta, spadají mimo vývoj maďarských hudebních dějin. Mezi Erkelovy současníky v oblasti operní tvorby patřili Mihály Mosonyi a Ferenc Doppler, ale nikdy nedosáhli takové slávy jako on. Po Erkelovi nenajdeme již žádného významného maďarského skladatele evropského formátu až do doby Bély Bartóka a Zoltána Kodályho. Bartók napsal pouze jednu operu (*Modrovousův hrad*). V této skladbě se konečně realizuje skvělý maďarský recitativ, hudba dokonale následuje prozodii maďarského jazyka. Bartók v této opeře sjednotil prvky francouzského impresionismu s německým expresionismem, ale přitom využil i bohatství maďarské lidové písně. Kodály byl mistrem sborové tvorby. Napsal tři opery, ze kterých se dodnes hrají dvě: *Háry János* a *Székelyfonó*. Ve svých operách bezvadně spojil lidové písně, balady, lidové hry a tance (především verbuňk).

Nejznámějšími představiteli maďarské postromantiky byli Ernő Dohnányi,

Ede Poldini a Jenő Kenessey. V oblasti maďarské komické opery vynikl Ferenc

Farkas a György Ránki. Do tzv. inovační „avantgardy“ patří Emil Petrovics

(jediná opera *C'est la guerre*), György Ligeti (*Le grand macabre*) a Péter Eötvös (*Tři sestry, Lásky a jiní démoni*). Pokud v dějinách maďarské opery existuje ještě jeden stejně vynikající hudební skladatel, jakým byl Ferenc Erkel, je to bezpochyby Sándor Szokolay. Jeho první opera *Krvavá svatba* zaznamenala obrovský úspěch hned po premiéře v roce 1964. V této operě hojně využívá dodekafonii a atonalitu. Prvky dodekafonie kombinoval se stylem Bartóka a Stravinského v dalších operách: *Hamlet, Samson, Ecce homo* atd.

lépe a správněji:

Počátky operního umění na území dnešního Maďarska, které se přibližně shoduje s územím někdejších Uher, jsou spojeny s působením zahraničních operních společností v 18. století. Spočátku operní představení v Uhrách probíhala v sídlech šlechticů (jako majitelé půdy starším termínem zemani) a bohatých měšťanů. Nejproslulejší v tom byli Esterházyové, kteří ve městě Kismarton (nyní Eisenstadt v Rakousku), později v nově vybudovaném zámku Esterháza s divadlem (nyní ve městě Fertőd) nechávali vlastním souborem, řízeným v letech 1761-90 Josefem Haydnem, provádět jím komponované i jiné opery. I místní skladatelé se pokoušeli o operní kompozice, zprvu s malým úspěchem. Imre Hofecker-Szentimrényi ve svém díle *Dějiny maďarské hudby* (1893) píše: „V roce 1785 byla na zámku Jánoše grófa Erdődyho uvedena premiéra hudebního dramatu *Král Mátyás* od Árona Hesztrényiho, které právem můžeme považovat za první maďarskou operu“. Problémem však je, že žádný písemný dokument nepotvrzuje existenci tohoto díla. Z tohoto důvodu za první operní dílo, napsané již v maďarštině, považujeme *Pikkó herceg és Jutka Perzsi* (*Princ Pikkó a Jutka Perzsi*, 1793) od Józsefa Chudyho. Dalším významným dílem byla opera *Béla futása* (*Útěk Bély*), kterou napsal József Ruzitska k otevření Německého divadla v Pešti v roce 1812. Cenzuře se nelíbilo, že tématem opery je útěk krále, proto dílo zakázala a na uvedení toto díla čekalo až do roku 1815. Jeho další operou byl *Simon Kemény* (1822), ale o dalších dílech ani osudech tohoto skladatele není nic známo. Ruzitskovou velkou zásluhou bylo, že jako první skladatel využil verbuňk v operě a tím své hudbě dodal maďarský styl.

V roce 1829 se konala premiéra opery *Mátyás királynak választása* (*Volba krále Matyáše*) od autorské dvojice József Hainish – György Arnold, svojí uměleckou hodnotou navazující na díla Ruzitskova.

O 10 let později vznikla opera Andréase Bártaye s názvem *Lest*. Kořeny tohoto operního díla sahají do Německa, maďarské motivy mají formu vsuvek. Je to první známá maďarská komická opera, psaná v maďarštině. První kvalitní dílo tohoto žánru ale složil József Szerdahelyi. Jeho opera *Tündérlak* (*Pohádkový palác*) z roku 1840 vyznívá jako předchůdkyně Kodályho opery *János Háry*.

V zahraničí byl z maďarské hudby dlouho ceněn v podstatě jenom tanec verbuňk, začínající pomalým palotášem, po kterém následoval rychlý čardáš. Změnu přineslo až vystoupení Ference Erkela, který vytvořil první trvale životné maďarské opery. Rok 1840, kdy byla uvedena první opera Ference Erkela (*Bátori Mária*) byl zlomový v dějinách maďarské opery a maďarské kultury i tím, že od premiéry této opery Maďarské divadlo v Pešti, otevřené roku 1837, nese název Národní divadlo. Námět opery *Bátori Mária* vychází z maďarských dějin. V roce 1844 byla uvedena další Erkelova opera – *Hunyadi László*. I když jsou v jejím formálním uspořádání a skladebné technice patrné vlivy Verdiho díla, hudba má již výrazně maďarské intonace. Opera sklídila obrovský úspěch, dočkala se mnoha repríz po více sezón a řady pozdějších nastudování, ale za vrchol Erkelovy tvorby je považována opera *Bánk bán* (1857), která se také stala prvním operním dílem, uvedeným v nové budově Královské opery (nyní Maďarská státní opera) roku 1884.

Po Erkelovi, kromě jiného také tvůrci maďarské národní hymny, nenajdeme již žádného maďarského skladatele evropského formátu až do doby Bély Bartóka a Zoltána Kodálye. Bartók napsal pouze jednu operu (*Modrovousův hrad*). V této skladbě se konečně realizuje skvělý maďarský recitativ, hudba dokonale respektuje prozodii maďarského jazyka. Bartók v této operě sjednotil prvky francouzského impresionismu s německým expresionismem, ale přitom využil i bohatství maďarské lidové písně. Kodály byl mistrem sborové tvorby. Napsal tři opery, ze kterých se dodnes hrají dvě: *Háry János* a *Székelly fonó*. Ve svých operách bezvadně spojil lidové písně, balady, lidové hry a tance, především verbuňk.

Nejznámějšími představiteli maďarské postromantiky byli Ede Poldini (1869-1957), Ernő Dohnányi (1877-1960), Jenő Kenessey (1905-1976), Ferenc Farkas (1905-2000) a György Ránki (1907-1992). Z maďarských avantgardistů jmenujme alespoň některé. Emil Petrovics (1930-2011) zaujal zejména první ze svých tří oper, jednoaktovkou *C'est la guerre*, stylově blízkou Bergovu *Vojckovi*. Sándor Szokolay (1931-2013) svojí rovněž

první operou *Krvavá svatba* získal obrovský úspěch hned při premiéře v roce 1964. V této operě autor hojně využívá dodekafonii a atonalitu, jejichž prvky kombinoval se stylem Bartóka a Stravinského v operách *Hamlet*, *Samson*, *Ecce homo* atd. György Ligeti (1903-2006) byl jednou z nejvýraznějších postav směru Musica nova ve 2. polovině 20. století. Do světa opery přispěl dílem *Le grand macabre*. Mezi 11 operami světově proslulého Pétera Eötvöse (1944) jsou *Tři sestry* (1998) *Láska a jiní démoni* (2008), *Zlatý drak* (2013-14) či *Bez krve* (2015).

Úpravy podle:

esterházyovské divadlo podle úprav v pasáži o Haydnovi

maďarské tance podle <http://rombase.uni-graz.at/cgi-bin/art.cgi?src=data/music/genres/csardas.cs.xml>

původ čardáše je v maďarských verbuňcích (verbunkos), tancích, které od konce 18. století provázely získávání mužů do vojska. Původní verbuňky začínaly pomalým tancem, zvaným Palotás (palota = maď. Palác),.

Erkel podle: <http://operaplus.cz/svetova-operni-divadla-budapest/>

Současná Maďarská státní opera – Magyar Állami Operaház byla postavena mezi lety 1875 – 84. Zahajovací představení tu 27. září 1884 neřídil nikdo jiný, než právě Ferenc Erkel. Šlo o výňatky z jeho a také Wagnerových oper. Vůbec první opera, která se v budově hrála, byla samozřejmě jeho *Bánk bán*. Divadlo neslo tehdy název Královská opera – Magyar Királyi Operaház.

a podle následujícího úvodního textu k němu (*Opera*, s. 1287)

další:

podle operních slovníků, Trojanových dějin a internetu *Oxford*

Novodobí skladatelé podle *operních slovníků a internetu*

Petrovics:

podle *Oxford*

it was the one-act opera **C'est la guerre** that quickly established his reputation. Broadcast in 1961, the work was staged at the Hungarian State Opera in the following year and enthusiastically received; further productions were put on in Oberhausen, Nice and Sarajevo. The opera is Puccinian in its dramaturgy, but the declamatory style looks back to *Wozzeck*, and its free 12-note technique is a further link with Berg. Nonetheless the work has an individual musical character and a striking dramatic power. It was followed by a comic opera, **Lysistrate**, written in 1962 for concert performance but staged in Budapest (1971) and East Berlin (1972)... He returned to composition for the stage with a full-length opera based on Dostoyevsky's **Crime and Punishment**, produced in Helsinki in 1970 and Wuppertal in 1971

Eötvös: podle https://en.wikipedia.org/wiki/P%C3%A9ter_E%C3%B6tv%C3%B6s#Stage_worksStage_works [edit]

Senza sangue (de), opera (2015 Cologne, 2016 Festival d'Avignon)

Der goldene Drache, opera (2013/2014, for Ensemble Modern)

The Tragedy of the Devil (*Die Tragödie des Teufels*), opera (February 2010, Bavarian State Opera)

Lady Sarashina (opera), opera (4 March 2008, Opéra de Lyon)

Love and Other Demons, opera (10 August 2008, Glyndebourne Festival)

Angels in America, opera (2002–2004)

Le Balcon, opera (2001/02)

As I Crossed a Bridge of Dreams, opera (1998–99)

Three sisters, opera (1996–97)

Radames, chamber opera (1975/97)

Harakiri, opera (1973)

s. 1292, **Bartók, tisk:**

(*25. 3. 1881, Nagy Szent Miklós /dnes Sînnicolau Matre v Rumunsku...

lépe:

(*25. 3. 1881, Nagyzentmiklós /dnes San Nicolau Matre v Rumunsku/...

odůvodnění:

podle: MGG, Oxford a ostatních zdrojů včetně elektronických
s. 1292, ř. 5-9, **tisk:**

Jeho matka byla učitelkou a vynikající klavíristkou. Mladý Bartók začal studovat na hudební akademii v roce 1899 ve třídě Istvána Thomána klavír a Jánose Koesslera skladbu. Na jeho tvorbu měl zásadní vliv německý klasicismus a romantismus, především hudba Johanna Brahmsa.

lépe:

Jeho matka, učitelka a vynikající klavíristka, mu dala základy hudebního vzdělání, které si mladý Bartók rozšiřoval u dalších hudebníků. Již roku 1892 vystoupil ve městě Nagyszöllös (nyní Vinogradov, Ukrajina) veřejně jako klavírista s vlastní skladbou. Následoval pobyt v dnešní Bratislavě se studiem klavírní hry u László Erkela. Podle vlastního životopisu byl Bartók v 18 letech dobře obeznámen s hudbou od Bacha po Brahmsa a raného Wagnera. V letech 1899-1903 studoval na hudební akademii v Budapešti u Istvána Thomána klavír a u Jánose Koesslera skladbu.

Ligeti

s. 1298, ř. 3, **tisk:**

Odnorné hudební vzdělání získal na Konzervatoři v Kluži
správně

Odborné hudební vzdělání získal na Konzervatoři v Kluži (V. H.)

Petrovics

s. 1300, **tisk:**

(*9. 2. 1930, **Nagybecskerek** – †30. 6. 2011, Budapešť)

doplnění:

(*9. 2. 1930, **Nagybecskerek, nyní Zrenjanin v Srbsku** – †30. 6. 2011, Budapešť)

odůvodnění:

podle Oxford:

(b Nagybecskerek [now Zrenjanin, Serbia], Feb 9, 1930; d Budapest, June 30, 2011).

C'est la guerre

s. 1300, **tisk:**

Premiéra: Budapešť, Magyar Rádió 17. 8. 1961

doplnění

Premiéra: Budapešť, Magyar Rádió 17. nebo 27. 8. 1961

podle Oxford

Budapest, Opera, 11 March 1962 (previously broadcast, Hungarian Broadcasting Corporation, 27 August 1961).

podle https://hu.wikipedia.org/wiki/C%E2%80%99est_la_guerre

A C'est la guerre Petrovics Emil egyfelvonásos operája. Szövegkönyvét Hubay Miklós írta. Ösbemutatójára 1961. augusztus 17-én került sor a Magyar Rádióban. Az Operaház 1962. március 11-én játszotta először.

MGG: jen roky

Eötvös

s. 1304, **tisk:**

(* 2. 2. 1944, Székelyudvarhely / dnes Odorheiu Secuiesc v Rumunsku)

oprava:

(* 2. 1. 1944, Székelyudvarhely...)

odůvodnění:

podle Oxford, shodně MGG i internetové zdroje:

(b Székelyudvarhely [now Odorheiu Secuiesc], Transylvania, 2 Jan 1944)

s. 1304, ř. 2-4, **tisk:**

Ve 14 letech byl přijat na Hudební akademii **Franze Liszta** v Budapešti, kde **kromě jiných studoval i u Bély Bartóka**. Souběžně se studiem začal pracovat ve Vígszínház (Komické divadlo) jako hudební vedoucí a komponoval i filmovou hudbu. **V roce 1966 pokračoval ve studiu dirigování na Musikhochschule v Kolíně nad Rýnem (Köln) a jeden rok byl korepeditorem v Oper Köln. Od poloviny 60. let 20. století střídavě působil v Německu, Francii a Holandsku.**

oprava:

Ve 14 letech byl přijat na Hudební akademii **Ference Liszta** v Budapešti, kde **studoval skladbu u Jánose Viskiho a F. Szabó**. Souběžně se studiem začal pracovat ve Vígszínház (Komické divadlo) jako hudební vedoucí a komponoval i filmovou hudbu. **V letech 1966-68 pak studoval dirigování a skladbu na Musikhochschule v Kolíně nad Rýnem (Köln) a jeden rok byl korepeditorem v Oper Köln. Byl členem souboru K. Stockhausena (1968-72), též pracoval ve studiu elektronické hudby v Kolíně n. R. (1971-79).** (V. H., M. S.)

odůvodnění:

podle

<https://www.google.com/search?q=p%C5%99eklada%C4%8D&oq=p%C5%99&aqs=chrome..69i57j69i59j0i433l2j0i131i433j0i433j0i131i433j0i433l3.4870j0j15&sourceid=chrome&ie=UTF-8>

As a child, Eötvös received a thorough musical education, including works by Béla Bartók. He felt a strong link between Hungarian grammar and Bartók's music

podle MGG:

*2. Jan. 1944 in Székelyudvarhely (Transsylvanien/Ungarn), Komponist und Dirigent. Eötvös studierte von 1958 – zunächst als Jungstudent – bis 1965 an der Budapester Musikakademie Komposition bei J. Viski und F. Szabó sowie Klavier bei E. Szegedi. Nach dem Diplom kam er 1966 als Stipendiat des DAAD an die Kölner Musikhochschule, wo er bei W. von der Nahmer bis 1968 Orchesterleitung studierte. Von 1968 bis 1972 spielte er als Pianist und Schlagzeuger im Stockhausen-Ensemble. Von 1971 bis 1979 arbeitete er am Studio für elektronische Musik des WDR Köln.

Podle Oxford

Kodály accepted him at the Academy of Music in Budapest at the age of 14. He was strictly schooled in the disciplines of traditional tonality by János Viski... While still a student, Eötvös was music director of the Comedy Theatre, Budapest (1962–4). He also composed numerous scores for films and stage plays, most of which he conducted himself. After attending the Darmstadt summer courses, he was awarded a Deutscher Akademischer Austauschdienst grant, which enabled him to study in Cologne (1966–8) with Wolfgang von der Nahmer (conducting diploma with distinction 1968) and Bernd Alois Zimmermann (composition). From 1967 to 1968 he worked as a répétiteur at the Cologne Opera... From 1968 to 1976 he was a member of Stockhausen's ensemble, performing on the electrochord (a 15-string zither connected to a VCS-3 synthesizer) and other instruments; he took part in numerous performances and recordings, both as an instrumentalist and as a sound technician (in Sirius, for example). He conducted all of Stockhausen's orchestra and ensemble works and directed the world premières of both *Donnerstag* (1981) and *Montag* (1988) from *Licht*. He has also collaborated on other 20th-century stage works (by such composers as Maderna, Nono, Stockhausen and Stravinsky) with distinguished producers, and has given many first performances, including those of Birtwistle's *Earth Dances*, Boulez's *Don* (revised version), and of works by Steve Reich, Jonathan Harvey and others.

From 1971 to 1979 Eötvös worked as an assistant in the electronic studio of WDR.

s. 1305, odst. 2, od ř. 2, **tisk:**

Jeho opery se objevují mezi nejhranějšími díly současných skladatelů. Jsou to: *Balkon* (2002) na motivy díla Jeana Geneta, *Angyalok Amerikában* (*Andělé v Americe*, 2004) podle činohry Tony Kushnera, *Szerelemről és más démonokról* (*Láska a jiní démoni*, 2007) podle románu Gabriela Garcii Márqueze, *Lady Sarashina* (2007) podle fragmentů zápisků japonské spisovatelky z 11. století, *Az ördög tragédiája* (*Čertova tragédie*) **podle dramatu Imricha Madáche, *Az ember tragédiája* (*Tragédie člověka*, 2010), komicko-utopická opera *Paradise Reloaded* (*Lilith*, 2013), *Der goldene Drache* (*Zlatý drak*), kterou složil v roce 2014. Zatím poslední dokončenou operou je**

Senza sangue (2015).

upřesnění:

Mezi nejhranějšími díly současných skladatelů se objevují jeho opery: *Három nővér* (Tři sestry, dokončení 1997, prem. 1998), *Balkon* (dokončení i prem. 2002) na motivy díla Jeana Geneta, *Angyalok Amerikában* (*Andělé v Americe*, dokončení i prem. 2004) podle činohry Tony Kushnera, *Szerelemről és más démonokról* (*Láska a jiní démoni*, dokončení 2007, prem. 2008) podle románu Gabriely Garcíi Márqueze, *Lady Sarashina* (dokončení 2007, prem. 2008) podle fragmentů zápisků japonské spisovatelky z 11. století, *Az ördög tragédiája* (*Čertova tragédie*), *Az ember tragediája*, (*Tragédie člověka*, 2010) podle dramatu Imreho Madáche, komicko-utopická opera *Paradise Reloaded* (*Lilith*, dokončení i prem. 2013), *Der goldene Drache* (*Zlatý drak*), kterou složil v roce 2014. Zatím poslední dokončenou operou je *Senza sangue* (dokončení 2015, prem. 2016).

odůvodnění:

podle https://en.wikipedia.org/wiki/P%C3%A9ter_E%C3%B6tv%C3%B6s

Senza sangue, opera (2015 Cologne, 2016 Festival d'Avignon)

Der goldene Drache, opera (2013/2014, for Ensemble Modern)

Paradise Reloaded (*Lilith*) (2012/13)

The Tragedy of the Devil (*Die Tragödie des Teufels*), opera (22 February 2010, Bavarian State Opera)

Lady Sarashina, opera (4 March 2008, Opéra de Lyon)

Love and Other Demons, opera (10 August 2008, Glyndebourne Festival)

Angels in America, opera (2002–2004)

Le Balcon, opera (2001/02)

As I Crossed a Bridge of Dreams, opera (1998–99)

Three Sisters, opera (1996–97)

Radames, chamber opera (1975/97)

Harakiri, opera (1973)

podle *Oford*:

Harakiri (*Clownstück*, after I. Bálint), 1973, Bonn, 1973

Il maestro (*Clownstück*), 1 pfmr + 2 pf, 1974, Budapest, 1974

Radames (chbr op, A. Ghislanzoni, A. Jeles...Verdi), 1975, Cologne, 1975

Drei Schwestern (...after A. Tschechow), 1996–7, Lyons, 1998

Der Blick (multimedia), 1996–7

Multimedia, 1997

Le balcon (op, 10 scenes, F. Morvan, after J. Genet), 2002, Aix-en-Provence, Théâtre de l'Archevêché, 5 July 2002

k „Tragédie člověka“

podle https://cs.wikipedia.org/wiki/Trag%C3%A9die_%C4%8Dlov%C4%Bka#Hudba

Tragédie člověka (*Az ember tragediája*) je romantická veršovaná divadelní hra maďarského dramatika a básníka Imreho Madáche,

Az ördög tragédiája (*Čertova tragédie*) nenalezena v žádném zdroji, ani v samostatném článku, ani v textech o Madáchovi....

též podle *dalších textů* v „*Opeře*“

podle

https://www.academia.edu/44790107/Jak_sklo%C5%88ovat_ma%C4%8Farsk%C3%A1_jm%C3%A9na_v_%C4%8De%C5%A1tin%C4%9B

Historickou spřežkou je také již zmíněné -ch [č], tedy Madách [madáč], 2. pád Madáche [madáče]

RUMUNSKÁ OPERA

s. 1309, odst. 2 a 3, **tisk:**

Turecká okupace z roku 1821 bránila rozvoji profesionální hudby, ta se začala znovu rozvíjet až v 19. století s příchodem prvních skladatelů z Německa. Byl to např. A. Fechtenmacher, který je autorem hymny *Nar Hora Unirea* a první rumunské opery *Baba Hîrca* (1848). V letech 1834–1835 byly založeny filharmonie v Bukurešti a v Iași a v roce **1866** byla otevřena konzervatoř v Bukurešti, na které učili vysoce kvalifikovaní muzikanti a skladatelé, jakými byli např. G. Musicescu, D. Kiriac nebo I. Vidua.

Rumunská opera jako instituce byla založena v roce 1885 a za jejího zakladatele je považován George Stephănescu, který byl také autorem první rumunské symfonie. Slavným rumunským skladatelem, houslistou a dirigentem byl George Enescu (**1888–1955**).

správněji:

Rozvoji profesionální světové hudby ve Valašsku a Moldavsku bránila dlouhodobá turecká nadvláda, která přetrvávala přes úspěchy Ruska ve vojenských střetnutích s Tureckem na přelomu 18. a 19. století a hnutí odporu, vrcholící neúspěšným povstáním ve Valašsku roku 1821. Operní představení zde od konce 18. století uváděly zahraniční operní společnosti. V Bukurešti roku 1834 a dva roky poté též v Iasi byla založena „filharmonie“, vychovávající mladé hudebníky a zpěváky, kteří roku 1838 provedli v Iasi Belliniho operu *Norma*. Alexandru Flechtenmacher (1823-98), syn německého přistěhovalce, mj. autor neoficiální rumunské hymny *Nar Hora Unirea*, složil první rumunské hudebně dramatické dílo, vaudeville *Baba Hîrca* (prem. 1848 v Iassi), poté dalších 6 vaudevillů, historické drama *Răzvan și Vidra (Răzvan și Vidra)* uvedené roku 1867 v Bukurešti a nedokončenou operu *Fata de la Cozia (Dívka z Cozie)* z roku 1870.

Roku **1864** byla v Bukurešti založena Národní hudební univerzita, známá též jako **konzervatoř** či akademie na které učili např. Gavriil Musicescu, (1847-1903), Dumitru Kiriac - Georgescu (1866-1928) nebo I. Vidua. Pravidelná operní představení v rumunštině zahájil v roce 1885 operní soubor, který založil George Stephănescu (1843-1925), autor první rumunské symfonie. Slavným rumunským skladatelem, houslistou a dirigentem byl George Enescu (**1881–1955**).

odůvodnění:

podle https://cs.wikipedia.org/wiki/D%C4%9Bjiny_Rumunsko:

Ve středověku bylo Rumunsko rozděleno do tří knížectví. První dvě, Valašsko a Moldávie, byla od 16. století závislé na Osmanské říši, Sedmihradsko bylo zprvu součástí Uher, v 16. století mělo na Osmanské říši větší samostatnosti, roku 1699 pak bylo znovu připojeno k Uhrám...

Podunajská knížectví Valašsko a Moldávie získaly roku 1829 autonomii, v roce 1858 se sjednotily a položily tak základ samostatnému Rumunsku. Prvním vládcem Spojených knížectví Valašska a Moldávie neboli Domnitorem se v roce 1862 stal Alexandr Jan Cuza, který byl od roku 1859 knížetem jak Valašska, tak Moldávie. Ten byl ovšem svržen 22. února 1866 a vlády v Rumunsku se ujala regentská rada. Na místo rumunského domnitora byl 20. dubna 1866 zvolen německý princ Karel Anton z rodu Hohenzollern-Singmaringen.

Rumunsko vedené knížetem Karlem z rodu Hohenzollernů se po vítězné válce o nezávislost na Osmanské říši a ustanovilo 10. května 1881 královstvím a kníže Karel (Carol) byl korunován králem Karlem I.

podle [https://cs.wikipedia.org/wiki/Vala%C5%A1sko_\(Rumunsko\)](https://cs.wikipedia.org/wiki/Vala%C5%A1sko_(Rumunsko))

Valašsko - volená absolutní monarchie s dědičnou linií

mateřská země: Osmanská říše (její vazal 1417–1859)

Ruské impérium Ruské impérium (pod jeho ochranou 1774–1856)

vznik: 1330 – nezávislost, zánik: 1859 – unie s Moldávií

„Do roku 1854 bylo Valašsko ještě několikrát okupováno Ruským impériem během rusko-tureckých válek, které se dotkly Valašska. Současně stále klesal význam Turecka. Rusové přímo ovládali zemi m. j. v letech 1807 až 1812, znovu 1829–1833. V roce **1821 došlo také k neúspěšnému valašskému povstání** proti Osmanské říši pod vedením Tudora Vladimirescu, pod sociálními hesly. Dílčím úspěchem byl konec epochy fanariotů. V tomto období byl vydán Valašsku organická regule, který zavedl pravidlo volby hospodara divanem, tj. stavovským sněmem. Když se roku 1833 Rusové stáhli z Valašska, vrátili formálně vrchnostensví Turkům, faktickou moc nad zemí si ale zachoval ruský konzul. Oslabení ruského vlivu nastalo v důsledku porážky v krymské válce (1853–1856). Vyvolalo to jedinečnou příležitost pro osvobození podunajských knížectví zpod tlaku mocných sousedů. Když v roce 1857 Turci zfalšovali volby do divanu, protestovaly západní mocnosti.

Sjednocení s Moldavskem

Roku 1859 se sjednotilo s Moldavským knížectvím, čímž vznikla Spojená knížectví Valašska a Moldávie. Na Valašsku i v Moldavsku byl zvolen hospodarem Alexandr Ioan Cuza, který v prosinci **1861 vyhlásil vznik sjednoceného rumunského státu**. Jeho hlavním městem se stalo sídelní město Valašska – Bukurešť. Od té doby osud Valašska splynul s osudem celého Rumunška“

Podle <http://www.operaiasi.ro/ro/istoricul-institutei/>

Opera Iasi

La fel ca în celelalte țări din Europa Centrală și de Est, genul de operă a pătruns în România și implicit în Iași odată cu trupele străine itinerante, în special cele italiene, franceze și germane. Documentele scrise atestă vizita acestor trupe în București începând cu anul 1821.

În Iași, primul spectacol de operă a fost „La Dame blanche” de François Adrien Boieldieu, montat în 1833 la Teatrul de varietăți din Copou de către o trupa franceză a fraților Foureux, avându-l la pupitru pe șeful muzicii militare ieșene, Joseph Herfner.

În 1836 se înființează la Iași Conservatorul filarmonic dramatic, în care se preda muzică vocală și declamația în limba română. Coordonator era Gheorghe Asachi, iar printre membri se numărau: vornicul Ștefan Catargiu, Vasile Alecsandri-tatăl, tenorul Paul Cervatti și actorul Matei Millo. În 1838, pe 20 februarie, elevii clasei de canto a Conservatorului au interpretat, pentru prima dată în limba română, opera „Norma” de Vincenzo Bellini. Dar pentru că logofătul Catargiu suspendă subvenția promisă de 200 de galbeni, activitatea Conservatorului se stopează în același an. Stagiunile de operă sunt susținute de trupe în deplasare: trupa Foureux (care în 1840 realizează prima stagiune de opera la Iași), și trupa Frisch din Cernăuți.

În anul 1846, pe 1 decembrie, se inaugurează Teatrul cel Mare din Copou, care găzduia și spectacole de operă, reprezentate de trupa „moldavă” și orchestra condusă de Alexandru Flechtenmacher. Pe această scenă are loc premiera primei opere românești – Baba Hârca de Matei Millo și muzica de Alexandru Flechtenmacher – în 1848.

Urmează o perioadă intens artistică: în anul 1866 apare prima trupă de balet, în cadrul companiei de operă a lui L Ademolo; în 1873 are loc la Iași premiera operei „Faust” de Charles Gounod; în anul 1874, Theodor Aslan creează prima trupă ieșeană de operete; au loc premierele ieșene ale operelor lui Verdi: Lombarzii, Rigoletto, Nabucco, Ernani; începând cu ultima treime a secolului al XIX-lea, vodevilul, gen cultivat cu precădere de artiștii români – o combinație între comedie (satiră) și muzică (cântece și dansuri), începe să atragă un public din ce în ce mai numeros, punând în dificultate spectacolele străinilor. În anul izbucnirii Războiului de independență (1877) la Iași se joacă două operete românești, semnate de Ioan Andrei Wachmann și Eduard Caudella.

podle <http://www.operanb.ro/onb/istoric>

OPERA NAȚIONALĂ BUCUREȘTI, instituție publică de cultură subordonată Ministerului Culturii, membră a rețelei Opera Europa și a RESEO -

Încă de la sfârșitul secolului al XVIII-lea, numeroase trupe străine au oferit reprezentații de operă și balet în marile orașe din România. La București, au susținut reprezentații și trupele conduse de Livio Cinti, Eduard Kreibitz, frații Foureux, Th. Geffrey, prezentând lucrări ale compozitorilor Adolphe Charles Adam, Daniel Auber, François-Adrien Boieldieu, Jacques Halévy, Ferdinand Herold, Vincenzo Bellini.

În 1843 s-a inaugurat la București primul teatru italian, cu opera „Norma” de Vincenzo Bellini, urmată de „Lucia din Lammermoor” de Gaetano Donizetti, „Il barbiere di Siviglia” („Bărbierul din Sevilla”) și „La cenerentola” („Cenușăreasa”) de Gioachino Rossini. La fel cum se întâmplase cu mai bine de un secol în urmă, în Franța, Germania și Anglia, după 1850, în paralel cu teatrul italian de operă, trupe lirice naționale, alcătuite la început din amatori, apoi din elevii școlii Filarmonice (înființată deja din anul 1834) țineau spectacole de operă și operetă. Primul spectacol de operă al elevilor școlii Filarmonice a fost „Semiramide” de Gioachino Rossini.

Activitatea trupei italiene și a celor românești a fost extrem de bogată, majoritatea titlurilor vremii fiind cunoscute la București la puțin timp după premierele mondiale. Pe de altă parte, unii artiști români au devenit celebriți internaționale: Eufrosina Vlasto, Rosa de Rude, prima mare profesoară de canto – Elena Teodorini, tenorul Grigore Gabrielescu, bas-baritonul Dimitrie Popovici-Bayreuth, Hariclea Darclée și mulți alții.

De la **Societatea Opera**

După 1870, compozitorul și dirijorul George Stephănescu a încercat, alături de mulți alți artiști români, să

convingă autoritățile să înființeze un teatru liric subvenționat de la bugetul de stat. El a înființat o companie de operă, a cărei lansare s-a produs la 8 mai 1885, cu spectacolul „Linda di Chamounix” de Gaetano Donizetti, cântat în limba română. La acea vreme, compania oferea spectacole în diferite săli din oraș, împărțind adesea spațiul de repetiții și scena cu actorii Teatrului Național. În condiții financiare grele, cu distribuții mixte româno-italiene, compania prezenta totuși un important repertoriu care cuprindea operete, vodeviluri și cele mai iubite opere italiene, franceze și germane ale unor compozitori de maximă popularitate precum Gioachino Rossini, Gaetano Donizetti, Vincenzo Bellini, Giuseppe Verdi, Charles Gounod, Giacomo Puccini, Richard Wagner.

Konzervatoř Bukureřt'

podle

https://ro.wikipedia.org/wiki/Universitatea_Na%C8%9Bional%C4%83_de_Muzic%C4%83_Bucure%C8%99ti

Universitatea Națională de Muzică București (U.N.M.B.) (U.N.M.B.) este o instituție de învățământ, la care se face adesea referire drept Conservatorul din București; câteodată este amintită prin numele Academia de Muzică București.

A fost înființată în 1864 (prin decret semnat de Domnitorul Alexandru Ioan Cuza contrasemnat de primul ministru Mihail Kogălniceanu) și este singura școală bucureșteană de studii universitare înscrisă la învățământul de stat în domeniul muzical.

Structură[modificare | modificare sursă]

Universitatea e organizată pe forma de învățământ de zi și cea fără frecvență. Rectorul universității este compozitorul Dan Dediu (2009); universitatea are în componere două facultăți: Facultatea de Compoziție, Muzicologie și Pedagogie muzicală (F.C.M.P.m.) și Facultatea de Interpretare Muzicală (F.I.M.).

Fletchenmacher

podle *https://de.wikipedia.org/wiki/Alexandru_Flechtenmacher*

Flechtenmacher wurde als ältester Sohn des aus Bartholomä stammenden siebenbürgisch-sächsischen Rechtsanwalts Christian Flechtenmacher

podle *https://ro.wikipedia.org/wiki/Alexandru_Flechtenmacher*

Compoziții[modificare | modificare sursă]

Baba Hârca, operetă-vodevil în două acte (1848, Iași)

Doi țărani și cinci cârlani, vodevil, după Constantin Negruzzi, (1848, Iași)

Barbu Lăutarul, după Vasile Alecsandri, (1850, Iași)

Scara măței, vodevil, (1850, Iași)

Coana Chirița sau două fete și-o neneacă, vodevil, după Vasile Alecsandri (1850)

Întoarcerea Coanei Chirița sau Coana Chirița în provincie, vodevil, după Vasile Alecsandri (1850, Iași)

Banii, Gloria și Amorul, vodevil, (1861, București)

Răzvan și Vidra, dramă istorică în cinci acte, după Bogdan Petriceicu Hasdeu, (1867, București)

Fata de la Cozia, operă în trei acte după Dimitrie Bolintineanu (1870, neterminată)

Note[modificare | modificare sursă]

Enescu

s. 1310, **tisk:**

(*19. 8. 1881, Liveni-**Vamav** /dnes **Botoșani**/ – †4. 5. 1955, Paříž)

upřesnění:

(*19. 8. 1881, Liveni-Vârnăv /dnes **George Enescu v župě Botosani**/ – †v noci ze 3. na 4. 5. 1955, Paříž)

odůvodnění:

podle Oxford:

(b Liveni Vîrnăv [now George Enescu], nr Dorohoi, Romania, 19 Aug 1881; d Paris, France, 3/4 May 1955).

podle Tăranu, Cornel: Georges Enesco. Bucarest 1981, chronologie, s. 109

1881 nait a Liveni-Vîrnăv, dans le département de Dorohoi, le 19 aout

podle Tăranu, Cornel: Georges Enesco. Bucarest 1981, s. 120

1955 Dans la nuit de 3 au 4 mai, George Enescu meurt a Paris

podle <https://www.google.cz/#q=Botosani>

George Enescu (dříve Liveni-Vârnav) je vesnice v župě Botosani, jejímž hlavním městem je Botosani, Moldávie, Rumunsko...

Obec je známá díky George Enescu. Skvělý skladatel, klavírista, houslista, dirigent a pedagog byl rumunský-narozený Liveni Vârnav

POLSKÁ OPERA

s.1315, 2. odst., ř. 2, **tisk:**

autorem je Slovák Maciej Kamaieński

správně:

autorem je Slovák Maciej Kamiński

nebo Matej Kamenický, jak je to uvedeno v Československém hudebním slovníku, díl 1, 1963

odůvodnění:

v https://cs.wikipedia.org/wiki/Maciej_Kamie%C5%84ski je uvedeno:

Maciej Kamiński, také Matej Kamenický, Kamiński nebo Kamensky, (13. října 1734 Magyaróvár, dnes Mosonmagyaróvár – 25. ledna 1821 Varšava Polsko byl polský hudební skladatel slovenského původu, autor první polské opery.

s. 1316, předposlední řádka, **tisk:**

Ďáblové z Loudonu (1969)

správně:

Ďáblové z Loudunu (1969)

odůvodnění:

podle Oxford (shodně MGG, další zdroje i „Opera“, s. 1328):

The Devils of Loudun (op, 3, Penderecki, after A. Huxley), 1968, Hamburg, Staatsoper, June 20, 1969

Szymanowski

s. 1322, **plné jméno:**

Karol (Maciej) Szymanowski

odůvodnění:

podle Oxford:

Szymanowski, Karol (Maciej)

s. 1322, **tisk:**

(***6. 10.** 1882, Tymoszówka na Ukrajině

úprava:

(***3. 10., dříve uváděno 6. 10.** 1882, Tymoszówka na Ukrajině

odůvodnění:

Piotr Nowak pnowak@mnk.pl

Komu:

sobotka.his@seznam.cz

Kraków, 2020-10-12

Szanowny Pan

uprzejmie informuję, że Działo Zbiorów Muzeum Karola Szymanowskiego w willi „Atma” w Zakopanem nie mamy oryginału ani kopii aktu urodzenia i zgonu kompozytora.

Przyjmujemy za najwybitniejszą znawczynią biografii Karola Szymanowskiego - Teresą Chylińską, która opierała się na dokumentach źródłowych, że data urodzenia Szymanowskiego to **3 października 1882 roku** w Tymoszówce a data śmierci to 29 marca 1937 w Lozannie.

Z wyrazami szacunku

Piotr Nowak

Sekcja ds Ruchu Muzealiów i Kwerend Naukowych

Muzeum Narodowe w Krakowie

podle *Lobaczwska, Stefania: Karol Szymanowski, 1950, s. 148*

narození: 24 wrzesnia (wedlug kalendarza starego stylu) roku 1882

podle *Chylińska, Teresa: Karol Szymanowski, 1961 a 1972*

narození: nevedeno, úmrtí: 29 marca 1937

podle *Chylińska, Teresa: Szymanowski i jego muzyka, 1971*

narození: 6 pazdziernika 1882, úmrtí: 29 marca 1937

podle *Chylińska, Teresa: Karol Szymanowski, 1982*

narození: 3 pazdziernika 1882, úmrtí: 29 kwietnia 1937

podle *Golachowski, Stanislaw: Karol Szymanowski, 1956 a 1977*

narození: 6 pazdziernika 1882, úmrtí 29 marta, pietnaście minut po północi

podle *Golachowski, Stanislaw: Karol Szymanowski, sein Leben und Werk, 1983*

narození: 3 Oktobr 1882, úmrtí 29 März, fünfzehn Minuten nach Mitternacht

podle *Oxford (MGG i RISM shodně)*

b Tymoszówka, nr Kiev, Oct 3, 1882; d Lausanne, March 29, 1937)

podle <https://www.sbor-strahov.cz/PHP/Velikonoce.php>

Seznam velikonočních (katolických) nedělí 1900-2099

12.4.1936

s. 1323, ř. 6-9 od konce, **tisk:**

Kromě *Krále Rogera* napsal ještě v době před první světovou **válkou** operní aktovku *Hagith (1922)* a některé **baletní práce, z nichž největší ohlas dosud má balet *Harnassie*.**

lépe:

Kromě *Krále Rogera* napsal ještě v době před první světovou **válkou (1912-13)** operní aktovku *Hagith (premiéra 1922)* a další scénická díla, z nichž největšího ohlasu dosáhla dosud uváděná baletní pantomima *Harnassie (premiéra 1935)*.

Odůvodnění:

podle *Oxford*

Roland (op, collab. F. Szymanowski), 1898, lost

Złocisty szczyt [The Golden Summit] (op, collab. F. Szymanowski), 1898, lost

Loteria na mężów [Lottery for a Husband] (operetta, 3, J. Krzewiński-Maszyński), 1908–9, unperf. Unpubd

Hagith (op, 1, F. Dörmann), 1912–13; Warsaw, 13 May 1922, unpubd

Mandragora (pantomime, 3 scenes, R. Bogusławski, L. Schiller, after Molière: Le bourgeois gentilhomme, Act 3), 1920, Warsaw, 15 June 1920

Król Roger [King Roger] (op, 3, J. Iwaszkiewicz, K. Szymanowski), 1920–24, Warsaw, 19 June 1926

Książ Patiomkin [Prince Potemkin] (incid. music to Act 5, T. Miciński), 1925, Warsaw, 6 March 1925

Harnassie (ballet-pantomime, 3, Iwaszkiewicz, J.M. Rytard), 1923–31, Prague, 11 May 1935

s. 1323, **tisk:**

V Čechách byl proveden *Král Roger* v roce 1933 v Národním divadle v Praze

správně:

V Čechách byl proveden *Král Roger* v roce 1932 v Národním divadle v Praze

odůvodnění:

podle: <http://archiv.narodni-divadlo.cz/inscenace/3585>

Král Roger (Opera)

Národní divadlo, **od 21. 10. 1932 do 15. 12. 1932 (6x)**

Penderecki

s. 1327, **tisk:**

(* 23. 11. 1933, Dębica)

doplnění:

Krzysztof Eugeniusz Penderecki

(* 23. 11. 1933, Dębica, + 29. 3. 2020 Krakov)

podle https://cs.wikipedia.org/wiki/Krzysztof_Penderecki, MGG a Oxford shodně:

Krzysztof Eugeniusz Penderecki [kšyštof] (23. listopadu 1933 Dębica – 29. března 2020 Krakov)

s. 1328, ř. 2, **tisk:**

První operu, *Ďáblové z Loudonu*, psal v roce 1969

upřesnit na:

První operu, *Ďáblové z Loudunu*, psal v letech 1968-69

odůvodnění:

podle *Opera*, s. 1328 (název opery na začátku poedání o ní)

podle MGG:

Diabły z Loudun/Die Teufel von Loudun (Krzysztof Penderecki nach einem Schauspiel von John Whiting und dem Roman *The Devils of Loudun* von Aldous Huxley), Oper 3 Akte (1968/69; 20. Juni 1969 Hamburg, Staatsoper)

podle *Oxford*:

The Devils of Loudun (op, 3, Penderecki, after A. Huxley), 1968, Hamburg, Staatsoper, 20 June 1969

s. 1328, ř. 5-6 od konce, **tisk:**

Čtvrtou a zatím poslední operou skladatele je *Ubu Rex* (Král Ubu, 1991)

aktualizovat na:

Čtvrtou operou skladatele je *Ubu Rex* (Král Ubu, 1991)

s. 1328, ř. 3-4 od konce, **tisk:**

Mezi jeho další díla patří např. *Houslový koncert č. 1* (Basilej 1977), *Te Deum* (pro Assisi 1980), *Polské requiem* (1984)

doplnění:

Mezi jeho další díla patří např. *Houslový koncert č. 1* (psán 1976-7, prem. Basilej 1977), *Te Deum* (psáno 1979-80, prem. Assisi 1980), *Polské requiem* (psáno 1980-84, prem. Stuttgart 1984)

odůvodnění:

podle MGG:

1. Konz. für V. und Orch. (1976/77, für Izaak Stern)

podle *Oxford*:

Violin Concerto no.1, 1976–7....

Te Deum, S, Mez, T, B, chorus, orch, 1979–80...

Polskie requiem, S, A, T, B, chorus, orch, 1980–84, rev. 1993

podle *Slonimsky*:

Houslový koncert č. 1 měl premiéru v r. 1977 v Basileji, *Te Deum* v r. 1980 v Assisi

podle https://en.wikipedia.org/wiki/Polish_Requiem:

Polish Requiem...Premiere: 28 September 1984, Stuttgart,

CHORVATSKÁ A SRBSKÁ OPERA

s. 1333, 2. odst, ř. 1-3, **tisk:**

„Rozvoj folku se datuje do poloviny 16. století. Petar Hektorović ve svém díle z roku 1556 *Ribanje i ribarsko prigovaranje* (Rybaření a rybářské rozhovory) popisuje třídenní rybářskou cestu na ostrovy Brač a Šolta. V knize jsou mimo jiné zaznamenány i tři rybářské písně včetně jejich notového záznamu.“

správně:

Rozvoj **odborného zájmu o lidovou hudbu** se datuje do poloviny 16. století. Petar Hektorović ve svém díle z roku **1568** Ribanje i ribarsko prigovaranje (Rybaření a rybářské rozhovory) popisuje třídenní rybářskou cestu na ostrovy Brač a Šolta. V knize jsou mimo jiné zaznamenány i tři rybářské písně včetně jejich notového záznamu, **což jsou první notové záznamy chorvatské lidové hudby.**

odůvodnění:

podle *Oxford*

Of other Renaissance material, the first notated folk tunes survive in Petar Hektorović's Ribanje i ribarsko prigovaranje ('Fishing and Fishermen's Debates', **1568**), and music is considered in the writings of Federik Grisogono-Bartolacić and Luigi Bassano from Zadar, Matija Vlačić Ilirik (Mathias Flacius Illyricus) from Labin, Frane Petris (Franciscus Patritius) from Cres, Nikola Vitov Gučetić (Niccolò Vito di Gozze) and Miho Monaldi, members of the local Akademija složnijeh (Accademia de concordi) from Dubrovnik, Pavao Skalić (Paulus Scalichius) and Bartol Đurđević (Bartolomeus Georgievits) from Zagreb, and Faust Vrančić (Faustus Verantius) from Šibenik.

podle <https://cs.wikipedia.org/wiki/Folk>:

Folk ...je hudební žánr, který má své kořeny v anglosaských zemích. Samotné slovo folk znamená v angličtině lid, v tomto případě tedy vyjadřuje anglosaskou lidovou píseň. V přeneseném významu slova do oblasti současné populární hudby toto slovo přesně vyjadřuje amatérskou hudební tvorbu a její amatérské hudební provozování, respektive amatérské písničkářství

s. 1333, konec 2. odst., **tisk:**

Mezi nejvýznamnější chorvatské skladatele tohoto období patří Ivan Lukačić (**1575–1648**), Vinko Jelić (1596–1636) a Atanazije Jurjević (asi 1590–1640).

lépe

Mezi nejvýznamnější chorvatské skladatele tohoto období patří Ivan Lukačić (**1575?, pokřtěn 1587–1648**), Vinko Jelić (1596–1636) a Atanazije Jurjević (asi 1590–1640).

odůvodnění:

podle *Oxford Music online*

(b Šibenik, **hap**. April 17, **1587**; d Split, Sept 20, 1648)

podle https://en.wikipedia.org/wiki/Ivan_Luka%C4%8Di%C4%87#cite_note-1

Note in the birth register of the Šibenik parish says: "D(ie) VII Aprillis (1587) Marchus filius ioannis lucacich baptizatus fuit per me pres(byteru)m mateum bubrigouich in baptiserio divi Jacobi. D(ominus) G. Rabglagnin et d(omina) Filipa uxor D. Nicholai Semunich levaverunt eum de sacr fonte".

s. 1333, odst. 3, ř. 2, **tisk:**

Madrigaly Armonici concetti, libro primo (1612), jejichž autorem je Tomaso Cecchini z Verony (**1583–1644**)

správně:

Madrigaly Armonici concerti, libro primo (1612), jejichž autorem je Tomaso Cecchini ze Soave (**žil patrně v letech 1580–1644**)

odůvodnění:

concerti podle překladáče jsou koncepty

podle https://hr.wikipedia.org/wiki/Tomaso_Cecchini

Tomaso **Cecchini** (Cecchino) (**Soave, 1580**. – Hvar, 31. kolovoza 1644.)...Cecchinijeva zbirka madrigala Armonici concerti, libro primo (1612.)

podle https://en.wikipedia.org/wiki/Tomaso_Cecchino

Tomaso **Cecchino** (c. 1583 – 31 August 1644) was an Italian composer active in Croatia. Cecchino **was born in Soave**.

Gotovac

s. 1333, 3. odstavec zdola, ř. 1-2 zdola, **tisk:**

...Jakov Gotovac, jehož opera *Ero s onogo svijeta*

správně:

...Jakov Gotovac, jehož opera *Ero s onoga svijeta*

odůvodnění:

podle *MGG, Oxford*, https://en.wikipedia.org/wiki/Ero_s_onoga_svijeta a mnoha dalších internetových stránek
Ero s onoga svijeta

Lisinski

s. 1334, **tisk:**

(*8. 7. 1819, Záhřeb –

správně:

(**pokřtěn 8.** 7. 1819, Záhřeb –

odůvodnění:

podle <https://hbl.lzmk.hr/clanak.aspx?id=11854>

LISINSKI, Vatroslav (Fuchs, Fuhs, Fuks, Fux; Ignacije), skladatelj (Zagreb, 1819 — Zagreb, 31. V. 1854). Kršten 8. VII. 1819

s. 1335, **Porin, tisk:**

Místo a čas děje: Chorvatsko, 1. polovina 19. století

správně:

Místo a čas děje: Chorvatsko, 1. polovina 9. století (V. H.)

s. 1337, **Mikuláš Šubič Zrinský, tisk:**

Místo a čas děje: Szigetvár a okolí, září roku 1566 - **doplnění:**

Místo a čas děje: Szigetvár a okolí, srpen a počátek září roku 1566

Konjović

s. 1338, **tisk:**

(*6. 5. 1883, Čurug – †1. 10. 1970, Bělehrad)

pravděpodobněji:

(*5. 5. 1883, Čurug – †1. 10. 1970, Bělehrad)

odůvodnění

podle *MGG, shodně Oxford:*

*5. Mai 1883 in Čurug (Serbien), †1. Okt. 1970 in Belgrad

podle https://sr.wikipedia.org/wiki/i_jinojazyčných_verzí

(Чуруг, 5. мај 1883 — Београд, 1. октобар 1970)

podle *Slonimski*

born Mai 6...

s. 1339, **tisk:**

Koštana...

Předloha: Borisav Stanković, hra Koštana (1900)

upřesnění:

Předloha: Borisav Stanković, drama Koštana (1900) a srbská lidová poezie

odůvodnění:

podle https://aleph.nkp.cz/F/3SNGGJ9FEBS58B3M57SM7VL3TH4D1HJJ5EL6I61K2LRAFRJG18-40136?func=full-set-set&set_number=223957&set_entry=000002&format=999

Konjović, Petar, Koštana [hudebnina] : opera u 5 slika : (klav. výtah s textem) / Petar Konjović ; tekst po dramskoj priči Bore Stankovica i narodnoj poeziji, Zagreb : Petar Konjovic, 1929...

Konjović, Petar, Koštana [hudebnina] : opera u 6 slika, 3 čina / Petar Konjovic ; text pro drami Bore Stankovica i narodnoj poeziji obradio kompozitor ; reviziju partiture proveo Zdenek Chalabala ; potpun izvod za klavir i

pevanje priredio Karel Šolc ; ruski prevod Aleksandra V. Solovjeva, Beograd : Državni izdavački zavod Jugoslavije, 1946"

Gotovac

s. 1342, Morana, **tisk:**

Premiéra: 1. verze: Brno, Zemské divadlo **30.** 11. 1930

oprava:

Premiéra: 1. verze: Brno, Zemské divadlo **29.** 11. 1930

odůvodnění:

podle <http://stary.ndbrno.cz/modules/theaterarchive/?h=inscenation&a=detail&id=7196>

Morana Datum premiéry **29.** listopad 1930

s. 1342, poslední řádka, **tisk:**

Morana (1930) a *Ero s ongo svijeta* (*Ženich z onoho světa*, 1935)

správně:

Morana (1930) a *Ero s onoga svijeta* (*Ženich z onoho světa*, 1935)

s. 1344

Ero s onogo svijeta (na začátku pojednání o opeře)

správně:

Ero s onoga svijeta

odůvodnění: viz předchozí poznámku

s. 1344, **tisk:**

ERO S ONOGO SVIJETA – ŽENICH Z ONOHO SVĚTA

správně:

ERO S ONOGA SVIJETA – ŽENICH Z ONOHO SVĚTA

odůvodnění:

podle MGG, Oxford, https://en.wikipedia.org/wiki/Ero_s_onoga_svijeta a mnoha dalších internetových stránek

Ero s onoga svijeta

AMERICKÁ OPERA

s. 1347

název, vystihující obsah této části by byl:

OPERA V USA

s. 1347, odst. 2., ř. 6-7, **tisk:**

„...opera Rip Van Winkle George F. Bristowa z roku 1855...“

lépe:

„...opera Rip Van Winkle Georga F. Bristowa z let 1852-55...“

odůvodnění:

podle Oxford:

Rip Van Winkle (op, 3, J.H. Wainwright, after W. Irving), op.22, **1852–5**

s. 1347, odst. 2., ř. 8 zdola, **tisk:**

Walger Damrosh

podle https://en.wikipedia.org/wiki/Walter_Damrosch

Walter Johannes Damrosch (January 30, 1862 – December 22, 1950)

s. 1347, odst. 2., ř. 8-11 zdola, **tisk:**

„**Walger** Damrosh (1862–1950) a Deems Taylor (1885–1966) měli v tomto směru velký význam v dějinách amerického hudebního života, do světového operního repertoáru však jejich díla nepronikla. To se podařilo teprve po II. světové válce dílům Gian Carla Menottiho (1911–2007), amerického skladatele italského původu, **který však vděčí** za svůj úspěch především přitažlivé senzačnosti svých námětů a odvozenému, na efekt vypočítanému eklektickému výrazu, vybírajícímu si nejučinnější prostředky z arzenálu italské pucciniovské opery.

doplnění

Walger Damrosh (1862–1950) a Deems Taylor (1885–1966) měli v tomto směru velký význam v dějinách amerického hudebního života, do světového operního repertoáru však jejich díla nepronikla. To se podařilo teprve po II. světové válce dílům Gian Carla Menottiho (1911–2007), amerického skladatele italského původu, **který však vděčí** za svůj úspěch především přitažlivé senzačnosti svých námětů a odvozenému, na efekt vypočítanému eklektickému výrazu, vybírajícímu si nejučinnější prostředky z arzenálu italské pucciniovské opery.

Nejslavnější a nejpopulárnější americkou operou se však stala opera Georga Gershwina Porgy a Bess, která sice po autorově smrti upadla na čas v zapomnění, ale kupříkladu jenom v nynějším Česku se od roku 1945 (v letech 1968-82) byla inscenvána pětkrát, již v roce 1959 byla její zkrácená verze zfilmována a řada hudebních čísel z ní má trvale vrcholnou popularitu. Z Menottiho díla byla u nás inscenována pouze jeho opera Médium roku 2009 jako studentské představení Janáčkovy akademie múzických umění v Brně.

odůvodnění:

podle *vis.idu* a https://en.wikipedia.org/wiki/Porgy_and_Bess

s. 1348, **Joplin, tisk**

(***pravděpodobně 24. 11. 1868**, Texas – †1. 4. 1917, New York)

pravděpodobněji:

(***mezi červencem 1867 a lednem 1868**, Texas – †1. 4. 1917, New York)

podle MGG:

zwischen *Juli 1867 und Mitte Jan. 1868 im Nordosten von Texas, †1. April 1917 in New York

podle Oxford:

(b northeast TX, **between July 19, 1867 and mid-Jan 1868**; d New York, NY, April 1, 1917)

podle https://cs.wikipedia.org/wiki/Scott_Joplin

Scott Joplin (pravděpodobně * 24. listopadu **1867?** – 1. dubna 1917 New York)

s. 1349, **Treemonisha, tisk:**

Premiéra koncertně: **Hadem**, Lincoln Theater 1915 za skladatelova klavírního doprovodu

scénicky: **Houston, Grand Opera 23. 5. 1975**

správně:

Premiéra koncertně: **Harlem**, Lincoln Theater 1915 za skladatelova klavírního doprovodu

scénicky: **Atlanta, 27. 1. 1972**

odůvodnění:

podle MGG:

Treemonisha (ders.), Oper 3 Akte (beendet 1910; 28. Jan. 1972 Atlanta/Ga., Atlanta Memorial Arts Center)

podle <https://en.wikipedia.org/wiki/Treemonisha>

Its sole performance was a concert read-through in 1915 with Joplin at the piano, at the Lincoln Theater in **Harlem, New York...The world premiere** took place on January 27, **1972**, as a joint production of the music department of Morehouse College and the Atlanta Symphony Orchestra in Atlanta, Georgia...Since its premiere, Treemonisha has been performed all over the United States, at venues such as the Houston Grand Opera (twice, once with Schuller's 1982 orchestration), the Kennedy Center in Washington, D.C., and in 1975 at the Uris Theatre on Broadway,

podle https://en.wikipedia.org/wiki/Scott_Joplin

In May **1975**, Treemonisha was staged in a **full opera production** by the **Houston Grand Opera**

s. 1354, **Menotti**

podle Oxford Music online jsou v **závorkách u oper roky premiér**, které jsou až na 2 případy shodné s roky dokončení, u opery Goya (1987) uvádí *Oxford* premiéru v roce 1986, **u kantát** jsou podle *Oxford Music online* v **závorkách roky dokončení**, které možná souhlasí s roky premiér

poznámka (M. Sobotka):

Oxford Music online uvádí celkem jeho 25 oper počínaje *Almelia al ballo*.

s. 1354, ř. 16-17 zdola, **tisk:**

„Vznikla tak opera *The Old Maid and the Thief* (1939). Byla to první opera, kterou komponoval na vlastní anglický text a **první opera psaná speciálně pro rozhlas vůbec.**“

oprava a doplnění:

Vznikla tak opera *The Old Maid and the Thief* (1939). Byla to první opera, kterou komponoval na vlastní anglický text a **mezi operami, jmenovanými v knize *Opera první americká opera psaná speciálně pro rozhlas a po operách B. Martinů Hlas lesa a Veselohra na mostě třetí nejstarší toho druhu.***

odůvodnění:

podle Opera, 11. vyd. 2018, s. 840, poslední 2 řádky:

„Pro rozhlas napsal Martinů opery *Hlas lesa* (1935) a *Veselohru na mostě* (1937)...“

podle tohoto textu po doplnění:

Pro rozhlas napsal Martinů opery *Hlas lesa* (**vznik i prem.1935**) a *Veselohru na mostě* (**vznik 1935, prem.1937**)

s. 1369, **Glass: Pád domu Usherů**, dodatek ke komentáři

Česká premiéra opery v anglickém jazyce proběhla 19. 5. 1999 ve Státní opeře v rámci Pražského jara (V. H.) (obnovená premiéra 21. 11. 2001), v českém jazyce se uskutečnilo pouze koncertní provedení 3. 11. 1996 ve velké dvoraně Veletržního paláce v Praze

Španělská opera

s. 1377 - **španělská opera - alternativní, jasnější text**

Za počátek španělské opery je shodně považováno provedení pastorální hry Lope de Vegy *La selva sin amor* (Les bez lásky), kterou z podnětu florentských vyslanců zhudebnil benátský loutnista působící ve Španělsku Filippo Piccinini s pomocí Bernarda Monanniho. Provedení ve španělské jazyce se uskutečnilo 18. prosince 1627 v salónu grande královského paláce Alcazar (nikoliv v Coliseo del Buen Retiro, jak bývá uváděno, protože královský palác Buen Retiro, který se též nedochoval, začal být stavěn až roku 1738, čtyři roky po požáru paláce Alcazar, i když na jeho místě). Uskutečnila se pouze dvě představení pro královskou rodinu a nezbudila nadšení pro tento nový divadelní žánr, v němž Španělé postrádali mluvené slovo. Tehdejší španělský král Filip IV. také nechal již v roce 1627 postavit nedaleko Madridu, nyní v něm, ale mimo jeho centrum, lovecký zámek Zarzuela. Tento název byl odvozen od španělského slova "zarza" - křoví či ostružiní, kterému se v okolí dobře dařilo. Zde byla prováděna španělská scénická díla, v nichž byl mluvený text doplňován sborovým či sólovým zpěvem, někdy i tancem, která byla španělskou zvláštností a měla již víc než stoletou tradici. Významnou osobností této tvorby ve starším období byl skladatel, dramatik a básník Juan de la Encina (1469-asi 1529). Představení v zámečku Zarzuela dostala název Fiestas de Zarzuela (Slavnosti v Zarzuele) a předváděná díla začala být nazývána zarzuelami. První dílem, pojmenovaným již při svém vzniku zarzuela je Calderónova hra *El laurel de Apolo* (Apollónův vavřín, 1657) pravděpodobně s hudbou Juana Hidalga (asi 1612–1685), který je pravděpodobně také autorem první prokomponované opery, vytvořené španělským autorem. Tato opera, *La purpura rosa* (Krev růže) byla uvedena pravděpodobně 17. 1. 1660. Hídalgová opera *Celos aun del aire matan* (Neovládaná žárlivost zabíjí) měla premiéru patrně 5. 12. 1660. Ani tato a jim podobná operní díla však nedokázala dostatečně zaujmout španělské publikum. Hlavními hudebně dramatickými žánry v dalších téměř sto letech byly ve Španělsku zarzuelly a mytologické hry na antické náměty s operními scénami, které zavedli Calderón s Hídalgem. Barokní zarzuela, směs sofistikovaného veršovaného dramatu, alegorické opery, populární písně a tance se stala módou u španělského dvora i v městských divadlech. Nejvýznamnějšími skladateli po Hídalgově smrti, pokračující v jeho stylu, byli Sebastián Durón (1660-1716) a Antonio Literes (1673-1747). Vedle zarzuel psali i opery, nazývané též

"zarzuelas a la italiana", z nichž obzvláště populární byla Literesova *Acis y Galatea* (1708). Později byl také pozoruhodný Rodríguez de Hita (asi 1724–87), který používal kytary, mandolíny, tamburíny a kastaněty a začlenil okázalý tanec do své opery *Las labradoras de Murcia* (Rolníci z Murcie, 1769).

Za vlády Karla III. (1759-88) se italská opera, importovaná italskými soubory, rychle rozšířila do všech důležitých španělských měst. Některé španělské divadelní společnosti přizpůsobovaly zahraničí repertoár domácí zvyklostem: byla prováděna redukce na dvě dějství, recitativy byly odstraněny a nahrazeny mluveným dialogem a v mnoha případech byly také upraveny postavy i děj.

Probouzející se národní uvědomění evropských národů od poloviny 19. století ve Španělsku povzbudilo novou vlnu zájmu o zarzuelu. Odhaduje se, že v období 1850-1950 bylo napsáno přes 10 000 zarzuel. Centrem jejího pěstování se stalo Teatro de la Zarzuela v Madridu (otevřeno roku 1856) a zarzuelu pěstovaly desítky společností v hlavním městě, provinciích a také ve španělských koloniích ve Střední a Jižní Americe, kde mělo španělské hudební divadlo již delší tradici. Kupříkladu v Limě (Peru) byla již 19. 10. 1701 provedena první opera, napsaná na americkém kontinentu - *La púrpura de la rosa* (Krev růže), kterou napsal Tomás de Torrejón y Velasco (1644-1728) na stejné libreto jako o 40 let dřív Juan Hidalgo. Mezi významnými skladateli v samotném Španělsku byli tehdy Emilio Arrieta (1823-94), známý operou *Marina* (1855), zároveň spoluzakladatel Teatro de la Zarzuela s půlstovkou zarzuel, Tomás Bretón (1850-1923) s operami *Guzmán el Bueno* (Vojevůdce Guzmán Dobrý, 1877) a *Los amantes de Teruel* (Milovníci z Teruelu, 1889) a několika desítkami zarzuel, Ruperto Chapí (1851-1909), známý operami *Roger de Flor* (1878), *Margarita la Tornera* (1909) i svými více než 100 zarzuelami, Tomás López Torregrosa (1868-1913) rovněž s více než 100 zarzuelami a v jejich středu Felipe Pedrell (1841-1922) se svým manifestem "Por nuestra música" (1891), v němž vyzývá k tvorbě hudby, založené na národních písních a s díly, spojujícími rysy opery a zarzuely *Els Pirineus* (Pyreneje, 1902) či *El comte Arnau* (Hrabě Arnau, 1904). Nevelký počet hudebně dramatických skladeb napsali nejznámější španělští skladatelé Isaac Albéniz (1860-1909), Enrique Granados (1867-1916), Manuel de Falla (1876-1946) a Joaquín Turina (1882-1949).

Ve 20. letech 20. století došlo k obnovení zájmu o španělskou hudební tradici. V této době vznikly mistrovské zarzuely *Doña Francisquita* (1923) a *La Villana* (Darebák, 1927) skladatele Amadea Vivese (1871-1932). Občanská válka (1936-39) a následující fašistická diktatura (do roku 1975) přinesly krutý zásah i do hudebního života. Odpůrci režimu, mezi nimi světoznámý violoncellista Pablo Casals či skladatel Manuel de Falla emigrovali. Byla zavedena cenzura a více se uplatňovaly oddechové žánry jako revue. Pokračoval rozkvět zarzuely. Gran Teatro Real v Madridu bylo od roku 1925 uzavřeno pro havarijní stav. V roce 1964 bylo otevřeno pro koncerty a operní představení se sem vrátila až roku 1997 po důkladné rekonstrukci. Operní představení hostovala v Teatro de la Zarzuela, kde se uskutečnil v roce 1964 i malý operní festival, zahájený lyrickou komedií Isaaca Albénize *Pepita Jiménez* a premiéru zde měly opery Ángela Arteagy (1928-84) *La mona de imitación* (Falešná opice, 1973), opery *Kiú* (1983) a *El viajero indiscreto* (Indiskrétní cestovatel, 1990) od Luise Pabla či *Belisa*, jejímž autorem je Miguel Angel Coria Varela (1937-2016). Od 40. let měla opera k dispozici nové divadlo Teatro Albéniz v Madridu, kde byly později uváděny i zarzuely.

Nepřetržitý operní provoz byl v barcelonském Gran Teatre Liceu, založeném roku 1837. Uskutečnily se zde mj. premiéry opery *Una voz en off* (Ozval se hlas, 1962) od Xaviera (nikoliv Roberta) Montsalvatgeho (1912-2002), *Vinatea* (1974) od skladatelky Matildy Salvador (1918-2007), *Edipo y Yocasta* (1974) od Josého Solera (1935-2022) či *Cristóbal Colón* (1989) od Leonarda Balady. V roce 1992 při příležitosti olympijských her konaných v Barceloně byla uvedena opera *Gaudí* od Joana Guinjoana.

V mnoha španělských městech se operní představení konala díky iniciativě městských poboček Asociaciones de Amigos de la Opera (Sevilla, La Coruña, Bilbao, Oviedo aj.), které od roku 1950 organizovaly operní představení i krátké operní festivaly. Ve městech s vlastními divadly mnohdy již dříve. Kupříkladu ve městě Castellón měla v roce 1943 premiéru opera *La filla del Rei Barbut* (Dcera vousatého krále) již zmíněné Matildy Salvador. Mezi operami z posledních čtyř desetiletí, patřícím k novodobým směrům, jsou díla: Antón García Abril (1933-2021): *Divinas palabras* (Boží slova, 1997) Cristóbal Halffter (1930-2021): *Don Quijote* (2000), Juan José Falcón (1936): *Sanabria: La hija del cielo* (Dcera nebes, 2007), Josepa Solera Sardà (1935-2022): kolem dvou desítek oper a díla jeho žáků: Alejandro Civillotti (1936): *Adagio del bosque* (Příslaví o lese, 2007) a Benet Casablancas (1956): *L'enigma di Lea* (Leina hádanka, 2018).

Palác umění ve Valencii, otevřený roku 2005, je jedním z nejobdivovanějších světových operních divadel. (ve spolupráci s V. H.)

zdroje informací:

MGG Oline (Spanien // Zarzuela)

Oxford Music Online (Spain // Zarzuela)

Tadeáš Horehled' : Zarzuela, její historie, vývoj a místo ve španělském hudebním divadle (diplomová práce na JAMU, 2020, online: https://is.jamu.cz/th/mq3oc/Zarzuela_diplomova_prace_TH.pdf)

Texty o jednotlivých osobnostech ve výše uvedených pracích a internetových zdrojích (wikipedie aj.)

chronologie údajů o provedeních děl:

Letellier, Robert Ignatius: Operetta, A Source book, Volume 1, Cambridge Scholars Publishing 2015, 1525 s., část textu je online na

<https://books.google.cz/books?id=z5jWCgAAQBAJ&printsec=frontcover&hl=cs#v=onepage&q&f=false>

(chronologie premiér operet z období 1840-2013 včetně výběru premiér zarzuel a španělských hudebně scénických děl podobného charakteru v letech 1842-1958 - jako první 2 díla Soriana Fuertese v roce 1842, další 3 v roce 1843, v dalších letech též díla Cristóbal Oudrida, Rafaela Hernanda, v roce 1851 Al amánecer od Emilia Arriety (spolupr. Gaztambide) atd.

OPERABASE (pouze online: <https://www.operabase.com/productions/sk>)

Operabase dokumentuje operní činnost na celom svete od roku 1996 a má zaevidovaných viac ako 600 000 vystúpení.

Manuel de Falla

s. 1379, Loutky mistra Pedra, **tisk:**

Premiéra: Paříž, salon vévodkyně Ed. de Polignac 25. 6. 1923

doplnění:

Premiéra: **koncertní Sevilla 23. 3. 1923, scénická Paříž, salon vévodkyně Ed. de Polignac 25. 6. 1923**

odůvnění:

podle Oxford:

Puppet opera...concert performance, Seville, San Fernando, 23 March 1923; stage, Paris, home of Princess Edmond de Polignac, 25 June 1923.

BULHARSKÁ OPERA

s. 1381, ř. 1-7, **tisk:**

Počátky bulharské hudební kultury lze hledat v hudebním přednesu biblických textů v křesťanských chrámech, v nichž převládá řecko-byzantský vliv. Z nejstarších dokladů bulharské hudby se dochovaly tzv. bulharské sekvence, Beseda presbytera Kozmy (10. stol.) a Bolgarskij rospev (13.–14. stol.). Světská hudba se na území Bulharska začíná rozvíjet až po jeho osvobození v roce 1878. Za jejího zakladatele je považován E. Manolov (1860–1902), též autor první bulharské opery *Ubožáčka* (1910).

upřesnění:

Bulharská hudební kultura se začala formovat po založení bulharského státu v roce 681. Po zavedení křesťanství v roce 865 začal vznikat kostelní chorál, spočátku ovlivněný byzantským chorálem. Jeho autory byli Kliment, Naum a další žáci Cyrila a Metoděje. Mezi nejstaršími dochovanými památkami je Keramična pločka („Keramická dlaždice“) z Preslavu z 9. století, listina Kipriyanovi z 11. století, Bitolského trio z 12. století („Bitolya triod“), Bolonski psaltir ze 13. století či Moldavski räkopis z roku 1511. Repertoár, zapsaný v ukrajinských a běloruských rukopisech ze 16.–18. století, spojovaný s názvem Bolgarski rospev (Bulharský zpěv), se stal známým v Bulharsku na přelomu 19. a 20. století.

Až do 19. století ve světské hudební kultuře v Bulharsku dominovala lidová hudba, ale po osvobození Bulharska v roce 1878 Turky, kteří zemi vládli od konce 14. století, se začala rychle rozvíjet i profesionální hudba, přičemž

první sborová společnost byla založena v Ruse již v roce 1870. Za zakladatele buharské skladatelské školy je považován E. Manolov (1860-1902), též autor první bulharské opery *Siromachkinja (Ubožáčka, vznik i prem. 1900)*.

odůvodnění:

podle Oxford

Bulgarian musical culture began to take shape when the Bulgarian state was founded in 681, and its character was initially determined by the interaction of three fundamental ethnic groups: the Slavs (who were in the majority), the Proto-Bulgarians, and the remnants of the assimilated ancient Thracian population. After the introduction of Christianity in 865 the starobălgarskiyat napev (old Bulgarian church chant) came into being, at first influenced by Byzantine chant. Kliment, Naum, and several other followers of SS Cyril and Methodius restored the Slav chantbooks which had been destroyed in Moravia, and created new ones. The musical traditions were handed down from generation to generation and the old Bulgarian chant was gradually formed: it took on certain distinctive characteristics, primarily because of the discrepancy between the number of syllables and the differences of stress in the Greek and Bulgarian languages, and also because of the influence of folk music. Among the few musical works to have survived are the 9th-century Keramichna plochka ('Ceramic tile') from Preslav, the 11th-century Kipriyanovi listove ('Kipriyan's sheets'), the 12th-century Bitolski triod ('Bitolya triod'), the 13th-century Bolonski psaltir ('Bologna psalter') and Draganov miney ('Draganov's menologion'; also known as the Zografski trifologii, 'Zograph triphologion'), and the Moldavski răkopis ('Moldavian manuscript'), dated 1511.

Until the 19th century secular musical culture in Bulgaria was dominated by folk music, but after the liberation of Bulgaria in 1878 from the Turks, who had ruled the country since the late 14th century, professional music-making developed rapidly. The first Choral Society, Bălgarski Pevcheski Tsărkoven Khor ('Bulgarian Church Choir'), which had been established in Ruse in 1870, was the expression of a protest against the Greek church-singing tradition. Musical activities were unified by Bălgarskiyat Muzikalen Săyuz (the 'Bulgarian Musical Union', 1903–41). In 1901 the first professional union of musicians was established. Bălgarskiyat Pevcheski Săyuz (the 'Bulgarian Choral Union', formed in 1926) organized the country's amateur choir activities. It also funded the activities of the national choirs, orchestras, and chamber ensembles....

The first music school in Sofia was opened in 1904, becoming the Dărzhavna Muzikalna Akademiya ('State Music Academy') in 1921; the Opera Druzhba ('Opera Society'), founded in 1908, became the Sofiyska Narodna Opera ('Sofia National Opera') in 1921. Military bands, amateur choirs, and various professional orchestras were founded, notably the Bălgarska Narodna Filkharmoniya ('Bulgarian National Philharmonic', 1924), the Dărzhaven Simfonichen Orkestăr (Academic SO, 1928; renamed the Tsarski Voenen Simfonichen Orkestăr, Royal Military SO, 1936), and the Sofiyska Dărzhavna Filkharmoniya ('Sofia State Philharmonic', 1946, now the National Philharmonic orchestra).

počítačový překlad

Bulharská hudební kultura se začala formovat, když byl bulharský stát založen v roce 681, a jeho charakter byl původně určen interakcí tří základních etnických skupin: Slovanů (kteří byli ve většině), Protobulharů a zbytků asimilované starověké thrácké obyvatelstvo. Po zavedení křesťanství v roce 865 vznikl starobălgarskiyat napev (starý bulharský kostelní chorál), zpočátku ovlivněný byzantským chorálem. Kliment, Naum a několik dalších stoupců SS Cyrila a Metoděje obnovili slovanské chorály, které byly na Moravě zničeny, a vytvořili nové. Hudební tradice se předávaly z generace na generaci a postupně se formoval starý bulharský chorál: získal určité charakteristické rysy, a to především kvůli rozporu mezi počtem slabik a rozdílům stresu v řeckém a bulharském jazyce a také kvůli vlivu lidové hudby.

Mezi nemnoho hudebních děl, které přežily, je Keramichna plochka z 9. století („Keramická dlaždice“) z Preslavu, listina Kipriyanovi z 11. století (dále jen „Kipriyanovy listy“), bitolského trio z 12. století („Bitolya triod“), Bolonski psaltir ze 13. století (dále jen „Boloňský psalter“) a Draganov miney („Draganovův menologion“; také známý jako Zografski trifologii, dále jen „Zograph triphologion“) a Moldavski răkopis (dále jen „moldavský rukopis“) ze dne 1511.

Až do 19. století v sekulární hudební kultuře v Bulharsku dominovala lidová hudba, ale po osvobození Bulharska v roce 1878 Turky, kteří zemi vládli od konce 14. století, se rychle rozvíjela profesionální tvorba hudby. První

sborová společnost Bălgarski Pevcheski Tsărkoven Khor (dále jen „bulharský církevní sbor“), která byla založena v Ruse v roce 1870, byla výrazem protestu proti řecké tradici církevního zpěvu. Hudební aktivity sjednotil Bălgarskiyat Muzikalen Săyuz („Bulharská hudební unie“, 1903–1941). V roce 1901 byl založen první profesionální svaz hudebníků. Bălgarskiyat Pevcheski Săyuz (dále jen „Bulharský chorální svaz“, založený v roce 1926) organizoval aktivity amatérského sboru v zemi. Financovala také činnost národních sborů, orchestrů a komorních souborů...

První hudební škola v Sofii byla otevřena v roce 1904 a v roce 1921 se jí stala Dărzhavna Muzikalna Akademiya („Státní hudební akademie“); Opera Druzhiba („Opera Society“), založená v roce 1908, se stala Sofijska Narodna Opera („Sofia National Opera“) v roce 1921. Byly založeny vojenské kapely, amatérské sbory a různé profesionální orchestry, zejména Bălgarska Narodna Filkharmoniya („bulharská“). National Philharmonic ' , 1924), Dărzhaven Simfonichen Orkestăr (Academic SO, 1928; přejmenován na Tsarski Voenen Simfonichen Orkestăr, Royal Military SO, 1936) a Sofijska Dărzhavna Filkharmoniya (' Sofia State Philharmonic ' , 1946, nyní Národní filharmonie).

podle [https://cs.wikipedia.org/wiki/Sekvence_\(liturgie\)](https://cs.wikipedia.org/wiki/Sekvence_(liturgie))

Sekvence (latinsky sequentia) je v křesťanské liturgii recitovaný nebo zpíváný nebiblický text, který původně podkládal dlouhé melisma na poslední slabice aleluja zpívaného při mši...Celkem vzniklo kolem 5 000 sekvencí, někde měla svou vlastní sekvenci i každá neděle v liturgickém roce. Mimo Německo se sekvence zpívaly také ve Francii, v Anglii a v českých zemích.

podle https://de.wikipedia.org/wiki/Presbyter_Kosma

Presbyter Kosma (bulgarisch Презвитер Козма) war ein bulgarischer **Schriftsteller**. Er lebte in der zweiten Hälfte des 10. Jahrhunderts. Er verfasste die Streitschrift **Beseda protiv Bogomilete**, in der er sich gegen die Lehren der Bogomilen wandte.

Podle <https://www.ceeol.com/search/article-detail?id=244968>

Author(s): Elena Toncheva, Published by: Институт за изследване на изкуствата, Българска академия на науките

Journal: Българско музикознание, Issue Year: 2007 Issue No: 3-4 Page Range: 190-191 Page Count: 2

From the end of the 16th and throughout the 17th and 18th centuries, in Ukrainian and Belarusian manuscripts (and in Russian sources beginning in the middle of the 17th century), a large repertoire was notated using the Kievan quadratic staff notation; this repertoire was long associated with the ethnonym “Bulgarian,” i.e. Bolgarskij napel and („Keramická dlaždice“) z Preslavu - “Bulgarian chant”. This so-called “Bulgarian chant” became known in Bulgaria during the transition to the New Era (the end of the 19th and the beginning of the 20th centuries)

počítačový překlad:

Od konce 16. a v průběhu 17. a 18. století byl v ukrajinských a běloruských rukopisech (a v ruských pramenech začínajících v polovině 17. století) notován velký repertoár pomocí kyjevské kvadratické notace zaměstnanců; tento repertoár byl dlouho spojován s etnonymem „bulharština“, tj. Bolgarskij napev a Bolgarskij rospiev - „bulharský chorál“. Tento takzvaný „bulharský chorál“ se stal známým v Bulharsku během přechodu do nové éry (konec 19. a začátek 20. století)

podle *MGG:*

Siromachkinja (Die arme Frau; Manolov nach Ivan Vazov), Oper (1900; **29. Dez. 1900 Kasanlak**, 25. Nov. 1910 Sofia)

podle *Oxford*

(Manolov) He is known as the founder of the Bulgarian composers' music school. He is the author of the first Bulgarian opera Siromahkinya [The Poor Woman]Opera Siromahkinya [The Poor Woman], 1900

s. 1381, ř. 17, **tisk:**

Georgij Dimitrov (1904–1971)

správně:

Georgi Dimitrov (1904–1979)

odůvodnění:

podle MGG (shodně *Oxford*, *wikipedie* aj.):

Dimitrov, Georgi

...*2. Mai 1904 in Belogradčik (Bulgarien), †12. März 1979 in Sofia

s. 1381, ř. 16-17, **tisk:**

Veselin Stojanov s **díly** *Ženské carství* (1935) a *Salambo* (1940)

doplnění a upřesnění:

Veselin Stojanov (**1902-69**) s **operami** *Ženské carství* (1935) a *Salambo* (1940)

odůvodnění:

podle Oxford:

(*b* Shumen, April 20, 1902; *d* Sofia, June 29, 1969)...

Zhensko tsarstvo [The Kingdom of Women] (comic op, S. Kostov, after Kostov), 1935, 5 April 1935

Salamambo (musical drama, B. Borozonov, after G. Flaubert), 1940, 22 May 1940

s. 1381, ř. 8 zdola, **tisk:**

„...dále *Balgarska rapsodija Vardar*, **lyrická skladba** *Legenda za ozeroto...*“

upřesnit:

... dále *Balgarska rapsodija Vardar*, **zdařilý balet** *Legenda za ozeroto...*

odůvodnění:

podle Oxford:

Legenda za ezeroto [Legend of the Lake] (**ballet**, 3), op.40, 1946

s. 1381, ř. 3-5 zdola, **tisk:**

Božidar **Abrašev**, **Dimitar Tapkov**, Lazar Nikolov (1922–2005) se svou

komickou operou *Čičovci*, Konstantin Iliev (1924- -1988) a Vasil

Kzandžiev (*1934).

doplnění a oprava:

Božidar **Abrašev** (**1936-2006**), **Dimitar Tapkov** (**1929-2011**), Lazar Nikolov

(1922–2005) se svou komickou operou *Čičovci*, Konstantin Iliev (1924-1988)

a Vasil **Kazandžiev** (*1934).

odůvodnění:

podle Oxford:

Abrashev, Bozhidar (b March 28, 1936; d Nov 6, 2006)

(Nikolov a Ilije souhlasí)

Tapkov, Dimitar (b Sofia, July 12, 1929; d Sofia, Bulgaria, May 10, 2011)...

Kazandzhiev, Vasil

ke Kazandžiev:

V žádné internetové informaci se nevyskytuje tvar **Kzandžiev** nebo jeho přepis

Vladigerov

s. 1382, ř. 5-6, **tisk:**

Působil jako dirigent a skladatel v **divadle Maxe Reinhardta** v Berlíně

doplnit na:

Působil jako **hudební ředitel** - dirigent a skladatel **Deutsches Theater**, jehož **vlastníkem a režisérem byl Max Reinhardt**

odůvodnění:

podle https://cs.wikipedia.org/wiki/Pan%C4%8Do_Vladigerov:

Po absolvování v roce 1920 zůstal v Berlíně a **stal se zde hudebním ředitelem Deutsches Theater**, kde úzce spolupracoval se slavným režisérem Maxem Reinhardtem.

podle Oxford:

He **worked for Max Reinhardt** at the Deutsches Theater in Berlin as a composer and conductor (1920–32)

podle MGG:

1920 wurde er von von M. Reinhardt als **Komponist und Dgt. an das Deutsche Theater** berufen,

podle https://www.deutschestheater.de/ueber_uns/chronik/

1905/06 Max **Reinhardt wird Intendant und Eigentümer des DT.** 8.11.1906

s. 1382, ř. 6 zdola, **tisk:**

Balgarska rapsodija Vardar (1922)

doplnit na:

Balgarska rapsodija Vardar (pro housle a klavír 1922, pro orchestr 1928)

odůvodnění:

podle MGG:

Vardar, bälgarska rapsodija für Vn und Pf (1922); für Orch. (1928)

ANGLICKÁ OPERA

s. 1387, odst. 2, ř. 11, **tisk:**

Matthew **Locke (1630–1677)**

upravit na:

Matthew **Locke (přibližně 1622–1677)**

odůvodnění:

podle Oxford :

Matthew **Locke... (b ?Exeter, 1621–3; d London, shortly before Aug 10, 1677)**

podle MGG:

* um 1622 in Devonshire?

podle Slonimsky

ca 1620

s. 1388, ř. 1-3, **tisk:**

"Propadla **Rosamundy (1706)**, jejíž neúspěch – jak se domníval autor **textu**, známý literát Joseph Addison – spadal především na vrub málo zdařilé hudby **Thomase Campiona**"

upravit na :

Propadla **Rosamond (1707)**, jejíž neúspěch – jak se domníval autor **libreta**, známý literát Joseph Addison (**1672 – 1719**)– spadal především na vrub málo zdařilé hudby **Thomase Claytona (1673–1725)**

odůvodnění:

podle https://en.wikipedia.org/wiki/Joseph_Addison#Plays:

Joseph **Addison (1 May 1672 – 17 June 1719)**...

He wrote the **libretto** for Thomas Clayton's opera **Rosamond**, which had a disastrous premiere in London in 1707

podle [https://en.wikipedia.org/wiki/Rosamond_\(opera\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Rosamond_(opera))

Rosamond is an opera in three acts by **Thomas Clayton** with a libretto by Joseph Addison. It was first performed on 4 March 1707 at Drury Lane....The production was a disaster and the opera closed after just three nights.[2]:32[1]:87 Clayton's **music was described as 'a jargon of sounds.**

Podle [https://en.wikipedia.org/wiki/Thomas_Clayton_\(composer\)#Works](https://en.wikipedia.org/wiki/Thomas_Clayton_(composer)#Works)

Thomas Clayton (1673–1725)...Rosamond – opera in three acts, libretto by Joseph Addison (**premiered London, 1707**)

podle MGG:

Campion, Campian, Thomas

*12. Febr. 1567 in London, †**1. März 1620** ebd., Dichter, Komponist und Arzt

Clayton, Thomas

* um 1673 in London, * get. 28. Okt. 1673 in St. Paul's, † um 1725/30

Rosamond (Joseph Addison), dass. 3 Akte (1707)

s. 1388, poslední odstavec, ř. 5 zdola, **tisk:**

Frederic Delius (1863–1934),

správně:

Frederick Delius (1862–1934),

odůvodnění:

podle *Oxfordu, shodně MGG i wikipedie:*

Delius, Frederick [Fritz](Theodore Albert)...

(b Bradford, Jan 29, 1862; d Grez-sur-Loing, June 10, 1934)

s. 1388, poslední odstavec, ř. 1-2 zdola, **tisk:**

Ale i v tvorbě dalších anglických **skladatelů je opera** zastoupena hojněji než dříve.

doplnění:

Ale i v tvorbě dalších anglických skladatelů **jako jsou Peter Maxwell Davies či Thomas Adès** je opera zastoupena hojněji než dříve.

odůvodnění:

podle https://cs.wikipedia.org/wiki/Peter_Maxwell_Davies:

Sir Peter Maxwell Davies...Jeho tvorba je sledována také českým publikem. **Na scéně Národního divadla v Praze byly uvedeny jeho opery** *Vrtoch slečny Donnithornové* (v titulní roli Jaroslava Maxová), *Osm písní pro šíleného krále* (v titulní roli Ivan Kusnjer) a *Médium* (v titulní roli Jaroslava Maxová).

podle <https://vis.idu.cz/ProductionDetail.aspx?id=45628&mode=0>

(Adés): Powder Her Face

divadlo: Národní divadlo Brno

29. 1. 2016 česká premiéra

Britten

s. 1388, odst. 2, **tisk:**

Historické události v období II. světové války silně poznamenaly jeho tvorbu. Z nich se zrodila díla, jimiž Britten bezprostředně reagoval na světové dění např. *Sinfonia da Requiem* (1940) za oběti nacistického bombardování Londýna, *Balada o hrdínech* věnovaná památce bojovníků Mezinárodní brigády v občanské válce ve Španělsku.

minimální úprava

II. světová válka a ji předcházející události silně poznamenaly jeho tvorbu...

odůvodnění:

podle

<https://www.google.com/search?q=Ob%C4%8Dansk%C3%A1+v%C3%A1lka+ve+%C5%A0pan%C4%9Blsku&oq=Ob%C4%8Dansk%C3%A1+v%C3%A1lka+ve+%C5%A0pan%C4%9Blsku+&aqs=chrome..69i57j0l3j0i22i30.1201j0j15&sourceid=chrome&ie=UTF-8>

Španělská občanská válka (červenec 1936 – duben 1939)

úplnější úprava

Brittenovu tvorbu silně poznamenaly válečné události druhé poloviny 30. let 20. století a 2. světové války. Jeho *Ballad of Heroes* (*Balada o hrdínech*, 1939) je věnovaná památce bojovníků Mezinárodní brigády v občanské válce ve Španělsku, *Sinfonia da Requiem* (1940) je věnována obětem nacistického bombardování Londýna, nejproslulejší skladbou z tohoto okruhu je *War Requiem* (*Válečné rekviem*, 1961),

odůvodnění:

viz další text v "Opeře" a také podle chronologie a v případě Válečného requiem i všeobecného povědomí

podle <https://www.klasikaplus.cz/serial2/item/4292-klasika-v-souvislostech-5-br-dve-valky-a-brittenovo-rekviem>

Brittenovo Válečné rekviem, monumentální freska s katarzním vyzněním, jedno z nejlepších děl svého autora a jedno z největších děl hudby 20. století,

s. 1389, 2., 3. a začátek 4. odst., **tisk:**

Z Brittenových **symfonických** skladeb **lze** – vedle výše zmíněné *Sinfonie da Requiem* – jmenovat komorní *Sinfoniettu*, **Jarní symfonii (1949)**.

Britten se věnoval i tvorbě pro děti. **Sám několika** svými dětskými operami přinesl po válce mnoho nového do dosavadního vývoje tohoto žánru. V roce 1946 složil orchestrální skladbu *Průvodce mladého člověka orchestrem*. Jeho první dětskou operou byl *The Little Sweep (Kominíček, 1949)* a další je *The Golden Vanity (Zlatá marnotratnost, 1966)*. Z vokálních děl si zaslouží zmínku zejména svěží *Serenáda pro tenor, smyčce a lesní roh nebo Sonety na texty Michelangelovy (1940)*. Největšího úspěchu si však Britten dobyl svými operami, které za sebou následovaly v krátkých, někdy jen ročních intervalech v tomto pořadí: *Peter Grimes (1945)*, *The Rape of Lucretia (Zneuctění Lukrécie, 1946)*, *Albert Herring (1947)*, *Let's Make an Opera! (Hrajeme si na operu, 1949)*, *Billy Budd (1950)*,

minimální úprava:

Z Brittenových **orchestrálních** skladeb **lze** – vedle výše zmíněné *Sinfonie da Requiem* – jmenovat komorní *Sinfoniettu*, **či Simple Symphony**. Britten se věnoval i tvorbě pro děti. **Několika** svými dětskými operami přinesl po válce mnoho nového do dosavadního vývoje tohoto žánru. V roce 1946 složil orchestrální skladbu *Průvodce mladého člověka orchestrem*. Jeho první dětskou operou byl *The Little Sweep (Kominíček, 1949)* a další je *The Golden Vanity (Zlatá marnotratnost, 1967)*. Z vokálních děl si zaslouží zmínku zejména svěží *Serenáda pro tenor, smyčce a lesní roh nebo Sonety na texty Michelangelovy (1940)*. Největšího úspěchu si však Britten dobyl svými operami, které za sebou následovaly v krátkých, někdy jen ročních intervalech v tomto pořadí: *Peter Grimes (1945)*, *The Rape of Lucretia (Zneuctění Lukrécie, 1946)*, *Albert Herring (1947)*, *Let's Make an Opera! (Hrajeme si na operu, 1949)*, *Billy Budd (1951)*,

odůvodnění:

podle Oxford:

Sinfonietta, chbr orch, 1932 ...

Simple Symphony, str, 1933–4 (1935)...

Spring Symphony (various poets), S, C, T, mixed vv, boys' vv, orch, 1948–9...

The Golden Vanity...Vienna Boys' Choir, dir. A. Neyder, Snape Maltings, 3 June 1967

Žebrácká opera

podle Opera, s. 1395, ř. 1-2 zdola - s. 1396, ř. 1

Poprvé byla Žebrácká opera uvedena v roce 1728, poté následovalo mnoho různých verzí této opery, ale ta Brittenova z roku 1948 vyniká díky zdařilému a citlivému zacházení s původní hudbou.

úplněji:

Žebrácká opera ve své první podobě - na libreto Johna Gaye s hudou J. Ch. Pepusche měla premiéru v roce 1728, poté následovalo mnoho různých verzí této opery, ale ta Brittenova adaptace z roku 1948 vyniká díky zdařilému a citlivému zacházení s původní Pepuschovou hudbou. (V.H. - podle textu H. Havlíkové v 8. vydání "Opery")

podle Opera, s. 1398

BILLY BUDD

Premiéra: Londýn, Royal Opera House 1. 12. 1951

správněji a úplněji

Z Brittenových **orchestrálních** skladeb **uved'me alespoň**– vedle výše zmíněné *Sinfonie da Requiem* – komorní *Sinfoniettu (1932)*, *smyčcovou Simple Symphony (1934)* *Variations on a Theme of Frank Bridge (1937)* **či Variations and Fugue on a Theme of Henry Purcell: The Young Person's Guide to the Orchestra (Variace a fuga na téma Henryho Purcella neboli průvodce mladého člověka orchestrem, 1945)**.

Britten se věnoval i tvorbě pro děti. **Několika** svými dětskými operami přinesl po válce mnoho nového do dosavadního vývoje tohoto žánru. Jeho první dětskou operou byl *The Little Sweep (Kominíček, 1949)*, další *Let's Make an Opera! (Hrajeme si na operu, 1949)* a *The Golden Vanity (Zlatá marnotratnost, 1967)*. Z vokálních děl si zaslouží zmínku zejména *Sonety na texty Michelangelovy (1940)*, *Ceremony of Carols (Obřad s koledami, 1942)*, svěží *Serenáda pro tenor, smyčce a lesní roh (1943)* a *Spring Symphony (Jarní symfonie, 1948-49)*.

Největšího úspěchu si však Britten dobyl svými operami **pro dospělé publikum**: *Peter Grimes* (1945), *The Rape of Lucretia* (*Zneuctění Lukrécie*, 1946), *Albert Herring* (1947), *Billy Budd* (1951)

odůvodnění viz výše a:

podle Oxford

Variations on a Theme of Frank Bridge, str, 1937...

The Young Person's Guide to the Orchestra: Variations and Fugue on a Theme of Henry Purcell (opt. text: E. Crozier), spkr ad lib, orch, 1945

s. 1389. odst. 3. zdola, **tisk:**

K jevištním dílům náleží ještě opereta Paul Bunyan (1941) a balet **The Prince of the Pagodas** (1956).

upřesnění:

K jevištním dílům náleží ještě opereta Paul Bunyan (1941) a balet **The Prince of the Pagodas** (1955-56, prem. 1957).

odůvodnění:

podle Oxford:

The Prince of the Pagodas, ballet, 3, 1955-6, cond. Britten, London, CG, 1 Jan 1957

s. 1398, Billy Budd, **tisk:**

Premiéra: Londýn, Royal Opera House 1. 12. 1951

doplnění:

Premiéra: Londýn, Royal Opera House 1. 12. 1951

Premiéra revidované verze BBC 13. 11. 1960, jevištně Londýn, Covent Garden 9. 1. 1964

odůvodnění:

podle Oxford

Billy Budd, 1950-51, cond. Britten, London, CG, 1 Dec 1951

rev. Version, 1960, cond. Britten, BBC, 13 Nov 1960; stage, cond. Solti, London, CG, 9 Jan 1964

s. 1408, **Řeka kolih, tisk:**

Premiéra: Suffolk, Orford, kostel sv. Bartoloměje 13. 1. 1964

oprava:

Premiéra: Suffolk, Orford, kostel sv. Bartoloměje 12. nebo 13. 6. 1964

odůvodnění:

podle Oxford:

Curlew River, Plomer, Orford Church, 12 June 1964

podle <https://www-oxfordmusiconline-com.ezproxy3.nkp.cz/grovemusic/view/10.1093/gmo/9781561592630.001.0>

Curlew River, church parable, ... dir. Britten, Orford Church, 12 June 1964

podle https://en.wikipedia.org/wiki/Curlew_River

Under Colin Graham's direction,[6] the work was premiered on 13 June 1964 at St Bartholomew's Church, Orford, Suffolk, England, by the English Opera Group.

Adés

s. 1412, ř. 5 životopisu, **tisk:**

Powder her face (Napudruj jí tvář, 1955)

správně:

Powder her face (Napudruj jí tvář, 1995) (V. H.)

odůvodnění:

podle: Oxford, MGG aj.

JAPONSKÁ OPERA

s.1417, poslední odstavec, ř. 1-3, **tisk:**

V roce 1911 bylo v Tokiu založeno Císařské divadlo jako místo k představení a rozvoji nových dramatických žánrů. Zde se opera dočkala prvních profesionálních začátků, úspěchů i neúspěchů. Poté, co se stále častěji ozývaly hlasy vyjadřující svůj nesouhlas se

lépe

V roce 1911 bylo v Tokiu založeno Císařské divadlo, pověřené uváděním nových dramatických žánrů. Zde zažilo profesionální japonské operní umění po počátečních neúspěších i první úspěchy. Poté, co se stále častěji ozývaly hlasy vyjadřující svůj nesouhlas se

s, 1418, odst. 2, **tisk:**

Přesto opera západního typu zaznamenala větší rozkvět po 2. světové válce, a to díky Jošiemu Fudžiwarovi a jeho opernímu souboru Fujiwara Kagekidan. Fudžiwara studoval zpěv v Itálii a tam také získal mezinárodní věhlas ve Verdiho a Pucciniho operách. Jeho operní soubor poprvé zaznamenal úspěch v roce 1934 s Pucciniho operou *La bohème*. Během 2. světové války byla mnohá nastudovaná představení stáhnuta z repertoáru kvůli cenzuře, např. *Carmen* nevyhovovala kvůli zobrazení zneuctěného vojáka. Po 2. světové válce spolu s tím, jak se poražené Japonsko dobrovolně a rádo otvíralo západním vlivům, myšlenkám i hudbě, si Fudžiwarova operní společnost získávala stále větší oblibu a věhlas.

Lépe

První japonský operní soubor, uvádějící opery západního typu, nesl název Fujiwara Kagekidan. Jeho zakladatelem a uměleckým vedoucím byl Jošio Fudžiwara, který studoval zpěv v Itálii, kde získal mezinárodní uznání jako sólista ve Verdiho a Pucciniho operách. Na počátku úspěchů Fudžiwarova souboru stojí provedení Pucciniho opery *La bohème* (1934). Během 2. světové války byla mnohá již nastudovaná díla z rozhodnutí cenzury stažena z repertoáru, např. *Carmen* kvůli roli dezertovavšího vojáka. Po 2. světové válce se poražené Japonsko se velmi ochotně, více než kdykoliv předtím, otvíralo všem západním vlivům, si Fudžiwarova operní společnost získávala stále větší oblibu a věhlas.

Hosokawa

s. 1420, Lear, **tisk:**

Premiéra: Mnichov – Gasteig Mnichovské bienále, **Gasteig** 19. 4. 1998

správně

Premiéra: Mnichov – Gasteig, **Mnichovské bienále** 19. 4. 1998

odůvodnění:

podle [http://www.socrates.cz/mkportal/modules/wiki/index.php/Gasteig_\(Mnichov\)](http://www.socrates.cz/mkportal/modules/wiki/index.php/Gasteig_(Mnichov))

Gasteig je kulturní komplex v Mnichově na břehu řeky Isar v Mnichově ve čtvrti Haidhausen. Jedná se o jeden z největších kulturních komplexů v Německu vůbec.

podle *MGG (obdobně i Oxford):*

Vision of Lear, Oper 2 Akte (1997/98; 1998 München)

Ikuma Dan

s. 1425, poslední 4 řádky, **tisk:**

opera *Yuzuru* (1952), *Chanchiki* (1972) nebo *Susanō* (1994). Dále skládal hudbu k filmům a písně. Psal slavnostní hudbu pro japonské císařské rodiny, aktivně podporoval kulturní výměnu s Čínou. **V roce 1997 přijal nabídku, aby napsal operu (*Takeru*) k příležitosti otevření nového národního divadla v Tokiu.**

správně:

opera *Yuzuru* (1952), *Chanchiki* (1975) nebo *Susanō* (1994). Dále skládal hudbu k filmům a písně. Psal slavnostní hudbu pro japonské císařské rodiny, aktivně podporoval kulturní výměnu s Čínou. **V roce 1997 měla premiéru jeho opera *Takeru* u příležitosti otevření Nového národního divadla v Tokiu.**

odůvodnění:**podle Oxford**Chanchiki (2, Y. Mizuki), Tokyo, Metropolitan Festival Hall, 13 Oct **1975**

Susanoo (3, Dan), Yokohama, Kanagawa Hall, 30 Oct 1994

Takeru (3, Dan), Tokyo, New National Theatre, 10 Oct **1997****podle MGG:**Chanchiki (Y. Mizuki), 2 Akte (**1975** Tokyo),**podle** https://en.wikipedia.org/wiki/Ikuma_Dan

received the commission to write an opera (Takeru) for the 1997 opening of the New National Theatre, Tokyo,

s. 1426, Yuzuru, **tisk:**

Premiéra: Ósaka, sál Asahi 30. 1. 1952

doplnění:Premiéra: Ósaka, sál Asahi 30. 1. 1952, **revidovaná verze Curych, 27. 6. 1957****odůvodnění:****podle Oxford:**

Osaka, Asahi Hall, 30 January 1952 (revised version Zürich, 27 June 1957).

REJSTŘÍK SKLADATELŮ OPERs. 1439, **tisk:**

Weis, Karel

Polský žid

správně:

Polský Žid

REJSTŘÍK OPER PODLE ČESKÝCH NÁZVŮs. 1446, **doplněk:**

Život za cara viz Ivan Susanin

BIBLIOGRAFIE

s. 1447

Elektronické informační zdroje (doplňky)<http://stary.ndbrno.cz/o-divadle/online-archiv> (repertoár Národního divadla v Brně)<https://www.ndm.cz/cz/archiv/> (repertoár Národního divadla moravskoslezského v Ostravě)<https://www.divadlo-opava.cz/archiv/rejstriky-od-roku-1945/rejstrik-premier-od-roku-1945/><https://www.belcanto.ru/> (ruský slovník, věnovaný především světové hudebně dramatické tvorbě)

elektronické verze slovníků Musik in Geschichte und Gegenwart a Oxford Music Online jsou mj. volně přístupné registrovaným čtenářům Národní knihovny a Městské knihovny Praze, Oxford Music Online též registrovaný čtenářům Moravské zemské knihovny v Brně (informace z října 2022)

<https://opac.rism.info/> (mezinárodní inventář hudebních pramenů, který v sekci údajů o skladatelích uvádí mj. datum narození, u zemřelých též úmrtí, národnost, obor(y) činnosti a významné zdroje informací)https://aleph.nkp.cz/F/?func=file&file_name=find-b&local_base=aut (databáze Národní knihovny AUT, obsahující u českých osobností data a místa narození, u zemřelých též úmrtí, u zahraničních pouze letopočty, dále obor(y) činnosti a zdroje těchto údajů)

s. 1448

*Všeobecné dějiny hudby***(doplněk)**

Očadlík, Mirko: Svět orchestru. Průvodce evropskou orchestrální tvorbou: hudba předklasická, klasická, romantická a impresionistická, Praha, Panton, 6. vydání 1965 (V. H.)

s. 1448

Operní tematika všeobecně

(doplněk)

Havlíková Helena : Katalog hudebně dramatických děl DILIA, Praha 1985 (V. H.)

(doplněk)

Cracker Chris: Get into opera a beginner's guide, London 1992 (V. H.)

(doplněk)

Feuchtner, Bernd: Oper des 20. Jahrhunderts in 100 Meisterwerken, Hofheim [2020]

(oprava)

Greenwald, Helen M.(ed.): Oxford Handbook of Opera, Oxford 2014, **1215 (toto číslo označuje počet stran)** (V. H.)

(doplněk)

Kański Józef: Przewodnik operowy, Krakov, 2014, 11. vyd. (V. H.)

(doplněk)

Očadík Mirko (red.): Soupis českých tištěných operních textů, in: Miscellanea Musicologica. svazek VII., Praha : Katedra dějin hudby UK, 1958 (V. H.)

(doplněk)

Trojan Jan: Dějiny opery – tvůrci předloh, libretisté, skladatelé a jejich díla, Praha 2001 (V. H.)

s. 1449, *Operní terminologie, teorie...*

Trojan, Jan: Operní slovník věcný (učebnice pro JAMU), Praha 1987

doplnit na:

Trojan, Jan: Operní slovník věcný (učebnice pro JAMU), Praha 1987, **2. vyd. Brno 2001** (V. H.)

s. 1449, *Národní operní kultury / Česko a Slovensko*

(doplněk)

Hermannová, Eva - Lébl, Vladimír: Soupis české hudebně dramatické tvorby, Praha 1959

(doplněk)

Očadlík, Mirko: Svět orchestru: průvodce českou orchestrální tvorbou, 4. vyd. 1995

(doplněk)

Štěpán, Václav / Trávníčková, Markéta: Prozatímní divadlo 1862-1883, Praha 2006, 2 svazky

s. 1450, *Francie a Itálie*

(doplněk)

Auclair, Mathias: Opéra de Paris: 350 ans d'histoire, Montreuil [2019]

s. 1451, *USA a Kanada*

(doplněk)

Renihan, Colleen: The operatic archive: American opera as history, London 2020

Skladatelé

s. 1453, *Dvořák, Antonín (vlození čísla vydání do horního indexu)*

Šourek, Otakar (ed.): Dvořák ve vzpomínkách a dopisech, Praha 1951

s. 1454, *Fibich, Zdeněk (doplněk)*

Kopecký, Jiří: Opery Zdeňka Fibicha z devadesátých let 19. století, Olomouc 2008

s. 1455, *Kodály, Zoltán (oprava)*

Eöszé, László: Zoltán Kodály. His Life in Pictures and Documents, **Budapest** 1982 (V. H.)

s. 1457, *Moniuszko, Stanisław (oprava)*

Drucka, Nadzieja: Stanisław Moniuszko. Życie i twórczość (beletrie), Warszawa 1966 (V. H.)

s. 1457, *Milhaud, Darius (doplněk)*

Očadlík, Mirko: Darius Milhaud: Kryštof Kolumbus, Praha 1938 (V. H.)

s. 1458, *Rachmainov, Sergej (doplněk)*

Bažanov, Nikolaj Danilovič: Rachmaninov, Bratislava 1981

s. 1459, *Sarti, Giuseppe*

Pfeiffer, Roland: Die Oper buffe von Giuseppe Sarti, Kassel 2007

(o tomto autorovi je v ostatním textu knihy pouze jedna zmínka v komentáři k Myslivečkově opeře Medón, král epirský na str. 84) (V. H.)

s. 1461, *Weber, Carl Maria (doplněk)*

Němec Josef: Weberova pražská léta, Praha 1944 (V. H.)

s. 1463 *Viardot, Pauline (o této operní pěvkyni a skladateli není v ostatním textu knihy ani jedna zmínka)*

Rutherford, Susan: The prima donna and Opera, Cambridge 2007 (V. H.)

OBSAH

s. 1463, **tisk:**

Německá opera

návrh na doplnění:

Německá, rakouská a švýcarská opera

odůvodnění:

v tomto oddílu se pojednává také o rakouských skladatelích a o Švýcarovi Othmaru Schoeckovi (M.S. a V.H.)

s. 1464, **tisk:**

Ruská, ukrajinská a sovětská opera a opera postsovětských republik

návrh na stylistickou úpravu:

Opera národů bývalého Sovětského svazu

s. 1465, **tisk:**

Americká opera

návrh na změnu názvu:

Opera v USA

odůvodnění:

tento oddíl pojednává pouze o operách skladatelů USA

s. [1466 - tiráž], ř. 3, **tisk:**

Zuzana Lászlóová, Emil Ludvík, **Alžběta** Lukáčová, Václav Nosek,

správně: